

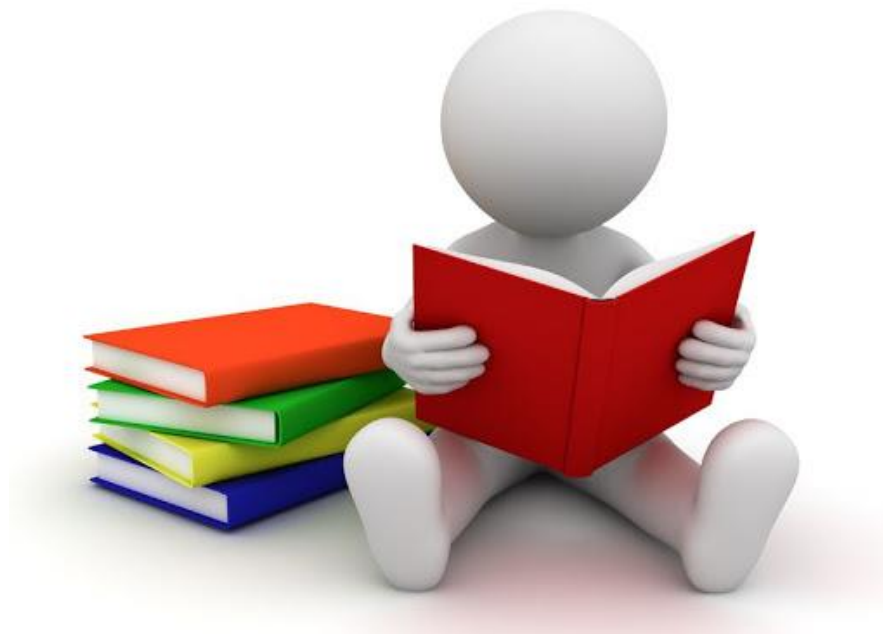
Полтавська державна аграрна академія

Матеріали

52-ї науково-методичної конференції

викладачів і аспірантів

«Модернізація освітньої діяльності та проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах діджиталізації»

24-25 лютого 2021 року

м. Полтава

УДК 378.147
М 34

Редакційна колегія:

Дорошенко А.П., начальник навчального відділу, к.е.н., доцент

Колесніченко І. А., методист II категорії навчального відділу

Ткаченко Д. Р., секретар навчального відділу

Ком'ютерний набір – автори тез

Комп'ютерна верстка – **Ткаченко Д. Р.**

***Відповідальність за правильність наведених статистичних даних,
фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори тез***

Програма 52-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Модернізація освітньої діяльності та проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах діджиталізації». м. Полтава : ПДАА, 2021. 218 с.

ЗМІСТ

ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ	9
Використання електронних підручників в освітньому процесі	
Благодарь К.С., лаборант	9
Використання матеріалів платформи YouTube при дистанційному навчанні	
Біленко О.П., к.с.-г.н., старший викладач; Воропіна В.О., асистент; Татаренко Г.Б., асистент; Тараненко С.В., к.с.-г.н., доцент	11
Використання цифрових технологій в агрономії	
Баган А. В., к.с.-г.н.; Шокало Н. С., к.с.-г.н., доцент	13
Вплив діджиталізації на навчальний і виховний процес кафедри рослинництва	
Гангур В.В., д.с.-г.н., старший науковий співробітник; Антонєць О.А., к.с.-г.н., доцент; Антонєць М.О., к.психол.н., доцент	15
Діджиталізація освітнього процесу у закладах вищої освіти аграрного спрямування	
Поспєлов С.В., д.с.-г.н., доцент; Ласло О.О., к.с.-г.н., доцент; Олєпїр Р.В., к.с.-г.н.....	16
Діджиталізація освіти: переваги та ризики впровадження	
Ромашко Т.П., к.х.н., доцент	18
Досвід навчання з використанням дистанційних технологій на кафедрі захист рослин ПДАА	
Коваленко Н.П., к.с.-г.н., доцент; Поспєлова Г.Д., к.с.-г.н., доцент	21
Досвід оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія	
Калініченко В.М., к.с.-г.н., доцент; Плаксієнко І.Л., к.х.н., доцент	23
Особливості використання змішаного навчання в закладах вищої освіти	
Малюга А.Ю., асистент	26
Особливості впровадження цифровізації у сфері рослинництва	
Рибальченко А. М., к.с.-г.н.....	27
Проблеми і перспективи впровадження дистанційних і освітніх технологій	
Опара М.М., к.с.-г.н., доцент	30
Проблеми підготовки фахівців із захисту рослин в умовах діджиталізації	
Поспєлова Г.Д., к.с.-г.н., доцент; Коваленко Н.П., к.с.-г.н., доцент	33
Системність екологічної освіти в аграрних закладах вищої освіти	
Міщенко О.В., к.с.-г.н., доцент; Колєснікова Л.А., к.с.-г.н., доцент	35
Сучасні реалії навчального процесу здобувачів вищої освіти з агрономії та особливості формування їх фахових компетенцій	
Кочєрга А.А., к.с.-г.н., доцент; Філонєнко С.В., к.с.-г.н., доцент	37
Цифрова трансформація – важлива складова частина в системі підготовки магістрів за спеціальністю Агрономія	
Юрченко С. О., к.с.-г.н.; Марєнич М. М., к.с.-г.н., доцент.....	40
Цифрові компетентності в підготовці аграрних фахівців	
Шакалій С. М., к.с.-г.н.; Сенчук Т. Ю., молодший науковий співробітник Інституту бджільництва ім. П. І. Прокоповича	42
Шляхи забезпечення дистанційного навчання в агрономії	
Бараболя О.В., к.с.-г.н., доцент; Ляшенко В.В., к.с.-г.н., доцент; Піщалєнко М.А., к.с.-г.н., доцент.....	44
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ	46
Вибір міжфакультетських навчальних дисциплін з використанням кабінету студента ПДАА	
Лаврінєнко І.В., к.вет.н., доцент, заступник начальника навчального відділу; Костоглод А.К., завідувач навчально-методичного кабінету; Пастрома Л.І., методист навчального відділу; Гринь В.І., методист II категорії навчального відділу;	

Москаленко Л.В., методист навчального відділу.....	46
Виклики діджиталізації під час викладання дисципліни «Ветеринарно-санітарна експертиза»	
Михайлютенко С. М., к.вет.н., доцент	48
Виклики діджиталізації при викладанні лабораторних занять	
Щербакова Н. С., к.вет.н., доцент; Передера С.Б., к.вет.н., доцент; Передера Ж. О., к.вет.н., доцент	50
Використання дистанційних технологій у викладанні хірургічних дисциплін	
Передера Р.В., к.вет.н., доцент	52
Вирішення проблеми плагіату в сучасному освітньому процесі	
Звенігородська Т.В., к.вет.н., доцент	54
Дистанційна форма навчання (проблематика та перспективи)	
Локес-Крупка Т.П., к.вет.н., доцент; Бурда Т.Л., асистент	56
Здобутки та проблеми щодо підготовки фахівців ветеринарної медицини в сучасних умовах	
Бердник В.П., д.вет.н., професор; Бердник І.Ю., к.біол.н., доцент; Марченко Т.М., завідувач проблемної, науково-дослідної лабораторії.....	57
Модернізація освіти в умовах цифрової трансформації	
Канівець Н.С., к.вет.н., доцент; Шатохін П.П., к.вет.н., доцент; Каришева Л.П., старший викладач	60
Модернізація системи електронного навчання в Академії до потреб учасників освітнього процесу	
Авраменко Н.О., к.вет.н., доцент; Омельченко Г.О., к.вет.н., доцент.....	62
Навчальна практика, як метод засвоєння теоретичного матеріалу з анатомії свійських тварин	
Марченко Т.М., завідувач проблемної науково-дослідної лабораторії; Коломак І.О., старший викладач	64
Особливості підготовки фахівців ветеринарної медицини в умовах дистанційної освіти	
Панасова Т.Г., к.вет.н., доцент	65
Переваги та ризики діджиталізації в освіті	
Кравченко С.О., к.вет.н., доцент; Каришева Л.П., старший викладач	67
Смарт-технології в системі підготовки докторів філософії (PhD) зі спеціальності 211 Ветеринарна медицина	
Євстаф'єва В.О., д.вет.н., професор; Мельничук В.В., к.вет.н., доцент	69
Сутність та значення діджиталізації в сучасних умовах розвитку освіти	
Шерстюк Л.М., старший викладач; Дмитренко Н.І., к.вет.н., доцент; Киричко О.Б., к.вет.н., доцент	71
<i>НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	73
Актуальні проблеми підготовки докторів філософії (PhD) спеціальності «Менеджмент»	
Потапюк І.П., к.е.н., доцент; Стеценко М.О., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності Менеджмент.....	73
Вища освіта в Україні: виклики сьогодення	
Галич О.А., к.е.н., професор; Світлична А.В., к.е.н., доцент; Загребельна І.Л., к.е.н., доцент	75
Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти на засадах діджиталізації	
Сьомич М.І., д.е.н., к.держ.упр., доцент; Компанець О.І., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри публічного управління та адміністрування.....	77
Дуальна освіта як інструмент модернізації системи соціального партнерства	
Маркіна І.А., д.е.н., професор; Фардін Аташ Бар, здобувач вищої освіти ступеня	

доктора філософії; Ткаченко В.І. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії; Замикула О.В. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії.....	79
Застосування інтерактивних методів навчання у процесі практичної підготовки докторів філософії (PhD) спеціальності «Менеджмент»	
Дячков Д.В. , д.е.н., доцент; Дюкарєв Д.С. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності Менеджмент; Мазіленко С.С. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності Менеджмент.....	81
Менеджмент енергозбереження: діджиталізація в проектуванні	
Зось-Кіор М. В. , д.е.н., професор; Пашенко П. О. , аспірант кафедри менеджменту.....	84
Модернізація освітніх технологій та освітніх програм – засіб підвищення ефективності освітнього процесу	
Дядик Т. В. , к.е.н., доцент.....	85
Онлайн навчання та наукова робота аспірантів в умовах карантину: особливості, переваги, недоліки	
Самойлик Ю.В. , д.е.н., доцент	87
Організація змішаного навчання в умовах карантинних обмежень: виклики, результати та перспективи	
Махмудов Х.З. , д.е.н., професор; Мороз С.Е. , к.пед.н., доцент; Калашник О.В. , к.т.н., доцент.....	90
Особливості акредитації PhD програми	
Дивнич О.Д. , к.е.н., доцент	92
Особливості дистанційної освіти менеджерів: тенденції розвитку	
Сазонова Т. О. , к.е.н., доцент; Федірець О. В. , к.е.н., доцент; Шульженко І. В. , к.е.н., доцент	94
Особливості підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності Маркетинг в умовах дистанційної освіти	
Писаренко В. В. , д.е.н., професор; Майборода О. В. , к.е.н.....	96
Особливості розвитку освіти в умовах Індустрії 4.0.	
Вовк М.О. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії; Руденко О.Г. , здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії	98
Переваги використання Zoom та Google Meet в умовах дистанційного навчання	
Іщейкін Т. Є. , к.е.н.; Олійник А.С. , к.е.н.....	100
Практична підготовка здобувачів вищої освіти в умовах діджиталізації	
Браславець Т. М. , керівник виробничої практики навчального відділу, асистент	102
Стан та перспективи реалізації гендерної політики в закладах вищої освіти Полтави	
Вороніна В. Л. , к.е.н., доцент; Овчарук О.М. , к.е.н.; Лопушинська О. В. , аспірант кафедри менеджменту	105
Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами вищої освіти спеціальності 075 Маркетинг	
Шульга Л.В. , к.е.н., доцент; Кошова Л.М. , асистент; Колесніченко І.А. , методист II категорії навчального відділу; Бурлака О.П. , методист навчального відділу.....	107
Формування організаційно-економічного механізму менеджменту земельних ресурсів на основі діджиталізації	
Орлова-Курилова О. В. , доцент кафедри менеджменту, права, статистики та економічного аналізу, к.е.н., доцент Луганський національний аграрний університет; Рубежанська В. О. , старший викладач кафедри фінансів, обліку та банківської справи, к.е.н., ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; Севрюков В. В. , аспірант кафедри менеджменту Полтавська державна аграрна академія.....	110

Формування професійних цифрових навичок під час реалізації освітнього процесу	
Вакуленко Ю. В., к.с.-г.н., доцент; Петренко М. О., к.с.-г.н., доцент; Бондаренко М. О., методист II категорії директорату навчально-наукового інституту економіки, управління права та інформаційних технологій.....	112
Цифровізація та її вплив на освіту	
Панасенко Н.Л., к.е.н., доцент	114
Якість підготовки фахівців в умовах діджиталізації	
Калюжна Ю. П., к.е.н., доцент	117
Digitalization in the management of environmental and economic development of the enterprise	
Oleksandr Samborskyi, professor of audit department associate professor, PhD in Economics Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman; Olga Parkhomenko, associate professor of audit department associate professor, PhD in Economics Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman; Oleksandr Solod, postgraduate student of the Management Department, Poltava State Agrarian Academy.....	119
ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ	122
Використання інформаційних комп'ютерних технологій як важлива умова формування проектно-конструкторської компетентності інженерів	
Антонець А.В., к.пед.н., доцент; Горик О.В., д.т.н., професор; Ковальчук С.Б., к.т.н.....	122
Дистанційне викладання фізико-математичних дисциплін із використанням Moodle та Google Meet	
Антонець А.В., к.пед.н., доцент; Флегантов Л.О., к.фіз.-мат.н., доцент	124
Навчання з використанням дистанційних технологій у процесі викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці»	
Дрожжана О.У., старший викладач; Дудник В.В., к.т.н., доцент	126
Діджиталізація освіти – переваги і недоліки	
Шпилька М.М., к.т.н., доцент	129
Діджитальні реалії спеціальності «Галузеве машинобудування»	
Яхін С.В., к.т.н., доцент; Попов С.В., к.т.н., доцент; Прілепо Н.В., здобувач PhD за кафедрою технологій та засобів механізації аграрного виробництва.....	131
Інтернетизація та діджиталізація навчально-дослідницької роботи здобувача вищої освіти в умовах дистанційного навчання	
Іванов О.М., к.т.н., доцент	133
Модернізація освіти в умовах цифрової економіки	
Опара Н.М., к.с.-г.н., доцент	135
Модернізація освітньої діяльності з використанням інтернет технологій в дистанційній освіті в умовах діджиталізації	
Прасолов Є. Я., к.т.н., доцент	138
Особливості впровадження методичних технологій в проектуванні деталей та вузлів в автомобільному машинобудуванні	
Іванюта М.В., к.т.н.; Назаренко О.О., к.т.н.....	143
Формування цифрової компетентності в умовах діджиталізації освіти	
Овсієнко Ю.І., к.пед.н., доцент; Рижкова Т.Ю., старший викладач; Негребецький І.С., старший викладач	145
Функціональні аспекти управління охороною праці в умовах цифрової трансформації	
Лапенко Т.Г., к.т.н., доцент	147
Шляхи підвищення якості підготовки інженерно-технічних кадрів в умовах діджиталізації	
Ляшенко С.В., к.т.н., доцент	149

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ.....	152
Академічна мобільність здобувачів вищої освіти в умовах застосування дистанційних технологій	
Лега О. В., к.е.н., доцент; Яловега Л. В., к.е.н.....	152
Використання програми «Соната» для вирішення лабораторних завдань дисципліни «Комп'ютерний облік суб'єктів малого підприємництва»	
Дугар Т.Є., к.е.н., доцент; Левченко З.М., к.е.н., доцент; Тютюнник С.В., к.е.н., доцент.....	155
Дистанційне навчання сьогодні – пошук позитиву	
Левченко З.М., к.е.н., доцент; Єрмолаєва М.В., к.е.н., доцент	157
Дистанційне навчання у закладах вищої освіти: проблеми і перспективи	
Ільченко А.М., к.пед.н., доцент.....	159
Діджиталізація освіти в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії	
Грибовська Ю. М., к.е.н., доцент; Ходаківська Л.О., к.е.н., доцент	161
Діджиталізація освітньої діяльності в умовах пандемії	
Краснікова О.М., к.е.н., доцент	162
Інноваційні тенденції у викладанні іноземної мови в умовах діджиталізації	
Воловик Л.Б., к.філол.н., доцент	164
Напрямки вдосконалення педагогічної майстерності в сучасних умовах	
Капаєва Л.М., к.е.н., доцент	166
Освіта в умовах діджиталізації: тенденції та ризики	
Бражник Л.В., к.е.н., доцент; Чумак В.Д., к.е.н., доцент.....	168
Особливості організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання	
Тютюнник С.В., к.е.н., доцент; Романченко Ю.О., к.е.н., доцент; Красота О.Г., к.е.н., доцент	170
Особливості проведення занять з економічних дисциплін в режимі онлайн конференції	
Дорогань-Писаренко Л. О., к.е.н., професор; Єгорова О. В., к.е.н., доцент.....	172
Практичне використання скринкастів у віртуальному освітньому середовищі	
Канцедал Н. А., к.е.н., доцент	174
Проблема відповідності викладу обсягу та змісту філософії в умовах інформаційного суспільства	
Шейко С.В., к.філос.н., доцент	176
Проблеми проведення лабораторних занять при викладанні облікових дисциплін в умовах навчання з використанням дистанційних технологій	
Мокієнко Т. В., к.е.н., доцент; Прийдак Т. Б., к.е.н., доцент	177
Проблеми якості підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання	
Мац Т. П., к.е.н., доцент	179
Розвиток компетентностей «soft skills» через використання цифрових технологій навчання у закладі вищої освіти	
Подлесна Г.В., к.психол.н., доцент	181
Специфіка цифрової грамотності в навчальному процесі	
Кононенко Ж.А., к.е.н., доцент; Чіп Л.О., к.е.н., доцент	186
Тенденції модернізації когнітивно-комунікативного підходу у сфері перекладознавства	
Рева І.А., старший викладач	188
Цифрова компетентність в умовах модернізації освітньої діяльності	
Песцова-Світалка О. С., к.е.н., доцент; Рудич А. І., к.е.н., доцент; Тютюнник Ю. М., к.е.н., доцент	190
Якість освіти в умовах діджиталізації	
Пилипенко К.А., д.е.н, доцент; Кулик В.А., д.е.н, професор; Пономаренко О.Г., к.е.н., доцент.....	192

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА.....	197
Адаптація студентів до змін навчання в умовах діджиталізації	
Сукманов В.О., д.т.н., професор; Дубова Г.Є., к.т.н., доцент	197
Використання інноваційних технологій навчання при підготовці фахівців в умовах діджиталізації	
Шаферівський Б.С., к.с.-г.н., доцент; Карунна Т.І., к.с.-г.н., доцент; Желізняк І.М., старший викладач	199
Використання модернізації освітньої діяльності фахівців із дисципліни «Технологія виробництва молока і яловичини» в умовах діджиталізації	
Мороз О.Г., к.с.-г.н., доцент; Чухліб Є.В., к.с.-г.н.; Березницький В.І., старший викладач.....	201
Впровадження цифрових технологій під час викладання фахових дисциплін для спеціальностей технологічного спрямування	
Кузьменко Л.М., к.с.-г.н., доцент.....	203
Навчальний процес і сучасні технології	
Поліщук А.А., д.с.-г.н., професор; Ульянов С.О., к.с.-г.н., доцент.....	205
Оптимізація навчального процесу в умовах пандемії	
Юхно В.М., к.с.-г.н., доцент; Кодак Т.С., к.с.-г.н.....	207
Розвиток та проблеми діджиталізації навчання за спеціальністю Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва	
Усачова В.Є., к.с.-г.н.....	210
Сучасні виклики та управління якістю освітньої та наукової підготовки фахівців у закладі вищої освіти в умовах діджиталізації	
Кравченко О.І., к.с.-г.н., доцент	212
Цифрові технології в закладах вищої освіти	
Мироненко О.І., к.с.-г.н., доцент.....	214
The role of digital transformations in the training specialists of food technology	
Budnyk N.V., candidate of technical sciences, associate professor department of food production; Kainash A.P., candidate of technical sciences, associate professor department of food production.....	216

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Благодарь К.С., лаборант

Розвиток комп'ютерних технологій викликають появу нових підходів до освітнього процесу, а також передбачають створення сучасних електронних освітніх ресурсів, зокрема, електронних підручників.

На сьогоднішній день не існує не тільки єдиного підходу до класифікації електронних засобів навчального призначення, а й визначеності з термінологією в цій сфері. Так, різні автори дають різні назви деяким видам електронних засобів навчального призначення. В роботах останніх років можна зустріти такі назви електронних засобів навчального призначення, як педагогічні програмні засоби навчального призначення, освітні електронні видання, програмно-методичні комплекси навчального призначення, електронні підручники, Інтернет-підручники, електронні навчальні посібники, віртуальні лабораторії, електронні атласи, комп'ютерні тренажери, електронні бази знань, бібліотеки електронних наочностей, контролюючі комплекти та ін.

Н. Фіголь зазначає, що електронний посібник – «це електронне видання, призначене для допомоги в практичній діяльності чи в оволодінні навчальною дисципліною, матеріал у якому викладений у зручній для вивчення й викладання формі, що пройшов редакційно-видавничу обробку, призначений для розповсюдження в незмінному вигляді, має вихідні дані».

Використання електронних підручників – це розвиток творчого, інтуїтивного мислення; естетичне виховання за рахунок використання можливостей графіки, мультимедіа; розвиток комунікативних здібностей; формування умінь приймати оптимальне рішення; формування інформаційної компетентності й інформаційної культури.

О. М. Балакіна визначає електронний підручник як електронну навчальну систему комплексного призначення, що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу процесу навчання і дає можливість у діалоговому режимі, як правило, самостійно освоїти навчальний курс або його розділ за допомогою комп'ютера і будується за модульним принципом із відкритою архітектурою [1].

Головним критерієм надання деякому засобу навчання статусу підручника має бути не носій інформації, а дотримання в його змісті і конструкції ряду педагогічних вимог. Підручник може бути і електронним, але при цьому відповідати вимогам, що висуваються до традиційних підручників, одночасно реалізувати нові в порівнянні з ним можливості та розв'язувати нові задачі.

Електронні підручники повинні задовольняти навчально-методичні, дизайн-ергономічні та технічні вимоги. Дизайн-ергономічні та технічні вимоги до електронних підручників базуються на вимогах до електронних навчальних видань (педагогічних програмних засобів).

Серед спеціальних вимог, яким мають відповідати саме електронні навчальні видання, зважаючи на специфіку їх природи, дослідниця С. Сисоєва виділяє також особливості їхнього створення та використання – зручність, раціональність, інтерактивність, відповідність [2]. Навчально-методичні вимоги до електронних підручників базуються на вимогах до традиційних підручників, що визначені Міністерством освіти і науки України, але мають особливості. Можна визначити такі додаткові вимоги:

1. Науковість змісту підручника.

Зміст матеріалу має доповнювати традиційний підручник, не дублювати матеріал, поданий в друкованих виданнях. Текстовий навчальний матеріал має подаватися з використанням гіпертекстової розмітки. Бажано, щоб електронний підручник містив стислий виклад матеріалу. Бажано, щоб матеріал був поданий з врахуванням профільності навчання. Електронний підручник не повинен містити інформації, ефектів, які не призначені для досягнення навчальної мети та відволікають увагу учня. Електронний підручник має містити орієнтовний перелік творчих завдань, учнівських проектів із застосуванням досягнень сучасних інформаційних технологій та апаратних засобів.

2. Доступність змісту.

В електронному підручнику мають бути передбачені різні за складністю рівні подання матеріалу та різнорівневі завдання для учнів, забезпечуючи можливість впровадження особистісно-орієнтованих технологій. Електронний підручник має оптимально, найбільш раціонально застосовувати мультимедійні форми подання матеріалу. При виконанні завдань має бути забезпечено інтерактивність та зворотній зв'язок, що сприяє розвитку самостійності.

3. Структура змісту

Традиційний та електронний підручники повинні мати несуперечливу структуру. Зміст та структурні елементи в електронному підручнику доцільно подати у вигляді гіперпосилань, а також передбачити використання посилань на глосарій, тлумачний словник чи довідник. Електронний підручник повинен надавати можливість розгляду основних теоретичних положень, застосування їх на практиці, виконання завдань в інтерактивній формі, має містити різнорівневі завдання, вправи, тести, презентації, шаблони та заготовки до практичних та лабораторних робіт. По завершенні розділу мають бути запропоновані комплексні завдання чи творчі проекти, орієнтовані на індивідуальне чи групове виконання.

Список використаних джерел

1. Балыкина Е. Н. Подходы к проектированию компьютерных тестов учебных достижений по историческим дисциплинам. Информационное обеспечение исторического образования: сб. ст. / под. ред. В. Н. Сидорцова, А. Н. Нечухрина, Е. Н. Балыкиной. 2003. Вып. 3. С. 67–75.

2. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посіб. Київ: НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, 2011. С. 55.

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ ПЛАТФОРМИ YOUTUBE ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Біленко О.П., к.с.-г.н., старший викладач;
Воропіна В.О., асистент; **Татаренко Г.Б.**, асистент;
Тараненко С.В., к.с.-г.н., доцент

По незалежним від викладачів та здобувачів вищої освіти умовам, навчання здебільшого перейшло на дистанційне. Це спонукало до пошуку наочних прикладів та можливостей показувати здобувачам роботу лабораторного та польового обладнання в форматі дистанційних занять. Деякі можливості в цьому напрямку надає платформа Youtube. Велика кількість кореспондентів забезпечує цій платформі практично неосяжне різноманіття роликів налюбі теми. Тому сучасний викладач повинен добре орієнтуватися, щоб знайти і рекомендувати до перегляду здобувачам вищої освіти матеріали зі своєї дисципліни. Так як перегляд здобувачами вищої освіти рекомендованих матеріалів здебільшого відбувається самостійно, то і підбирати ролики потрібно враховуючи це.

Які ж матеріали є на Youtube. По-перше, це навчальні фільми Науково Методичного Центру вищої та фахової перед вищої освіти, наприклад, фільм для вивчення атмосфери <https://www.youtube.com/watch?v=gOB6XBрахqA>. Це професійно зроблені навчальні фільми для різних спеціальностей та рівнів вищої освіти. Особливо цінні ті навчальні фільми Науково Методичного Центру вищої та фахової перед вищої освіти, що розповідають про лабораторні методи досліджень і показують роботу зі специфічними приладами, наприклад фільм «Метеорологічна станція як носій первинної інформації погоди та її завбачення» <https://www.youtube.com/watch?v=wrYXN-N5oaY>. Використовувати їх можливо беззастережно. Такі фільми можна включати до перегляду як самостійну роботу при нормальному очному навчанні або рекомендувати здобувачам заочного навчання.

По-друге, це ролики спеціально створені як викладачам. Так і студентами та учнями для пояснення та наочного представлення окремих понять чи явищ. Як правило вони короткі – 3-5 хвилин, мають звукові чи титрові пояснення, або мультиплікаційні. До таких роликів потрібно відноситись уважно, переглядаючи їх повністю до того як рекомендувати чи показувати здобувачам вищої освіти, щоб відсіяти неякісні або помилкові.

Третю групу роликів, що їх можливо використовувати для навчального процесу складають рекламні ролики фірм, що виробляють сільськогосподарську техніку, добрива, насіння і саджанці, переробне обладнання тощо. Такі ролики можуть бути від коротеньких на 3-5 хвилин до досить довгих на 20-30 хвилин. Наприклад, ролики Harvest Diary «Чому вимерзають озимі» <https://www.youtube.com/watch?v=llXZkpigq74> чи «Теорія зимостійкості за І.І.Тумановим» <https://www.youtube.com/watch?v=PcfD0EgOTQA>. Недоліками в

цього типу роликів є по-перше мова: може бути англійська, німецька, російська чи навіть корейська чи японська. Тому деякі ролики, що зрозумілі без коментарів добре застосовувати як наочні. Це ролики про новітню техніку, нові технології польових робіт тощо. Наприклад «ТЕХНОЛОГИИ: Мелиоративный комбайн» <https://www.youtube.com/watch?v=d5UmRlpY1SM>. А деякі потребують компетентного коментаря викладача.

Частину роликів обов'язково потрібно пояснювати здобувачам вищої освіти, бо вони містять альтернативні положення, часто суб'єктивні або відверто помилкові. Наприклад фірма ЛБР «Сельхозтехника и запчасты» випустила ролик «Технология и преимущества применения оросительных систем» <https://www.youtube.com/watch?v=HLF-iUNsx5E>, де доказують ефективність котушечних поливних машин порівняно з крапельним зрошенням, що є банальним рекламним трюком.

Четверта група роликів на платформі Youtube складають відеолекції та презентаційні ролики виставлені викладачами різних навчальних закладів. Серед таких відіолекцій трапляються роботи спеціалістів високої кваліфікації, що прочитані ними для здобувачів вищої освіти своїх навчальних закладів. Часто таку лекцію цікаво прослухати і самому викладачу нашого вуза, особливо коли її читає справжній корифей в своїй спеціальності, автор підручників, методик тощо. Але такі відеолекції зустрічаються рідко. Частіше можуть бути записи студентів лекції викладача, опубліковані самими студентами, або викладення матеріалу викладачем для обмеженої аудиторії своїх здобувачів вищої освіти. Наприклад, організація Permaculture for Peace /Пермакультура для Миру опублікувала співбесіду «Лісосмуги для збереження родючості ґрунту та біорізноманіття у агроєкосистемах» <https://www.youtube.com/watch?v=wrJjynYbtQk>, що відповідає питанням які вивчають наші студенти і може бути застосована на дистанційному навчанні.

Окремо виділимо групу науково-популярних роликів, що не є навчальними, але можливо їх застосовувати для підвищення загальної компетентності здобувачів вищої освіти. Це, наприклад група роликів серії «Непростые вещи» або «Як це зроблено?» Discovery Channel: «Как изготавливают вино» <https://www.youtube.com/watch?v=55TQ-sCSHbc> або «Консервированный грейпфрут» <https://www.youtube.com/watch?v=gqn3YgMC3gI>. В таких підбірках роликів можна знайти розгляд окремих питань, що вивчають наші здобувачі і, відповідно, рекомендувати їх для перегляду самостійно.

Список використаних джерел

1. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі – Одеса:ОНЕУ 2014р.- 200с.
2. Гатальська Н. В. Особливості створення електронних курсів дисциплін на базі платформи MOODLE /Національний університет біоресурсів і

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРОНОМІЇ

Баган А. В., к.с.-г.н.; **Шокало Н. С.**, к.с.-г.н., доцент

Останнім часом цифрові технології є головними у розвитку агробізнесу. Так, у найближчі десятиліття сільське господарство покликане не тільки забезпечити населення продуктами харчування, а й екологічно чистим навколишнім середовищем. Значне збільшення очікуваних прибутків від реалізації продукції рослинництва базується на використанні технологічних удосконалень та впровадження точного землеробства. Застосування нових технологій дозволить отримувати до 70 % збільшення урожайності сільськогосподарських культур. Тому головними для реалізації даного завдання є точне землеробство, діджиталізація, технології штучного інтелекту, які активно використовують GPS–систему і телематику.

Якщо раніше призначенням останньої була автоматизація технологій, щоби забезпечити сталий зв'язок машин із датчиками, то тепер спектр її можливостей суттєво розширився. Технологічні рішення, які пропонуються і будуть запропоновані у майбутньому, дозволять збільшити вартість сільськогосподарської продукції з метою отримання вищих врожаїв польових культур [5].

Так, система управління вітчизняного сільського господарства потребує серйозних змін. Аграрні виробники все більше використовують комп'ютери для можливості отримання необхідної інформації, що сприяє ефективному прийняттю управлінських рішень, направлених на підвищення продуктивності у сільському господарстві. Нині в Україні на ринку АПК популярні такі рішення як: впровадження систем точного землеробства, аерозйомка з метою контролю якості посівів, ведення історії полів для підбору кращих попередників, лабораторні дослідження ґрунту тощо. Ці технології дають можливість збільшити врожайність сільськогосподарських культур та, відповідно, знизити собівартість продукції завдяки скороченню витрат на паливо, насіння й добрива.

Впровадження нового покоління цифрових технологій для аграрного сектора України є ефективним способом використання української моделі розвитку сільського господарства, що дозволить суттєво підвищити ефективність інвестицій в АПК [6].

На даний час агропромисловий комплекс не достатньо забезпечений кадрами, тому зростає попит на висококваліфікованих спеціалістів. У зв'язку із реформою ринку землі серед професій аграрної сфери актуальною є професія агронома. Аграрні підприємства зацікавлені у висококваліфікованих спеціалістах під час вибору майбутніх кадрів, тому забезпечують їх не лише робочим місцем, а й, відповідно, пристойною заробітною платою. Через це існує взаємовигідна зацікавленість: з одного боку – роботодавця із високою оплатою, з іншого – перспективного фахівця із практичним досвідом [1, 2].

Освітній процес, зосереджений лише на отриманні знань, сьогодні не

задовольняє ні ринок праці, ні здобувачів освіти, що свідчить про невідповідність освітніх послуг вимогам до сучасного фахівця. Потребує змін система вищої освіти, її моделі та підходи до навчання. У цілому дослідження показують, що основні зміни повинні бути спрямовані на розвиток цифрової грамотності, соціальних і комунікаційних навичок для успішної діяльності у цифровому світі [3, 4]. Тому провідні агропідприємства потребують співпраці із молодими спеціалістами для реалізації сучасних наукових проєктів [1].

Завдяки співпраці з багатьма господарствами різних форм власності агроном має широкий і різноманітний досвід практики впровадження технологій у різних виробничих умовах. Майбутній фахівець, як правило, володіє унікальними, вузькогалузевими знаннями та методиками у багатьох сферах точного землеробства, які постійно вдосконалює. Він завжди володіє інформацією щодо всіх новинок ринку, має доступ до професійних баз даних, використовує сучасне обладнання для фахової роботи [5].

Отже, агроном може не лише надавати професійні рекомендації з рослинництва, землеробства, ґрунтознавства, агрохімії, селекції, насінництва, біотехнології та ін., але й запропонувати сучасні технологічні рішення у цих галузях. Таким чином, роботодавець аграрної сфери не тільки забезпечить своє підприємство оптимальним складом штатних працівників, тобто матиме кількісну вигоду, але й отримає у подальшому якісну користь – найоптимальніший інформаційний і технологічний супровід від майбутніх спеціалістів-агрономів.

Список використаних джерел

1. Баган А.В., Барат Ю.М. Перспективи професії агронома. *51-а науково-методична конференція викладачів і аспірантів «Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій»*, 26-27 лютого 2020 року. Полтава: ПДАА, 2020. С. 18-20
2. Где лучше получают аграрное образование : *електронний ресурс*. <http://nv.ua>
3. Експеримент з впровадження електронного підручника і електронної платформи. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news>
4. Євстрат'єв С.В. Цифрові компетенції – вимога при підготовці фахівців аграрного профілю. С. 291-297 Режим доступу: <http://194.44.12.92:8080/-jsrui/handle/123456789/5230>
5. Кривенко О. Світові тренди та зарубіжний досвід. *Агрономія сьогодні. Точне землеробство*. С. 12-20. електронний ресурс: <https://www.agrilab.ua/wp-content/uploads>
6. Шерстюк Л.М., Нездойминога О.Є. Цифрове сільське господарство: зарубіжний досвід та особливості впровадження й використання в Україні. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія* ; за ред. О.В. Калашник,

Х.З. Махмудова, І.О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2019. С. 310-318.

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА НАВЧАЛЬНИЙ І ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС КАФЕДРИ РОСЛИННИЦТВА

Гангур В.В., д.с.-г.н., старший науковий співробітник;

Антонець О.А., к.с.-г.н., доцент;

Антонець М.О., к.психол.н., доцент

Сучасна ситуація, що склалася у світі через пандемію коронавірусу, вплинула на навчання і виховання. Глобальні трансформаційні процеси, що відбуваються в усіх сферах життя, перетворилися у діджиталізацію. Це обумовило необхідність обов'язкового використання цифрових технологій в освіті. Створення нових форм передачі знань і збереження інформації на початку ХХІ століття було представлено у хмарних технологіях.

Викладачі з ПДАА і ПНПУ імені В. Короленка розробили спеціальну модель формування у студентів знань про функції хмарних технологій. Ця модель спрямована на підготовку майбутніх фахівців до нових умов професійної діяльності. Вона включає використання Google Classroom для створення віртуальної взаємодії учасників навчального процесу [4, с.856].

Також вчені з ПДАА описують «основні етапи та результати впровадження різних ERP та CRM хмарних технологій у навчальні програми для бакалаврів і магістрів на спеціальностях «Менеджмент, маркетинг, агрономія», а також методи організації різних форм навчання для практикуючих фахівців аграрних підприємств» [3, с.17]. Ці наукові досягнення використовуються в освітньому процесі кафедри рослинництва для підвищення якості навчальних ресурсів і вдосконалення електронних навчальних курсів.

Організацію освітнього процесу в режимі онлайн-сервісу гарно забезпечують платформи Zoom і Google Meet. На кафедрі рослинництва у цьому навчальному році викладачі читали лекції і вели практичні заняття у відеоконференціях на платформі Google Meet. 8 грудня 2020 року на цій платформі у режимі онлайн було здійснено виховний захід – програму «Цінуй життя» для ЗВО факультету агротехнологій та екології.

Цей тренінг доцент М.О.Антонець проводить у ПДАА 14 років поспіль. Вона має на нього свідоцтво на авторське право за № 83568 від 11.12.18. Профілактична програма створена для зміцнення у молоді фізичного здоров'я. Гасло програми – «Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на страчання хилиться, хіба не підтримаєш їх?» [1, Прип.24:11] Тренінг спрямований на розуміння необхідності протистояння негативному впливу середовища, збереження здоров'я і радості життя для найкращої реалізації планів на майбутнє та створення міцної родини. Мета програми – формування слушного ставлення молоді до власного життя та отримання знань щодо проблеми ВІЛ/СНІДу в Україні. «Основна ідея, що пропагується серед слухачів: «Максимально надійним способом, щоб захиститися від зараження ВІЛ є сексуальне утримання та вірність неінфікованого подружжя один одному в шлюбі». Також

пояснюється, як треба поводитися з ВІЛ-інфікованою людиною, як їй допомогти щодо зміцнення здоров'я» [2, с.89]. Використовуючи інтерактивний метод навчання у проведенні заходу, викладач моделювала життєві ситуації, що дали змогу студентам зрозуміти ризик дошлюбного сексу. ЗВО на початку виявили сумнів, а потім переконалися у перевазі утримання і зрозуміли необхідність самоконтролю власної поведінки, навчилися співпереживати ВІЛ-інфікованим людям.

Для вдосконалення словесних, наочних і практичних методів навчання, а також здійснення поточного контролю в умовах дистанційної освіти доценти Антонєць О.А. і Антонєць М.О. пройшли онлайн міжнародне підвищення кваліфікації з 28.09.2020 по 2.10.2020 у Wyższa Szkoła Teologiczno-Humanistyczna im. Michała Beliny-Czechowskiego Instytut Nauk Społecznych (Польща). Вони прослухали курс «Хмарні сервіси для онлайн навчання на прикладі платформи Zoom» обсягом 1,5 кредити ЄКТС. Знання, що отримали викладачі, необхідні для створення якісних електронних курсів та проведення занять за змішаними технологіями.

Список використаних джерел

1. Біблія / переклад Рафаїла Турконяка.– ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія»,–2016. – 1064 с.

2. Антонєць М.О., Антонєць О.А. Науково-педагогічні аспекти формування міцного здоров'я. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Біологічні, медичні та науково-педагогічні аспекти здоров'я людини». За загальною редакцією проф. Пилипенка С.В. Полтава: Астроя, 2020. С. 87–92.

3. Kopishynska, Olena; Utkin, Yurii; Sliusar, Ihor; Slyusar, Vadym; Protas, Nadiia; Barabolia, Olha. 'Professional-Oriented Training of Specialists Under Implementation of Cloud Computing Information Systems in Cooperation Between Universities and IT Companies // Proceedings of The 14th International Multi-Conference on Society, Cybernetics and Informatics (IMSCI 2020), 13-16. September, 2020, Florida, USA. P.17-22.

4. Shyan, Nadiia. Kryvoruchko, Alina , Stryzhak, Svitlana, Krykunova, Valentyna, Antonets, Oleksandr. Structural and Functional Model Of The Methodology For Preparing Future Chemistry Teachers For The Use Of Cloud Technol;ogies In Professional Activities / PERIÓDICO TCHÊ QUÍMICA. Vol.17.N.34. 2020, P.856-866.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ АГРАРНОГО СПРЯМУВАННЯ

Поспєлов С.В., д.с.-г.н., доцент;

Ласло О.О., к.с.-г.н., доцент; **Олепїр Р.В.**, к.с.-г.н.

Інформаційні технології сьогодення – невід'ємна частина сучасного світу, що окреслює подальше економічне зростання та розвиток нашого суспільства.

Реалії сьогодення вимагають змін у системі навчання здобувачів закладів вищої освіти, оскільки якісне і доступне викладання матеріалу неможливе без

застосування можливостей, які надають комп'ютерні та інформаційні технології [2].

Зазначимо, що цифрова трансформація – це неминучий процес сучасності, основою якого виступають процеси глобалізації та цифрової трансформації (діджиталізації).

Цифрові технології використовуються як в роботі, так і для дозвілля. Можна говорити про «цифрову людину», для якої цифрові технології стали невід'ємною частиною як діяльності, так і в повсякденному житті. Цифрові технології існують десятиліттями і продовжують розвиватися настільки інтенсивно, що навіть їх області та створені ними можливості ще не були опановані та окреслені навіть приблизно [1].

Зв'язок змін у закладах вищої освіти із загальною діджиталізацією суспільства є загальноприйнятим міркуванням. До обговорення компонент діджиталізації університетів, у тому числі й аграрного спрямування є:

- 1) онлайн-освіта;
- 2) електронні освітні ресурси;
- 3) електронний документообіг;
- 4) навчання за допомогою тренажерів;
- 5) формування компетенцій, необхідних у цифровому світі [1].

Узагальнюючи нові можливості, пов'язані з діджиталізацією, що стосуються університетів у цифровому світі слід дати відповіді на наступні запитання:

- яке місце діджиталізація посідає серед інших змін, що розгортаються в глобальному масштабі для аграрних закладів освіти;
- чи стає діджиталізація економіки, суспільства, людини викликом для університетів;
- що означає «виклик діджиталізації» для управління розвитком університету, як це може і має впливати на систему пріоритетів його розвитку.

Серед основних викликів, з якими ми зіткнулися в університеті, наступні:

- 1) необхідність розробки нових технологій навчання, упровадження дистанційних електронних платформ та мотивації навчання;
- 2) необхідність забезпечення викладання іноземною, переважно англійською мовою;
- 3) діджиталізація: створення єдиного, всебічного цифрового середовища університету.

Діджиталізація є однією з тих тенденцій, яка з великою часткою ймовірності проявиться в найближчі десятиріччя і матиме потужний вплив на реальність вищої освіти. У той же час, на думку експертів, розповсюдження цифрових технологій не належить до найбільш значущих джерел ризику, інакше кажучи, джерел «критичних ситуацій» для вищої освіти [1].

Оскільки експерти бачать майбутнє як діджиталізоване, вони, відповідно, вважають інвестиції в цифрову інфраструктуру (комп'ютерні мережі, обчислювальна техніка, програмне забезпечення, електронна університетська система, цифрове освітнє середовище) одним із пріоритетних напрямів для

інвестицій у розвиток закладів вищої освіти, і вони очікують «швидких ефектів» або швидкої віддачі від цієї інвестиції.

Серед реформ вищої освіти, які тривають і можливі в майбутньому в Україні, діджиталізація навчального процесу вважається провідним й найбільш перспективним напрямом.

Серед переваг, які діджиталізація надає закладам вищої освіти з організаційно-економічної точки зору, виділяють наступні:

- підвищення ефективності адміністративних процесів;
- інтеграція звичайної та оцифрованої системи записів для більш швидкого пошуку;
- покращення доступності та сприяння кращому обміну інформацією з колегами у межах України та по всьому світу;
- збільшення швидкості реагування на зауваження та побажання здобувачів вищої освіти;
- забезпечення безперервності навчального процесу навіть у випадках надзвичайних ситуацій (дефіцит коштів на опалення корпусів, карантин тощо) [3].

Отже, діджиталізація – це напрям інноваційного розвитку, який фактично є обов'язковим для більшості організацій. Він допомагає зміцнити зв'язки між адміністрацією, викладачами та студентами, сприяє кращому використанню наявних ресурсів. Але процес подекуди сам по собі є викликом, адже він не тільки полягає у впровадженні технологічних рішень, а вимагає від користувачів і організацій, щоб вони змінили світогляд.

Список використаних джерел

1. Варжанський І. Виклики діджиталізації для закладів вищої освіти. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201149>.
2. Діджиталізація освіти – компетенції XXI століття. URL: <https://vseosvita.ua/library/didzitalizacia-osviti-kompetencii-hhi-stolitta-172970.html>.
3. Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу у вищій школі в умовах діджиталізації суспільства. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/informacijno-resursne-zabezpechennya-osvitnogo-procesu-u-vishij-shkoli-v-umovah-didzitalizaciyi-suspilstva>.

ДІДЖИТИЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Ромашко Т.П., к.х.н., доцент

Розвиток нових інформаційних і комунікаційних технологій породжує системні зміни у всіх сферах суспільного життя. Зрозуміло, що освіта, як один з найважливіших видів людської активності, не може перебувати осторонь від цього процесу. І одним із ключових проявів віртуалізації суспільства є тенденція до діджиталізації освіти. Як новий тренд світового суспільного розвитку, який прийшов на зміну інформатизації й комп'ютеризації, він заснований на цифровій передачі інформації, яка в масштабах економічного й соціального життя як окремої країни, так і всього світу призводить до підвищення ефективності

економіки й поліпшенню якості життя [1]. Діджиталізація, що являє собою переведення у цифровий формат як самого інформаційного наповнення системи освіти, так і комунікацій, що існують у її межах, виступає основною формою перетворень, з позицій формування інформаційного суспільства й економіки знань.

Окремим питанням у плані діджиталізації освіти виступає реалізація дистанційного навчання на нових основах і з новими можливостями цифрових технологій. Одна з головних переваг використання цифрових технологій у процесі навчання – це те, що викладач буде не тільки в стані контролювати прикладну ефективність навчання, але й, також, швидкість освоєння здобувачами матеріалу, кількість часу, витраченого на розв’язання будь-якого конкретного завдання, рівень розуміння нової інформації тощо, тоді як традиційні методи навчального контролю дозволяють тільки «грубі» оцінки параметрів, наприклад, на підставі підсумкових оцінок. Завдяки онлайн технології викладачі будуть також звільнені від великого обсягу паперових документів. Є очевидні переваги й для студентів. Сучасні цифрові технології забезпечують можливість працювати над будь-яким проектом у групі, обмінюватися думками й ідеями [2].

Не менш важливою тенденцією розвитку освіти в умовах глобалізації стане її трансформація. Вже зараз ми знаходимось на початку етапу, коли зазначені вище тенденції цифрової й онлайн-освіти будуть настійно вимагати свого організаційного оформлення в освітніх закладах. Має бути переглянута сама суть освіти й визначено, у чому полягає її призначення, що й хто для нього дійсно важливе. Освітні інновації, а також фактичне стирання меж між окремими країнами, забезпечать доступ до будь-якого освітнього контенту в інтернеті, кількість якого сьогодні стрімко росте. Таким чином, освіта майбутнього має за мету пізнання нових мов і культур, знайомство з новими людьми, віртуальні подорожі, набуття знань і навичок, практично, не виходячи з дому. Але, у той же час, вона буде підвищувати рівень критичного мислення здобувача, прищеплювати йому лідерську мотивацію разом зі здатністю працювати в команді.

Впровадження інноваційних цифрових технологій і розвиток нових педагогічних методів на їхній основі не тільки змінять форми й засоби викладання, але й все фізичне середовище, у якому воно здійснюється. Сучасна освітня система переживає кризу креативності. Більшість занять слабо заохочують здобувачів до самостійного пізнання нового, установленню об’єктивного зв’язку отриманих знань із навколишнім реальним світом, використання своєї уяви для пошуку нестандартних відповідей на стандартні питання, замість застосування стереотипних моделей. Тому аудиторія закладу вищої освіти майбутнього має стати не місцем передачі знань, а місцем розвитку людського розуму, головним завданням якого виступають творчість і інновації, а не повторення завчених фактів або механічна відповідь на тести.

Незважаючи на перевагу позитивних прогнозів щодо діджиталізації освіти, слід вказати на низку проблем і ризиків, що перешкоджають успішності реалізації даного процесу.

Діджиталізація збільшить соціальну нерівність у суспільстві, оскільки її плоди не можуть бути доступні всім однаково. Цифрова реальність вимагає адекватних їй знань, професійних умінь і навичок для взаємодії з реаліями цифрового середовища й, мабуть, не менш важливого фактора – наявності матеріальних засобів.

Онлайн-навчання не дає практичних умінь. Для деяких спеціальностей, таких як програмування, це можна зробити за комп'ютером. Але немає способу практикуватися онлайн, наприклад, в області фізики або хімії. І це проблема для більшості спеціальностей. Діджиталізація освіти провокує інтелектуальний колапс, зниження креативності. Чимало здобувачів підмінюють свій інтелектуальний пошук компіляцією витягнутих з «світової павутини» фрагментів готових рішень, живуть з ілюзією, що наявність гаджета в кишені – це і є їхнє знання. Частина «цифрового покоління» переконана, що знання добувають завдяки легкому торканню пальцем екрана, що виключає напругу інтелекту й праці. Звідси впливає необхідність рефлексивно оформленої етичної позиції, твердого переконання в тому, що вища освіта, крім професійної підготовки, повинна автентично пропагувати фундаментальні моральні цінності, розкривати їх зміст і велику значимість як у професійній діяльності, так і в гармонізації життя.

У якості основних ризиків діджиталізації освіти слід виділити: 1) ризики використання не достатньо вивчених технологій, коли опанування здобувачами одних можливостей витісняє інші більш важливі можливості освіти й розвитку; 2) ризики, пов'язані з втратою внаслідок використання електронних версій освітніх програм навичок письмової фіксації основних ідей пропонованого матеріалу, і, як наслідок, погіршення здатності до його запам'ятовування й переосмислення; 3) ризики погіршення здатності сприймати більші обсяги інформації внаслідок «дайджест-манії»; 4) ризик розвитку в здобувачів так званої екранної залежності; 5) ризики можливого скорочення розумових здібностей, які ряд фахівців інтерпретують як «розвиток цифрового слабоумства»; 6) ризики витиснення живого спілкування як комунікації, яка в багатьох випадках має суттєво більшу релевантність як для здобувачів, так і для педагогів, ніж електронні технології навчання; 7) ризики, пов'язані зі здоров'ям; 8) загрози, створювані кіберзлочинністю; 9) ризики системних збоїв; 10) ризики маніпулювання інформацією [1-2].

Отже, освіта сьогодні, з одного боку, стоїть на порозі величезних перетворень, які будуть обумовлені подальшою інтеграцією нових технологій в навчальний процес, і, в той же час, перебуває в стані активного пошуку найбільш ефективної моделі їх впровадження, застосовуючи принцип найменш хворобливого поєднання традицій з інноваціями. З метою підвищення ефективності діджиталізації – як тренда розвитку світової економіки й суспільства, необхідне виявлення викликів, загроз, проблем і можливих негативних наслідків, складання й реалізація програм управління відповідними ризиками.

Список використаних джерел

1. Digital Technologies in Education. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digital-education-policies> (Дата звернення 28.12.2020)

2. Pearce Nick and Weller Martin and Scanlon Eileen and Kinsley Sam Digital scholarship considered: how new technologies could transform academic work . Durham Research Online, 2011. V 16 , No1. P. 72-80. <https://journals.uregina.ca/ineducation/issue/view/10> (Дата звернення 28.12.2020)

ДОСВІД НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ЗАХИСТ РОСЛИН ПДАА

Коваленко Н.П., к.с.-г.н., доцент;

Поспєлова Г.Д., к.с.-г.н., доцент

В умовах сьогодення, враховуючи такі виклики сучасності, як пандемія Covid-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2, настав переломний момент в розвитку освітніх технологій. Неможливість проводити повноцінні заняття в межах аудиторії навчального закладу сприяла більш широкому впровадженню дистанційної форми навчання, для чого в Полтавській державній аграрній академії розроблений «Тимчасовий порядок організації освітнього процесу і проведення поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій».

Безперечно якість освіти у ВНЗ залежить від запроваджених форм викладання, освітніх технологій, матеріально-технічних, дидактичних і психолого-педагогічних умов, а застосування інтерактивних технологій підвищує зацікавленість студента у навчанні, формує здатність аналізувати отримані дані, застосовувати знання на практиці [2].

Якісно продовжити навчальний процес під час карантину дозволяють сучасні платформи та сервіси. Так, створені для швидкого обміну новинами та повідомленнями ще на початку минулого навчального року групи у Viber, наразі органічно вплітаються у навчальний процес. Викладачі кафедри захист рослин активно застосовують месенджер Viber у випадках, коли виникають проблеми у долученні студентів до електронних курсів та наданні допомоги.

Для проведення дистанційного навчання викладачами кафедри активно використовуються сервіси платформи Zoom. Безкоштовний сервіс зі зрозумілим інтерфейсом дозволяє брати активну участь в on-line-зустрічах. Завдяки можливості ділитися трансляцією екрану кожен учасник може надати свою інформацію, що дозволяє підтримувати зворотній зв'язок зі студентами. В Zoom просто подавати новий матеріал, зокрема презентації, перевіряти його засвоєння студентами. Чат дозволяє ставити питання, писати коментарі під час заняття. Завдяки контролю за чатом можна додавати або видаляти учасників, надавати право голосу, доступ до екрану, окремий зв'язок. Подібні заняття сприяють розвитку комунікативних навичок. Можна запланувати дату проведення конференції [1]. Запис конференції зберігається в окремій папці. Крім того, використовуючи платформу Zoom, під час карантину проводяться засідання кафедри, а викладачі беруть участь у роботі конференцій.

Перевагами роботи в Google Classroom є: виконання тестових завдань та миттєве отримання результатів кожним студентом; можливість написати коментар, що сприяє збереженню діалогу між викладачем та студентами.

Навчальне спілкування активно проводиться у Skype, Telegram, WhatsApp, електронною поштою та звичайним мобільним зв'язком. Так колектив кафедри намагається підібрати зручний для кожного студента вид зворотного зв'язку.

Потужний програмний комплекс Moodle використовується у ПДАА для дистанційного навчання, контролю та оцінки якості знань ЗВО. Платформа дає можливість створювати електронні підручники, посібники, методичні рекомендації, тестові завдання різного рівня складності з урахуванням особливостей викладання конкретної дисципліни.

На жаль, дистанційне навчання ніколи не замінить живого спілкування викладача і студента. Викладач не може перевірити чи студент особисто виконує завдання, тому підсумковий контроль якості отриманих знань доцільно проводити на очній сесії. Тривале дистанційне навчання призводить до погіршення здатності у студентів до точного формулювання та висловлювання власної думки та підтримки дискусій. Також воно може трансформуватися не на систематичне навчання, а на постійне відтермінування виконання завдань, перекладання відповідальності на інших. Тому, дистанційна освіта вимагає надзвичайної самоорганізованості, вміння розподіляти свій час.

Враховуючи зазначене вище, можна визначити основні тенденції розвитку системи дистанційного навчання: створення різноманітних програм дистанційного навчання; збільшення кількості відкритих навчальних дистанційних масових курсів; поєднання переваг системи дистанційного навчання із очною формою навчання тощо.

Дистанційні технології у викладанні дисциплін для підготовки спеціальності 202 Захист і карантин рослин дозволяють: докорінно змінити організацію процесу навчання студентів, формуючи в них системне мислення; раціонально організувати пізнавальну діяльність під час навчально-виховного процесу; використовувати комп'ютери з метою індивідуалізації навчального процесу та звернутися до принципово нових пізнавальних засобів; вивчати явища і процеси в мікро- і макросвіті, всередині складних технічних і біологічних систем на основі використання засобів комп'ютерної графіки і моделювання [3].

Колектив кафедри захисту рослин самовдосконалює володіння різноманітними платформами шляхом вебінарів, семінарів, конференцій, підбирає нові методи навчання та їхнє поєднання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні нових форм і методів дистанційного навчання та запровадженні їх у навчальний процес.

Список використаних джерел

1. Дистанційна освіта в умовах карантину: роздуми викладачів та студентів <https://nubip.edu.ua/node/75156>

2. Коваленко Н.П., Боброва Н.О., Ганчо О.В., Зачепило С.В. Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку. *Медична освіта*. 2020. № 3 (88). С.43-48.

3. Упровадження сучасних технологій навчання на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» / Г. А. Лобань, В. П. Полянська, Н. П. Коваленко [та ін.] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 24 березня 2016 року, м. Полтава. – Полтава, 2016. – С. 130–132. <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/handle/umsa/2594>

ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 101 ЕКОЛОГІЯ

Калініченко В.М., к.с.-г.н., доцент;

Плаксінко І.Л., к.х.н., доцент

Метою освітньо-професійної програми 101 Екологія є підготовка висококваліфікованих фахівців-екологів, здатних вирішувати практичні завдання у галузі екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування з урахуванням регіональних пріоритетів сталого розвитку територій; приймати оптимальні рішення щодо забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем; розробляти рекомендації та проекти щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.

Магістерська кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі у сфері екології та охорони навколишнього середовища, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і різноманітних методів дослідження об'єктів довкілля.

Більшість кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ОКР бакалавр ОПП Екологія спирається на законодавчу базу, стандартизовані методики моніторингу та оцінки навколишнього середовища, «...потребує застосування теоретичних положень і методів наук про довкілля» [1]. Такі роботи ні за яких обставин не можуть пройти перевірку на антиплагіат за встановленою у ПДАА практикою. Назва та алгоритм будь-якої методики розв'язання складної спеціалізованої задачі, обговорення сутності положення чи нормативного документу не пройде перевірку, яка визначає рівень запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та Інтернеті), які складаються з фрагментів тексту, що містять що найменше п'ять слів. Те ж саме стосується і усталених загальноприйнятих словосполучень та термінів, що характерні для певної сфери діяльності.

Повертаючись до тези, що більшість праць ОКР бакалавр носять практичний характер і розрахунки виконуються за визначеними методиками, то навіть розрахункова частина тексту обов'язково буде мати повтори не тільки з коефіцієнтом подібності № 1 (до 5 слів), а й з коефіцієнтом подібності № 2 (це значення (у відсотках), що визначає рівень запозичень, знайдених у певних

джерелах (базах даних та Інтернеті), які складаються з фрагментів тексту, що містять щонайменше 25 слів).

Окремо треба відзначити роботи за такими темами як: «Імплементація європейського/світового законодавства ...», «Вивчення європейського / світового досвіду...», «Зміни екологічного законодавства ...». «Оцінка зміни клімату ...» та ін. Не дивлячись на їх актуальність і новизну, такі роботи взагалі не мають ніякого шансу пройти програму антиплагіату. А перестановка слів, щоб не збільшувався коефіцієнт подібності №1 (до 5 слів) – є простою компіляцією.

Є ще один момент, який необхідно відзначити. Якщо студент сумлінно працював під час навчання і має наукові роботи, то логічним було б використання ним своїх надбань і продовження цієї наукової тематики у кваліфікаційній роботі. Практика багатьох світових ЗВО визначає, що у випадку, коли частина поданої роботи була опублікована тим самим студентом, то ця частина роботи може бути проігнорована при програмній перевірці [2].

Відповідно до вимог структура дипломної роботи включає такі основні розділи: зміст; реферат; перелік умовних позначень (у разі потреби); загальна характеристика роботи; огляд літератури; матеріали та методики досліджень; результати власних досліджень; економічна ефективність; екологічна експертиза; охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях; висновки; пропозиції; список використаних джерел; додатки (у разі потреби). З усіх вище перелічених розділів оригінальними за своєю суттю можуть бути ТІЛЬКИ загальна характеристика роботи, результати власних досліджень, висновки та пропозиції. Сумнівним є намагання пошуку унікальності у викладі розділу «Охорона праці на безпека у надзвичайних ситуаціях», який повністю базується на нормативних документах.

Зазначимо, що у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату у Полтавському державному аграрному університеті (далі - Положення) у п.3.7. виявлені у тексті твору запозичення являються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами (індивідуальними найменуваннями окремих об'єктів, найменуваннями установ, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.);
- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- цитуванням, оформленим належним чином;
- самоцитуванням (фрагментами тексту, що належать автору твору, опублікованому або оприлюдненому ним в електронній формі у інших творах);
- відображення змісту господарських операцій через кореспонденцію рахунків, терміни та їх визначення згідно з нормативно-правовими актами, зміст таблиць фінансового аналізу діяльності підприємств, установ і організацій;
- сталими методиками розрахунку та опису що характерні для певної сфери знань.

Практика ж підготовки кваліфікаційних робіт у ПДАА показує, що основним документом перевірки їх на антиплагіат є заключення системного оператора на наявність запозичень з наведеним відсотком (по сукупності коефіцієнтів подібності 1 та 2 запозичень). Цей висновок не може бути

доказовим на захисті кваліфікаційних робіт, адже в ньому не враховується і не може враховуватись професійна специфіка. Навіть в самому звіті подібностей наголошується «Будь ласка, зверніть увагу на те, що система не дає остаточної оцінки. Якщо виникають підозри, звіт подібності повинен бути переданий на ретельний аналіз»; «Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна /уповноважена особа». До того ж і в положенні ПДАА вказується, що «Коефіцієнт Подібності № 1, 2 не є ознакою наявності неправомірних запозичень, але вказує на необхідність додаткової перевірки тексту кваліфікаційної роботи».

В провідних українських ЗВО по різному вирішують це питання. Наприклад, «при прийнятті рішення щодо випускної кваліфікаційної роботи (студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів) відповідна випускова кафедра повинна керуватись, серед іншого, висновком наукового керівника (консультанта) та результатами перевірки роботи на предмет її унікальності» [3]. У Дніпропетровському національному університеті ім. О.Гончара перевірка виконується науковим керівником роботи [4]. У Національному авіаційному Університеті для оцінки унікальності кваліфікаційних робіт «... на випускових кафедрах формуються експертні ради в складі не менше 5-ти осіб, що мають науковий ступінь, та 3-ох представників студентства під головуванням завідуючого кафедрою» [5].

Таким чином, вважаємо за доцільне для виваженого та об'єктивного розгляду кваліфікаційних студентських робіт внести зміни в порядок їх перевірки на унікальність:

первинна перевірка кваліфікаційних робіт за допомогою спеціалізованих програмних продуктів згідно Положення;

розгляд кваліфікаційних робіт та результатів первинної перевірки з врахуванням професійної специфіки експертними комісіями, створеними при випускових кафедрах під керівництвом завідувача кафедри за участю наукового керівника;

винесення експертною комісією остаточного висновку щодо унікальності роботи, який і подається до захисту кваліфікаційної роботи.

Список використаних джерел

1. Освітньо-професійна програма. Полтавська державна аграрна академія.– URL:https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/5893/opp2020bak140520_0.pdf.

2. Programme Handbook PGCE PT 2020-2021 KM - Mauritius .. - URL: http://portal.mie.ac.mu/wp-content/uploads/2018/08/Anti_PlagiarismPolicy_Amended_24072018.pdf

3. West Bengal State University Research Ethics The Research . - URL: https://www.ugc.ac.in/ugc_notices.aspx?id=MjA3OQ==

4. Плагіат та його різновиди. Запобігання плагіату. - URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2013/Methodichka-plagiat.pdf.

5. Національний авіаційний університет. - URL: <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/12/poriadok.pdf>.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Малюга А.Ю., асистент

Змішане навчання є відносно новим підходом в галузі освіти в Україні. Воно є одним із перспективних напрямків розвитку освіти в сучасному світі. На сьогодні у вітчизняній і зарубіжній термінології існують різні підходи до визначення поняття «змішане навчання». Розглянемо різні підходи тлумачення цього терміну.

За визначенням вітчизняних науковців А. М. Стрюка, Ю. В. Триуса, В. М. Кухаренка, змішане навчання – це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання [1].

За визначенням зарубіжних авторів термін «змішане навчання» розглядається як: 1) поєднання інноваційних технологій і традиційного навчання на основі гнучкого підходу до навчання, який враховує переваги тренувальних та контролюючих завдань в мережі, але також використовує інші методи, які можуть покращити результати здобувачів вищої освіти і зекономити час на навчання [2]; 2) поєднання особистого спілкування і програмного навчання в єдиному освітньому просторі [2]; 3) мовний курс, що поєднує навчання в ході особистого спілкування з відповідним використанням сучасних технологій.

Змішане навчання має ряд переваг [3], які покращують процес викладання матеріалу:

- підвищення мотивації здобувачів вищої освіти;
- ефективність використання часу;
- гнучкість навчання;
- інтеграція на рівні тем і предметів;
- розширені засоби діагностики;

Водночас змішане навчання має своє недоліки, а саме:

- залежність від технічних засобів;
- відсутність безпосереднього контакту «викладач-студент»;
- великий поріг цифрової грамотності;
- відсутність групової роботи.

Ефективність використання змішаного навчання у вищому навчальному закладі забезпечується дотриманням низки принципів.

Принцип наочності передбачає зображувальні та схематичні види наочності, які можуть бути представлені в друкованому або електронному вигляді.

Принцип гнучкості навчання - засвоєння навчального матеріалу студент здійснює у зручний для нього час, будь-якому місці, потрібному темпі.

Принцип інтерактивності відображає комунікативну взаємодію викладачів зі студентами, студентів між собою та передбачає використання традиційних та інноваційних засобів спілкування.

Принцип системності й послідовності у змішаному навчанні означає, що пізнання навчального матеріалу студентами можливе лише у певній системі, а також у послідовному засвоєнні знань, формуванні вмінь та навичок.

Принцип адаптивності передбачає пристосування процесу змішаного навчання до пізнавальних особливостей кожного студента.

В наш час змішане навчання набуває попити, а отже впроваджуючи його у навчальний процес потрібно підібрати модель, яка для цього найкраще підходить. Існують такі моделі:

1. Ротаційна модель – це організація курсу чи предмету, таким чином, що студенти переходять між різними форматами навчання за фіксованим розкладом або на розсуд викладача, принаймні одним з таких форматів є навчання в режимі онлайн. Інші можливі формати – це робота у невеликих проектних командах, теоретичні виклади (лекції), групові проекти, індивідуальні консультації від вчителя, письмові завдання.

2. Гнучка модель – курс або предмет, в якому онлайн-складова є основою навчання здобувачів вищої освіти, навіть якщо певна діяльність і відбувається офлайн. Студенти працюють за індивідуальним, гнучким графіком, який включає різні формати навчання.

3. Модель самостійного змішування – студент проходить курс повністю онлайн, та відвідує навчальні заходи у закладі вищої освіти. Викладач у цій моделі є онлайн-вчителем. Студенти можуть пройти онлайн-курс або на території ЗВО (якщо дозволяє обладнання та аудиторія) або вдома.

4. Модель збагаченого віртуального навчання – курс чи предмет, в якому студенти зобов'язані проходити частину навчання зі своїм викладачем офлайн (тет-а-тет), а потім завершувати індивідуальні завдання самостійно

Список використаних джерел

1. Кухаренко В.М. Змішане навчання. Вебінар. [Електронний ресурс] /Володимир Миколайович Кухаренко/ – Режим доступу: <http://www.wiziq.com/online-class/2190095-intel-blended>.

2. Stracke E. A road to understanding: A qualitative study into why learners drop out of a blended language learning (BLL) environment. ReCALL. 2010. № 19 (1). P. –78.

3. Phil Bickerton. 7 Reasons Blended Learning is The Future of Training. January, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trainingstation.walkme.com/7-reasons-blended-learningfuturetraining/>

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У СФЕРІ РОСЛИНИЦТВА

Рибальченко А. М., к.с.-г.н.

На сучасному етапі розвитку сільського господарства України важливу роль відіграє впровадження новітніх інформаційних технологій (ІТ) та досягнень науково-технічного прогресу. У наш час сільське господарство потребує оптимізації виробництва з метою одержання максимального прибутку,

раціонального використання ресурсів, у тому числі природних, захисту навколишнього середовища.

Сільське господарство в сучасному інформаційному суспільстві потребує постійного отримання інформації з численних зовнішніх джерел у будь-який час і будь-де. Висхідна інформація має бути зручною для оцінки біологічних та виробничих систем з метою продукування знань про поточний стан виробництва, прогнозування результатів реалізації управлінських рішень та сценаріїв вирішення проблем [1].

Ефективний розвиток аграрного виробництва потребує високої та ефективної системи землеробства. Інформаційні технології можуть надати істотну допомогу при вирішенні великої кількості завдань, пов'язаних із плануванням, прогнозом, аналізом і моделюванням сільськогосподарських процесів.

Високоєфективні технології збору та обробки інформації (сільськогосподарських показників), що впроваджуються, виступають інструментом досягнення поставленої мети шляхом координації виробничих процесів. В умовах інтелектуалізації аграрного виробництва новітні цифрові технології стають тією основою, який визначає технологічний рівень аграрного виробництва, змінює форми організації та управління сільськогосподарським підприємством, забезпечує високий рівень конкурентоспроможності виробника.

Останнім часом в сільському господарстві сформувався умови й докладаються значні зусилля, спрямовані на впровадження ІТ, в першу чергу тих, які реалізовані в межах прикладних комп'ютерних програм. Це програми оптимізації розміщення сільськогосподарських культур у системах сівозмін, розрахунку обсягів внесення добрив, проведення робіт із землеустрою та управління земельними ресурсами, розробки технологічних карт, якості продукції, оцінки економічної ефективності виробництва та управління технологічними процесами.

Перехід на вищі технологічні щаблі в аграрному секторі економіки потребує оновлення техніко-технологічної бази, засобів виробництва та механізмів управління сільськогосподарськими підприємствами. Виокремлюють технологічні чинники, яким слід приділяти особливу увагу при впровадженні цифровізації сільськогосподарських підприємств:

- ступінь інтенсивності технологічного розвитку аграрної сфери (можливості, частота, окупність та швидкість впровадження інновацій), особливості аграрного ринку (місткість ринку, попит на продукцію та експортні можливості), вік аграрного підприємства (визначає мотивацію до технологічного оновлення, впровадження цифрових інновацій);

- спеціалізацію та розмір сільськогосподарського підприємства (можливості вносити технологічні зміни у виробничі процеси та інтенсивність використання оновленого обладнання);

- фінансове становище підприємства (визначає можливості інвестування коштів в оновлення техніко-технологічно бази аграрного виробництва);

- технологічні можливості сільськогосподарського підприємства (наявний потенціал для впровадження інновацій, навчання персоналу використовувати нововведення, вдосконалення існуючих технологій);

- стратегія розвитку підприємства (визначає вектор важливих управлінських рішень та безпосередні інструменти впровадження нововведень);

- технологічна культура сільськогосподарського товаровиробника (окреслює сприйнятливість до технологічного оновлення та впровадження інноваційних розробок в практичну діяльність як окремого працівника підприємства, так і найвищого керівництва) [2].

Сучасне землеробство передбачає обов'язкове використання інформаційних технологій з метою якісної інтенсифікації сільського господарства. Нові інформаційні технології в сільському господарстві враховують, наприклад, неоднорідність агрокліматичних параметрів всередині поля. Облік даної інформації дозволяє диференційовано здійснювати всі технологічні операції, в тому числі диференційоване внесення добрив і засобів захисту рослин в межах поля.

Найбільш поширені інформаційні технології, що використовуються в агрономії:

- електронні карти полів і програмне забезпечення для роботи з ними; високоточне агрохімічне обстеження;

- системи навігації для сільськогосподарської техніки різних рівнів точності; моніторинг техніки (стеження за місцем розташування, рівнем палива і іншими параметрами);

- ґрунтові пробовідбірники та лабораторії для аналізу ґрунтів і продукції (в основному використовуються агрохолдингами);

- метеорологічні станції; системи картування врожайності та диференційованого внесення добрив; геоінформаційні системи та системи дистанційного зондування землі;

- технології розпізнавання образів та 3-d сканування [3].

Роль цифровізації в рослинництві полягає здебільшого у:

- здійсненні політики регулювання і вибору способів моніторингу сільськогосподарських процесів;

- ліквідації технологічного розриву між дослідниками сільського господарства, науковцями і фермерами;

- спрощенні доступу до інформації, що допомагає у прийнятті рішень (погодні умови, стан ґрунтів);

- наданні громаді і уряду інформації, необхідної для попередження стихійних лих, в режимі реального часу, а також наданні рекомендацій щодо методів зниження ризику ведення господарства;

- полегшенні доступу до ринків для продажу або придбання ресурсів, а також здійсненні маркетингу продукції і різних способів торгівлію [4].

Цифровізація аграрного сектору зміцнить конкурентні позиції вітчизняних сільськогосподарських підприємств за рахунок підвищення продуктивності праці, ефективності управління, прискореної автоматизації виробничих процесів, безпечності виробництва. Технологічний прогрес в аграрній сфері поступово

здешевлює використання цифрових технологій і останні стають більш доступними до використання сільськогосподарськими підприємствами.

Отже, цифровізація та впровадження інформаційних технологій дозволяють зберігати величезну кількість даних, аналізувати їх та на основі отриманих результатів пропонувати вирішення завдань, які б мінімізували витрати та максимізували прибутки аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Павлюк Т., Волонтир Л. Використання сучасних інформаційних технологій в сільському господарстві. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2017. Вип. 38. С. 122-127.

2. Руденко М.В. Особливості впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*. Серія «Економічні науки». № 1. 2019. С. 202-212.

3. Ласло О.О. Впровадження технологій точного землеробства в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2011. № 1. С. 49-50.

4. Інформаційні технології: навч. посібник. Волосюк Ю.В., Кузьома В.В., Коваленко О.А., Тихонова Т.В., Нелепова А.В., Бондаренко Л.В., Мороз Т.О., Борян Л.О. Під заг. ред. А.В. Нелепової. К. : «Кафедра», 2017. 200 с.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Опара М.М., к.с.-г.н., доцент

Коронавірус, що охопив планету, як говориться, у весь рік поставив питання дистанційної освіти.

Що ж вкладається в саме поняття дистанційна освіта?

Це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та здобувачів вищої освіти на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Кожній країні характерні особливості дистанційного навчання. Наприклад, в США пропонуються, в основному, програми бакалаврату з послідовним переходом на інші рівні [1].

У Великій Британії пропонуються, в основному, програми післявузівської підготовки, які організуються в партнерстві з комерційними організаціями.

Широке впровадження телекомунікаційних систем, пандемія, що примусила відійти від традиційних методів навчання, потребувала більш ефективного пошуку дистанційних форм навчання, більш детального вивчення проблем і перспектив впровадження дистанційних освітніх технологій.

Праці зарубіжних і вітчизняних науковців доводять, що основною ідеєю дистанційного навчання є створення навчального інформаційного середовища, що охоплює комп'ютерні інформаційні джерела, електронні бібліотеки, відео- та аудіотеки, книги і навчальні посібники.

Нині дистанційна освіта не відповідає цій ідеї, адже існує цілий ряд проблем на шляху впровадження дистанційних освітніх технологій.

Насьогодні Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України прийнято ряд документів з питань дистанційного навчання, але немає чіткої Загальноукраїнської програми, яка б відповідала на всі нормативно-правові, фінансові питання, питання якості освіти системи дистанційного навчання.

Не вирішеного питання ліцензування та акредитації окремих обсягів підготовки, проблема ідентифікації студентів, контролю за виконання ними завдань, перевірки знань, не врахована відсутність високого рівня самоорганізації, нездатність деяких студентів до виключно самостійного вивчення навчального матеріалу, зокрема, складних дисциплін та таких, що потребують природно закладених здібностей до аналітичного мислення [3].

Стримуючими причинами впровадження дистанційного навчання сьогодні є: по-перше, скептичне ставлення до нього частини викладачів; по-друге, опір професорсько-викладацького складу впровадженню сучасних освітніх технологій по причині відсутності у багатьох з них уміння працювати з інформаційними технологіями; третє, невпевненість в тому, що дистанційна форма освіти забезпечить необхідний рівень знань по відношенню до традиційної форми навчання; четверте, відсутність або нестабільність в багатьох сільських населених пунктах Інтернету, а в сім'ях комп'ютерної техніки; п'яте, поки що освітяни визнають переважно традиційне навчання.

Для широкого впровадження дистанційного навчання потрібна, перш за все, досконала законодавча база та фінансування для забезпечення матеріальної бази вищих навчальних закладів.

Потрібна достатньо висока підготовка студента для успішного навчання в умовах дистанційного навчання.

Не всі студенти є самосвідомими і самодисциплінованими, щоб на високому рівні здійснювати самостійну навчальну діяльність, а у викладача немає можливості здійснити контроль за роботою здобувачів вищої освіти.

Необхідно мати на увазі при переході на дистанційне навчання наявність у здобувача вищої освіти великого бажання навчатися дистанційно, приділяти достатньо часу навчання, самостійності виконання завдань, глибоке усвідомлення здобувачем вищої освіти того, що наприкінці певного періоду навчання, йому необхідно буде очно продемонструвати та підтвердити рівень своїх знань здачею екзаменів з профільних дисциплін чи захистом дипломної роботи.

У викладача немає впевненості в тому, що, наприклад, тестування пройшов саме той здобувач вищої освіти, прізвище якого стоїть у журналі оцінок.

У цьому випадку виникає можливість необ'єктивної оцінки знань здобувача вищої освіти, так як частині з них легше висловитись усно, ніж висловити свої думки письмово [2].

Ці проблеми мають місце і при традиційній формі навчання (в аудиторіях), особливо серед здобувачів вищої освіти, що навчаються за контрактом.

У частини з них бажання не успішно навчатись, а одержати диплом про вищу освіту.

В процесі дистанційної освіти виникає серйозне питання: як можна дистанційно підготувати успішного лікаря чи спеціаліста ветеринарної медицини, як проводити лабораторні заняття, проходити навчальну практику?

Висновки:

1. При всіх можливостях дистанційної освіти ніяким чином не відкидати традиційних методів навчання.

Адже тільки реальне спілкування викладача і здобувача вищої освіти, обмін їх думками дають можливість формувати ЗВО як особистість, бачити його вміння працювати з інформаційними джерелами, його стремління і любов до обраної спеціальності.

Особливо це важливо на рівні бакалаврату.

Тому дистанційна освіта повинна бути не основним, а додатковим або вимушеним, як в нинішній ситуації, засобом навчання.

2. Дистанційна освіта найбільш ефективна для системи підвищення кваліфікації вчителів, професорсько-викладацького складу, в системі підготовки управлінських кадрів, але аж ніяк при підготовці фахівців і одержанні ними диплома про вищу освіту.

3. Дистанційну освіту ще називають «освітою на протязі всього життя». І це вірно. В людини, яка має диплом про вищу освіту, в процесі її трудової діяльності обов'язково виникає необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності.

Ось тут основною формою може бути дистанційне навчання.

4. Враховуючи нинішню підготовку спеціалістів, зокрема, навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком, поїздки протягом навчання за кордон, що негативно відбивається на якості успішності, дистанційне навчання при цьому ніяким чином не впливає на поліпшення підготовки спеціаліста.

5. Враховуючи зарубіжний досвід, дистанційне навчання в Україні вимагає подальшого розвитку, не в темпі турборежиму, а в створенні на рівні держави реальних передумов для поступового запровадження дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Чекаловська Г.З. Особливості дистанційного навчання студентів ЗВО. Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень: матеріали Міжнар. наук-практ. конф. (м. Київ, 12 червня 2020 р.), 2019. С. 19-22.

2. Ніколаєв І.В. Проблеми та перспективи впровадження технологій дистанційної освіти у навчальний процес / І.В. Ніколаєв // Бізнес Інформ. – 2015. – № 5. – С. 46–51.

3. Шевченко Ірина. Проблеми і суперечності у впровадженні дистанційного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти. Науково-методична робота.

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Поспелова Г.Д., к.с.-г.н., доцент;

Коваленко Н.П., к.с.-г.н., доцент

Сучасний етап світового економічного і соціального розвитку характеризується істотним впливом на нього цифровізації. Розвиток нових інформаційних і комунікаційних технологій породжує системні зміни у всіх сферах суспільного життя [2].

Діджиталізація як новий тренд світового суспільного розвитку, що прийшов на зміну інформатизації та комп'ютеризації, заснований на цифровому поданні інформації, яка в масштабах економічного та соціального життя як окремої країни, так і всього світу призводить до підвищення ефективності економіки і поліпшення якості життя [4].

Світова цифровізація і загроза пандемії вимагає оптимізації вищої освіти. Це виклик для навчальних закладів, який змушує переглянути діючі підходи до навчання і генерацію альтернативних методів.

Перехід на нову модель навчання вимагає зусиль як від викладача на розробку і супровід курсу, так і від студента. Саме студенту буде складніше проходити навчання, оскільки розширюються звичні рамки вимог до нього. Буде недостатньо лише прийти на лекцію в аудиторію, а в кінці курсу сподіватися на задовільну оцінку тільки тому, що «я ж ходив на заняття». Практика роботи з електронними курсами демонструє зниження успішності студентів, які навчаються за змішаних моделей навчання. Тому необхідне поступове введення студентів в ІТ-середовище навчання, починаючи з 1-2 завдань із дисципліни на 1 курсі 1 семестрі і поступове збільшення подібного навантаження.

Слід враховувати, що викладачам потрібна велика кількість часу на розробку електронного курсу. Після чого, робота не закінчується, а тільки починається, оскільки з моменту відкриття курсу викладач повинен щодня бути онлайн для відповідей на питання на форумах курсу, перевірки робіт і активізації студентів. Створити ідеальний курс досить складно, оскільки для цього знадобитися час, апробація курсу, внесення коректив, рефлексія зі студентами. Крім того, викладач повинен бути ознайомлений з методичними рекомендаціями щодо розробки курсу, з чіткими вимогами щодо його наповнення та змісту. Інакше це може призвести до появи як «слабо наповнених» курсів, так і перевантажених. Як правило, однією з проблем і є методичні рекомендації з розробки курсу. З одного боку, є технічна підтримка, яка займається навчанням викладачів роботі з програмним забезпеченням і його можливостями, а з іншого боку є викладачі, які можуть по-різному підійти до наповнення курсу [4].

Будь-якому студенту, майбутньому фахівцю в епоху швидкого розвитку інформаційних технологій важливо постійно бути «здатним до навчання». Причому потрібно вміти об'єднувати окремі компоненти інформації, підходити до вирішення проблем креативно і швидко реагувати на вимоги [1].

Основними векторами розвитку освіти в сучасних умовах є:

- швидкість – навчання йде в ногу з часом, адже звичайне накопичення знань давно втратило свою актуальність;
- ентузіазм і мотивація – основоположні принципи в освіті, де викладачі стають координаторами, спрямовуючи учнів в онлайн- і офлайн-режимі;
- доступність матеріалів в режимі реального часу, що спрощує процес отримання нових знань;
- міждисциплінарний контент – напрямок, який стирає жорсткі межі між виробництвом, бізнесом та іншими сферами, тому вимагає об'єднувати знання з різних сфер життя.

Окремим питанням в рамках тенденції діджиталізації освіти виступає реалізація дистанційного навчання на нових засадах і з новими можливостями цифрових технологій. Одна з головних переваг використання цифрових технологій в процесі навчання – це те, що викладач буде не тільки в змозі контролювати прикладну ефективність навчання, а й, також, швидкість освоєння студентами матеріалу, кількість часу, витраченого на вирішення будь-якої конкретної задачі, рівень розуміння нової інформації тощо, тоді як традиційні методи навчального контролю дозволяють лише «грубі» оцінки параметрів, наприклад на підставі підсумкових оцінок [3].

Студенти з обережністю ставляться до онлайн формату і вважають за краще очні або змішані формати.

Список використаних джерел

1. Kovalenko, N. P., Bobrova, N. O., Hanch, O. V., & Zachepylo, S. V. (2020). Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку. *Медична освіта*, (3), 43–48. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11440>
2. Коваленко Н.П, Шерстюк О.Л, Поспелова Г.Д Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента / Матеріали 50-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти» м.Полтава ПДАА, 2019.
3. Лобань Г.А, Зачепило С.В, Коваленко Н.П, Ганчо О.В.Формування здорового способу життя студентів як запорука суспільного та економічного розвитку держави / Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник ..., 2015. Т.15. № 2. С.30-32.
4. Современные технологии электронного образования Закирова О. В. С.145-148. Цифровая трансформация образования [Электронный ресурс]: сб. мат. 2-й Межд. науч.-практ. конф., Минск, 27 марта 2019 г. / отв. ред. А. Б. Бельский. – Минск: ГИАЦ Минобразования, 2019. – Режим доступа: http://dtconf.unibel.by/doc/Conference_2019.pdf

СИСТЕМНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Міщенко О.В., к.с.-г.н., доцент;

Колеснікова Л.А., к.с.-г.н., доцент

Екологізація професійної компетентності педагогів, викладачів вищих навчальних закладів має здійснюватися шляхом прискореної екологізації систем педагогічної, юридичної, гуманітарної, економічної, інженерно-технічної освіти; підвищення професійної екологічної компетентності педагогів, викладачів ЗВО, їх керівників.

Екологізація вищої освіти може відбуватися за рахунок реалізації низки навчальних, наукових, організаційно-правових та інших заходів, впроваджуваних як на національному, так і локальному рівнях, тобто у вищих навчальних закладах або органами місцевого самоврядування чи державними адміністраціями.

Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначає цілі екологічної освіти для сталого розвитку. У системі вищої освіти в Україні спільно з системами інших учасників Болонського процесу активно реалізується компетентнісна парадигма навчання. Фундаментом освіти сталого розвитку є процес набуття знань, умінь, навичок, що формують нову особистість, екологічно свідому, духовну, з гармонійним світоглядом, екологічним мисленням, високими моральними якостями.

Вважаємо доречним погодитися із позицією Я. Логвінова, К. Яблунівської що процес формування екологічної компетентності у студентів аграрних закладів вищої освіти повинен здійснюватися системно, враховуючи соціальне замовлення на підготовку [2, 3].

Професійна підготовка майбутніх фахівців-екологів у Полтавській аграрній академії може задовільнити замовлення суспільства на високваліфікованих професіоналів з творчим інноваційним підходом до вирішення стратегічних завдань виробництва. Особливість екологічної підготовки у здобувачів вищої освіти полягає у розвитку перспектив практичного опанування навичок екодіяльності, встановлення орієнтирів сталого розвитку в контексті біосферної парадигми існування суспільства.

Характерною рисою екологічної освіти виступає її реальний прояв у практичній діяльності, в тому числі професійній, або в конкретній екологічній ситуації [1]. У цьому аспекті додамо, що підготовка фахівців відбувається з урахуванням пріоритетів сталого розвитку Полтавського регіону, зокрема необхідності приймати оптимальні рішення щодо забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем, розробляти рекомендації та проекти щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.

Практична реалізація задач екологічної освіти у системі вищої освіти здійснюється в активному дослідницькому середовищі: набуття практичних навичок у атестованій на відповідність лабораторії Агроекологічного моніторингу, проходження виробничої практики у підприємствах, організаціях; участь здобувачів вищої освіти у науково-дослідній роботі кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля.

Щодо активних методів навчання здобувачів використовуються семінари-дискусії, виробничі ситуації, проблемні завдання, дослідницькі, екскурсії, методи моделювання та інші. Проведення наукових заходів, зокрема конференцій, «круглих столів» із здобувачами та абітурієнтами вищих навчальних закладів із приводу використання альтернативних джерел енергії, поводження з побутовими відходами, забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища відбуваються із залученням до виступів практичних діячів. Активні методи навчання сприяють формуванню екологічної компетентності, пов'язані з базовими принципами екологічної освіти.

Екологічна освіта на кафедрі має системний характер. Освітня програма є динамічною, розвивається із врахуванням вимог законодавства та потреб ринку праці, завдяки наявності потужного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази, лабораторії Агроекологічного моніторингу.

Отже, підхід до підготовки фахівців-екологів у Полтавській аграрній академії у сучасних умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства, які викликали необхідність модернізації освіти в Україні, став провідним щодо успішної професійної підготовки та подальшої професійної діяльності в умовах інформатизації суспільства.

Формулювання цілей освітньо-професійної програми було враховано регіональний контекст шляхом орієнтування на інтереси стейкхолдерів, що узгоджується із Комплексною цільовою програмою розвитку ЗВО, зокрема, «ведення скоординованої з АПК області кадрової політики стосовно підготовки фахівців».

Список використаних джерел

1. Липова Л. Екологічна компетентність особистості в умовах фундаменталізації освіти / Липова Л., Лукашенко Т., Малишев В. // Освіта регіону. Український науковий журнал. – 2012. – № 1. – С. 271-277.

2. Логвінова Я.О. Формування екологічної компетентності майбутнього викладача в процесі вивчення природничих дисциплін: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Я.О. Логвінова. – Кіровоград – 2014. – 20 с.

3. Яблуновська К. Теоретичні основи формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти / К. Яблуновська // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. праць. – 2018. – №15. – С. 47-52.

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З АГРОНОМІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЇХ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Кочерга А.А., к.с.-г.н., доцент;
Філоненко С.В., к.с.-г.н., доцент

Вітчизняний ринок освітніх послуг, що надають заклади вищої освіти, сьогодні зазнає кардинальних змін та інновацій. Адже сучасний роботодавець вимагає від майбутніх фахівців не тільки опанування ними змісту фахових предметів, але й формування у них відкритості до нових знань та мобільності, що передбачає їх уміння швидко орієнтуватися в специфічних питаннях сільськогосподарського виробництва в цілому та в агрономії зокрема [3]. Зважаючи на це, постійне впровадження інноваційних методів навчання, заохочення здобувачів вищої освіти та викладачів до використання новітніх технологій навчання вимагають постійного вивчення і пошуку нових підходів до створення високоякісного пакету вмінь та навичок майбутніх фахівців. Не є таємницею, що питання формування професійної компетенції завжди були актуальними, тому не залишаються поза увагою численних педагогів і є предметом досліджень у працях багатьох науковців. Нинішня програма вищої освіти для здобувачів відповідного освітнього рівня направлена на результат професійної підготовки, що передбачає наявність у випускників певних професійних умінь і навичок. Але ж роботодавцям потрібна не кваліфікація, а компетентність, яку розглядають як поєднання навичок, що притаманні кожній особистості [4, 6].

У чому ж полягає сутність поняття «компетентність фахівця вищого закладу освіти»? У численних працях вітчизняних педагогів і вчених можна зустріти багато його тлумачень. Так, наприклад, на думку Ю. Д. Бойчука (2011), «...компетентність фахівця з вищою освітою – це виявлені ним на практиці прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особистісні якості тощо) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи соціальну значущість і особистісну відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення» [1].

«Професійна компетентність фахівця є, – як вважають Л. В. Козак (2014) і Х.В. Подковко (2016), – складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, який формується у процесі його професійної підготовки у ВНЗ, проявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів його теоретичної, практичної та психологічної підготовленості до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності» [2, 5].

Сьогодні актуальним і важливим є питання про конкретну мету навчання майбутніх агрономів: що має знати і вміти цей фахівець та які особистісні якості мають бути в нього сформовані? Саме тому викладачі нашої кафедри ведуть пошук такої моделі розвитку особистості здобувача вищої освіти – майбутнього

фахівця з агрономії, яка допоможе уточнити змістовий аспект його формування, а відтак – і технологічний.

Змістовий аспект реалізації компетентнісного підходу передбачає належне опанування цілої низки фахових дисциплін, що викладаються на кафедрі, зокрема, таких як «Рослинництво», «Кормовиробництво», «Лікарські рослини», «Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва», «Стандартизація та управління якістю сільськогосподарської продукції», «Буряківництво», «Картоплярство», «Лікарські рослини», «Технічні культури», «Зернознавство», «Світові агротехнології», «Насіннезнавство», «Основи рослинництва». Саме технологічний аспект зумовлює вибір адекватних змістові й суспільним вимогам технологій навчання майбутніх агрономів, що вже готові до вирішення складних виробничих завдань і відповідають вимогам фахових характеристик навіть найвибагливішого стейкхолдера [3].

Слід зазначити, що реалії сьогодення вносять певні корективи у навчальний процес підготовки фахівців у вищих закладах освіти, і зокрема у нашому університеті. Адже у зв'язку із погіршенням епідеміологічної ситуації в Україні, а саме поширенням COVID-19, в «червоних» зонах, де рівень захворюваності надто високий, в навчальних закладах впроваджено дистанційне навчання. Численна кількість педагогів і науковців наголошують, що поширення коронавірусу та наступне введення карантину виявило низку проблем освіти у ВНЗ, з якими зіштовхнулись або зіштовхнуться найближчим часом викладачі та здобувачі [7]. Першою проблемою для суб'єктів освітнього процесу, якими є викладачі і здобувачі вищої освіти, виявились недостатній рівень навичок роботи з комп'ютерними технологіями, невміння використовувати програми як засоби здобуття знань та комунікації між викладачами і студентами. Другою проблемою, яка викликала труднощі саме у викладачів, стали методики викладання (використання традиційних, застарілих методів навчання). Як у наступному з'ясувалось, критично важливим для забезпечення якісної освіти є відхід від традиційних методів навчання з впровадженням новітніх засобів та інновацій. Час довів, що застосування комп'ютерних технологій підвищує активність здобувача вищої освіти, веде до перебудови навчального процесу в бік самостійних форм навчання. За масового забезпечення комп'ютерами зберігається його індивідуальність, можливість отримання достовірної оцінки без великих затрат часу на проведення контролю [4].

Актуальним на сьогодні є також питання, яким чином викладач контактує із студентами. Зокрема, проблематичним є низький рівень володіння інформаційними та комп'ютерними технологіями серед педагогів, які замість того, щоб виходити на контакт із студентами в режимі онлайн конференції тощо, просто дають завдання в письмовому вигляді, без перевірки і обговорення найбільших проблем, складнощів, які цікавили майбутніх фахівців.

Серйозною проблемою сучасної системи освіти залишається боротьба із плагіатом. Адже поширене в умовах пандемії дистанційне навчання викликає у деяких безвідповідальних здобувачів вищої освіти спокусливе бажання до поверхневого освоєння матеріалу, що проявляється у скачуванні готових письмових робіт, копіюванні чужих даних, контрольних робіт тощо [7].

Тому існує нагальна необхідність вищим навчальним закладам запозичити досвід інших країн чи розробити власні методи боротьби із цими проблемами. Можливо і доцільно організувати експрес-курси для викладачів, на яких деталізовано висвітлити всі можливості та особливості дистанційних технологій навчання. Не лишнім буде і розробка стратегії всього навчального процесу у кожному закладі вищої освіти, враховуючи світову пандемію, яка може бути далеко не останньою для людства. Адже лише кваліфіковані фахівці із якісними знаннями та власними думками спроможні змінювати майбутнє на краще та піднімати різні сфери економіки нашої країни на якісний, конкурентоспроможний рівень.

Окреме питання – технічне забезпечення дистанційного навчання. Безумовно, на першому місці стоїть наявність сучасного обладнання як у викладачів, так і у студентів (комп'ютерів із веб-камерами чи ноутбуків). Сюди ж вклинюється і питання забезпечення суб'єктів освітнього процесу високоякісним (безперебійним і стабільним) та швидкісним інтернетом. Адже, погодьтеся, сьогодні не в кожному населеному пункті є інтернет, а якщо він і є, то не завжди його сигнал є стабільним і потужним.

Отже, надзвичайно важливим питанням в умовах пандемії, коли дистанційне навчання знову повертається у вищі навчальні заклади, є питання розробки системи «змішаного навчання», поєднання заочної і очної форм та використання інноваційних його методів. Це, в свою чергу, вимагає психологічної готовності педагогів та здобувачів впроваджувати і сприймати такі форми й методи у власний навчальний процес, які враховують самостійне засвоєння матеріалу.

Зважаючи на це, можна зробити загальний висновок, що в складних сучасних умовах існує неабиякий поштовх і стимул у розробці таких навчальних програм для здобувачів вищої освіти, які б давали фундаментальні та якісні знання і навички та спонукали б до розвитку і виявленню зацікавленості у поглибленні знань поза межами освітньої програми, щоб у майбутньому ефективно використовувати набутий обсяг вмінь у обраній професії агронома.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід. *Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень* : монографія / за заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В.І. Лозової. Харків : «Апостроф». 2011. С. 188-216.

2. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 1 (5). С. 95–107.

3. Кочерга А.А., Філоненко С.В. Компетентнісний підхід як чинник формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти з агрономії на кафедрі рослинництва». *Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти* : матеріали 48-ї наук.-метод. конф. викладач. і аспірантів. м. Полтава, 15-16 лютог. 2017 р. ПДАА, 2017. С.49-52.

4. Марчук Н. Особливості формування професійної компетенції майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання. *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти*: зб. наук. праць IV

міжнар. наук.-метод. конф., м. Кам'янець-Подільський, 2 жовт. 2020 р. ПДАТУ, 2020. С. 115-118.

5. Подковко Х. В. Інноваційні технології навчання в контексті компетентнісного підходу в освіті. *Медична освіта*. 2016. № 1. С. 41-43.

6. Франчук Т.Й. ВНЗ як суб'єкт інтеграції теорії і практики компетентнісної професійної освіти: проблеми та перспективи. *Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика організації*: матеріали методологічного семінару, м. Київ, 3 квіт. 2014 р. ч.2. Нац. акад. пед. наук України 2014 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. С.5-11.

7. Шість проблем української вищої освіти, які виявив карантин. URL. : <https://osvita.ua/vnz/74767/> (дата звернення 16.12.2020 р.).

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЧАСТИНА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ АГРОНОМІЯ

Юрченко С.О., к.с.-г.н.;

Маренич М.М., к.с.-г.н., доцент

Цифрова трансформація – це невідворотний процес, що відбувається в усьому світі. Високотехнологічні досягнення впроваджуються в наше життя. Відтак, педагогу необхідно вчитися постійно й паралельно з основною діяльністю. Чинниками трансформацій сучасної освітньої взаємодії є процеси глобалізації, діджиталізації й конвергенції. Значною мірою вони визначають життя сучасної особистості та суспільства ХХІ століття [2].

Під цифровою трансформацією розуміємо процес діджиталізації, що спрощує доступ до інформації. Поняття «діджиталізація» науковці тлумачать як способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму з використанням цифрових технологій [1].

Сутнісними характеристиками цифрових технологій є: мобільність, доступність та безкоштовність, зберігання та використання інформації незалежно від місця знаходження, відсутність необхідності оновлення та встановлення програмного забезпечення так, як технології «стали хмарними» [2].

У розрізі аграрного сектора економіки України, з метою його розвитку, в Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства підкреслюється необхідність впровадження цифрового землеробства — принципово нової стратегії менеджменту, що базується на застосуванні цифрових технологій, та новий етап розвитку агросфери, пов'язаний з використанням геоінформаційних систем, глобального позиціонування, бортових комп'ютерів та смарт устаткування, а також управлінських та виконавських процесів, здатних диференціювати способи оброблення, внесення добрив, хімічних меліорантів і засобів захисту рослин [4].

Незважаючи на те, що штучний інтелект та інші цифрові інновації поступово оптимізують, а часом і ліквідують окремі робочі місця в аграрному

секторі економіки, вони безперечно поліпшують виробничі та управлінські процеси, забезпечують оптимальність роботи обладнання і техніки, доцільність використання окремих видів ресурсів та зменшують застосування фізичної людської праці, що безпосередньо впливає на ефективність аграрного виробництва [1].

З урахуванням елементів діджиталізації сучасні випускники магістри за спеціалізацією Агрономія повинні вміти застосовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки та володіти навичками реалізації знань в сучасних комп'ютерних системах. При вирощуванні сільськогосподарських культур вміти створювати електронні карти планування проведення технологічних операцій.

Здатність моделювати та візуалізувати дані сучасними комп'ютерними методами дозволить майбутнім спеціалістам підвищити результативність технологічних процесів у виробництві, науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх впливу на навколишнє середовище, створювати електронні карти завдань та календар сівозмін для програмування диференційованого внесення речовин.

Сучасним агрономам необхідно вміти реалізовувати можливості практичного використання діджиталізації у сільськогосподарських підприємствах в тому числі: проводити дистанційне зондування землі різними сучасними методами і технологіями; створювати електронні матеріали сумісно з існуючими профільними комп'ютерними системами; створювати і інтегрувати електронний банк земельних угідь у сучасні комп'ютерні системи; працювати з цифровими прикладними додатками і системами менеджменту аграрних господарств; проводити оцінку рівня автоматизації сільськогосподарської техніки та її компонентів.

Отже, професійна діяльність агронома тісно пов'язана із сучасними комп'ютерними технологіями. Зараз агробізнес, зокрема потужні агрохолдинги, чудово розуміють високу ефективність застосування сучасних технологій у виробничий процес, тому перш за все впроваджують їх у себе на підприємствах. Тобто, набув широкого розповсюдження новий формат використання даних для прийняття правильних виробничих рішень. На сьогодні робота агронома вимагає максимальної точності і глибокої роботи з даними для досягнення оптимальної ефективності кожного поля. Тому, сільськогосподарські підприємства, за умов цифрової трансформації, потребують фахівців, які володіють навичками роботи в існуючих умовах і здатні поширювати ці знання, що формує попит на якісно нових фахівців.

Список використаних джерел

1. Білінська В. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. 2015. №7(172). С. 74-80.

2. Дубина М., Козлянченко О. Концептуальні аспекти дослідження сутності діджиталізації та її ролі в розвитку сучасного суспільства. Проблеми і перспективи економіки та управління. Випуск № 3 (19), 2019 р. С.21-32.

3. Євстрат'єв С. Цифрові компетентності у підготовці молодших

бакалаврів з агрономії. ISSN Online: 2312-5829 Освітологічний дискурс, 2020, № 3(30). С171-191.

4. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67%р. URL: <http://zakon.ra%da.gov.ua/laws/show/67%2018%%D1%80>.

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ АГРАРНИХ ФАХІВЦІВ

Шакалій С. М., к.с.-г.н.;

Сенчук Т. Ю., молодший науковий співробітник
Інституту бджільництва ім. П. І. Прокоповича

У сучасних умовах з величезною швидкістю зростають потоки інформації, розвиваються технології її обробки та зберігання, реальне життя все більше і більше переходить в «цифру». Не виходячи з дому, ми можемо відвідати кращі музеї та театри світу, прослухати найцікавіші лекції в університетах, доторкнутися до таємниць живої природи, поспілкуватися з друзями і колегами, що знаходяться у будь-якій точці планети, і навіть взяти участь в семінарах і конференціях [1].

Такі зміни неминуче зачіпають всі сторони суспільного життя, де, з одного боку, створюють нові можливості для розвитку, а з іншого – породжують численні ілюзії. Одним з громадських інститутів, які зазнали також інформаційному впливу, стала система освіти. Розвиток технологій спричиняє розробку нових інструментів навчання і робить навчальний процес більш ефективним. Однак, бездумне застосування цих інструментів призводить до зворотного ефекту, коли реальне пізнання замінюється ілюзорним, а навчання перетворюється у прості розваги [2].

Сьогодні українська освіта трансформується відповідно до світових вимог, про це свідчать запроваджені реформи в системі освіти, прийняття нового закону про освіту. Трансформується сама парадигма освіти, змінюються моделі, підходи навчання, загалом дослідження показують, що загальний вектор змін спрямований на розвиток цифрової грамотності, соціальних і комунікаційних навичок для успішної діяльності в цифровому світі [3].

У контексті реформування аграрної освіти слід зауважити невідповідність фахівця аграрного профілю до сучасних вимог ринку праці, про що свідчить аналіз ринку праці в Україні за 2017-18 роки. У аналізі зазначено, що в Україні існує дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили, який полягає у професійно-кваліфікаційній невідповідності.

Нестача кваліфікованих кадрів на ринку праці провокує залучення на тимчасовій основі фахівців, які мають необхідні навички і такі випадки мають місце у світовій практиці. Залучення фахівців з потужних лабораторій або спеціалізованих фірм на виконання робіт, для яких утримання фахівця економічно не доцільно.

Прикладом є співпраця спеціалізованих комерційних установ із дрібними фермерськими господарствами для проведення глибокого аналізу ґрунту і створення карти поля для диференційованого внесення добрив для ефективної господарської діяльності.

Про проблему підготовки кадрів і можливі проблеми на ринку праці інформація з'являється у звітах усіх країн Європи. Головною причиною зазначено невідповідність підготовки кадрів сучасним вимогам саме з причини відсутності цифрових компетенцій. В аналітичній записці «Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу» зазначено що цифрова компетенція –це сукупність знань, здібностей, особливостей характеру і поведінки, які необхідні для того, щоб людина могла використовувати ІКТ та цифрові технології для досягнення цілей у своєму особистому або професійному житті [2].

Зокрема зазначено, що наявна в Україні система формальної освіти не задовольняє потреби ринку праці і не здатна формувати якісні трудові ресурси. Причинами такої невідповідності також називають застарілість методик викладання, відсутність навчальних стандартів, підготовлених викладачів. Аналізуючи вище викладене про співпрацю МОН України і Google, про роботу міжнародних освітніх проєктів, слід зауважити, що систему освіти інтенсивно реформують.

Сьогодні темпи комп'ютеризації значно випереджають уміння і навички переважної більшості користувачів. Важливо розуміти різницю між комп'ютерною і цифровою грамотністю. Під комп'ютерною грамотністю (computer literacy) розуміють уміння та навички роботи за комп'ютером, управління файлами і папками, знання основ інформатики, мінімальні знання основних офісних програм визначає набір знань і умінь, які необхідні для безпечного і ефективного використання цифрових технологій і ресурсів Інтернету, також цифрова грамотність –це здатність людини використовувати цифрові інструменти у щонайменшому розумінні з користю для себе і професійної діяльності [3].

Професійна діяльність агронома щільно пов'язана із сучасними комп'ютерними технологіями. Агробізнес сьогодні, а особливо великі агрохолдинги, чудово розуміють ефективність упровадження сучасних технологій у виробництво, тому активно впроваджують їх у себе на підприємствах. По суті ми говоримо про новий формат використання даних для прийняття правильних рішень у господарчій діяльності [4].

Список використаних джерел

1. Кубів С., Мініч О., (2016) Цифрова адженда України – 2020 URL:<https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 23.09.2020).
2. Формирование информационной компетентности студентов. Электронный научный журнал Современные исследования социальных проблем Т. 8. No2-2, 28-34. doi:10.12731/2218-7405-2017-2-2-28-34.

3. Головань М. С. Інформатична компетентність як об'єкт педагогічного дослідження. Зб. наук. Праць [Українська інженерно-педагогічна академія]. Серія : Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2007. Вип. 16. С. 314–324.

4. Шаповалов А. Дигіталізація як сучасна тенденція розвитку інституту освіти ІКС-2012: матеріали I Міжнародної наукової конференції (м. Львів, 25–28 квітня 2012 р.). Львів, 2012. С. 124–125.

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В АГРОНОМІЇ

Бараболя О.В., к.с.-г.н., доцент;
Ляшенко В.В., к.с.-г.н., доцент;
Піщаленко М.А., к.с.-г.н., доцент

Дистанційне навчання – це сучасний спосіб отримання яксної освіти із використанням комп'ютерних та інших сучасних інформаційних технологій, що надає змогу здобувачам вищої освіти навчатися на відстані, а в даний час пандемії та введеного карантину без відвідування аудиторії зі скупчення людей [1]. Без відриву від основної роботи та виїзду за кордон. Серед інших назв навчання за межами навчального закладу дистанційне навчання використовується і таке, як «відкрита освіта», «електронна освіта», «віртуальне навчання» тощо. Такий метод отримання знань передбачає досить комфортну та зручну для кожного здобувачів вищої освіти, обстановку та можливість навчатися без відриву від виробництва. На відміну від заочної форми навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу із засвоєння наданої інформації, а і постійний онлайн контакт як із викладачами, так і з іншими здобувачами вищої освіти, в той час як заочна форма навчання передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік згідно навчального плану[4].

В умовах сьогодення виникла нагальна потреба отримання вищої освіти дистанційно отримання освіти людьми з обмеженими можливостями та тими, що перебувають за кордоном. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки сучасним прогресивних інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації [1].

Дистанційна форма навчання здобувачів вищої освіти має ряд беззаперечних переваг. Зокрема, здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі[2].

Дистанційна система навчання – це сучасна технологія, що як відомо базується на принципах відкритого навчання, яке широко використовує комп'ютерні навчальні освітні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування для здобувачів вищої освіти[3].

Високий професіоналізм, прагнення до співробітництва, самозатвердження і високий рівень комунікації з колегами – це є основними ознаками

дистанційного навчання не тільки для здобувачів вищої освіти, а й для професорсько викладацького складу.

Дистанційне навчання для здобувачів вищої освіти та викладачів під час карантину має значну низку переваг перед іншими формами навчання. Так, практично не виходячи з дому чи не покидаючи свого робочого місця, можна підтримувати регулярний візуальний контакт з аудиторією за допомогою телекомунікаційних технологій, у тому числі відеозв'язку, та одержувати структурований навчальний матеріал, представлений в електронному вигляді. Незначна за часом та обсягом частина навчального процесу дистанційної освіти може здійснюватися за очною формою (складання іспитів, практичні, лабораторні роботи тощо)[4].

Дистанційне навчання надає під час навчання здобувачам вищої освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність виконання самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних сучасних професійних навичок, а викладачам в свою чергу дозволяє реалізовувати абсолютно нові форми і методи навчання із застосування концептуального і математичного моделювання явищ і процесів.

Розвиток дистанційного навчання себе зарекомендувало позитивно під час карантину і буде продовжувати вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

Зважаючи на викладене вище, ми можемо спрогнозувати певні тенденції розвитку дистанційного навчання, такі як збільшення кількості масових відкритих дистанційних курсів, розробка програм дистанційного навчання, інтеграція ІКТ у навчальний процес дистанційної освіти, комбінування переваг дистанційного навчання із класичною формою освіти, моніторинг досягнень вищих навчальних закладів не лише в межах України, а і в усьому світі і подальше використання корисного досвіду.

Список використаних джерел

1. Положення про дистанційне навчання (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 21.01.2004 № 40) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

2. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazhuje>.

3. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 400 с.

4. Морзе Н.В. Інформаційні технології в навчанні : навч. посіб. / за ред. Н.В. Морзе. – К. : Видавнича група ВНУ, 2004. – 240 с.

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ВИБІР МІЖФАКУЛЬТЕТСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН З ВИКОРИСТАННЯМ КАБІНЕТУ СТУДЕНТА ПДАА

Лавріненко І.В., к.вет.н., доцент,
заступник начальника навчального відділу;
Костоглод А.К., завідувач навчально-методичного кабінету;
Пастрома Л.І., методист навчального відділу;
Гринь В.І., методист II категорії навчального відділу;
Москаленко Л.В., методист навчального відділу

Використання новітніх технологій та діджиталізація є визначальними факторами розвитку будь якої сфери і суспільства в цілому. Тому актуальними трендами сьогодення є використання сучасних цифрових технологій в освітньому процесі та управлінні закладом вищої освіти [1]. Важливим результатом при цьому є цифровізація внутрішніх процесів, що надає можливості забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів та більш ефективної взаємодії всіх учасників освітнього процесу [2,3].

Навчальним відділом розробки та впровадження сучасного програмного забезпечення ПДАА постійно проводиться робота щодо створення нових електронних сервісів та розширення можливостей бази ПДАА. У 2020 р. значна робота була проведена з метою удосконалення процедури вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти. При цьому було розроблено і апробовано процедуру вибору міжфакультетських навчальних дисциплін через Кабінет студента АСУ ПДАА. Доступ до АСУ ПДАА здійснюється через офіційний сайт університету, що надає можливості в умовах віддаленого доступу користуватися окремими модулями внутрішньої бази як співробітникам, так і студентам.

Важливим підготовчим етапом для удосконалення процедури вибору навчальних дисциплін був перегляд навчальних планів для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх ОПП та уніфікація обсягів - 3 кред. та семестрів (3,4,5,6) для вивчення між факультетських навчальних дисциплін. Після цього кафедрами університету було запропоновано 26 навчальних дисциплін загального світоглядного спрямування для студентів усіх спеціальностей.

Процедура вибору та організації вивчення міжфакультетських навчальних дисциплін студентами першого (бакалаврського) рівня включала наступні етапи:

- ознайомлення студентів зі змістом вибіркового навчальних дисциплін. Інформування було здійснено через офіційний сайт ПДАА шляхом оприлюднення робочих програм навчальних дисциплін, анотацій і презентацій.
- вибір навчальних дисциплін в Кабінеті студента для вивчення у наступному навчальному році. Даний етап тривав близько двох тижнів, студенти мали можливість обрати кілька навчальних дисциплін із встановленням пріоритетів, перша – найбільш бажана, друга – менш бажана і т.д. Загальні організаційні функції для інформування і забезпечення участі здобувачів у процедурі вибору дисциплін було покладено на деканати (директорат) та на кураторів академічних груп. Ознайомлення з функціоналом Кабінету студента

здійснювали працівники навчального відділу.

- опрацювання результатів вибору дисциплін та формування навчальних груп для їх вивчення. Цей етап виконувався працівниками навчального відділу, при цьому було враховано встановлені мінімальну і максимальну чисельність студентів в змішаних групах.

- формування навчального навантаження для вивчення між факультетських навчальних дисциплін. Відповідальні працівники навчального відділу.

- складання розкладу змішаних груп для вивчення між факультетських навчальних дисциплін. Відповідальні працівники навчального відділу.

- формування індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти. Відповідальні працівники деканатів (директоратів).

Вибір міжфакультетських навчальних дисциплін здійснювали студенти 1 курсів усіх спеціальностей, що навчаються за першим (бакалаврським) рівнем ВО та студенти СВО Магістр, які навчаються за спеціальностями галузі знань 21 Ветеринарна медицина. Загальний контингент усіх здобувачів вищої освіти, які повинні були здійснити вибір між факультетських дисциплін становив 514 осіб, з їх числа близько 4 % не скористалися своїм правом на вибір.

Серед різноманіття навчальних дисциплін найбільшу зацікавленість у студентів викликали: «Відкриття власної справи», «Кінологія», «Психологія», «Бізнес в соціальних мережах», «Підготовка трактористів».

У результаті вибору здобувачами навчальних дисциплін було сформовано 36 змішаних груп для вивчення 23 навчальних дисциплін. Для вивчення міжфакультетських дисциплін у розкладі було відведено окремий день – четвер.

За результатами вибору та вивчення вибіркового навчальних дисциплін було проведено анкетування з допомогою Google-форми щодо поліпшення процедури вибору. Свій відгук в он-лайн анкетуванні залишило 119 студентів 2 курсу денної форми навчання, які здійснювали вибір міжфакультетських навчальних дисциплін у 2019-2020 навчальному році. На запитання : «Чи задоволені Ви переліком вибіркового навчальних дисциплін, запропонованих для вибору?» більшість респондентів надали ствердну відповідь (90 %).

Більшість опитаних повідомили, що проблем під час вибору навчальних дисциплін не було. Проте деякі зазначили: що на момент вибору більшість цікавих дисциплін вже були зайняті (кількість місць для вивчення була обмеженою – 60 осіб); був недостатнім перелік навчальних дисциплін; у першому семестрі не було цікавих дисциплін; важко було обрати, яка саме дисципліна буде більш важливою і корисною.

Здобувачі вищої освіти надали свої пропозиції для покращення процедури вибору навчальних дисциплін через Кабінет студента на сайті ПДАА : розширити перелік дисциплін для вибору, рівномірно розподілити найбільш цікаві дисципліни між семестрами; розподілити дисципліни по спеціальностям або по факультетам.

Студентам сподобалася незвичайна подача матеріалу, викладачі, які добре пояснюють, використовують цікаві методи викладання, обговорення, дискусії, подорожі, виїзди, навчання у змішаних групах. Лише один респондент відзначив,

що нічого не сподобалося. 20 % респондентів вважають перелік вибірових дисциплін цілком достатнім, тому не пропонували інших. Проте більшість студентів рекомендували додати в перелік вибірових навчальних дисциплін наступні: Соціологія, Політологія, Раціональне харчування, Польська мова, 3D Моделювання, Відео- і аудіо- монтаж, Ораторське мистецтво, Правила дорожнього руху, Організаційна мотивація, Лікування дрібних тварин (папуги, гризуни), Сучасні методи лікування та реабілітації тварин, Психологія тварин, Економіка, Фізичне виховання та дисципліну, яка б доповнювала знання з використання власного автомобіля.

Підсумовуючи досвід реалізації процедури вибору міжфакультетських навчальних дисциплін і узагальнені результати опитувань здобувачів вищої освіти, у подальшій роботі необхідно: розширити перелік міжфакультетських навчальних дисциплін, з урахуванням пропозицій, що надійшли від студентів ; переглянути розподіл вибірових навчальних дисциплін між семестрами; розглянути можливість збільшення кількості місць для вивчення дисциплін, найбільш популярних серед студентів, до 90 осіб; більш активно застосовувати в освітньому процесі інноваційні методи навчання, інтерактивні технології, організувати, по можливості, екскурсії та виїзні заняття.

Список використаних джерел

1. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. Київ, 2019. С. 188–197.

2. Трифонова О.М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. Вип. 173 (2). Кропивницький, 2018. С. 221–225.

3. Єгорченкова Н.Ю., Тесля Ю.М., Хлевна Ю.Л., Кичань О.М. Методологічні аспекти створення цифрового університету. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. 2020. № 1 С. 31 – 36.

ВИКЛИКИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА»

Михайлютенко С. М., к.вет.н., доцент

Сучасний світ переходить у нову реальність – цифрову еру. Ця необхідність продиктована часом. Вона поширюється не тільки на сфери соціальної та економічної діяльності, а й впроваджується у вищих навчальних закладах [2].

Проблема забезпечення населення планети продукцією надзвичайно актуальна. Носить глобальний характер. Повідомлення про дефіцит якісної сировини постійно анонсують у працях науковці [3, 4]. У даний час розвиток виробництва і нових технологій в сфері харчової продукції визначає все більш високі вимоги до професійної підготовки студентів, які навчаються за

спеціальністю «Ветеринарна медицина». Сучасне цивілізоване суспільство вимагає формування фахівців здатних аналізувати цифрові технології [1]. У зв'язку з пандемією навчання залишиться гібридним (тобто, діджитал вже не порине у минуле). Тому заклади стають більш гнучкими у прийнятті цифрових рішень, а співробітники більш гармонійно організують свою робочу діяльність у підготовці лікарів ветеринарної медицини. Так, застосовуються різні складові діджиталізації: 1) онлайн-освіта, 2) електронні освітні ресурси, 3) електронний документообіг, 4) навчання за допомогою тренажерів, віртуальної реальності, 5) формування компетенцій, необхідних у цифровому світі [2].

Розглянемо, як реалізуються сучасні виклики до професійної підготовки студентів, на прикладі викладання дисципліни «Ветеринарно-санітарна експертиза». Серед переваг діджиталізації варто відмітити, що як викладач, так і студент вже не має прив'язки до свого робочого місця. Оскільки лекції та лабораторні заняття заздалегідь побудовані з використанням мультимедійних презентацій PowerPoint. Мультимедійне забезпечення лекцій дає можливість урізноманітнити інформацію. Краще уявити і засвоїти/переглянути складний теоретичний матеріал. Демонстрація таблиць, графічних побудов, технологічних схем на екрані організовує і наочно представляє текст лекції. Лекції проходять набагато цікавіше, відеоряд сприяє розвитку просторового мислення, підвищує рівень засвоєння розглянутого матеріалу, підвищує пізнавальну активність здобувачів вищої освіти. Використання слайдів з покадровою розбивкою сприяє також кращому засвоєнню спеціальних термінів і понять; формує професійні уміння і навички; розвиває просторове мислення.

В умовах пандемії розроблено і розміщено на сайті MOODLE методичні розробки, що дозволяє студентам оволодівати матеріалом послідовно і більш глибоко в будь-який зручний для них час. За умов переходу на формат онлайн-навчання актуальним стало використання засобів з функціями групових чатів, дзвінків та конференцій. Ми застосовуємо програму Google Meet. Вона дає можливість демонстрації матеріалів на робочому столі ПК під час занять. До плюсів під час зустрічі можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або хід виконання лабораторної роботи (процес приготування реактивів, визначення консистенції м'яса різних видів тварин тощо). Планування занять заздалегідь та запис занять зі збереженням відео на Google Диск дозволяє не обмежувати доступ до інформації. До так званих «плюсів» слід віднести синхронізацію запланованих занять згідно гугл-календаря автоматично на всіх пристроях, тому розпочати зустріч можна на комп'ютері, а завершивши – на телефоні. Разом з тим приєднуватися можна як через браузер, так і через додаток для Android або iOS.

Але більшість наших здобувачів вищої освіти живуть у сільській місцевості, де досить обмежений потенціал користувачів інформаційно-комунікативних технологій. Наразі близько 60–70% українських сіл взагалі не підключено до ширококутних інтернет-каналів. Тому діджиталізація не досконала в першу чергу в тих населених пунктах, де наявні проблеми з інтернетом [1, 5]. Через відсутність інтернет-каналів значна кількість студентів фактично позбавлені можливості брати участь у сучасних видах комунікації й

застосовувати новітні технології у фермерському виробництві. Безумовно, це питання державного рівня. Ми в свою чергу розробляємо/розширюємо необхідні електронні ресурси (месенджер, вайбер чи телеграм) та цифрові послуги, що відповідають потребам кожного конкретного регіону.

Тобто процес діджиталізації подекуди сам по собі є викликом, адже він не тільки передбачає впровадження технологічних рішень, а потребує наявності стаціонарних комп'ютерів, вільного доступу до Wi-Fi, впевнених викладачів-користувачів сучасними платформами.

Концепція діджиталізації може здатися приголомшливою, але цього не повинно бути, особливо у світі продукції рослинного та тваринного походження, необхідне практичне розуміння ходу та інтерпретації лабораторних досліджень. Застосування як комп'ютерних технологій в навчанні, так і спеціальних (санітарно-гігієнічних, мікробіологічних) вмінь є запорукою ефективного освоєння курсу.

Список використаних джерел

1. Агросектор і діджиталізація – вічний конфлікт чи пошук шляху. URL: <https://mind.ua/openmind/20213860-agrosector-i-didzhitalizaciya-vichnij-konflikt-chi-poshuk-shlyahu> (дата звернення 18.01.2021 р.).

2. Варжанський І. Виклики діджиталізації для закладів вищої освіти. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. С. 28–29. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201149/201231> (дата звернення 18.01.2021 р.).

3. Євчук Л.А. Проблеми ринку молокопродуктів. *Економіка АПК*. 2002. №12. С. 100–103.

4. Караулова Ю.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи функціонування м'ясопереробної галузі України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 27 (1). С. 143–147.

5. OECD. Trends Shaping Education 2016. Paris, OECD Publishing. 2016. P.115.

ВИКЛИКИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Щербакова Н. С., к.вет.н., доцент;

Передера С.Б., к.вет.н., доцент;

Передера Ж. О., к.вет.н., доцент

Сучасні реалії, які є не тільки в Україні, але і у всьому світі складаються таким чином, що в даний час особлива увага приділяється дистанційному навчанню. Оскільки пандемія коронавірусу COVID-19 та введений карантин змусили майже всі країни переглянути освітні стратегії навчання. Згідно наказу МОН №406 від 16 березня 2020 року «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» та офіційного листа №1/9-176 від 25 березня 2020 року «Щодо особливостей організації освітнього процесу під час карантину» заклади освіти зобов'язані функціонувати дистанційно [1, 2].

Тому саме сьогодні дистанційна освіта займає поведене місце у всьому світі

та в усіх навчальних закладах України у 2020 році відбулося активне впровадження дистанційної освіти. Саме навчання такого типу дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну вищу освіту або підвищувати професійну кваліфікацію. Серед переваг дистанційного навчання можна назвати зручність, модульність, гнучкість, актуальність, економічну ефективність, інтерактивність, інтернаціональність [1, 2].

Слід зауважити, що зазначене стало можливим завдяки стрімкому розвитку технологій за останні роки. Важливою умовою даної форми навчання є розуміння того, що це не просто заняття по Інтернету. Для організації дистанційного навчання необхідно вміти користуватися електронними ресурсами, організувати певним спеціальним чином самостійну роботу студентів та забезпечити можливість її об'єктивного оцінювання. І бажано, щоб усе це було зібране на одній платформі для зручності користування, як викладачам, так і студентам.

Серед переваг дистанційного навчання необхідно відмітити, що ця форма навчання дає можливість легко коригувати електронні навчальні матеріали та надавати доступ до інформації великій кількості користувачів. Дистанційне навчання дає змогу здобувачам вищої освіти мати цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, постійну підтримку й консультації викладачів, он-лайн відеолекції та інші технологічні рішення для забезпечення ефективного та якісного процесу навчання.

За викладання теоретичного матеріалу, що опрацьовується студентом у дистанційному режимі, завжди є вільний доступний до нього в будь-який час. У здобувачів вищої освіти з'являється більше вільного часу щоб готуватися до занять, ще раз переглянути незрозумілі частини нового матеріалу. Наступним аспектом який позитивно впливає на рівень успішності ЗВО в умовах дистанційного навчання є велике різноманіття тестових завдань, адже в умовах сучасної освіти перевірка набутих компетенцій проводиться переважно у вигляді тестових завдань. Тестові завдання складаються таким чином щоб вони охоплювали усі аспекти теоретичного матеріалу і давали змогу добре його закріпити та отримати хороші знання з даної теми.

Але є і недоліки у дистанційному навчанні. Студенти не завжди самостійні та самодисципліновані. Для постійного доступу до джерел інформації виникають технічні проблеми у зв'язку з відсутністю або невеликою швидкістю Інтернет-доступу (особливо у сільській місцевості), різним соціальним статусом, тобто відсутністю ноутбуків, або сучасних потужних смартфонів у деяких здобувачів вищої освіти.

При викладанні дисциплін практичної підготовки лікаря ветеринарної медицини, вивчення яких невід'ємно пов'язане з практичними дослідженням, а саме постановкою експерименту, отриманням лікарських навичок, перевірка отриманих теоретичних знань на практиці не дає практичних навичок, що застосовувались би у практичній діяльності, а саме повноцінне засвоєння фахових компетенцій. Так в умовах проведення дистанційного навчання при проведенні лабораторних занять в галузі знань Ветеринарна медицина не

можливо провести дослідження безпосередньо самостійно здобувачами вищої освіти та отримати лікарські практичні навички. Замість постановки експерименту та проведення дослідів, проведених у лабораторії, демонструються відео досліджень, що були зроблені раніше і відповідно здобувач вищої освіти не має змоги самостійно провести дослідження і відпрацювати методику досліджень та проаналізувати отримані власноручно результати на практиці.

В подальшому, це може призвести до більш тяжких наслідків, адже у людини яка дистанційно вивчала дисципліни практичної підготовки, яка не навчилася самостійно проводити дослідження не формуються набуті лікарські програмні результати навчання. Випускник який прийде на виробництво за наявності відмінних теоретичних знань не зможе вірно їх застосувати на практиці, адже він не буде мати потрібних практичних навичок.

Список використаних джерел

1. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні. Колективна монографія. Харьков, 2020. URL: https://duan.edu.ua/images/News/UA/Departments/Management/2020/monograph_eks_tr_dyst_navch.pdf.

2. Бабчук Л. Р. Особливості особистісно-орієнтованого підходу в процесі вивчення дисциплін хімічного модуля в умовах дистанційного навчання. URL: <file:///C:/Users/Natasha/Desktop/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%202020.pdf>

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ХІРУРГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Передера Р.В., к.вет.н., доцент

В умовах сучасності, процеси діджиталізації займають більшу частку в секторі вищої освіти. Це стосується як загальних, так і спеціальних дисциплін. На тлі світових загроз, з якими стикнулося людство, надання освітніх послуг кардинально змінює платформи, а саме здобуття знань набуває нових філософських рис. Таким чином, навчання стає не просто процесом засвоєння матеріалу, а і значною мірою вмінням пошуку, аналізом та синтезом значного об'єму необхідної інформації, її сприйняття, порівняння різних ресурсів тощо. Такі процеси притаманні для smart-освіти, освіти розумної та мотивованої (smart-education). Це нова філософія навчання, котру називають розумним навчанням [1-3].

Пандемія COVID-19 внесла свої корективи у навчальний процес, зокрема і у викладання матеріалу на кафедрі хірургії та акушерства Полтавської державної аграрної академії із залученням сучасних дистанційних технологій. Цілком зрозуміло, що використання цих технологій, особливо для навчання лікарів ветеринарної медицини, не може повністю замінити набуття здобувачами їх компетентностей, але може суттєво доповнити їх.

В умовах пандемії COVID-19 основною перевагою дистанційних методів є запобігання скупченню людей та їх Perezараження. Викладач може працювати зі

студентами на значній відстані, не наражаючи на небезпеку здобувачів вищої освіти та колективи кафедр ЗВО. Також, позитивним фактором є можливість залучення до викладання лекційного матеріалу лікарів практиків, фахівців науково-дослідних установ підприємств і організацій АПК, науково-педагогічних кадрів провідних закладів освіти зарубіжних країн з різни куточків світу. Необхідно також вказати, що із залученням інформаційних елементів дистанційної освіти оновився і сам процес викладання. Адже якщо інноваційні технологічні прийоми, що застосовують у високорозвинених країнах Європи та Сполучених Штатах Америки (Smart-education) є стандартами у вищій освіті, то ми також маємо їх використовувати, підіймаючи планку вищої освіти у нашій країні та навчаючи студентів більш прогресивними методами [1, 3].

Значно підвищуються в таких умовах і вимоги до викладачів. Ще десятиліття тому, викладач вважався єдиним джерелом інформації, а аудиторні години – незамінні у зв'язку з обмеженою можливістю самостійного пошуку інформації студентами. На сьогодні інноваційні технології суттєво розширюють діапазон можливостей отримання інформації, дозволяючи досягати більшого і не обмежуватися певними знаннями.

Насправді, інноваційні технології на кафедрі хірургії та акушерства, ще до пандемії впроваджувалися у навчальний процес. Упродовж декількох років лекції проводилися у мультимедійному форматі з використанням навчальних фільмів та фотографій, а самостійна робота забезпечувалася дистанційно за допомогою платформи Moodle. Але різкий і повний перехід на повну дистанційну форму навчання виявився важким як для студентів так і для викладачів. Адже теоретичні знання мають бути закріплені практично, інакше вони не мають цінності, а сучасні дистанційні технології, поки що не дозволяють вироблення у здобувачів хірургічних рефлексів (асептичного, інструментального, тканинного). І замінювати інтерактивними засобами практичну підготовку для майбутніх лікарів є недопустимим. На лабораторному занятті студент повинен навчитись працювати з хірургічними інструментами, проводити анестезію, правильно розтинати (роз'єднувати) тканини, накладати шви тощо. Саме відсутність набуття цих навиків буде призводити до зниження професійних якостей майбутніх фахівців, а отже, до їх низької конкурентоспроможності на ринку праці.

Сучасна інноваційна освіта реалізується шляхом поєднання трьох ланок: організаційної, технологічної та педагогічної [2]. З точки зору викладання хірургічних дисциплін іноді роль дистанційного навчання перебільшується і узагальнюється. При цьому втрачається сама сутність викладання та нівелюються вимоги до дисципліни. Тому, до негативних наслідків переходу до дистанційної освіти слід віднести збільшення ролі технологічних моментів та зниження цінності викладача. Хоча насправді, в таких умовах викладач має бути більш професійним, адже студенти мають дослухатися саме до його точки зору. А це є надзвичайно складно в умовах значної кількості інформації та легкому до неї доступу. У таких умовах викладач має бути організатором, психологом, філософом, інтелектуалом, щоб залучати аудиторію, зацікавлювати її та надавати додаткової мотиваційної складової щодо вивчення своєї

дисципліни. Тому залучення технологій не замінює професійності викладача, а навпаки, вимагає від нього додаткових зусиль, гнучкості прийняття рішень, усвідомлення та творчості.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2016. № 4. С. 71-78.

2. Жирова Т., Котенко Н. Організація навчального процесу у вищій школі в умовах цифрової трансформації освіти Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.): тези доповідей. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 252 с.

3. Хрустальова В. Роль викладачів в процесі реалізації smart-освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2016. № 4. С. 58-59.

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПЛАГІАТУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Звенігородська Т.В., к.вет.н., доцент

У статті 42 закону України про освіту чітко прописано визначення поняття академічний плагіат – «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1]. Закон України «Про авторське право і суміжні права» дає пояснення плагіату як «оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору» [2].

Плагіат відіграє досить велику роль в освітньому процесі, як порушення академічної доброчесності. Це впливає на позитивний імідж як навчального закладу в цілому, так і шкодить репутації науковця та викладача. В деяких країнах за плагіат, як крадіжку інтелектуального майна, можна отримати значний штраф, позбавлення волі та втратити наукове звання і ступінь [3].

В наш час, коли ми маємо фактично необмежений доступ до будь-якої інформації в Інтернеті, існує велика спокуса використати чужі наукові здобутки як свої. Однією з масштабних проблем академічного плагіату у вищих освітніх закладах є написання студентами курсових та дипломних робіт. Досить часто серед здобувачів вищої освіти можна спостерігати запозичення чужих дослідів, пряме копіювання тексту без посилання на автора. Європейське дослідження «Вплив політики щодо плагіату у вищій освіті в Європі» показало, що причиною студентського плагіату частіше є нестача навичок академічного письма і знань дослідницьких методів, аніж свідоме прагнення обманути [4]. Копіювання історій хвороби, рефератів, презентацій та, навіть, дипломних робіт давно стало традицією серед багатьох поколінь студентів. Причиною може бути недостатнє, несистематичне, неякісне навчання студентів належному академічному письму, його правилам, алгоритмові підготовки такої письмової роботи, якою студент й

викладач пишатимуться [5]. Все більше українських університетів практикують впровадження спеціальних антиплагіаторних програм у повсякденну рутинну роботу як викладачів так і студентів. У Хортицькій національній навчально-реабілітаційній академії запровадили використання спеціальної антиплагіаторної системи Unichesk. Постійна перевірка як наукових робіт науково-педагогічного персоналу так і робіт здобувачів вищої освіти на оригінальність сприяє зниженню академічного плагіату. Також одним із позитивних впроваджень є репозитарії, куди вносять кваліфікаційні роботи, монографії, статті, підручники, для того, щоб легше було перевірити роботу на плагіат та створити певну базу доступу. Але більшість програм не мають змоги визначити всі види шахрайства. Наразі 150 країн використовують програму TURNITIN, в залежності від розширень, вона може визначати як плагіат так і інші види шахрайства. Така програма допомагає викладачу в перевірці студентських робіт, при впровадженні її в дію, можливо значно зменшити час на оцінку роботи, знизити кількість неоригінальних робіт та підвищити якість зворотного зв'язку [3]. В Польщі широко використовують в навчальному процесі програму Plagiat.pl. Але плагіат може еволюціонувати, прийняти іншу незвичну форму. Одним із прикладів може бути написання реферату чи кваліфікаційної роботи, такої як диплом магістра на замовлення спеціальними сайтами. Але антиплагіаторні програми теж еволюціонують, навчившись визначати навіть стиль роботи і приналежність її певному автору. Варто відзначити, що деякі антиплагіаторні програми не завжди можуть відрізнити власне плагіат від роботи з великою кількістю посилань на першоджерела (такі як акти, закони, витяги, протоколи та ін..). Особливо це актуально для таких наук як юриспруденція, фізика, право, може стосуватися тих розділів медицини і фармакології, де необхідно наводити протоколи лікування і профілактики хвороб або стандарти виготовлення певних препаратів.

На сьогоднішній день відсутні єдині методики як спонукати учасників навчального процесу до академічної доброчесності. Перш за все викладачі повинні підвищувати свою кваліфікацію з цього питання, проходити курси, дивитися вебінари, читати літературу, цікавитися новітніми антиплагіаторними програмами та намагатися впровадити отримані знання в свою діяльність. Що стосується здобувачів вищої освіти, то перед ними необхідно ставити чіткі цілі до завдань, постійно надавати інформацію стосовно того, що таке академічна доброчесність і зокрема плагіат. І звісно впроваджувати систему перевірки кожної роботи: реферату, курсової чи дипломної, з обов'язковим її відхиленням, якщо в ній підтверджені ознаки шахрайства [3].

Список використаних джерел

1. Офіційний портал Верховної Ради України. Закон Про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.06.2020).
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 10.06.2020).
3. Звенігородська Т.В. Академічний плагіат в сучасному освітньому процесі. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе

учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян. Варшава. 2020. С. 42-44

4. Ніколаєв Є. Академічна доброчесність. Інформаційний бюлетень № 5, 2020. Режим доступу: <https://saiup.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Integrity-bulletin-05.pdf> (дата звернення: 11.06.2020).

5. Glendinning, I. 2016. European Perspectives of Academic Integrity. Handbook of Academic Integrity, 55–74. doi:10.1007/978-981-287-098-8_3

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ (ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ)

Локес-Крупка Т.П., к.вет.н., доцент;

Бурда Т.Л., асистент

Сучасна ветеринарна освіта зазнає значного впливу загальнонаціонального карантину, який вніс своє коригування у розвиток усіх галузей суспільства.

Необхідність дотримання вимог загальнонаціонального карантину обумовила суттєві зміни у механізмі підготовки здобувачів вищої освіти факультетів ветеринарної медицини. Сучасні тенденції викладання вимагають від викладача суттєвого підвищення своєї кваліфікації щодо використання різноманітних сучасних технічних засобів комунікації.

Перехід на систему дистанційного навчання призводить до відповідного коригування як методів викладання так і методів оцінювання знань здобувачів вищої освіти. На першому етапі оцінювання знань суттєве значення має технічне забезпечення навчального процесу. Останнє потребує використання комп'ютерних програм (Zoom, Google meet, Cisco тощо), що супроводжується певними перешкодами, які спричинені незадовільними технічними можливостями, як з боку викладача, так і здобувачів вищої освіти. А саме:

- низька якість інтернет-з'єднань (особливо за проживання здобувачів вищої освіти у сільській місцевості);
- наявність засобів зв'язку, що не підтримують дані комп'ютерні програми;
- низький рівень технічної підготовки учасників навчального процесу.

Слід зазначити, що під час навчального процесу (як очного, так і дистанційного) спостерігається певна схожість у каналі зв'язку між викладачем і здобувачем вищої освіти. Порівняно з традиційним, «недистанційним» навчанням, за якого відбувається безпосередній контакт викладача та студента, які перебувають у одній аудиторії та бачать і чують один одного, при дистанційному навчанні змінився вид контакту, хоча і залишилося головне – можливість спілкування та обговорення [2].

Важливим фактором є зацікавленість здобувачів вищої освіти. За час карантину з'явилась можливість спілкуватися на міжнародних форумах. Зазначене розвиває в майбутнього фахівця толерантність, прийняття і розуміння інших культур, менталітетів. Плюси ведення блогів, форумів, спілкування в групах – це свобода вираження думки, коли здобувач вищої освіти не відчуває себе скуто, має можливість спілкування на теми, що дійсно становлять для нього

інтерес, а також є одним зі способів вираження індивідуальності. Ще одна форма роботи, яка набирає все більшої популярності під час дистанційної форми навчання, - Power-Point презентації. Плюсами роботи з презентацією є індивідуалізація процесу навчання, підвищення пізнавальної активності та мотивації, можливість студенту проявити себе творчо. У роботі над презентацією в здобувачів вищої освіти знижується рівень тривожності [1, 3].

Проте на кафедрах клінічної спрямованості визначити рівень знань та вмінь здобувачів вищої освіти лише за допомогою комп'ютерних технологій неможливо, оскільки ця система оцінювання не враховує практичні навички, які необхідно опанувати впродовж навчання [2].

Таким чином, введення дистанційного навчання в умовах сьогодення сприяє професійному розвитку та самовдосконаленню здобувачів вищої освіти, але жодним чином не може забезпечити повноцінну та багатогранну підготовку майбутніх лікарів ветеринарної медицини, особливо здобування ними практичних навичок. Також, має місце гостра необхідність своєчасної та ретельної технічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів для оптимізації використання сучасних засобів комунікації.

Список використаних джерел

1. Волошина Л. І., Скікевич М. Г., Ахмеров В. Д. Аналіз помилок організації та шляхи оптимізації самостійної роботи студентів. *Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. уч., Полтава, 23 березня 2017 р. Полтава, 2017. С. 23–24.

2. Аветіков Д. С., Яценко І. В., Локес К. П., Ставицький С. О. Дистанційне навчання як нова технологія практичної підготовки і контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах. *Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах* : матеріали наук.- практ. конф. з міжнар. участю. Полтава, 2018. С. 8–10.

3. Локес К. П., Яценко І. В., Розколупа О. О., Айперт В. В. Методи контролю рівня знань студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів. *Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах* : матеріали наук.- практ. конф. з міжнар. участю. Полтава, 2018. С. 154–156.

ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бердник В.П., д.вет.н., професор;

Бердник І.Ю., к.біол.н., доцент;

Марченко Т.М., завідувач проблемної,
науково-дослідної лабораторії

Робота викладача закладу вищої освіти (ЗВО) є особливою, бо виконується сьогодні але на перспективу. Від нього в значній мірі залежить рівень підготовки спеціаліста, який можна буде оцінити лише через декілька років – після випуску із ЗВО і роботи на виробництві. Тому від викладача в значній мірі залежить

якість і об'єм знань, а також здатність випускника їх застосувати на практиці чи в житті. Важливим елементом є також здатність фахівця успішно працювати в колективі, чи контактувати з іншими людьми, особливо із тими, з якими збігаються інтереси, наприклад, для ветеринарного фахівця це власники господарств чи окремих тварини.

На кінцевий результат роботи викладача впливають суб'єктивні і об'єктивні фактори. В числі подій позитивного плану для факультету ветеринарної медицини (ФВМ) треба відзначити наступні:

- столітній ювілей нашого ЗВО і перейменування його в університет;
- певні успіхи в місцевих виборах, завдяки яким професор Аранчій В.І. і декілька наших викладачів та випускників працюють в органах місцевого самоврядування;

- на сайті Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (МЕБ)

опубліковано повідомлення про те, що в число її членів прийняті ФВМ всіх 10 ЗВО України, в тому числі і ПДАА, та Навчальний і науковий інститут Луганського НАУ (м. Старобільськ). Ця подія підвищує на міжнародному рівні авторитет ветеринарної медицини України і можливість щодо признання за кордоном дипломів, виданих ЗВО України;

- налагоджуються освітні і наукові зв'язки між професорсько-викладацьким складом Полтавської державної аграрної академії (ПДАА) і Університетом Миколи Коперника (УМК) що в Торуні (Польща). Професори Кулинич С.М. і Бердник В.П. приймали участь і виступили з доповідями на двох конференціях у УМК. Там також приймали делегацію ПДАА на чолі з ректором професором Аранчій В.І. До нас приїжджала делегація із Польщі, очолювана деканом ФВМ УМК професором Яцковським А. На жаль, ця робота поки що загальмувалась через Covid19. Значну роль у налагодженні зв'язків із польськими колегами відіграли польський професор Сиса Павло, професор Бердник В.П. та доцент кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин Бублик О.О., а пізніше – професори Кулинич С.М. та Яцковський А. Сиса П. та Яцковський А. є почесними професорами ПДАА;

- якісний, довгожданий ремонт приміщень ФВМ; наприклад, на кафедрі нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин - обох лекційних і трьох лабораторних аудиторій. Це відбулося за підтримки ректора професора Аранчій В.І. та організації робіт деканом ФВМ професором Кулиничем С.М. і проректором із адміністративно- господарської роботи Чугою В.М.

Негативно впливають на підготовку фахівців ветеринарної медицини такі проблеми як війна із Росією, корупція, недостатнє фінансування, коронавірус Covid-19, прорахунки в управлінні державою, економіці, політиці та відсутність в цьому тактики і стратегії. За три десятки років незалежності не визначена національна ідея. Українське суспільство розділилось на бідних, яких є більшість, та дуже багатих, яких – біля десятка. Майже не оформленим є середній клас, який складає основу стабільності розвинених країн світу. Пусті обіцянки, брехня і маніпуляції владних структур привели до того, що за останній рік різко впала до них довіра людей. Кому вони служать остаточно стало ясно при вирішенні « газових проблем». Люди вийшли на стихійні мітинги, почали

перекривати дороги стратегічного значення тощо. Не вирішеними залишаються і ще ряд проблем, про які ми вже писали із відповідними посиланнями на авторів [1].

Потребують вирішення і такі проблеми як підтримка авторитету викладача, зокрема не можна допускати, щоб якість його занять оцінювали студенти, які на них не ходять. Шкала оцінювання рейтингу викладача занадто громіздка, пронизана недовірою до нього, бо все написане треба підтверджувати документально. Рейтинг повинен відображати роботу викладача за рік. Але якщо з якихось причин викладач подає свої дані не в відведений термін, то його бали множать на коефіцієнт 0,3. Де ж тут об'єктивне оцінювання роботи?

До центральних органів виконавчої влади України входить 19 Міністерств, 25 Державних і національних служб, 18 Державних і національних агентств, 6 Державних інспекцій і 9 інших центральних органів виконавчої влади. У вересні 2019 року було ліквідоване Міністерство аграрної політики і продовольства, а сільським господарством почало опікатись Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки). Промисловість також залишилась без міністерства. Є лише Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України. Зате є Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри) і Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба). До неї із квітня 2016 року віднесена і ветеринарна медицина, яка була самостійною службою із 1891 року (ще за царату!) по 2016 рік тобто 125 років. Такою вона і зараз є в більшості країн світу. «Завдяки» Кабінету міністрів України, очолюваному паном Яценюком А.П., ветеринарія включена в конгломерат із 9 служб, які вирішують різні завдання. Таке відношення держави до спеціальності негативно впливає на ефективність її роботи і на випускників шкіл при виборі професії ветеринарного фахівця.

Один із чотирьох заступників Голови Держпродспоживслужби відповідає за питання цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. Команда МОН також вважає, що систему освіти і науки України зміцнить діджиталізація та онлайн-послуги [2]. Верховна Рада України прийняла також Закон «Про електронні комунікації» № 3014 від 16.12.2020 року[3].

Таким чином, явно назріла необхідність запроваджувати діджиталізацію і в навчальний процес. Питання лише в тому, в якій формі це буде. Згадаємо деякі етапи «реформування» щодо його організації. До 2009 - го року викладачі складали робочі програми, написані від руки на 10-15 сторінках, які затверджували декани та начальник навчальної частини Фірсов В.М. Із 2012 року їх уже набирали на комп'ютері. Із 2015 вона мала назву «Навчально- методичний комплекс навчальної дисципліни», а через три рока – «Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни» (КНМЗНД), в який уже входило понад сотня сторінок комп'ютерного набору- ціла дисертація кандидата наук чи доктора філософії. Із цього «документа» для навчальної роботи потрібна інформація викладачу в десять разів меншою, а решта – перевіряючим. В 2020 році КНМЗНД «збагатили» ще і сілабусом, без якого десятки років легко обходились і студенти і викладачі.

Таким чином, до цього «реформи» в освіті в основному ішли шляхом нагромадження всяких паперів, перевантаження робочих програм пунктами про компетентності, патріотизм, благочестя і т. п. Все це потрібно, але в кращій формі- як окремі рекомендації для навчального процесу. На нашу думку, це буде більш ефективно і зекономимо купу паперу по всіх кафедрах.

Поки що ніхто не пробував оцінити рівень впливу названих «реформ» на якість освіти. Будемо надіятись, що діджиталізація не стане черговим транзитним етапом «удосконалення» навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Бердник В.П., Бердник І.Ю. Стан та можливості підготовки якісних фахівців ветеринарної медицини // Мат. 51-ї наук. – метод. конф. викл. і асп. « Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій». 26 - 27 лютого 2020 року. Полтава.- С.41 – 44.

2. Поступ команди МОН на зміцнення системи освіти і науки України: діджиталізація та онлайн-послуги // [https://mon.gov.ua/ua/news/postup - komandi-mon-na-zmicnennya-sistemi-osviti-i-nauki-ukrayini-didzhitalizaciya-ta-onlajn-poslugi](https://mon.gov.ua/ua/news/postup-komandi-mon-na-zmicnennya-sistemi-osviti-i-nauki-ukrayini-didzhitalizaciya-ta-onlajn-poslugi).

3. <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/710254.html>.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Канівець Н.С., к.вет.н., доцент;

Шатохін П.П., к.вет.н., доцент;

Каришева Л.П., старший викладач

Нині в умовах пандемії COVID-19 суспільство зіткнулось із проблемою якісного забезпечення освіти на відстані (дистанційно). Тому інформаційні ресурси та технічні засоби стали найважливішими ресурсами соціальної інфраструктури.

Діджиталізація освіти швидко та органічно переплетена з процесами її модернізації. Окремі автори зазначають, що одним із напрямків розвитку освітнього (навчального) процесу є здійснення поняття «випереджаючої освіти», яка орієнтується на умови забезпечення інформацією людства. Поряд із тим, загальне використання новітніх педагогічних методик навчання забезпечують розкриття творчості студенту та становлення його як особистості. Перехід до інформатизації сфери освіти спонукає до створення електронних бібліотек, організації віртуальних університетів, розробки цифрових інформаційних систем навчання, програм для тестування [1].

Поширення та забезпечення світової індустрії технологій у форматі «Цифра» спонукає людство до цифрової обізнаності, що є першочерговим у набутті інших навичок. Поняття «цифровізація» й багатоплатформність в сучасних умовах України є основними сталими на ринку праці [1,2].

Особливість цифрових вмінь дозволяє суспільству ефективно освоїти навички в різних сферах.

Слід відмітити, що цифрові технології швидко розвиваються, створюючи підґрунтя для новітнього характеру ведення трудових відносин між

роботодавцем та працівником, що безумовно впливає на життя суспільства у цілому. Інформаційні цифрові технології дають поштовх до розвитку новітніх платформ для забезпечення освітньої діяльності у всьому світі [1]. Адже глобальна мережа Інтернет забезпечує інформацією громадян, дозволяє зростанню та накопиченню теоретичних знань, збільшує зайнятість населення у цифровій галузі тощо [2].

Україна, як країна центральної Європи, поступово переходить до сучасних програм навчання загальним й професійним діджитал навичками з використанням таких відомих платформ як: Zoom, Viber, Google Meet, Telegram тощо, в умовах дистанційної освіти пов'язаної з карантинними обмеженнями у всьому світі.

Зважаючи на незворотність поширення «цифровізації» в глобальному і національному факті, та у разі впровадження реформ в освітній діяльності ВНЗ повинні враховувати потреби роботодавців, та забезпечувати креативний підхід до роботи, інноваційні технології, створювати наукові можливості для студентів України з подальшою їх конкурентоспроможністю в світі. Освіта повинна бути основним економічним планом України, що дозволить формуванню кваліфікованого працівника, становлення його як особистості і розвитку суспільства в цілому [2,3].

В останні роки забезпечення вузів цифровим приладдям спонукає навчання до динамічного розвитку. Це забезпечується персоналізацією, гейміфікацією і діджиталізацією контенту [1,3,4].

ВНЗ зазвичай не обмежені тисними рамками, адже мережа Інтернет забезпечує залучення до освітніх програм, як дослідних проєктів (вітчизняних та зарубіжних), так і учасників з різних країн.

Нині в Україні онлайн-навчання є частиною формальної освіти в університетах, що є вимушеною мірою, яка пов'язана з карантинними обмеженнями щодо пандемії COVID-19. Однак в такій освіті наявні недоліки, це стосуються практичної сторони освіти, а саме лабораторних та практичних занять.

Водночас онлайн-платформи освіти забезпечують освітній процес, та допомагають викладачам у викладенні курсу в розрізі дисципліни. У рамках розроблених онлайн-платформ студент має можливість працювати з текстовими документами, фотографіями, відео-роліками, мультимедійними презентаціями, виконувати тестові завдання, надсилати виконанні завдання, спілкуватися з викладачем, отримувати консультацію та завдання до виконання навчальних робіт.

Ступінь проникнення ІТ в процес навчання у ВНЗ як України, так і по всьому світі щорічно зростає. Використання системи Інтернет підвищує мобільності студентів і розширює аудиторії слухачів. Новітні ІТ дозволяють індивідуально підлаштовувати навчальний процес, змінюючи навчальну програму персонально для потреби студента [2,4].

Тому здійснення глобальної діджиталізації (використання ІТ-рішень, новітніх онлайн-платформ тощо) дозволяє забезпечувати зріст позицій в оцінці, що охоплює індекс академічного авторитету, або індекс престижу серед

роботодавців.

Список використаних джерел

1. Сіліна І. Модернізація вітчизняної освіти в контексті діджиталізації [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189253> (Accessed 13.01.2021).
2. Цифрова економіка. Як ми будемо жити в еру digital? [електронний ресурс] // EasyPay. – Режим доступу: <http://blog.easypay.ua/uk/tsifrova-ekonomika-yak-mi-budemo-zhiti-v-erudigital/>. (Accessed 13.01.2021).
3. Digitalization. Gartner IT Glossary. Available at: <https://www.gartner.com/it-glossary/digitalization/> (Accessed 13.01.2021).
4. Ustymchuk O. (2019). Komunikatsii ta informatsiini tekhnolohii v upravlinni okhoronoiu zdorovia Ukrainy v konteksti adaptatsii inozemnoho dosvidu. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, Issue 3 (79), pp. 68-72 [in Ukrainian].

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ В АКАДЕМІЇ ДО ПОТРЕБ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Авраменко Н.О., к.вет.н., доцент;
Омельченко Г.О., к.вет.н., доцент

Інформатизація освіти в Україні – один з найважливіших механізмів, що зачіпає основні напрямки модернізації освітньої системи. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Змінюється сама парадигма освіти. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам. ДН - засноване на сучасних інформаційних і комунікаційних технологіях навчання й підвищення кваліфікації. Дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії.

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається той, хто навчається. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача-координатора забезпечує планомірне засвоєння знань.

Не кожному вдається відучитися п'ять років у стінах вузу, але сучасні технології можуть дати другий шанс. Дистанційна освіта - навчання на відстані - стала справжньою новацією 21 століття. Віртуальний курс лекцій дозволяє скоротити або розтягти час навчання за своїм розсудом. Серед плюсів такого навчання називається можливість займатися в будь-якому місці, де є комп'ютер, матеріал суворо дозований по тижнях і збігається з усіма вимогами, які пред'являються до студентів будь-якого вузу, крім того, у студента є можливість виконувати завдання в зручний для нього час. Процес виконання завдань

залишається за кадром. Теоретично їх може зробити хтось інший. Для здачі сесії прийдеться повторити подвиг Ломоносова - приїхати з рідної глибинки. Дистанційне навчання дешевше стаціонарного, але за рахунок купівлі комп'ютера й плати за Інтернет помітно дорожчає. На першому курсі дистанційного навчання багато студентів страждають від нестачі контролю з боку деканату. Головна складність - змусити себе вчитися. Ще одна проблема - відсутність особистого спілкування з викладачем. Питання електронною поштою нагадують запити в довідкову службу, а семінари - інтернет-форуми. Для одних нова система навчання - єдиний доступний спосіб одержати вищу освіту, інші - нізащо не проміняли б традиційне навчання на дистанційне, оскільки сприймають академію не тільки як місце навчання, але й можливість особистого спілкування зі студентами, і з викладачами.

Ефективність дистанційного навчання для випускників і студентів полягає і в тому, що можливість навчатися дистанційно не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей рівень освіти студенти вважають цілком достатнім і можливим для здійснення своїх життєвих планів. Багато хто з них вважає, що отримані знання відповідають успішній роботі. Найбільш важливими компонентами дистанційного навчання є: створення практичних ситуацій під час навчального процесу, можливість проявити себе, самореалізуватися, чіткість організації навчального процесу, індивідуального підходу. Найменш важливими: участь у науково-дослідній роботі, можливість "показати себе". У процесі дистанційного навчання студенти найчастіше використовують навчальний матеріал на паперових носіях і в електронному вигляді.

Вміння працювати в навчальному сервері допоможуть студентам вирішувати проблеми з навчальним матеріалом і консультуванням на відстані у вільний час. Оцінюючи успіх у майбутній професійній діяльності, студенти, що не мали досвіду роботи, оцінюють свої шанси трохи вище, ніж ті, хто працює в даний момент. Навчальний сервер більшість студентів використовують нечасто, але є ті, хто використовує його щодня. Найбільш активні у відвідуванні навчального сервера студенти старших курсів.

Більшість студентів надають перевагу таким формам контролю: контрольні-атестаційні роботи, реферати, вирішення практичних завдань, оцінка рівня знань у процесі особистого інтерв'ю з викладачем, самооцінка. Більшості студентів дистанційної технології навчання, незалежно від курсу, навчання дається легко й позитивно на них впливає. Так, більше половини студентів відзначили, що за час навчання вони опанували вміння самостійної роботи, підвищили свій рівень знань і отримали впевненість у своїх силах і планах на майбутнє. Можна зробити висновок, що студенти доброзичливо ставляться до дистанційного навчання.

Потенціал дистанційних технологій оцінюється високо. Однак до можливої заміни традиційних технологій дистанційними поки що ставляться обережно. Часто висловлюється думка про те, що будь-якій людині необхідно надавати альтернативу й свободу вибору освітніх технологій. Але є переконання, що за дистанційними технологіями - майбутнє. Студенти, що навчаються

дистанційно, більш адаптовані до зовнішніх умов, вони більш самостійні, товариські й комунікабельні, не бояться приймати важливі рішення, а виходить, у сучасному світі бізнесу їм буде легше. Сьогодні випускники, що навчалися дистанційно, звичайно вище оцінюють престиж отриманої професії. Вони, як і багато хто, зазнають труднощів, але бувають найбільш успішними й краще адаптованими в професійній сфері. Оцінка задоволення місцем у колективі й стосунками з керівництвом у випускників дистанційної технології трохи вища, ніж у випускників традиційного навчання.

Список використаних джерел

1. Матат Д. Нові технології : веб-квест. *Освіта України*. 2014. № 23 (23 черв.). С. 10.
2. Таровська О. Модернізація психолого-педагогічної підтримки навчально-виховного процесу за допомогою Інтернет-технологій. *Українознавство*. 2010. № 4. С. 190-193.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА, ЯК МЕТОД ЗАСВОЄННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ З АНАТОМІЇ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН

Марченко Т.М., завідувач проблемної науково-дослідної лабораторії;
Коломак І.О., старший викладач

Навчальна практика є ключовим етапом підготовки здобувачів вищої освіти, що формує студентів, як майбутніх фахівців ветеринарної медицини. Саме в період практики студент має можливість детально ознайомитися з спеціальністю лікаря ветеринарної медицини, закріпити теоретичні знання та набуті необхідні практичні компетентності.

Анатомія вважається базовою дисципліною, без знань про будову тіла тварини неможливе подальше вивчення жодної клінічної дисципліни. Але при цьому анатомія є одним з найскладніших предметів. Саме тому дана дисципліна передбачає велику кількість практичних знань. Предмет вивчають в трьох основних аспектах – становлення організму у дорослому стані, у процесі індивідуального розвитку (онтогенезі), у процесі історичного розвитку окремих видів і навіть класів тварин (філогенезі). Відповідно до практичних завдань, які стоять перед анатомією, її поділяють на системну, функціональну, топографічну, порівняльну, пластичну, порідну (екстер'єрну).

Практика з дисципліни «анатомія свійських тварин» передбачає засвоєння теоретичних знань та умінь, які були здобуті аудиторно. Набути практичний досвід у вивченні топографії внутрішніх органів, локалізації кісток, будови систем та органів здобувачі мають можливість в умовах анатомічного музею Полтавського державного аграрного університету, м'ясокомбінату та віварію. Здобувачі мають можливість використовувати всі методи дослідження в анатомії для вивчення анатомічної будови сільськогосподарських тварин та птиці.

Організація практичної підготовки студентів регламентується Положеннями про проведення практики студентів в Полтавській державній аграрній академії. Навчальна практика має основну мету поглибити і закріпити

теоретичні знання студентів, виробити навички практичної і дослідницької роботи, ознайомити із сучасним обладнанням. Форми проведення навчальної практики можуть бути різними: екскурсія на підприємство чи в установу, самостійне вивчення їх діяльності шляхом спостереження чи бесід з працівниками, практична робота на виробництві на робочому місці тощо.

Під час навчальної практики з анатомії свійських тварин необхідно дотримуватися певних правил з техніки безпеки. Для дослідження тварину надійно прив'язують. При проведенні дослідження у тваринницькому приміщенні всі тварини повинні знаходитися на прив'язі або в клітках. При наближенні до тварини її слід окликнути, щоб вона почула голос, обернула голову і побачила, що до неї підходять. Якщо тварина лежить то слід почекати поки вона встане. Підходити слід повільно, впевнено, не роблячи різких рухів. При цьому слід витягнути вперед руку, щоб погладити тварину. В момент дослідження не повинно бути сторонніх осіб, шуму. Не можна виконувати роботу під час годівлі та при включеному технологічному обладнанні.

Програмні результати навчання передбачають вивчення будови тіла тварин, поділ складових частин на системи і апарати за їх функціональним зв'язком; взаємне розміщення частин тіла і органів (синтопію); проекцію окремих органів на скелет (скелетотопію); загальні принципи будови і розвитку окремих органів і систем у процесі їх історичного або індивідуального становлення; особливості будови окремих органів і систем в залежності від функції, яку вони виконують, і їх видові особливості будови у свійських тварин. Уміти характеризувати не тільки особливості будови конкретного органу, але і його морфо-функціональний взаємозв'язок з різними системами організму.

Список використаних джерел

1. Рудик С.К., Павловський Ю.О., Криштофорова Б.В. Анатомія свійських тварин: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2001. 575с.
2. Хомич В.Т., Рудик С.К., Левчук В.С. Морфологія сільськогосподарських тварин : навч. посіб. Київ: Вища освіта, 2003. 527 с.
3. Дудка В.Б., Сокольський В.П., Сторожук В.А. Анатомія свійських тварин: Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів з модуля «Остеологія»: Біла Церква, 2004. 8 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Панасова Т.Г., к.вет.н., доцент

В реаліях сьогодення навчальні заклади України, враховуючи досвід зарубіжних та вітчизняних колег, усе більше впроваджують віддалену форму навчання у освітній процес та пропонують різні методики її організації. У порівнянні із традиційними формами, така форма має ряд переваг, а саме: можливість навчатись за індивідуальним графіком у зручний для здобувача час; доступність до освітніх ресурсів; безперервність навчання; можливість паралельно навчатись за іншим напрямом, та без відриву від професійної діяльності та інші. Крім того, за такої форми освіти усі необхідні навчальні

ресурси (курси лекцій, підручники, посібники, методичні рекомендації, тести тощо) зберігаються в єдиному електронному сховищі з постійним доступом до них [1, 2].

Проте, разом із перевагами дистанційне навчання має і ряд недоліків. Так, значна кількість студентів, що навчаються зокрема й на факультеті ветеринарної медицини, проживають у сільській місцевості та не мають широкосмугового доступу до Інтернету та необхідних технічних можливостей, які дозволяють якісно працювати з освітнім контентом. Заклади вищої освіти не підготовлені до впровадження дистанційного навчання: відсутність необхідного обладнання та освітньої платформи на власних ресурсах, низький рівень цифрової компетентності викладачів. Також до недоліків можна віднести й: відсутність ефективної комунікації із здобувачами вищої освіти, що ускладнює контроль самостійності виконання завдань; низька мотивація здобувачів своєчасності виконання завдань, позаяк більша частина навчального матеріалу винесена на самостійне опрацювання [3].

Для впровадження ефективної дистанційної освіти на факультеті ветеринарної медицини необхідно враховувати специфіку навчання здобувачів. Так, на факультеті, як й на більшості інших факультетів, застосовуються такі форми навчання як: лекція, розповідь-пояснення, робота здобувачів із навчально-методичною літературою, демонстрування, спостереження, дослідні, лабораторні роботи, навчальна та виробнича практики.

Та для підготовки компетентного фахівця ветеринарної медицини здобувачі повинні набути такі практичні навички як: методики діагностики захворювань тварин, їх лікування, проведення оперативних втручань, що забезпечується при роботі з тематично хворими тваринами з використанням відповідного устаткування в навчально-наукових лабораторіях кафедр, клініках ветеринарної медицини, тваринницьких фермах. Такими практичними знаннями студенти в основному оволодівають під час лабораторних занять, навчальної та виробничої практики, при виконанні курсової роботи (історії хвороби тварини) з клінічних дисциплін.

Крім того, в умовах дистанційної освіти майже повністю виключається можливість проведення науково-дослідної роботи здобувачами, внаслідок відсутності доступу до тварин, навчально-наукових лабораторій кафедр та виробництва. За такої форми освіти також неможлива ефективна комунікація між факультетами ветеринарної медицини різних навчальних закладів, що в свою чергу, запобігає проведенню олімпіад зі спеціальності, конкурсів наукових робіт між здобувачами з метою обміну досвідом.

Все це обумовлює низький рівень дистанційної освіти на факультеті ветеринарної медицини і вимагає впровадження лише змішаної форми.

Висновки. Формами навчання на факультеті ветеринарної медицини в умовах дистанційної освіти можуть бути: проведення лекцій та індивідуальних консультацій в режимі он-лайн, робота здобувачів із навчально-методичною літературою. А такі форми як: лабораторні та дослідні роботи, навчальна та виробнича практики можуть впроваджуватися лише в умовах навчально-наукових лабораторій кафедр, тваринницьких ферм та клінік ветеринарної

медицини очно.

Список використаних джерел

1. Простакова Ю. В. Дистанційне навчання у вищих навчальних закладах: сучасний стан та перспективи розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/ikt/article/download/116/pdf/>
2. Самолюк Н. Актуальність і проблемність дистанційного навчання [Електронний ресурс] / Н. Самолюк, М. Швець // Нова педагогічна думка. – 2013. – № 1.1. – С. 193. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_1_50.
3. Дистанційна освіта [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/activity/education/distanczijna/distantciyna.html>.

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТІ

Кравченко С.О., к.вет.н., доцент;

Каришева Л.П., старший викладач

Сучасний етап економічного та соціального розвитку характеризується суттєвим впливом на нього цифрових технологій. Розвиток нових інформаційних та комунікаційних систем зумовлює зміни у всіх сферах суспільного життя. Природно, що освіта, як один з видів людської діяльності, не може залишатись осторонь цього процесу. І одним з визначних проявів віртуалізації суспільства є тенденція до діджиталізації освіти, зокрема вищої її ланки. Це новий тренд світового суспільного розвитку, що прийшов на зміну інформатизації та комп'ютеризації, що базується на цифровому наданні інформації, яке в масштабах окремих країн та всього світу має привести до підвищення ефективності економіки та якості життя. Всебічне розкриття особливостей діджиталізації включає розкриття її сутності, особливостей цифрової інтерпретації інформації, розробку нових методів оцінки ступеню охоплення віртуалізацією окремих країн, сфер діяльності, освіти тощо. Також важливими є питання передумов і можливих позитивних наслідків діджиталізації для нашої країни, а також оцінка ризиків інформатизації.

Визначення діджиталізації передбачає переведення аналогової інформації у цифрову, зрозумілу для сучасних інформаційних систем. Цифрова трансмісія інформації, закодованих у дискретні сигнальні імпульси, широко застосовується у сучасних системах зв'язку. Діджиталізація дозволяє змісту легко транспортуватися будь-яким каналом електронної комунікації. У США діджиталізацію позиціонують як шлях до інформаційного суспільства, подальшої глобалізації та транс націоналізації інформаційних зв'язків на планеті. У Європі та інших регіонах світу існує інша точка зору, пов'язана із захистом національно-локальних особливостей та інтересів шляхом розвитку власних інформаційних засобів [1,2].

В цілому, процес інформатизації економіки не повинен розглядатися як само мета, як на рівні окремої організації, так і на рівні держави. Діджиталізація у сфері вищої освіти передбачає перехід у цифровий формат як самого інформаційного змісту системи освіти, так і комунікацій, які існують у її межах,

виступає основною формою реформатизації, з позиції формування інформаційного суспільства і економіки знань. Вказані технологічні зміни дають нові можливості, але й вимагають нових типів навчання як на ранніх етапах розвитку, так і впродовж всього життя людини. Однією з головних переваг використання цифрових технологій в процесі навчання є те, що викладач може не лише контролювати прикладну ефективність навчання, а й також швидкість засвоєння матеріалу, кількість часу, витрачену на вирішення конкретного завдання, рівень сприйняття нової інформації. Завдяки онлайн технологіям, викладачі будуть звільнені від значної маси паперових документів. З іншого боку, здобувачі вищої освіти можуть працювати над будь-яким проектом у групі, обмінюватись думками та ідеями. Інформатизація освіти дозволить забезпечити вільний доступ до будь-якого освітнього контенту в інтернеті, кількість якого зараз зростає у геометричній прогресії.

Дослідники Даремського університету, по завершенню дослідження впливу цифрових технологій на освіту [3,4], дійшли висновку, що діджитал-технологія повинна лише доповнити, але не витіснити традиційні освітні методики. Крім того, найкращих результати можна досягти, якщо інформаційна технологія застосовується періодично, приблизно тричі на тиждень. Більш часте використання інноваційних методів може поступово зменшувати їх ефективність у засвоєнні інформації.

Запровадження інноваційних цифрових технологій і розвиток нових педагогічних методів на їх основі не лише змінять форми і засоби викладання, а й все фізичне середовище, у якому воно здійснюється. Сучасна система вищої освіти переживає кризу креативності. Більшість занять слабо заохочують здобувачів освіти до самостійного пізнання нового, встановлення об'єктивного зв'язку отриманих знань з навколишнім реальним світом, використання своєї уяви та інтуїції для пошуку відповідей на стандартні питання, замість застосування стереотипних моделей. Враховуючи позитивні наслідки діджиталізації, слід відмітити ряд ризиків, що перешкоджають успішній реалізації цього процесу. Зокрема, це може поглибити соціальну нерівність у суспільстві, оскільки не всі технології є доступними для людей у однаковій мірі. Цифрова реальність вимагає адекватних їй знань, професійних умінь та навичок для взаємодії з реаліями цифрового середовища та, що важливо, матеріальних ресурсів.

Таким чином, питання діджиталізації вищої освіти залишається далеко неоднозначним.

Список використаних джерел

1. Рейтинг IMD World Digital Competitiveness 2019 результати. - Електронний ресурс - Режим доступа: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2019>
2. Маниковская М.А. Цифровизация образования: вызовы традиционным нормам и принципам морали. - Текст наукової статті - Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovizatsiya-obrazovaniya-vyzovy-traditsionnym-normam-i-printsipam-morali>.
3. Shapovalov A.S. От «E-learning» к «E-learning 2.0» і «Massive open online

courses»: razvitie onlajn-obucheniya // Mezhdunarodnyj zhurnal ehksperimental'nogo obrazovaniya. 2014. № 7. - Электронний ресурс - Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2014/678/3812/>

4. Мачехина О.Н. Диджитализация процессов модернизации и реформирования в образовании: компаративный анализ. Интерактивное образование / Информационно-публицистический образовательный журнал, 2018, №5. - М.: ООО «СТК-Пресс».

СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (PhD) ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 211 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

Євстаф'єва В.О., д.вет.н., професор;
Мельничук В.В., к.вет.н., доцент

Сьогодні відбувається найважливіша трансформація нашого часу – діджиталізація. Це явище, яке покликане спростити наше життя, а також підняти якість освітніх послуг на новий рівень, що відповідає сучасним та майбутнім потребам суспільства у висококваліфікованих фахівцях. Воно дозволяє переводити величезний обсяг інформації в структуровану систему даних і полегшувати роботу всіх учасників освітнього процесу. Впровадження діджиталізації змінює середовище освіти в університетах і змінює самі заклади вищої освіти, призводячи до зміцнення зв'язків між адміністрацією, викладачами та здобувачами вищої освіти, сприяє кращому використанню наявних ресурсів [4].

Одним із складових діджиталізації є потреба створення системи Smart (розумної) освіти в Україні, що передбачає використання Smart-технологій, перевагами яких є: розширення можливостей мобільності серед здобувачів та викладачів; спонукання до розвитку творчих здібностей, професійних знань, критичного мислення; підвищення ефективності адміністративних процесів; інтеграція звичайної та оцифрованої системи записів для більш швидкого пошуку; забезпечення безперервності навчального процесу [3].

Сама аббревіатура SMART, крім дослівного її перекладу, має ще й інші значення, що зашифровані в самій назві, а саме: S – Specific (конкретика), M – Measurable (вимірність), A – Achievable (досяжність), R – Realistic (реалістичність, значимість), T – Timed (часовий відрізок). Тобто впровадження технології Smart у вищу освіту створює нові можливості для закладів вищої освіти у підготовці майбутніх фахівців через ефективне навчання – самостійне, мотивоване, адаптивне, збагачене ресурсами, з вбудованими технологіями [1, 2]. Особливо це важливе при підготовці докторів філософії (PhD), зокрема й зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина», з огляду на інтеграцію України у європейський освітній, науковий і дослідницький простір. Відповідно використання Smart-технологій повинно підвищити ефективність підготовки докторів філософії з ветеринарної медицини, здатних до продукування нових ідей науково-дослідницького та інноваційного характеру, розв'язання комплексних проблем щодо діагностики, лікування та профілактики хвороб

різної етіології, проведення власних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення та здійснення науково-педагогічної діяльності. З цією метою заслуговують на увагу наступні смарт-технології:

- бібліографічні бази даних, зокрема CrossRef, що сприяє широкому використанню інноваційних технологій для прискорення і полегшення наукових досліджень;

- науко-метричні бази даних, зокрема Scopus, Web of Science, як інструмент для відстеження цитованості статей, опублікованих в наукових виданнях, в міжнародному просторі;

- сучасні спеціалізовані програми статистичної обробки даних, зокрема SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), Statistica (StatSoft, Inc.), які дозволяють проводити точні розрахунки, що є запорукою чистоти наукового дослідження і надійності отриманих даних;

- он-лайн сервіси для перевірки на плагіат з метою запобігання академічної доброчесності;

- бази даних дисертаційних робіт та авторефератів, що дозволяє більш повно ознайомитися зі структурою, методикою проведення досліджень та отриманими даними відповідно до наукового напрямку здобувачів;

- офіційний веб-портал Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності», що є інституційною складовою державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, і дає змогу подавати он-лайн заявки та отримувати патенти на корисну модель;

- міжнародні бази даних патентних документів, такі як ЕРО (Європейське патентне відомство), Free Patents Online (БД безкоштовних онлайн-патентів), PRIORSMART.com (Світовий патентний пошук), WIPO (Всесвітня організація інтелектуальної власності), ЕАПО (Євразійська патентна організація), PATENTSCOPE (повнотекстовий пошук у міжнародних опублікованих заявках на патенти від Всесвітньої організації інтелектуальної власності).

Отже, впровадження Smart-технологій у вищу освіту при підготовці докторів філософії (PhD) зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» дасть можливість покращити систему навчання, організувати якісну та ефективну самостійну роботу аспірантів, набуття ними відповідних компетенцій, стимулювати їх творчу та наукову діяльність, а також підготувати дисертаційну роботу, що містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань «Ветеринарна медицина».

Список використаних джерел

1. Василенко А. Смарт-освіта як чинник інноваційного розвитку суспільства. *Smart-освіта: ресурси та перспективи. Матеріали Міжнародної наук.-метод. конференції (16–17 жовтня 2014, м. Київ)*. Київ, 2014. С. 25–27.

2. Волосович С. Пріоритети розвитку SMART-технологій. *Smart-освіта: ресурси та перспективи. Матеріали Міжнародної наук.-метод. конференції (16–17 жовтня 2014, м. Київ)*. Київ, 2014. С. 27–28.

3. Тихомиров В. П. Мир на пути Smart Education: новые возможности для развития. *Открытое образование*. 2011. № 3. С. 22–28.

4. Jaakkola H., Aramo-Immonen H., Henno J., Mäkelä J. The digitalization push in universities. *39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO)*. Opatija, 2016. P. 1025–1031.

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Шерстюк Л.М., старший викладач;

Дмитренко Н.І., к.вет.н., доцент;

Киричко О.Б., к.вет.н., доцент

На різних семінарах і заходах щороку обговорюється проблема низьких темпів цифрової трансформації бізнесу в різних регіонах світу. На сьогодні, епідемія Covid-19 змушує не тільки компанії форсувати процес діджиталізації швидшими темпами, але і розвиток освіти. Вирішення зазначеної проблеми потребує покращення розуміння процесів діджиталізації, факторів, які мають вплив на процеси цифрової трансформації та інструментів цифровізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності та значення діджиталізації досліджено в роботах закордонних дослідників [5, 6]. Фактори, що впливають на впровадження цифрової трансформації на підприємстві визначено в дослідженнях Е. Блума та Б. Розі [4, 7]. Результати впливу впровадження діджиталізації на підприємствах розкрито в працях В. Жмайлика, М.О. Устенко, А.О. Руських [2, 3].

Метою поданого дослідження є вивчення діджиталізації як основного фактору розвитку освіти в сучасних умовах.

Характеризується діджиталізація трансформацією, впровадженням цифрових технологій з метою оптимізації та автоматизації сучасної освіти, а також бізнес-процесів, покращення комунікаційних зв'язків зі споживачами та підвищення ефективності господарської діяльності. Даний процес стосується не лише соціальних медіа-платформ, веб-сайтів тощо, – це інтеграція цифрових технологій у повсякденне життя шляхом відцифрування всього що можна відцифрувати. Діджиталізація включає будь-яку діяльність чи процес, що став можливим завдяки цифровим технологіям. Цифрова трансформація зазвичай розглядається як сукупність сучасних інструментів та процесів, що використовуються для вирішення проблем та задоволення клієнтів [5].

С. Бреннен, Д. Крейс [6] характеризують діджиталізацію як прийняття або збільшення використання цифрових і комп'ютерних технологій в організації, галузі, країні тощо, як спосіб перебудови багатьох сфер соціального життя навколо цифрових комунікацій та медіа інфраструктури. За думкою деяких авторів [5], цифрова трансформація знаменує собою радикальне переосмислення того, як організація використовує технології, людей та процеси, щоб принципово змінити ефективність не тільки бізнесу, а також і освіти. Зростання академічного інтересу до діджиталізації відбувався поступово. Нині тема цифровізації є помітною у свідомості багатьох практиків та науковців.

Цифрові технології в останні десятиліття все більше впливають майже на всі сфери діяльності та життя людини, як у розвинених, так і в країнах, що

розвиваються. Вони використовуються як в роботі, так і для дозвілля. Можна говорити про «цифрову людину», для якої цифрові технології стали невід’ємною частиною як діяльності, так і в повсякденному житті. В даний час розробляються цифрові технології наступного рівня, це рівень віртуальної та доповненої реальності, штучний інтелект, робототехніка, Інтернет речей, «розумні системи» тощо. Надалі можливе створення нейронних інтерфейсів та глибока інтеграція комп’ютера та людського мозку. Коли цифрові технології поєднуються з фінансовими, соціальними, гуманітарними та іншими технологіями, з’являється можливість реалізації «нової реальності», включаючи «цифрову» освіту. Отже, діджиталізація змінює середовище в закладах вищої освіти. Її вплив на людство буде не менш значним ніж вплив революції друку, що дозволило відтворювати та поширювати знання та ідеї у формі «друкованого слова».

В сучасних умовах розвитку освіти обговорюються різні компоненти діджиталізації закладів:

- 1) онлайн-освіта;
- 2) електронні освітні ресурси;
- 3) електронний документообіг;
- 4) навчання за допомогою тренажерів, віртуальної реальності;
- 5) формування компетенцій, необхідних у цифровому світі [2].

Серед реформ вищої освіти, які тривають і можливі в майбутньому в Україні, діджиталізація навчального процесу вважається експертами [1] як провідним, так і найбільш перспективним напрямком.

Таким чином, діджиталізація — необхідність широкомасштабного використання нових цифрових технологій в освіті та управлінні університетом, це напрямок розвитку, який фактично є обов’язковим для більшості організацій. Він допомагає зміцнити зв’язки між адміністрацією, викладачами та студентами і сприяє кращому використанню наявних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Залізко В. Д., Старинець О. Г. Інноваційні засоби діджиталізації послуг в об’єднаних територіальних громадах. Бізнес Інформ. 2019. №5 (496). С.62-66.
2. Жмайлик В. Управління продажами і сервісом (CRM). 2019. URL: <https://www.belsap.com/sap/pr/sd/spongebobsp22/2019/управление-продажами-и-сервисом-crm/> (Accessed 10 Nov 2020).
3. Устенко М. О., Руських А. О. Діджиталізація: основа конкурентоспроможності підприємства в реаліях цифрової економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2019. Випуск №68. С. 181-192.
4. Bloom E. 7 key factors of successful digital transformation in the enterprise. 2018. URL: <https://www.cio.com/article/3249245/7-key-factors-of-successful-digital-transformation-in-the-enterprise.html> (Accessed 7 Nov 2020).
5. Boulton C. What is digital transformation? A necessary disruption. 2020. URL : <https://www.cio.com/article/3211428/what-is-digital-transformation-a-necessary-disruption.html> (Accessed 7 Nov 2020).
6. Brennen S.J., Kreiss D. Digitalization, The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy, John Wiley & Sons. 2016. P. 1-11.
7. Rossi B. 5 factors driving digital transformation. 2016. URL: <https://www.information-age.com/5-factorsdriving-digital-transformation-123463707/> (Accessed 7 Nov 2020).

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ,
ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (PHD)
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕНЕДЖМЕНТ»**

Потапюк І.П., к.е.н., доцент;

Стеценко М.О., здобувач вищої освіти
ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент»

У сучасних умовах надзвичайно важливим, визначаючим розвиток України, чинником є забезпечення кадрами сфери вищої освіти та науки.

Беззаперечним є той факт, що розвиток системи підготовки наукових кадрів є невід'ємною частиною вітчизняного державотворення та важливим фактором національно-культурного відродження країни. Входження освіти України в європейський освітньо-науковий простір спричиняє постановку нових завдань щодо підготовки фахівців вищої кваліфікації, модернізації структури освітніх ступенів, перегляд вимог до доктора філософії (PhD), який у Болонській декларації визначено як невід'ємний компонент триступеневої системи підготовки.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 2014 р. [2], доктор філософії (PhD) – це перший науковий ступінь, що здобувається на основі ступеня магістра на третьому рівні вищої освіти. Успішне виконання здобувачем вищої освіти відповідної ОП є основною вимогою присудження ступеня. Заклади вищої освіти згідно з отриманою ліцензією можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною ОП.

Ключові аспекти механізму підготовки ЗВО третього рівня вищої освіти та основні питання щодо присудження ступеня доктора філософії регламентують Постанови КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» [5] і «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» [4]. В той же час у теперішній системі підготовки і захисту дисертацій зазначені впровадження мають численні суперечності.

Євстаф'єва В.О., Мельничук В.В., Бородай Є.О. [1] зазначають, що проблемними аспектами у даному питанні є:

1) проблеми щодо публікації результатів дослідження (основні наукові результати дисертації повинні бути висвітлені не менше ніж у трьох наукових публікаціях, які розкривають основний зміст дисертації. До таких наукових публікацій зараховуються не менше однієї статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача. Таку статтю можна замінити науковою публікацією у виданні, віднесеному до першого–третього квартилів (Q 1 – Q 3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports. Однак існують суттєві відмінності між українськими та міжнародними правилами і традиціями написання наукових статей, через які

науковцю складніше адаптуватися до підготовки публікацій за міжнародними стандартами, інколи – майже неможливо) [1];

2) впровадження в Україні нового переліку наукових спеціальностей призвело до невизначеності питання про те, за якими спеціальностями відкриватимуться спецради із захисту дисертацій [1];

3) проблеми захисту дисертацій у спеціалізованих вчених радах. Згідно із новим законодавством, захист дисертацій може відбуватися у разових радах, але законом закладено такі норми їх діяльності, відповідно до яких організувати захист дисертації буде непросто, в окремих випадках неможливо. Це пов'язане з тим, що вчений, який пропонується до складу ради, повинен мати не менше трьох наукових публікацій, опублікованих за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача. Причому з яких не менше однієї публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection. Такій підбір членів спецради може унеможливити проведення захисту здобувача, навіть, якщо всі інші положення Постанов КМУ будуть виконані [1].

В свою чергу Панич О.І. виділяє наступні проблемні аспекти, які здатні змінювати якість підготовки науковців: якість програми підготовки, якість наукового керівництва, якість інфраструктури та якісне середовище для обговорення результатів дослідження [3].

Отже, законодавча база передбачає можливість захисту дисертаційного дослідження здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у разових спеціалізованих вчених радах, які мали би бути наближеними до європейських стандартів. Разом з тим, є окремі положення, що спричиняють певні труднощі у процесі підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів. Наприклад, разова спеціалізована вчена рада повинна бути акредитована НАЗЯВО, що дещо затримує процедуру захисту, а також звужує академічну автономію закладу вищої освіти та наукових установ.

Таким чином, удосконалюючи процес захисту дисертацій та здобуття ступеня доктора філософії в контексті європейського вибору України, законодавство обмежує його нормами, які унеможливають привести його у вигляд більшості країн світу.

Список використаних джерел

1. Євстаф'єва В.О., Мельничук В.В., Бородай Є.О. Актуальні проблеми підготовки докторів філософії (PhD) в контексті європейського вибору України. *Вища освіта : проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій* : матер. 51-ї наук.-метод. конф. викл. і аспірантів, 26-27 лютого 2020 р. Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 29-30.

2. Про вищу освіту : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Панич О.І. Підготовка докторів філософії : практики і проблеми. *Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 12-17.

4. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

5. Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>.

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Галич О.А., к.е.н., професор;
Світлична А.В., к.е.н., доцент;
Загребельна І.Л., к.е.н., доцент

Виклики сьогодення зумовлюють перегляд основних методичних підходів до організації освітнього процесу. А питання якості вищої освіти в нових пандемічних умовах набувають особливої актуальності.

Як зазначають експерти незалежного аналітичного центру «Український інститут майбутнього», система вищої освіти в Україні може бути схарактеризована як масова вища освіта без явно виділених лідерів якості за категоріями досліджень, зі слабкою інтернаціоналізацією та майже цілковитим браком дієвого зв'язку з ринком праці та високотехнологічним бізнесом [1].

В освітньому просторі держави спостерігаються доволі гострі проблеми деградації окремих закладів вищої освіти, проявів академічної недоброчесності, надання неякісних освітніх послуг, порушення взаємодії та довіри між стейкхолдерами. З метою забезпечення якості вищої освіти та реалізації державної політики в сфері вищої освіти створене Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, місією якого є «стати каталізатором позитивних змін у вищій освіті та формування культури її якості» [2].

При цьому варто зазначити, що нині професійний та кар'єрний ріст стає можливим лише за наявності диплому, який є своєрідним свідченням набутих компетентностей його власника. А при влаштуванні на роботу доволі часто необґрунтованою вимогою, для окремих посад, стала наявність вищої освіти.

Запровадження загальнонаціонального карантину стало черговим викликом для національної системи освіти, оскільки навчальні заклади мусили терміново переорієнтувати свою роботу на онлайн режим. За цих умов дистанційна освіта виявилась єдиним можливим способом організації освітнього процесу.

Міністерством освіти і науки України дистанційна освіта визначена як можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь який зручний час. Положення про дистанційну освіту та Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні регулює права та обов'язки учасників навчального процесу [3].

Реалії сьогодення зумовлюють необхідність налагодження якісно нового спілкування зі студентами та породжують нові виклики. Оскільки дистанційне навчання не є калькою очного аудиторного навчання, то потребує зміни структури організації та проведення лекційних, практичних, семінарських, і,

тим паче, лабораторних занять. До того ж варто брати до уваги і той факт, що втримувати увагу слухачів «голови, яка говорить» на екрані монітора доволі складно.

Дистанційна освіта стала ще й серйозним випробуванням здатності здобувачів самоосвіти та самоорганізації.

Варто також зазначити, що ніякі сучасні технічні засоби не здатні замінити живого спілкування як студентів одне з одним, так і з викладачами. Вимушене сидіння в чотирьох стінах та стресовість ситуації породжують жагу живого спілкування.

Крім того, досить вагомою проблемою є низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних відеоконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні і студенти невеликих містечок України [4].

Разом з тим варто зазначити, що дистанційній освіті притаманна і низка позитивних рис. Серед яких зокрема В.М. Прибилова [5] виділяє наступні: формування принципово нового освітнього простору; час, місце, темп навчання можна обирати індивідуально; можливість поєднувати навчання з роботою; вільне використання численних онлайн ресурсів та баз даних; рівні можливості одержання освіти; можливість усунути психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини; експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг; розширення та оновлення ролі викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати свої курси, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій; збільшення творчого та інтелектуального потенціалу студента за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння володіти комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення.

Отже, ми можемо констатувати, що підвищення якості та конкурентоспроможності вищої освіти в Україні й успішна інтеграція до світового освітнього простору можлива лише за умови ефективного подолання викликів сьогодення.

Список використаних джерел

1. Майбутнє університетів. URL:<https://uifuture.org/publications/majbutnye-universitetiv/>
2. Стратегія Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р. URL: <https://naqa.gov.ua/місія-та-стратегія-агентства/>
3. Дистанційна освіта. Міністерство освіти і науки України. URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita>
4. Проблеми впровадження ДО в Україні. URL:<http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/vprov/>
5. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. URL:<https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/download/8791/8312/pdf>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Сьомич М.І., д.е.н., к.держ.упр., доцент;

Компанець О.І., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри публічного управління та адміністрування

Центром розвитку людства є освіта, яка розвивається як відповідь на виклики цивілізації і, одночасно, як відповідь на потреби людини знайти своє місце і можливості самореалізації у новому глобальному просторі. Освіта, її організація, напрями розвитку, зміст і навчальні технології знаходяться в епіцентрі дискусій, що розгорнулись нині в світовому інтелектуальному середовищі.

Розглядаючи основні проблеми в сфері вищої освіти, вважається за доцільне звернути увагу на наступні: збільшення обсягу матеріалу, відведеного на самостійне опрацювання (фактично понад 50–60% матеріалу навчальної програми відводиться на самостійне опрацювання); у навчальному процесі не в повній мірі використовують різноманітні інноваційні педагогічні методики, основою яких є інтерактивність та максимальна наближеність до реальної професійної діяльності майбутніх фахівців; невідповідність дисциплін, які викладають в Україні, європейським, а також перспектива взаємозарахування навчальних дисциплін різними навчальними закладами як у середині України, так і в Європі. Такі заходи повинні були сприяти мобільності здобувачів вищої освіти між вищими навчальними закладами в межах ЄС, спрощенню можливості працевлаштування здобувачів вищої освіти, підвищенню якості освіти, урахуваючи вимоги часу, у тому числі ринкової економіки, та все більшого прикладного характеру знань; визначеності алгоритму проходження процедури акредитації та ліцензування; зростанню обсягів фінансування з державного бюджету. Державне фінансування вищої освіти та науки в Україні є вкрай незадовільним і не відповідає вимогам і нормам Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Відповідно, держава втрачає передові позиції щодо рівня освіченості громадян, скорочуються масштаби та рівень якості підготовки науково-педагогічних кадрів, помітно погіршуються умови для творчої роботи вчених і викладачів; наявний незадовільний стан науково-дослідної діяльності ЗВО на сучасному етапі. Світовою практикою доведено, що лише тісне поєднання освіти з наукою є запорукою забезпечення високої якості освіти та належного інтелектуального супроводу державотворення; високого рівня інноваційності освіти.

Проблеми розвитку вищої освіти зумовлені не лише економічною і політичною нестабільністю в суспільстві, посиленням розриву між конституційними гарантіями здобуття доступної і безкоштовної освіти та реальним державним її забезпеченням, а і незавершеністю реформування практично усіх секторів економіки; недостатнім бюджетним фінансуванням та специфікою підготовки кадрів для окремих галузей національної економіки тощо.

Тому роль держави у розв'язанні зазначених проблем є вагомою і потребує ефективнішого використання існуючого та розробки новітнього інструментарію державного регулювання системи підготовки фахівців. Процес модернізації має комплексний і системний характер, охоплюючи всі сфери в соціальному, політичному та економічному житті суспільства; супроводжується трансформацією інструментів і способів освоєння та посилення контролю з боку громадянського суспільства, технологічним прогресом; є довгостроковим (десятиліття) процесом, тому що масштаб вирішуваних завдань вимагає повільних і адаптивних змін; є відповіддю на кризові явища в соціально-економічній системі країни.

У сфері вищої освіти основні цілі державного регулювання визначені у ст. 3 Закону України «Про вищу освіту». Зокрема, це сприяння сталому розвитку суспільства, міжнародній інтеграції України у Європейській простір, забезпечення стійкого соціально - економічного розвитку держави, підвищення якості вищої освіти. Інструменти державного регулювання вищої освіти, передбачені законодавством України, можна розділити на два блоки: 1) стандарти освітньої діяльності та вищої освіти; 2) інструменти регулювання ринку вищої освіти (ліцензування, квотування, державна підтримка у вигляді цільового державного замовлення, цільових пільгових кредитів, податкових пільг). Доцільність державного регулювання на рівні стандартів не викликає жодних сумнівів, чого не можна сказати про чинні інструменти регулювання ринку освітніх послуг.

Суттєвим кроком модернізації вищої освіти в Україні є затвердження нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти та створення механізму його впровадження. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266, створено таблиці відповідності переліків галузей знань, напрямів і спеціальностей, за якими раніше здійснювалася підготовка здобувачів вищої освіти. Згідно вимог ст. 13 Закону України «Про вищу освіту», методичні рекомендації щодо створення нових стандартів вищої освіти розробляє Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України за участю Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти. А на практиці галузеві науково-методичні комісії здійснюють розроблення цих стандартів.

Слід зазначити, що ще за відсутності Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, Міністерством освіти і науки України розроблено низку нормативних документів щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту», які реалізують стратегічні напрями розвитку вищої освіти та підготовки фахівців в умовах магістратури й аспірантури. Ці документи передбачали впровадження комплексу заходів щодо методології та технології розробки для кожного рівня вищої освіти стандартів нового покоління відповідно до Національної рамки кваліфікацій з урахуванням Європейського досвіду.

Отже, вирішальним фактором модернізації вищої освіти України повинна бути послідовність державного управління щодо вирішення завдань, визначених Законами України «Про вищу освіту» та «Про освіту», Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті, Державною національною програмою «Освіта: Україна XXI століття», Концепцією розвитку освіти України на період 2015–2025 років тощо.

Одним з важливих пріоритетів сучасної вищої освіти є управління модернізацією національної освітньої системи, виважена й чітко спланована координація взаємодії суб'єктів освітньої політики, переосмислення функцій вищої освіти з екстраполяцією на майбутні перспективи. Підготовкою майбутніх фахівців та управлінців повинні займатися науково-педагогічні працівники, які мають достатній практичний досвід роботи у галузі, спорідненій з дисциплінами, які вони викладають. Це забезпечить якість підготовки фахівців, а головне – їх реалізацію на ринку праці за набутою професією.

Враховуючи вищенаведене, вважається за доцільне зробити висновок про те, що державне регулювання освітою необхідно розглядати як цілеспрямований вплив на систему освіти, що здійснюється переважно шляхом ухвалення законодавчих актів, норм, упорядкування, вдосконалення загальних правил і норм поведінки, що запобігають негативним явищам в освітянському середовищі. Механізмами державного регулювання освіти пропонується вважати систему засобів, важелів, методів і стимулів, за допомогою яких держава регулює функціонування і розвиток вищої освіти, що виключає пряме адміністрування.

Список використаних джерел

1. Ажажа М. Державне реформування вищої освіти в сучасних умовах. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. С. 7-9.
2. Застрожнікова І.В. Зарубіжний досвід електронного урядування сфери освіти в Україні. Науковий вісник: державне управління. № 2 (4). 2020. С.160-168.
3. Ніколаєнко С.М. Освіта в інноваційному поступі суспільства. Освіта України. № 60 61 (754), 2006 р.

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Маркіна І.А., д.е.н., професор;

Фардін Аташ Бар, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії;

Ткаченко В.І., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії;

Замикула О.В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Проблемою вищої освіти сьогодні є розрив між теорією, яку здобувачі отримують в навчальному закладі і практичними навичками, яких вимагають від них роботодавці та ринок праці. Подібних недоліків в підготовці майбутніх фахівців позбавленняє система дуальної освіти, що поєднує в навчальному процесі як теоретичну, так і практичну підготовку.

Підвищення якості освіти є однією з актуальних проблем сучасного суспільства – відбувається зміна оцінки результату освіти з понять «підготовленість», «освіченість», «загальна культура» на поняття «компетентність». У світі, де професійна праця та інші сфери життя постійно змінюються, освітня система покликана розвивати в майбутнього фахівця якості, що сприятимуть успішній соціалізації та адаптації поза межами навчального закладу – це професійний універсалізм, здатність змінювати сфери діяльності, мобільність, рішучість, відповідальність, здатність засвоювати й застосовувати знання в незнайомих ситуаціях, здатність до професійної комунікації. Сучасному фахівцю потрібна не кваліфікація, що часто асоціюється з умінням здійснювати ті чи інші операції матеріального характеру, а компетентність, яка розглядається як своєрідна сукупність навичок, властивих кожному індивіду, в якому поєднуються кваліфікація, соціальна адаптація, здатність працювати в команді, ініціативність і навіть готовність до професійного ризику. Саме з формуванням компетентності майбутнього фахівця пов'язують сьогодні якість професійної освіти, що забезпечує конкурентоспроможність випускника вищої школи на ринку праці [1].

Перевагою дуального навчання є забезпечення високого відсотка працевлаштування випускників, так як вони повністю відповідають вимогам роботодавця. Навчання максимально наближене до запитів виробництва. Відтак, учасником дуального навчання може бути найменша група, в якій досягається висока мотивація отримання знань, формується психологія майбутнього працівника. Бізнес-структури на основі взаємовигідного партнерства з вищими навчальними закладами отримують готових фахівців, навчених за їх вимогами. Для цього розробляються програми дуального навчання для вищих шкіл, університетів. Сутність перетворень зводиться до того, що дуальні знання здобувачі вищої освіти отримують в двох різних навчальних закладах: практичні фази навчання проходять на підприємстві, теоретичні знання – освітніх установах, інститутах або академіях. Чергування практики і теорії триває протягом всього процесу навчання. Цим алгоритмом дуальна система й відрізняється від класичної, тобто, більш високим вмістом практичних знань і навичок.

Аналіз зарубіжних праць із зазначеної проблеми свідчить, що у європейському просторі вищої освіти вживаються різні словосполучення, які мають відношення до дуального навчання, наприклад: *alternance training, work-based learning, work-integrated learning, work-related learning, flexible learning, cooperative education and problem solving*. Усі вони засновані на загальному розумінні важливості створення умов для поєднання теоретичних знань, набутих у формальному навчальному середовищі, з практичними навичками, набутими на робочому місці [2-5].

Система дуального навчання має незаперечні переваги:

усуває основний недолік традиційних форм і методів навчання – розрив між теорією і практикою;

створює нову психологію майбутнього фахівця;

формує мотивацію на одержання знань та набуття навичок, тому що якість знань здобувачів освіти безпосередньо відображається на виконанні службових обов'язків;

працюючи в тісному контакті з замовником, освітні організації отримують своєчасну та повну інформацію про вимоги, які висувають роботодавці до майбутніх спеціалістів і можуть коригувати програму навчання;

підприємства отримують можливість підготувати фахівця відповідно до специфіки своєї діяльності, зводячи на мінімум при цьому свої витрати на пошук і підбір фахівців, їх перепідготовку та адаптацію;

за час навчання на підприємстві у роботодавця з'являється можливість підібрати персонал з числа кращих учнів.

Ідея дуального навчання отримує свої реальні практичні контури. Взаємодія освіти з бізнесом, суб'єктами ринку праці – це одна із складових сучасної моделі, яка затребувана суспільством. Тому саме зараз потрібна всебічна підтримка програми дуальної.

Список використаних джерел

1. Постоян Т. Г. Дуальна система навчання в умовах галузевої кластеризації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 2(46). С. 374–382.

2. Тешев В. А. Дуальное образование как фактор модернизации системы социального партнерства вузов и предприятий. *Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 1: Регионоведение: философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология*. 2014. №1 (135). С. 144–150.

3. Raelin J.A. *Work-Based Learning: The New Frontier of Management Development*. New Jersey: Prentice Hall, 2000. 143 p.

4. Shigemi Y. In-House Training and OJT. *Human resources management, The Japan Institute of labor, Japan labor bulletin*. May 1, 1994. Vol. 33. No. 05. URL: <http://www.jil.go.jp/jil/bulletin/year/1994/vol33-05/06.htm>. (дата звернення 20.01.2021 р.)

5. Skills development in the workplace : report of the ILO/SKILLS-AP. Japan Regional Workshop and Study Programme on Skills Development in the Workplace, OVTA, Chiba (Japan, 27 January – 6 February 2009). Bangkok: ILO, 2009. 43 p.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (PHD) СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕНЕДЖМЕНТ»

Дячков Д.В., д.е.н., доцент;

Дюкареєв Д.С., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент»;

Мазіленко С.С., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент»

Підготовка освіченої, творчої особистості та формування її морального й фізичного здоров'я є найважливішими завданнями реформування освіти в Україні. Досягнення цього забезпечується психолого-педагогічним

обґрунтуванням методів і змісту навчального процесу. На даний момент заклади вищої освіти впроваджують сучасні педагогічні технології, серед яких найпопулярнішими є дистанційне навчання, навчання за технологією тренінгу, навчання із залученням інтерактивних методик.

Інтерактивне навчання – це навчання, що відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання, де викладач і здобувач є рівноправними суб'єктами навчального процесу, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють здійснювати. Безпосередньо, сама організація інтерактивного навчання передбачає моделювання різноманітних життєвих ситуацій, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, використання рольових ігор [2].

Варто зазначити, що інтерактивні методи навчання орієнтовані на більш широку взаємодію суб'єктів навчального процесу не лише з викладачем, але і один з одним, на домінування активності суб'єктів у процесі навчання [1].

Як відомо, інтерактивне навчання відрізняється від традиційного. На основі класифікації процесу навчання І.Ф. Харламова [3] було проведено їх порівняльний аналіз, результати якого представлено у табл. 1.

Аналізуючи дані таблиці, констатуємо, що інтерактивне навчання забезпечує активізацію навчально-пізнавального процесу, надає можливості для творчого та інтелектуального розвитку, формування внутрішньої мотивації, вияв ініціативи, а також сприяє розвитку комунікативних навичок. Саме тому застосування даного виду навчання є невід'ємною складовою процесу професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент».

Таблиця 1

Порівняльний аналіз процесів навчання

Компоненти	Традиційне навчання	Інтерактивне навчання
Цільовий	Передача знань через виклад навчальної інформації без залучення здобувачів до активної навчально-пізнавальної діяльності.	Розвиток здобувача як суб'єкта навчальної діяльності, створення умов для активного оволодіння знаннями та реалізації творчого потенціалу.
Мотиваційний	Переважає зовнішня мотивація.	Наявність глибокої внутрішньої мотивації та мотивації спільної діяльності.
Змістовний	Репродуктивне засвоєння матеріалу	Самостійний пошук та оволодіння знаннями
Операційно-діяльнісний	Перевага методів усного викладання знань: лекції, бесіди, ілюстрації і демонстрації, репродуктивних методів.	Інтерактивні методи «мікрофон», «мозковий штурм», «акваріум», дискусія, рольова гра та ін.

Контрольно-регулюючий	Викладач контролює обсяг вивчення матеріалу, час і хід навчання. Зворотній зв'язок зі здобувачами відсутній. Викладач є джерелом знань.	Контроль викладача за обсягом матеріалу, що вивчається, ходом навчання є опосередкованим. Зворотній зв'язок зі здобувачами є постійним. Викладач є організатором, консультантом та фасилітатором.
Оцінно-результативний	Є чіткі критерії для контролю знань педагогом. Але оцінка є формальним показником результату навчання, оскільки не враховує реального рівня розвитку. Відсутні можливості для тих, хто навчається, щодо розвитку самоконтролю та самооцінки	Оцінка викладача формується на основі врахування активності кожного здобувача, зусиль, способу спілкування, вміння співпрацювати.

Варто зазначити, що одним із найперспективніших напрямів удосконалення підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент», забезпечення їх теоретичними знаннями і практичними навиками є впровадження активних методів та форм навчання.

У процесі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент» використовуються наступні інтерактивні технології та методи:

- групова дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (case study);
- метод моделювання конкретних ситуацій;
- мозковий штурм (Brainstorming);
- рольові та ділові ігри;
- «Круглий стіл»;
- інформаційний лабіринт (баскетметод);
- метод вирішення дилеми (dilemmadecision);
- інтелект-карти (інтенсивний метод);
- брейнрайтинг.

Отже, застосування інтерактивних форм навчання – один із найважливіх напрямів удосконалення підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Менеджмент» в сучасному освітньому просторі. Важливість інтерактивних форм навчання полягає у тому, що навчальний процес організований так, що практично всі здобувачі залучені у процес наукового пізнання.

Список використаних джерел:

1. Дзуличанская Н.Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций. URL: <http://technomag.edu.ru>.
2. Інтерактивне навчання. *Вікіпедія* : *Вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтерактивне_навчання
3. Харламов И.Ф. Педагогика : учеб. Минск, 2000. 560 с.

МЕНЕДЖМЕНТ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ: ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В ПРОЄКТУВАННІ

Зось-Кіор М. В., д.е.н., професор;

Пащенко П. О., аспірант кафедри менеджменту

Основна мета створення інноваційної моделі управління енергоефективністю будь-якого закладу – винаходження такої системи управління проєктами енергозбереження, яка врахує всі особливості й чинники динаміки регіону та безпосередньо функціонування самої установи. Насамперед, для побудови інноваційної моделі енергосфери відповідно до світового тренду актуалізуються розв'язання такої нагальної проблеми, як діджиталізація (оцифровування) в проєктуванні української енергосистеми. Цифрові рішення в енергетиці – основа сучасної економіки та енергетичної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що більше ніж 60 % світових корпорацій уже розробляють власну стратегією digital-трансформації, що спрямована на одночасне врахування технологічних змін та особливостей ринкового споживання [1]. Кліматично-енергетична політика України також вже робить кроки в напрямку діджиталізації (цифровізації) економічних процесів.

Одним із ключових нормативних документів є: Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» [2]. Також, в Концепції «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року зазначено, що діджиталізація прискорюватиме швидкість економічних та адміністративних процесів, дозволить надавати послуги дистанційно, полегшуватиме урядування, оптимізуватиме переміщення людей та використання транспорту. Ці ефекти сприятимуть розбудові ресурсної енергоефективної, кліматично нейтральної економіки [3, 4].

За об'єктивною думкою, перед Україною стоїть складне завдання переглянути недосконалі розроблені механізми для впровадження конкуренції на ринку електроенергії. Щоб створити необхідні сприятливі умови для конструктивної роботи між постачальником і споживачем, потрібно впроваджувати принципово нові технологічні платформи (створення “розумних” мереж, побудованих на основі цифрових технологій та інформаційно комунікаційних систем). Водночас, діджиталізація дасть змогу залучити споживачів до управління попитом, дистанційним та “інтелектуальним” керуванням енергоспоживанням, і як наслідок, впливати на ціноутворення енергетичного сектору. Однак, як показують результати щорічного опитування Amrop Executive Search Ukraine компаній, для яких ІТ-технології не є основним бізнесом, керівники майже всіх секторів не поспішають впроваджувати цифрові технології. Це стосується і сектора енергетики.

Аналіз й систематизація сучасних досліджень науковців дало змогу виявити основні ключові компетенції менеджерів сектору енергоефективності. Перша, і вкрай важлива, компетенція - комерціалізація, тобто здатність

прорахувати економічний ефект проєкту. Тобто здатні кількісно прорахувати комерційний ефект діджиталізації (прибуток / витрати, оптимізація тощо). Друге - управління ризиками. Правильно вибрати стратегію модернізації, господарську поведінку щодо ефективного та раціонального енергозбереження з урахуванням всіма ризиками, пов'язаними з діджиталізацією. Третє - формування кар'єрних умінь та управління персоналом (міжособистісні компетенції, надихати персонал й згуртувати навколо себе команду). Четверте – формування знань в області цифрових технологій. Оцінка доцільності реалізації проєктів (спрощення проведення низки вимірів, обстежень, досліджень). Один з ключових факторів стабільності й результатів конкурентоспроможності будь якого проєкту є діджиталбезпека (захист даних і безперервність усіх економічних та технологічних процесів). П'яте – досягнення синергії та вилучення максимальних результатів (синергія досвіду управлінців енергоефективності й знань в області цифрових технологій) тощо.

Розвиток та політичні наслідки діджиталізації дасть змогу проєктам в енергетиці еволюціонувати й реалізуватися абсолютно в новій траєкторії модернізації, моделюванні різноманітних ситуацій господарської поведінки щодо ефективного та раціонального енергоощадження, використання енергоефективного обладнання.

Список використаних джерел

1. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2(24). С. 4–12.

2. Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17.01.2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennyakonceptsiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodivshodo-yiyi-realizaciyi/> (дата звернення 19.01.2021).

3. Концепція «Зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року. Міністерство енергетики та захисту довкілля. URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/21012020/pdf (дата звернення 20.01.2021).

4. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2020. Vol.42. No.4. P. 504-515.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ – ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Дядик Т.В., к.е.н., доцент

Сучасний ринок праці вимагає від закладів вищої освіти підготовку компетентних, конкурентоспроможних фахівців, які не тільки володіють спеціальними компетентностями та засвоїли відповідні їм результати навчання, а є фахівцями-універсалами, що здатні вирішувати значний ряд проблем у

споріднених галузях, мають широкий спектр загальних компетентностей.

Підготувати такого фахівця (професіонала) непросто: крім сумлінного вивчення загальних та спеціальних дисциплін з обраної освітньої програми, необхідно переконати у важливості паралельного вивчення іноземних мов, психології, інформаційних технологій, які наразі є актуальними у будь якій професії. Та й студент зараз «інший» – поколінню «Z», яке незабаром здобуватиме вищу освіту традиційні методи навчання здебільшого непривабливі, вони не читають друкованих газет, не уявляють життя без інтернету і народилися вже зі сторінками у соцмережах. Поки інші покоління обговорюють «технології майбутнього», для цього покоління «майбутнє» вже настало [3]. Вони не заблукають, тому що є навігатор, вони не будуть нерозумними, бо запитають у Siri чи Google, вони нададуть перевагу віртуальному тестуванню чи співбесіді аніж наживо. Одного викладача на занятті їм буде замало, просто переписати чи законспектувати – для них «минулий вік». Інформаційні та комунікаційні технології у всьому світі визнані ключовими технологіями XXI століття, що найближчими десятиріччями будуть основними двигунами НТП, а методи навчання, що використовуються зводяться до інтерактивних.

Сучасними світовими тенденціями інформатизації освіти є: створення єдиного освітнього простору; активне впровадження нових методів навчання; синтез методів традиційного та комп'ютерного навчання, створення системи випереджальної освіти, розробка викладачами нових інформаційних технологій навчання, формування системи безперервного навчання [2].

Викладачам, які вже мають чималий стаж традиційного, класичного навчанням доводиться вчитися разом зі своїми студентами – новим он-лайн технологіям, новим методам навчання та критеріям оцінювання. Для реалізації актуальних вимог сьогоденної вищої освіти повинні перманентно впроваджуватись інноваційні методи навчання, які дозволять сформулювати проблему й одержати досвід її вирішення. Інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача наставника та студента. Застосування нових технологій навчання дає змогу формувати і soft skills, а саме: комунікативні навички; презентаційні уміння; інтерактивні уміння, що дають змогу ефективно взаємодіяти і приймати колективні рішення; експертні уміння та навички; уміння самостійно розв'язувати ситуаційні проблеми.

Крім методів навчання оновлювати необхідно і самі дисципліни: наприклад, сучасному маркетологу замало вже просто курсу з маркетингу, ми не помітили наскільки швидко і глибоко в звичайний маркетинг проник digital-маркетинг та інші. Саме тому, формуючи освітню програму Маркетинг за рівнем Магістр в нашому ЗВО до професійних навчальних дисциплін були включені «Брендинг», «HR-маркетинг», «Інтернет-маркетинг», що є актуальним саме на даний період часу. Це не дань моді, це – необхідність. HR-маркетолог – дефіцит на сучасному ринку праці в Україні. В умовах ведення великого бізнесу, де працівники є найвищою цінністю, а людські ресурси та їх знання – найбільшим капіталом, необхідністю є не тільки окрема посада HR-

маркетолога, а і створення відділів даного виду роботи. Необхідність в якісному брендингу сьогодні також відчувають всі представники товарів та послуг – компанія може бути успішною, не маючи свого бренду та працювати на прибуток, але якщо метою є стати брендом, доведеться піднятися на щабель вище, заробляти прибуток не тільки об'ємами продаж, а і своїм ім'ям.

На найближчу перспективу, активізація аудиторної роботи студентів за рахунок використання інформаційно-комп'ютерних технологій включає: розширення можливостей використання змішаного навчання (Blended Learning) за рахунок всебічного (як поза межами аудиторії, так і на аудиторних заняттях) використання соціальних мереж та вебсервісів; активізація Backchannel – інтерактивне спілкування під час аудиторних занять за допомогою смартфонів та ноутбуків; використання мобільних засобів зв'язку; комплексне використання інтерактивних засобів навчання; gamification: використання ігор, симуляцій та віртуальних світів [1]. Проте, яким би «модним» не був той чи інший метод, у процесі навчання найбільш доцільне використання, тих методів, що розвивають у здобувачів бажання до творчої, продуктивної праці, прагнення до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку; відпрацьовуються моделі поведінки, необхідні для успішної професійної чи підприємницької діяльності, важливим і актуальним залишається і індивідуальний підхід до кожного студента.

Випускники закладів вищої освіти повинні бути готовими до професійної діяльності «бінарного характеру», тобто, фахівець, повинен добре орієнтуватись у галузі професійних знань та бути підготовленим до тісної взаємодії з працівниками як керівник трудового колективу і його член. Така діяльність передбачає високе розумове, емоційне, вольове напруження, і тому майбутніх фахівцю слід психологічно готувати до неї.

Список використаних джерел

1. Дослідження світових тенденцій розвитку інформатизації освіти URL: https://ivo.kneu.edu.ua/ua/dosl_glot/projects_sglot/proj_soit/informedu/ (дата звернення 13.12.2020 р.)
2. Опанасюк Ю. Основні напрями інформатизації освіти. *Вища освіта України*. №4. 2016. С. 45-50. URL: file:///C:/Temp/vou_2016_4_9-1.pdf (дата звернення 13.12.2020 р.)
3. Що таке теорія поколінь і до якого з поколінь належите ви? URL: <https://tutkatamka.com.ua/nathnennya/zhittya/shho-take-teoriya-pokolin-i-do-yakogo-z-pokolin-nalezHITE-vi/> (дата звернення 10.12.2020 р.)

ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ТА НАУКОВА РОБОТА АСПРАНТІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ: ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ

Самойлик Ю. В., д.е.н., доцент

Аспірантура (лат. aspirans – той, хто прагне чогось, домагається) – форма підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів для закладів вищої освіти (ЗВО) і науково-дослідницьких установ (НДУ) у СРСР (з 1925 р.), згодом – в Україні. Термін навчання в аспірантурі був: 3 роки (стаціонар); 4 роки (заочно).

Після проходження аспірантури до захисту у спеціалізованій вченій раді подавалася дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Після успішного захисту дисертації науковий ступінь кандидата наук присуджувала спеціалізована вчена рада, але після цього відбувалося затвердження у Вищій атестаційній комісії України (1992-2010 рр.), з 2010 року – у Атестаційній колегії МОН України. З 2016 року в Україні розпочато прийом в аспірантуру для підготовки докторів філософії (навчання – 4 роки, заочна форма відсутня) [1]. Глобальна мета навчання в аспірантурі – це оволодіння навиками наукового дослідження для підготовки комплексної завершеної структурованої наукової праці, яка відповідає встановленим вимогам до дисертацій певного профілю, і присвячена конкретній темі з обраної галузі знань. Разом з тим, кожен із здобувачів вбачає в навчанні в аспірантурі свої мотиви.

Спільнотою «Studway» було проведено дослідження думок українських здобувачів освіти щодо навчання в аспірантурі. Так, наприклад, Єжен Мельниченко (Коледж електронних приладів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу) вважає, що «вона для тих, хто бажає залишитися у сфері освіти та якимось її змінити» (табл. 1) [1]. У цілому молодь асоціює навчання в аспірантурі із важкою науковою працею, разом з тим, відзначають невідповідність між обсягами роботи та оплатою праці. Також важливим чинником, що негативно відображається на мотивації здобувачів продовжувати навчання в аспірантурі є складна процедура захисту, зокрема наявність низки бюрократичних процедур. Отже, навчання в аспірантурі – це відповідальний крок, який передбачає копіткої праці колективу науковців.

Таблиця 1

Погляди здобувачів освіти на навчання в аспірантурі (за результатами опитування «Studway»)

Автор	Точка зору щодо аспірантури
Ірина Романова (Національний транспортний університет)	«В аспірантурі навчаються для того, аби потім стати професором, або для того, щоб не втратити кілька років (стосується вагітних і молодих мам), чи для того, щоб відкосити від армії. Чи варто там навчатися? Усе залежить від планів людини на майбутнє».
Ольга Ладика (Вінницький національний технічний університет)	«В Україні треба впроваджувати систему, якою давно користуються в Америці. Там у магістратуру й аспірантуру ідуть лише ті люди, які навчаються на медиків чи юристів, або ті, які хочуть і далі працювати в науці. Усі інші навчаються 4 роки, отримують освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра та спокійно йдуть на роботу»
Марія Шиловець (Національний авіаційний університет)	«Якщо навчатися, то до кінця. Вступив до вишу, то чому б не пройти всі його «сходишки»? Та й роботу за цей час підшукати можна. Це хороший досвід. Ніколи не знаєш, як складеться життя. А так буде вже хоч щось – не для галочки при подальшому працевлаштуванні, а для себе. Також це можливість залишитися працювати у виші. А раптом виявиться, що це саме те, чого ти хотів?»
Андрій Березюк (Національний транспортний університет)	«Якщо забезпечений фінансово – можна йти. Це для власного задоволення, плюс здобуєш знання. У мене був реальний шанс вступити до аспірантури на бюджет, але з таким рівнем стипендії прожити в Києві, не маючи власного житла, було би практично неможливо. Тому відмовився і пішов працювати»

Тимофій Головка (Національний авіаційний університет)	«Аспірантура – це крута штука, та, на жаль, не в нашій країні. Я зараз почав займатися науковою роботою, це дійсно цікаво. Але здобути наукове звання через складну структуру наукових ступенів не так просто. Якщо я закінчу аспірантуру, то можу стати кандидатом у доктори наук, але тільки в межах університету. Якщо я отримаю це звання й піду з університету, все буде втрачено. Треба спочатку зробити наукове звання в університеті, а для цього зазвичай треба стати викладачем або лаборантом. І лише потім можна вийти на всеукраїнський простір. Усе це відбиває бажання працювати над наукою»
Валентина Демченко (Київський національний торговельно-економічний університет)	«Вступ до аспірантури для тих студентів, які обрали нелегкий шлях. Погодьтеся, ходити на роботу порівняно легше, ніж писати наукові статті, навчальні посібники та монографії. Окрім того, вступ до аспірантури передбачає подальше викладання дисциплін у навчальному закладі, а для цього потрібні не лише певні знання, а й хист. Потрібно не просто досконало володіти матеріалом, який викладаєте, а й уміти в доступному форматі донести його до студентів. Однак аспірантура – це все ж хороший старт для вдосконалення своїх навичок на науковій ниві»

Джерело: узагальнено за []

Підготовка аспірантів (здобувачів докторів філософії) є важливим напрямком діяльності закладів вищої освіти та науково-дослідних установ. Право на підготовку аспірантів, по-суті, мають всі вище зазначені заклади та установи, які відповідають основним (десяти) критеріям акредитації, сформованих Національним агентством із забезпеченням якості вищої освіти. Одним із головних акцентів, на який звертається увага при наданні права підготовки аспірантів, є забезпечення високого рівня навчання на третьому освітньому рівні та проведення наукових досліджень за обраним напрямом у співпраці з іншими науковцями закладу вищої освіти або науково-дослідної установи. Для виконання цього завдання застосовуються різні методи: індивідуальна робота з науковим керівником за темою дисертації; спільна наукова робота з науковцями установи та інших установ, які мають подібні наукові напрями дослідження; підготовка статей, монографій, тез та інших матеріалів до публікації; участь у конференціях, симпозіумах, круглих столах; робота у наукових проектах Міністерства освіти і науки України, грантових проектах, зокрема у міжнародних, господо говорних проектах тощо; поглиблення знань при вивченні фахових дисциплін.

В умовах карантину перед аспірантами та їх наставниками були поставлені нові виклики щодо забезпечення якісного навчального та наукового процесу. Дистанційне навчання, яке активно було впроваджене під час карантину як вимушена міра, може стати трендом в освіті і в постпандемічний період. Оскільки така форма навчання має низку переваг: віддалене навчання задовольняє глобальний попит, оскільки здобувачам немає необхідності знаходитись у місті, або країні, крім того, дистанційне навчання дозволяє розширити кругозір здобувачів шляхом вивчення міжнародного контенту. Разом з тим, повний перехід на дистанційне навчання має негативний психологічний аспект, а саме: обмежене спілкування не дозволяє розвивати

комунікативні навички, вміння працювати в команді, переконливо доводити свою точку зору. Тому для підготовки висококваліфікований науковців важливе поєднання традиційних і дистанційних форм навчання та дослідження.

Список використаних джерел

1. Аспірантура: Вільна енциклопедія. URL: <https://cutt.ly/okpW8rE> (дата звернення 25.01.2021).

2. Аспірантура. Кому потрібна і для чого? URL: <https://studway.com.ua/aspirantura-2/> (дата звернення 25.01.2021)

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ: ВИКЛИКИ, РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Махмудов Х.З., д.е.н., професор;

Мороз С.Е., к.пед.н., доцент;

Калашник О.В., к.т.н., доцент

Підвищення якості вищої освіти – одна з актуальних проблем сьогодення не лише для України, але й для всієї світової спільноти. Оскільки в умовах пандемії та карантинних обмежень заклади вищої освіти були вимушені терміново переводити освітній процес у дистанційний або змішаний формат, значно посилюється інтерес викладачів до інтерактивних засобів навчання, які здатні ефективно реалізувати ідеї змішаного навчання.

Чисельні наукові пошуки направлені на вивчення нових форм, методів і засобів навчання, які б поєднували найкращі здобутки традиційної освітньої системи з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та урахували інтереси й потреби учасників освітнього процесу. При цьому для ефективного використання електронних ресурсів дуже важливим є вміння викладача підбирати відповідні інструменти та створювати контент, який відповідає потребам навчального процесу.

Зауважимо, що навантаження на викладача в умовах дистанційного навчання значно зростає, оскільки він повинен не тільки оптимізувати способи та технології організації навчального процесу, надавати консультативну допомогу, координувати пізнавальний процес та визначати рівень знань здобувача, але й постійно вдосконалювати власні навички та курси з тим, щоб домогтися найкращого засвоєння пройденого матеріалу. Для забезпечення ефективності освітнього середовища під час віддаленого навчання, викладач акцентує увагу на електронному контенті, при розробці якого прагне змоделювати реальні умови навчання – забезпечити умови для всіх видів навчальної взаємодії, а також ефект постійної присутності викладача у курсі.

Досвід використання дистанційної форми навчання виявив таку особливість, – без злагодженої роботи всіх учасників освітнього процесу, не можливо отримати високих результатів продуктивного навчання, тому надважливого значення набуває організація вчасної та ефективної комунікації.

Комунікація – це процес обміну інформацією, досвідом, поглядами, враженнями, ідеями, думками, емоціями тощо. Комунікаціями має бути пронизаний весь навчальний процес, оскільки в умовах віддаленого навчання

без вільного обміну інформацією, без активного обговорення професійних проблемних ситуацій, без групових дискусій студенти починають гірше формулювати та висловлювати власні думки. Окрім того, як свідчить практика, якщо студент не навчиться відстоювати свою думку, самотійно ухвалювати рішення та знаходити засоби їх реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Ще раз підкреслимо, що без уміння викладача налагоджувати комунікації, не можливо повною мірою розвивати у здобувачів вищої освіти творчі здібності, різноманітні форми мислення, а також адекватно оцінювати результати навчання. Так само без налагодженого зворотного зв'язку важко підтримувати сприятливий мікроклімат всередині навчальної групи та своєчасно здійснювати корекцію навчання.

Для ефективного залучення учасників освітнього процесу у сам процес викладачами кафедри підприємництва і права ПДАА застосовуються всі можливі й доступні канали комунікації. Електронні навчальні посібники, презентації, інший навчальний контент розміщені у системі MOODLE. Використання даної системи для проведення дистанційних занять є простим та зрозумілим, студенти у зручному місці та у зручний час отримують доступ до різних джерел інформації, що підвищує ефективність самотійної роботи, а викладачі отримують можливість аналізувати активність окремих учасників курсу, витрачений ними час на роботу з навчальними матеріалами.

Не менш зручними й ефективними засобами надання доступу до навчальних матеріалів є застосування месенджерів: Viber, Telegram та інш.

Для раціонального і продуктивного дистанційного освітнього процесу важливе значення має корпоративний зв'язок, тому кожен першокурсник на початку навчального року отримав власний корпоративний e-mail ПДАА, завдяки якому мав змогу авторизуватись в Google пошті, а отже отримав можливість для прямої та швидкої комунікації не лише з куратором, лекторами, але й з університетом. Зауважимо, що на початку навчального року студенти першого курсу Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій одні з перших протестували проведення занять за допомогою додатку Google Meet – сервісу для проведення відеоконференцій, онлайн-зустрічей і дистанційного навчання.

Варто зазначити, що для досягнення максимально повного зворотного зв'язку, канали комунікації мають обиратися з урахуванням технічних можливостей здобувачів вищої освіти. На наш погляд, програма Google Meet відмінно підходить для індивідуальних і групових занять, оскільки студенти мають змогу приєднатися до спілкування, як з комп'ютера, так і з планшета або з телефону. Для цього достатньо мати посилання, або ідентифікатор конференції. Зручним, на наш погляд, є й те, що організувати зустріч може будь-хто, створивши обліковий запис. Захід можна планувати заздалегідь, а також зробити повторюване посилання для входу, тобто для відвідування занять за розкладом студент у відповідний час має просто перейти за посиланням.

Аналізуючи виклики, з якими стикнулися освітяни у поточному навчальному році, аналітики зазначають відправні точки, на які варто орієнтуватися, для подолання гострих проблем: розв'язання проблеми втрати

знань; розширення визначення права на освіту за допомогою включення в нього *права на електронний доступ; усунення бар'єрів для електронного доступу; підвищення якості даних і засобів моніторингу у сфері освіти* [1].

Узагальнюючи викладений матеріал, маємо констатувати факт, що традиційна вища освіта поступово стає іншою. Цифрові інструменти масово увійшли у освітній процес. Нині основним завданням освітян стає винайдення і застосування гнучкої методики роботи з цими інструментами.

Список використаних джерел

1. Концептуальная записка: образование в эпоху COVID-19 и в последующий период. URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_-_education_during_covid-19_and_beyond.pdf. (дата звернення 12.01.2020).

ОСОБЛИВОСТІ АКРЕДИТАЦІЇ РНД ПРОГРАМИ

Дивнич О. Д., к.е.н., доцент

Відповідно до «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук» затверджений Постановою КМУ № 261 23.03.2016, підготовка в аспірантурі (ад'юнктурі) чи докторантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової або наукової програми закладу вищої освіти (наукової установи) за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури (ад'юнктури) та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей [2].

Наукова складова освітньо-наукової програми оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта (ад'юнкта) і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури (ад'юнктури) (пункт 29 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії»). Індивідуальний план наукової роботи має бути погоджений з науковим керівником. У цьому документі мають бути зазначені терміни, вимоги та форма запланованих і виконаних аспірантом дій, зарахованих до його проміжної атестації [3].

Відповідно, під час акредитації освітньо-наукової програми (ОП) третього рівня вищої освіти, експерти повинні пересвідчитися у наявності чотирьох документів, що регулюють підготовку аспірантів за цією спеціальністю [3]:

- Освітньо-наукова програма, в якій обсяг навчальних дисциплін складає 30-60 кредитів ЄКТС;
- Навчальний план освітньої програми, складений відповідно до вимог нормативних актів;
- Індивідуальний навчальний план для кожного аспіранта, в якому визначено, зокрема, перелік обраних аспірантом дисциплін вільного вибору, а також здобуті в інших ЗВО та наукових установах компетентності у формі зарахованих кредитів ЄКТС за успішно прослухані дисципліни;
- Індивідуальний план наукової роботи, в якому визначено тему дисертаційної роботи, форму і частоту проміжної атестації, також обсяг і графік

наукової роботи, націленої на забезпечення виконання вимог до наукової кваліфікації здобувача (публікації, конференції тощо).

Одним з ключових і критичних критеріїв акредитації програм третього рівня вищої освіти є 10 критерій – навчання через дослідження з наступними підкритеріями:

1) Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їхню повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

2) Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

3) Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

4) Заклад забезпечує можливості для введення аспірантів у міжнародну академічну спільноту за спеціальністю та/або галуззю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

5) Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

6) У межах освітньої програми функціонують та не порушуються практики дотримання академічної доброчесності науковими керівниками та аспірантами (ад'юнктами).

Серед запитів експертних груп при проведенні акредитації третього рівня вищої освіти найбільш поширені наступні [1]:

1. Індивідуальні навчальні плани та індивідуальні плани наукової роботи.

2. Приклади документів, які подавалися здобувачами при захисті педагогічної практики. Протоколи атестації.

3. Інформація щодо здобувачів та науково-дослідної діяльності наукових керівників

4. Відомості щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, задіяних в освітній діяльності по даній ОНП, розшифровку результатів робіт відповідно до п. 30 Ліцензійних робіт.

5. Інформація, яка показує перспективи формування разових спеціалізованих вчених рад.

6. Доступ до платформи Moodle.

7. Анкета для опитування ЗВО, результати опитувань.

8. Міжнародний довід.

9. Відомості про рівень володіння іноземною мовою науково-педагогічними працівниками, які задіяні в освітньому процесі по даній ОНП, та участь в міжнародних проектах (при наявності).

Дані питання потребують детального попереднього опрацювання та уточнення, для надання експертній комісії повної інформації.

Список використаних джерел

1. Акредитаційні справи. URL: <https://public.naq.gov.ua/>.
2. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 19.01.2021).
3. Рекомендації для експертів Національного агентства стосовно акредитації освітніх програм третього рівня вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Рекомендації-стосовно-акредитації-PhD-програм.pdf> (дата звернення 18.01.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ МЕНЕДЖЕРІВ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Саконова Т. О., к.е.н., доцент;
Федірець О. В., к.е.н., доцент;
Шульженко І. В., к.е.н., доцент

Сучасні реалії формують нові вимоги до процесу навчання. Дистанційна освіта – необхідність та вимушеність освіти теперішніх днів. Необхідність, тому що, дистанційна освіта надає ряд переваг: доступність абсолютно для всіх (при наявності вільного доступу до Інтернету), можливість отримання повного переліку навчального матеріалу (викладачі зобов'язані його забезпечити – одна з основних умов дистанційного навчання), забезпечення справедливого оцінювання, вільного від впливу особистісного ставлення (тестування, дистанційне виконання завдань), зменшення витрат на навчання (за умови навчання здобувача у ЗВО іншого міста); можливість управління часом навчання, хоча й відносна (залежить від правил навчання у ЗВО). Вимушеність полягає у переліку негативних сторін дистанційного навчання та ситуацією, що зумовило його 100 %-ве використання. Ситуація, пов'язана з пандемією COVID-19, не залишила іншого вибору. Разом з тим, більшість здобувачів незадоволені такою формою освітою, хоча й розуміють її необхідність. Це пов'язано з негативними сторонами дистанційного навчання: відсутністю «живого» спілкування з викладачем та одногрупниками (втрачається можливість швидкого корегування та здорової конкуренції); невмінням ефективно управляти власним часом (здобувачі, буквально, перебувають у полоні різноманітних хронофагів); недостатнім рівнем самодисципліни; нерівнозначним засвоєнням електронної, друкованої інформації та інформації, отриманої з «живого» пояснення. Крім того, більшість здобувачів (через брак самодисципліни) не записують лекції, як це б вони робили на off-line заняттях і таким чином, «виключають» таку сферу пам'яті, як моторну.

Отже, сучасна дистанційна освіта має наступні особливості (рис. 1).

Звертаючись до дистанційної освіти менеджерів в ПДАА, зазначимо, що

головним залишається здобуття ЗВО, висвітлених в освітніх програмах спеціальності 073 Менеджмент, компетентностей та результатів навчання. Що для цього необхідно зробити?

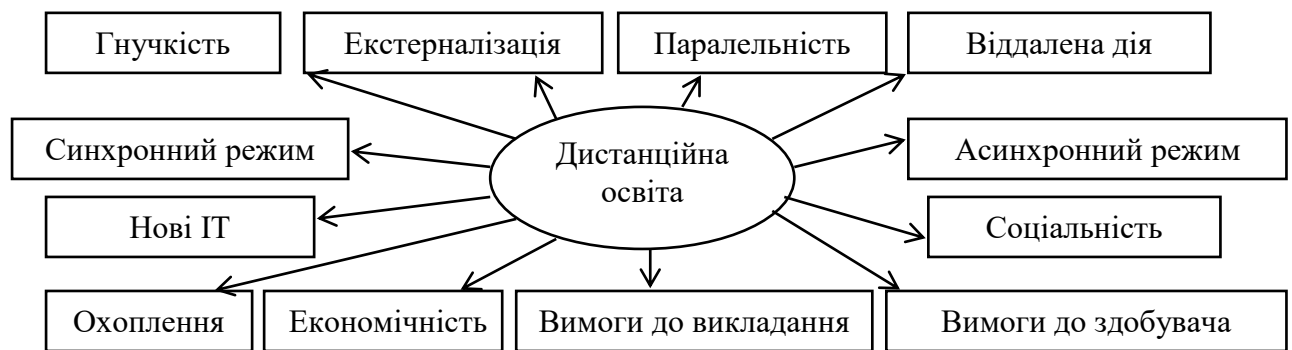

Рис. 1. Особливості сучасної дистанційної освіти [сформовано на основі 1]

На наш погляд, для підвищення ефективності лекційних та практичних занять необхідно:

1) забезпечити 100 %-ве викладання навчального матеріалу (лекційного та практичного) в режимі on-line. При цьому лекційні та практичні заняття мають бути максимально візуалізовані. Цього можна досягти за рахунок підготовки презентаційного матеріалу. ЗВО матимуть змогу не лише сприймати інформацію на слух, але й візуально, що активізує два види пам'яті;

2) з метою залучення моторної пам'яті, доцільно ввести до складу оцінюваних видів навчальної діяльності введення конспекту. Час для формування конспекту ЗВО може обрати собі самостійно – під час лекційного заняття чи самостійної роботи. При цьому оцінювати його повноту та інформативність;

3) викладачам доцільно пройти курси з підвищення педагогічної майстерності за умов дистанційної освітньої діяльності. Адже, з проблемами дистанційного навчання зіткнулися не лише здобувачі, але й викладачі. Крім того, з метою підвищення якості освітньої діяльності, викладачам доцільно проводити опитування ЗВО за підсумками вивчення дисципліни.

Серед фахових компетентностей менеджера в ПДАА є – «здатність планувати діяльність організації та управляти часом» [2], а серед результатів навчання – «забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу» [3] – їх можливо сформулювати завдяки правильно налагодженій дистанційній освіті: ефективний та своєчасний контроль – встановлення дедлайнів, формування рейтингового оцінювання виконаних завдань, в т. ч. залежно від вчасності зданого завдання.

«Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач» – результат навчання, який можливо сформулювати через надання ЗВО командних самостійних завдань з подальшим представленням результатів спільного проєкту.

Загалом, на наш погляд, здобувачам спеціальності Менеджмент доцільно давати завдання, які передбачають підготовку презентацій – це дасть змогу їм не лише більш системного готуватися до виконання завдань, але й виокремлювати головне, вчитися наочному та лаконічному представленню власних досліджень, думок та ідей, чітко формулювати власне бачення – все це є важливими вміннями для менеджера.

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання як воно є. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/16/> (дата звернення 19.01.2021)

2. Освітня (освітньо-професійна) програма. Менеджмент підприємства. Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня вищої освіти Бакалавр за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/5751/oppmenedzhmentpidpryemstva20.pdf> (дата звернення 19.01.2021).

3. Освітня (освітньо-професійна) програма. Бізнес-адміністрування. Другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня вищої освіти Бакалавр за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/5752/opp-biznes-administruvannya-20.pdf> (дата звернення 19.01.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ МАРКЕТИНГ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Писаренко В. В., д.е.н., професор;
Майборода О. В., к.е.н.

В зв'язку з впровадженням в Україні карантинних обмежень освітній процес здобувачів вищої освіти спеціальності Маркетинг був переведений в дистанційний режим.

Дистанційна освіта – різновид освітньої системи, в якій використовуються переважно дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу, або одна з форм отримання освіти, за якою опанування тим чи іншим її рівнем за тією чи іншою спеціальністю (напрямом підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації) здійснюється в процесі дистанційного навчання. Дистанційне навчання (ДН) – форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально (на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч). Ефективність дистанційного навчання для випускників і студентів полягає в тому, що можливість навчатися дистанційно не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей рівень освіти студенти вважають цілком достатнім і можливим для здійснення своїх життєвих планів. [1].

Серед основних аргументів, які можна привести на користь впровадження системи дистанційної освіти, можна виділити наступні: розширення географії

набору абітурієнтів, пов'язане з практично необмеженою доступністю даної форми навчання, що забезпечується використанням інформаційнокомунікаційних технологій; завдяки відсутності аудиторних занять знижуються витрати на забезпечення навчального процесу; студенту надаються різноманітні форми методичного забезпечення; можливість використання найбільш сучасних методів навчання, пов'язаних з використанням інформаційних технологій; оперативність обміну інформацією між студентом і викладачем; об'єктивність контролю знань студентів. [2]

Сучасне інформаційне суспільство висуває вимоги до системи освіти, основні з яких можна сформулювати так:

- вміння самостійно знаходити, накопичувати і переосмислювати наукові знання;

- вміння студентів самостійно орієнтуватися в сучасному інформаційному суспільстві [3].

Якість впровадження та застосування дистанційної освіти можна оцінювати за допомогою таких показників як:

- результативність (ступінь засвоєності знань, можливість застосовувати накопичені знання на практиці, успішність, індивідуальний процес навчання, гнучкі консультації);

- доступність всім верствам населення (студенти, бізнесмени, інваліди, військовослужбовці та ув'язнені так само мають можливість дистанційно навчатися);

- ресурсомісткість (відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари, фінансові витрати, матеріальні ресурси, аудиторії, викладачі і т.д.);

- оперативність (час на засвоєння знань, донесення до студентів і т.д.);

- демократичний зв'язок «викладач – студент»;

- комплексне програмне забезпечення;

- провідні освітні технології.

Все перераховане вище можна віднести до показників ефективності процесу дистанційного навчання. Дистанційна освіта розвивається дуже швидко, і для України є перспективною формою вищої освіти. [4]

Беззаперечною перевагою дистанційного навчання є те, що кожен учасник освітнього процесу може обирати ту навчальну платформу, яка найбільше зручна та найкраще підходить для вивчення конкретної дисципліни. Або ж використовувати декілька навчальних платформ одночасно, зокрема MOODLE, Google Meet, Zoom і т.д., що дає можливість краще засвоїти навчальний матеріал та набути практичних навичок.

Але є і недоліки даної системи освіти, а саме:

- необхідна сильна мотивація. Практично весь навчальний матеріал студент-дистанційник освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю;

- проблема ідентифікації студента. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи студент самостійно здавав тести, виконував завдання, не списував і т.д. - це відеоспостереження, що не завжди можливо;

- необхідно мати якісний Інтернет, сучасний комп'ютер або ноутбук, смартфон;

- вміти працювати із сучасними програмами, оволодіти написанням есе та іншими письмовими роботами, тому що тести не завжди показують реальні знання.

Дистанційна освіта не розвиває комунікабельність студента. При дистанційному навчанні особистий контакт студентів один з одним і з викладачами мінімальний, а то і цілком відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді.[5]

Отже, дистанційна освіта має багато переваг і недоліків, але можна впевнено сказати, що ця форма викладання має великі перспективи і буде розвиватись в майбутньому. Досвід використання дистанційних технологій в освітньому процесі здобувачів вищої освіти спеціальності Маркетинг є позитивним, навчив студентів опрацьовувати матеріали самостійно і бути цілеспрямованими в процесі здобуття знань.

Список використаних джерел

1. Волох Л. Переваги та недоліки дистанційної освіти у ЗВО Ринок освітніх послуг: виклики сучасності: Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 11 червня 2019 р.) [Укл: Т. Семигіна, О. Корчинська, О. Жук]. Київ: АПСВТ, 2019. 98 с.

2. Кузнецова З.М. Управление качеством дистанционного образования / З.М. Кузнецова, Г.С. Фисенко // Фундаментальные исследования. – 2006. – № 1. – С. 43-45.

3. Кудрявцева С. П., Колос В. В. Міжнародна інформація : навч. посіб. / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 400 с.

4. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ. Проблеми підготовки сучасного вчителя. №7. 2013. С. 319–325.

5. Мозола Н. М. З досвіду організації дистанційного навчання студентів коледжу на денній та заочній формі навчання
[https://www.ccej.lviv.ua/images/Dop_konf.pdf]

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0.

Вовк М.О., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії;

Руденко О.Г., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

В умовах інформатизації та поширення дистанційного навчання перед освітнім процесом, що здійснюється в закладах вищої освіти (ЗВО) сформувався необхідність у визначенні основних пріоритетів розвитку інноваційної складової вітчизняного освітнього простору.

Законом України «Про вищу освіту», відповідно до зазначеної проблематики виокремлено наступні завдання, що взаємопов'язані з впровадженням та розвитком освітніх інновацій, що пов'язані з Індустрією 4.0, зокрема: провадження на високому рівні освітньої та наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності

учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі; участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури [1].

Індустрія 4.0 являє собою інноваційне промислове виробництво майбутнього з використанням найкращих світових практик сьогодення. В умовах розвитку Індустрія 4.0, Україна повинна освоювати та впроваджувати в практику останні тенденції, оскільки це інноваційна зміна промислового виробництва, що в свою чергу матиме вплив на економіку, науку освіту та інші галузі, що пов'язані з виробництвом продукції чи послуг. Ситуація, що сформувалася, в свою чергу, буде потребувати висококваліфікованих спеціалістів за для реалізації в Україні Індустрії 4.0. Фактично потреба у висококваліфікованих спеціалістах сформує підґрунтя для зміни траєкторії розвитку освітнього процесу в умовах Індустрія 4.0.

Скіцько В. зазначає, що інноваційність Індустрії 4.0 вимагає проведення різних фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Поряд із дослідженнями, які відносяться до технічних наук, необхідно провадити дослідження, які відносяться до економічних наук. Зокрема, дослідження впливу Індустрії 4.0 на зайнятість населення, навколишнє середовище, дослідження проблем енергозбереження тощо [3]. Водночас, в освіті існує проблема на яку необхідно звернути увагу на переважно академічне навчання в закладах вищої освіти з відсутністю або мінімальною частиною практичної складової. В контексті розвитку та навчання працівників, більшість підприємств характеризується або відсутністю навчальних програм та можливостей, або виключно практичним спрямуванням. Тому доречно зосередитись на дотриманні та забезпеченні можливостей, що передбачає дуальна форма освіти як у приватних підприємствах, так і у вищих навчальних закладах [2].

На даний момент важливо, щоб в ЗВО освітня діяльність здійснювалася передусім за для повноцінного формування професійних компетентностей, які наслідок повинні змінювати світогляд та формувати креативне мислення у майбутніх здобувачів вищої освіти на всіх рівнях з урахуванням особливостей Індустрії 4.0. Необхідно зазначити, що при завершенні першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до освітніх програм випускники повинні володіти компетентностями, допоможуть вирішувати складні ситуаційні завдання, що пов'язані з їх безпосередніми функціональними обов'язками. Для цього у ЗВО повинні бути сформовані умови з урахуванням інноваційних досягнень людства. Де здобувачі вищої освіти зможуть закріпити свої теоретичні навички на практиці. Все це сформує у здобувачів вищої освіти нове світосприйняття та інноваційне мислення.

Другий рівень вищої освіти, який здобувається у ЗВО повинен забезпечити наступні компетентності [4]: здатність розв'язувати комплексні

проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності; володіння найбільш передовими концептуальними та методологічними знаннями в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності, а також на межі предметних галузей; ініціювання інноваційних комплексних проектів, лідерство та повна автономність під час їх реалізації; розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем; здатність до саморозвитку і самовдосконалення впродовж життя, відповідальність за навчання інших.

Таким чином, Індустрія 4.0. формує нові глобальні виклики, які ЗВО повинен враховувати при створенні освітніх програм на всіх ступенях вищої освіти, за для формування якісних професійних компетентностей майбутнього фахівця. Ефективно сформовані та реалізовані компетентності, що пов'язані з Індустрією 4.0. відкриють нові пріоритетні можливості в конкурентоспроможності фахівця ринку праці.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 24.01.2021 р.)

2. Занора В. О., Зачосова Н. В. Формування кадрового потенціалу інноваційного розвитку України в умовах індустрії 4.0: ретроспектива, сьогодення. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1(1). С. 86-93.

3. Скіцько В. І. Індустрія 4.0 як промислове виробництво майбутнього. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 5. С. 33-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_5_8. (дата звернення 24.01.2021 р.)

4. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: моногр. / за наук. ред. д.е.н., проф. А.І. Крисоватого та д.е.н., проф. О.М. Сохацької. Тернопіль: Осадца Ю.В. 2018. 478 с.

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ZOOM ТА GOOGLE MEET В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Іщейкін Т. Є., к.е.н.;

Олійник А.С., к.е.н.

В умовах переходу на формат онлайн-навчання виникла потреба використання засобів з функціями групових чатів, дзвінків та конференцій. Одним з інструментів, найбільш пристосованих для навчання та зручних у використанні, є програми Zoom та Google Meet.

Zoom – це сервіс для організації онлайн-занять та веб-семінарів.

Основними можливостями Zoom є [1]:

– проведення онлайн відеозанять високої якості та можливістю участі до 100 користувачів (у безкоштовній версії заняття може тривати не довше 40 хвилин);

- функція демонстрації матеріалів на робочому столі ПК під час занять і семінарів;
- планування занять заздалегідь і можливість запрошувати учасників;
- запис занять за участі студентів і особистих звернень;
- організація загальних і приватних чатів для листування та обміну матеріалами.

Перевагами Zoom є:

- доступний відео- та аудіозв'язок з кожним учасником. У організатора є можливість вимикати і вмикати мікрофон та камеру всіх учасників, а також записувати відео;
- є можливість ділитися екраном зі звуком (screensharing). Демонстрацію екрану можна поставити на паузу. Більш того, можна ділитися не всім екраном, а тільки окремими додатками, наприклад, включити демонстрацію браузера;
- у платформу вбудована інтерактивна дошка, можна легко і швидко перемикатися з демонстрації екрану на дошку;
- наявність чату, у якому можна писати повідомлення, передавати файли усім або вибрати одного учасника. Чат можна налаштувати на автоматичне збереження або зберігати вручну при кожній конференції;
- можна проводити запис заняття як на комп'ютер, так і на хмару.
- під час конференції можна призначити додаткового організатора, у якого будуть такі ж можливості як і у організатора: вмикати і вимикати мікрофон у окремих учасників, перейменовувати і ділити на кімнати;
- є можливість здобувачів освіти розділити на пари і групи та розподілити їх в окремі кімнати – сесійні зали (міні-конференції), де вони будуть спілкуватися тільки один з одним, інші їх не будуть ні бачити, ні чути. Кількість кімнат визначає викладач, учасників можна розподілити автоматично або вручну. У організатора є можливість ходити по кімнатах і перевіряти, що там відбувається. Також можна переміщати учасників з кімнати в кімнату;
- є можливість зміни фону та створення тематичної атмосфери на занятті.

Google Meet – сервіс відеотелефонного зв'язку, що розроблений компанією Google [2].

Перевагами Google Meet є:

- безпека. У Meet використовуються прийняті у Google підходи до забезпечення безпеки і конфіденційності. Дані відеоконференцій Meet шифруються у процесі передачі;
- доступ звідки завгодно та можливість проводити трансляції зустрічей за участю до 100 000 глядачів у своїх доменах;
- підключення з будь-яких пристроїв. Запрошені учасники можуть приєднуватися до онлайн-відеоконференцій зі своїх комп'ютерів за допомогою будь-якого сучасного браузера – без необхідності встановлювати додаткове програмне забезпечення. А на мобільних пристроях можна використовувати додаток Google Meet;
- якісний зв'язок. Google Meet підлаштовується під швидкість передачі даних у мережі, щоб забезпечувати відмінний відеозв'язок. Новітні технології з

елементами штучного інтелекту дозволяють зберігати високу якість зображення і звуку навіть у складних умовах;

– ефективна взаємодія. Зручне планування, простий запис і адаптивний дизайн – все це сприяє високій та ефективній комунікації учасників;

– демонстрація екрану. Є можливість показу екрану свого пристрою або вікна потрібного додатка, щоб інші учасники могли бачити документи, презентації і таблиці;

– повний контроль. Функції безпеки для зустрічей включені за замовчуванням. Список учасників визначає організатор, і приєднатися до відеозустрічі можуть тільки ті, хто запрошений або отримав дозвіл;

– є змога приєднуватися до зустрічей просто з подій Календаря або запрошень в електронних листах. Це можна зробити як із комп'ютера й телефона, так і з конференц-залу, при цьому вся важлива інформація про подію завжди буде під рукою.

Отже, Zoom та Google Meet підходять для індивідуальних і групових занять, здобувачі освіти можуть заходити як з комп'ютера, так і з планшета чи телефона. До відеоконференції може підключитися будь-хто маючи посилання, або ідентифікатор конференції. Захід можна запланувати заздалегідь, а також зробити повторюване посилання, тобто для постійного заняття у певний час можна зробити одне і те ж посилання для входу.

Список використаних джерел

1. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>.

2. Назарко І. С. Використання засобів дистанційної освіти для підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17337/1/konferencija_.pdf

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Браславець Т. М., керівник виробничої практики навчального відділу, асистент

Діджиталізація, або ж цифрова трансформація – це та реальність, до якої всіх наблизилася епідемія COVID-19: як роботодавців, так і заклади вищої освіти. Умови карантинних обмежень вимагають реінжинірингу освітньої діяльності. Зокрема, вони обумовили потребу перегляду питання організації проведення практики, рівня та характеру адаптації до змін умов функціонування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

Вагомий вплив на стан цифрової трансформації має зміна вимог щодо організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах карантину. Так, 12 березня 2020 року у зв'язку із встановленням карантину на території України [2] було тимчасово призупинено освітній процес, а навчання мало здійснюватися за дистанційною формою здобуття освіти [2]. З 16.03.2020 була введена заборона відвідування закладів освіти її здобувачами, а організація освітнього процесу здійснювалася із застосуванням дистанційних технологій

[3]. Подальші періодичні пом'якшення карантинних обмежень сприяли тимчасовим поверненням до звичного режиму навчання або ж провадженню освітнього процесу із використанням дистанційних технологій [6-7] чи за змішаною формою навчання [5]. Все це стало суттєвим викликом для учасників освітнього процесу, сформувало потребу не лише адаптації до умов карантинних обмежень, а й реінжинірингу освітньої діяльності.

Встановлення карантину на території України обумовило потребу також перегляду питання організації проведення практики здобувачів вищої освіти та її адаптації до нових умов сьогодення. Для виконання освітніх програм в питанні практичної підготовки на період карантину Міністерство освіти і науки України впродовж 2020 р. рекомендувало закладам вищої освіти здійснити:

- завершення практичної підготовки (разом з контрольними заходами за її результатами) в наступному навчальному році або перенесення на наступний навчальний рік із відповідним затвердженням необхідних змін до навчальних планів та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти (для невипускних курсів);

- проходження виробничих практик на базі підприємств, організацій або установ, які функціонують під час карантину, за згодою повнолітнього здобувача освіти та за умови, що база практики розташована максимально наближено до місця проживання здобувача освіти;

- проведення дистанційно (у синхронному режимі) переддипломних практик у разі настання планового їх строку під час заборони відвідування закладів освіти її здобувачами;

- ухвалення рішення щодо часткового перенесення канікул та/або відпусток у зв'язку зі зміною графіку освітнього процесу для окремих освітніх програм у разі неможливості забезпечення належної якості вищої освіти з використанням дистанційних технологій;

- здійснювати освітній процес за змішаною формою з внесенням відповідних змін до графіка навчального процесу та розкладу занять за дотримання вимог та обмежень, встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2020 р. №1100 з огляду на епідемічну ситуацію в кожному конкретному регіоні на закладі освіти [4; 5].

Заклади вищої освіти, на виконання принципу автономії, самостійно обирають механізм організації проведення практик, що забезпечать виконання освітніх програм в період дії карантинних обмежень. Рішення ухвалює керівник закладу освіти. Наприклад, для проведення виробничих (науково-дослідних, переддипломних) практик студентам та семестрового контролю у II семестрі 2019-2020 н.р. та у I семестрі 2020-2021 н.р. ректором Полтавської державної аграрної академії було підписано відповідні накази, що регламентували питання проведення практики в умовах карантину з використанням дистанційних технологій.

Поряд з цим, зобов'язання керівників баз практик (підприємств, установ та організацій тощо) забезпечити створення належних умов для проходження студентами практики на виробництві [1], в умовах карантину обумовило

виникнення ряду додаткових обмежень чи перешкод якісному виконанню програм практик. Зокрема підвищується імовірність:

- відмови підприємства (установи, організації тощо) укласти договори про проведення практики студентів та/чи їх приймати для проходження практики в період карантину;

- внесення базами практик змін щодо форм внутрішньої організації праці, а відповідно, і проведення практик студентів, що подекуди формує перешкоди або унеможливорює виконання в повному обсязі програм практик;

- низького рівня цифрової трансформації окремих сфер господарської діяльності та адаптації баз практики до існуючих вимог, технічні, організаційно-економічні перешкоди.

Для мінімізації впливу зазначених загроз основну увагу варто зосереджувати на співпраці з підприємствами (установами, організаціями тощо), які:

- здійснюють господарську діяльність в умовах карантину (за умови застосування засобів індивідуального та колективного захисту). Зокрема, сільськогосподарськими підприємствами, підприємствами харчової промисловості, органами місцевого самоврядування, закладами торгівлі та громадського харчування тощо, що працюють з дотриманням обмежувальних заходів, запроваджених відповідно встановленому на території регіону рівня епідемічної небезпеки та поточного типу карантину (адаптивного чи карантину вихідного дня);

- впровадили дистанційну форму організації роботи як для співробітників, так і практикантів, зокрема шляхом застосування в діяльності інформаційно-комунікаційних технологій. Це дозволяє залучати студентів до участі в заходах, що проводяться онлайн, отримувати віддалений доступ до комп'ютерів та інших пристроїв, внутрішніх інформаційних ресурсів бази практики з метою виконання програми практики. Для віддаленого зв'язку використовуються такі додатки, як віртуальне середовище Citrix і VMware, віртуальні приватні мережі (VPN), платформи для корпоративного співробітництва, наприклад, HighQ, а також інструменти для презентацій (Zoom, Webex, GoToMeeting, Google Meet і Skype), меседжери (Viber, Cisco Webex Meeting) тощо;

- пропонують проходження он-лайн практики студентів та мають відповідні платформи і напрацьовані механізми організації її проведення в он-лайн режимі. Як приклад: співпраця з ПАТ «КБ «Приват банк», з яким Полтавська державна аграрна академія має напрацьовані довгострокові відносини у питанні проведення виробничих практик студентів факультету обліку та фінансів.

Перевагу доцільно надавати базам практики, які переходять на технології, що відповідають вимогам часу. Розширення сфери застосування цифрових технологій та інновацій в цифровому бізнесі сприятиме не лише вирішенню основних проблем, з якими зіштовхуються роботодавці в умовах карантину, а й вирішенню ряду суттєвих обмежень проходження практики студентами. Серед них: географічна віддаленість перспективних баз практики, дія обмежень на

відвідування підприємств (установ, організацій), зокрема в період карантину, розширення обсягів інформації та спрощення доступу до неї практикантам.

Діджиталізація як в бізнесі, так і в освіті не лише спростила і зробила віддалену роботу доступною, а й сформувала нові виклики: підбір потрібних технологій, правильного підходу до управління і культури. Для забезпечення якісної організації проведення практики здобувачів вищої освіти необхідним стало оперативне налагодження багатоканальних комунікацій між учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами. Поряд з цим суттєво підвищуються вимоги до дидактичної, методичної та технологічної складової забезпечення освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Про забезпечення виконання профілактичних і протиепідемічних заходів: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2020 року № 392. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zabezpechennya-vikonannya-profilaktichnih-i-protiepidemichnih-zahodiv1?ref=dv2020-9&page=18>

3. Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 № 406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0406729-20#Text>

4. Щодо завершення 2019/20 навчального року: Лист Міністерства освіти і науки України від 27 березня 2020 р. № №1/9-178. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zavershennya-201920-navchalnogo-roku>

5. Щодо організації освітнього процесу: Лист Міністерства освіти і науки України від 13 листопада 2020 р. № 1/9-626. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu>

6. Щодо освітнього процесу в дистанційному режимі: Лист Міністерства освіти і науки України від 15 грудня 2020 р. № 1/9-688. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-osvitnogo-procesu-v-distancijnomu-rezhimi>

7. Щодо тимчасового переходу на дистанційне навчання: Лист Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2020 р. № 1/9-576. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-timchasovogo-perehodu-na-distancijne-navchannya>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОЛТАВИ

Вороніна В. Л., к.е.н., доцент;

Овчарук О.М., к.е.н.;

Лопушинська О. В., аспірант кафедри менеджменту

Нові виклики сьогодення пов'язані не тільки з пандемією коронавірусу, але і з системою гендерної освіти в Україні. В сучасних реаліях не вистачає фахівців з гендерних питань, особливо в регіонах, де потреба в них зростає через активне просування децентралізації.

Гендерний і недискримінаційний компоненти вкрай важливі для української освіти з наступних причин:

в українському суспільстві, як і раніше, діє безліч гендерних стереотипів і забобонів, що завдає значної шкоди досягненню рівних можливостей для жінок і чоловіків; в той же час освіта є однією з найбільших рушійних сил суспільства, саме тому необхідно проводити гендерну освіту як для дорослих, так і для дітей, а також для людей, які створюють або впроваджують освітній контент;

важливо звернути увагу на інтеграцію гендерного компонента в освітніх програмах на всіх рівнях освіти;

гендерна освіта є частиною активної державної політики на всіх рівнях освіти.

Освіта на всіх рівнях має відповідати сучасним потребам, допомагати розуміти напрямки суспільного розвитку і вирішувати проблеми, що виникають у приватному та суспільному житті наших громадян. Гендерну освіту в Україні необхідно розвивати і впроваджувати з урахуванням міжнародних зобов'язань нашої держави в сфері прав людини і національного законодавства, спрямованого на досягнення гендерної рівності.

Враховуючи зростаючу зайнятість жінок у всіх сферах діяльності, в тому числі в науці, і масштаби жіночих рухів в світі, для досягнення гендерного паритету варто застосовувати наступні інструменти (рис. 1).

Рис. 1. Інструменти досягнення гендерного паритету в освіті і науці України

За даними Гендерного паспорта міста Полтави, протягом 2015-2020 років кількість вступників до вищих навчальних закладів міста Полтави скоротилась на 10,0% (з 34 875 до 31 379 осіб). Кількість здобувачок вищої освіти зменшилася на 10,5% з 18 864 до 16 881, а кількість студентів чоловічої статі зменшилася на 9,4% з 16011 до 14498 осіб. В гендерній структурі здобувачів вищої освіти переважають жінки. У 2019 році випускниками вищих навчальних

закладів стали 7990 осіб, з яких 58,7% (4692 людини) складають жінки і 41,3% (3298 осіб) чоловіки.

У місті Полтава є значна кількість науково-педагогічних і наукових кадрів. Випускники полтавських ЗВО продовжують навчання в аспірантурі. Станом на 1 січня 2020 року 54,0% аспірантів становлять чоловіки, а 46,0% - жінки. Серед кандидатів наук у вищих навчальних закладах Полтави переважають жінки (68,0%), в той час як докторські ступені переважно мають чоловіки (54,0%). В період з 01.01.2015 по 01.01.2020 рр. в гендерній структурі адміністрації вищих навчальних закладів міста Полтави відбулись деякі зміни. Якщо станом на 01.01.2015 в адміністрації ЗВО міста можна було спостерігати гендерний паритет, то з 2016 р до 2020 року включно бачимо гендерний розрив: 46,0% жінок і 54,0% чоловіків.

Щоб подолати гендерний дисбаланс в адміністративній кар'єрі чоловіків або жінок, необхідно: створювати відкриті канали для розповсюдження інформації про існуючі та майбутні гранти, стипендії, стажування, наукові програми; вводити в навчальний процес (навчальна програма, лекційні курси, теми курсів та кваліфікаційні роботи роботи) тематичні блоки, орієнтовані на гендер; створювати сприятливі умови для самореалізації викладачів у науковій галузі; активізувати роботу зі студентами з метою залучення до наукової діяльності створення системи мотивації працівників до творчих та наукових досліджень та ініціативної діяльності; проводити тренінги для особистісного зростання, семінарів, спрямованих на розвиток лідерських та організаційних здібностей. Підвищення рівня гендерної культури в освітньому середовищі зведе до мінімуму негативні наслідки гендерних стереотипів та гендерної дискримінації.

Список використаних джерел

1. Knowledge day: Why does Ukraine need gender education? URL: <http://womenua.today/en/den-znan-chomu-potribna-genderna-osvita-v-ukrayini/> (дата звернення: 20.01.2020)
2. Яковенко Я. Ю., Касич А. А. Гендерное равенство в сфере образования и науки. URL: <https://cutt.ly/ZjSfM6O> (дата звернення: 20.01.2020)
3. Гендерний паспорт міста Полтави. Полтава, 2020. URL: <https://cutt.ly/YjDtVCw> (дата звернення: 20.01.2020)

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 МАРКЕТИНГ

Шульга Л.В., к.е.н., доцент; **Кошова Л.М.**, асистент;
Колесніченко І.А., методист II категорії навчального відділу;
Бурлака О.П., методист навчального відділу

Сучасною вимогою впровадження освітнього процесу в закладах вищої освіти є диференційоване навчання здобувачів. Важливим його напрямом є формування ними індивідуальної освітньої траєкторії. Дане право здобувачам освіти висвітлено в Законі України «Про освіту» (2017 рік) і передбачає «персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що

формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання» [1]. Воно включає врахування інтересів, індивідуальних можливостей і потреб, а також особисту спрямованість здобувачів під час навчання та підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Кожен заклад вищої освіти в Україні, в межах діючого законодавства, пропонує свій алгоритм реалізації особистісного потенціалу за певний проміжок часу, тих, хто навчається.

У Полтавській державній аграрній академії здобувачі формують індивідуальну освітню траєкторію під час навчального процесу за допомогою наступних напрямів:

- вибору навчальних дисциплін в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даної освітньої програми;
- обрання наукового керівника та тематики для виконання наукових робіт під час навчання;
- вибору бази для проходження виробничої та переддипломної практик;
- формування теми дослідження для написання кваліфікаційної роботи та обрання наукового керівника;
- опанування освітніх компонентів під час здійснення міжнародної та внутрішньої мобільності тощо.

Індивідуальна освітня траєкторія передбачається під час формування освітньо-професійної програми, навчального плану на весь період навчання здобувачів спеціальності 075 Маркетинг і розробляється гарантом та робочою групою до якої входять науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти та роботодавці. Вона дозволяє здобувачам даної освітньо-професійної програми сформувати індивідуальний освітній маршрут, який відображається в їх індивідуальному навчальному плані з урахуванням вимог програми щодо вивчення обов'язкових освітніх компонентів та складається на кожний навчальний рік.

Індивідуальний навчальний план є обов'язковим для виконання здобувачами вищої освіти Полтавської державної аграрної академії після його затвердження. Це документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем вищої освіти освітніх компонентів освітньо-професійної програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії.

Можливості щодо формування своєї освітньої траєкторії, надані здобувачам спеціальності 075 Маркетинг, призначені для досягнення ними наступних цілей:

- урахування особистих прагнень та уподобань щодо своєї майбутньої професійної діяльності;
- набуття додаткових загальноосвітніх і соціальних навичок (soft skills);
- поглиблення професійних знань, в межах обраної спеціальності (освітньо-професійної програми), та здобуття додаткових спеціальних

(фахових, предметних) компетентностей;

– поглиблення знань та здобуття додаткових загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, в межах споріднених спеціальностей галузі знань;

– ознайомлення з особливостями фаху інших галузей знань та розширення або поглиблення знань за їх компетентностями тощо.

Рішення щодо вибору індивідуальної освітньої траєкторії пов'язане з усвідомленістю здобувачем його освітньої діяльності та узгодженості між «хочу», «можу», «маю» і «потребую» [3], які пов'язані із його особистістю. Даний вибір є спільним результатом здобувача, працівника директорату та куратора академічної групи. Сам процес формування освітньої траєкторії є доволі складним, оскільки передбачає: вивчення особливостей освітньо-професійної програми, аналіз навчального плану, ознайомлення із описом вибіркового навчальних дисциплін, алгоритмом їх вибору тощо. Тому, якісному його формуванню сприяє співпраця здобувача із куратором, яка спрямована на опанування та досягнення ним результатів освітньо-професійної програми спеціальності й інтересів здобувача освіти до особистісного і професійного розвитку.

Полтавська державна аграрна академія під час формування індивідуальної освітньої траєкторії значну увагу приділяє реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін, передбачених пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», а саме: «...вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти [2]. Академія пропонує здобувачам вищої освіти спеціальності 075 Маркетинг різні шляхи реалізації права на вибір навчальних дисциплін, зокрема з:

– вибіркової частини освітньо-професійної програми, на якій навчається здобувач вищої освіти;

– іншої освітньо-професійної програми;

– переліку міжфакультетських або факультетських вибіркового навчальних дисциплін;

– тощо [5].

Студенти бакалаврського та магістерського рівнів здійснюють вибір навчальних дисциплін в електронному Кабінеті студента або шляхом заповнення паперових анкет.

Вибіркові навчальні дисципліни можуть вивчатися у своєму закладі вищої освіти, так і в інших, відповідно до Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії [4].

Отже, здобувачі спеціальності 075 Маркетинг мають можливість усвідомлено сформуванню особисту освітню траєкторію, відповідно до потреб, інтересів і професійних їх здібностей.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації [Електронний ресурс]. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/60/part_1/21.pdf

4. Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. 2019 рік. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyapromobilnistpdaa.pdf>

5. Положення про забезпечення права на вибір навчальних дисциплін студентами в Полтавській державній аграрній академії. 2019 рік. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapravonavybnavchdysc550555typogr.pdf>

6. Шаров С., Шарова Т. Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента засобами інформаційної системи [Електронний ресурс]. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2617/1/sharov_sharova_2017.pdf

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ОСНОВІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Орлова-Курилова О. В., доцент кафедри менеджменту, права,
статистики та економічного аналізу, к.е.н., доцент
Луганський національний аграрний університет

Рубежанська В. О., старший викладач кафедри фінансів,
обліку та банківської справи, к.е.н.
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Севрюков В. В., аспірант кафедри менеджменту

Застосування геоінформаційних технологій у сільському господарстві сьогодні можливо як на регіональному, так і на державному рівнях для вертикальної (між різними рівнями управління) та горизонтальної (між господарствами або організаціями одного рівня) координацій дій. Варто відмітити п'ять основних трендів із залучення сучасних ІТ-технологій:

1. Розвиток систем точного землеробства з використанням технологій глобальних навігаційних супутникових систем і систем дистанційного зондування Землі.

2. Системи віддаленого обліку і контролю матеріально-технічних цінностей.

3. Безпілотні технології.

4. Інтелектуальний аналіз даних і сценарне моделювання.

5. Агроскаутінг, який передбачає використанням мобільних додатків для моніторингу стану землекористування у межах конкретного поля [1, 2].

Наразі наші айтішники працюють у складі міжнародних корпорацій над розробкою безпілотних тракторів, сервісів обробки геопросторових даних, систем швидкого прийняття рішень. Розпочато рух у напрямі «DigitalFarming» – систем управління аграрним виробництвом, що ґрунтується на досягненнях ІТ.

В Україні за допомогою діджиталізації землекористування здійснюється інвентаризація сільгоспугідь. Вона є одним із складових елементів обліку майна сільськогосподарського підприємства, за допомогою якого проводиться контроль і перевірка наявності та стану земельних ділянок для забезпечення достовірності даних обліку та фінансової звітності.

Також вже можливе визначення щільності ґрунту, його вологості, що є одним із основних факторів отримання стабільних урожаїв. Додамо до переліку і сільськогосподарську гідрологію, тобто спостереження за гідрологічними характеристиками земель (рівнем підземних вод, фіксацією температури в сусідніх водоймах, вимірювання обсягу води в річках і в озерах), сільськогосподарську метеорологію – моніторинг температури і вологості повітря, швидкості і напрямку вітру, кількості опадів, атмосферного тиску, температури ґрунту, а також інтенсивності сонячного випромінювання.

На часі точне землеробство – комплексна високотехнологічна система сільськогосподарського виробничого менеджменту, що включає в себе технології глобального позиціонування (GPS), географічні інформаційні системи (GIS), технології оцінки врожайності («YieldMonitor Technologies»), технологію змінного нормування («VariableRateTechnology») і технології дистанційного зондування землі, а ще контроль технічних засобів. В Україні закладено фундамент Національної інфраструктури просторових даних, вперше з'явиться цифрова топографічна база даних. Створюватимуть її за допомогою аерофотозйомки. 3D-моделі місцевості надаватимуть інформацію про земельні ресурси, лісові масиви, забудову, рослинність, лінії електромереж тощо.

Цифрова топографічна база даних матиме велике практичне значення для зрошувань земель, ефективної їх інвентаризації.

Розвитку космічних технологій для моніторингу ефективності землекористування сприяють міжнародні програми, які діють в Україні. Так, Світовий банк за фінансової підтримки ЄС запустив в Україні пілотний проект супутникового моніторингу використання сільськогосподарських земель. Проект у рамках 5-річної програми з підвищення прозорості та ефективності управління земельними активами в Україні «Supporting Transparent Land Governance in Ukraine» на даний момент реалізовано в трьох областях: Львівській, Київській та Миколаївській. Його впроваджує компанія EOS, котра на основі даних космічного моніторингу провела аналіз рослинного покриву земної поверхні, що дозволило створити карту посівів сільськогосподарських культур, визначити точні межі полів.

За допомогою дистанційного зондування земель держава зможе знати, що і де росте, матиме можливість робити чіткі прогнози та коригувати свою аграрну політику на основі реальних даних. ОТГ отримають можливість відстежувати використання землі та повноту сплачених податків.

Список використаних джерел

1. Данкевич В. Діджиталізація у сфері земельних відносин. URL: <https://agropolit.com/blog/350-didjitalizatsiya-u-sferi-zemelnih-vidnosin> (дата звернення 22.01.2021).
2. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2020. Vol.42. No.4. P. 504-515.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦИФРОВИХ НАВЧИЧОК ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Вакуленко Ю. В., к.с.-г.н., доцент;

Петренко М. О., к.с.-г.н., доцент;

Бондаренко М. О., методист II категорії директорату навчально-наукового інституту економіки, управління права та інформаційних технологій

Сучасний розвиток цифрових та інформаційних технологій забезпечує значні можливості для застосування інформаційних ресурсів під час підготовки фахівців за різними освітніми програмами. Застосування сучасних освітніх технологій повинно відігравати важливу роль у створенні необхідних умов для саморозвитку фахівців, активізації різноманітних здібностей, формування програмних компетентностей [5].

Невід'ємною частиною професійних компетентностей майбутніх фахівців є цифрові навички, що включає формування здатності та вміння логічного та системного використання інформаційних технологій. Цифрова компетентність створює умови для успішного існування та функціонування в сучасному інформаційному просторі, управляти інформацією, швидко та вчасно приймати рішення [2].

У процесі підготовки фахівців необхідно орієнтуватись на компетентності, відображені у відповідних стандартах вищої освіти, в якості професійних дій, якими обов'язково повинен володіти майбутній фахівець. Для набуття цифрових навичок необхідно мати відповідні знання, вміння й отримувати досвід пізнавальної діяльності з застосуванням інформаційних технологій. Виокремимо такі види цифрової компетентності [3]:

1. Інформаційна та медіакомпетентність, яка пов'язана з пошуком, організацією, архівацією цифрової інформації та створенням документів за допомогою цифрових ресурсів.

2. Комунікативна компетентність, яка потрібна для он-лайн спілкування.

3. Технічна компетентність, яка дає змогу ефективно використовувати ПК чи будь-який інший гаджет і відповідне програмне забезпечення для розв'язання задач різної складності та спрямування.

Зазначені компетентності складаються з таких компонентів: мотиваційного (формування усвідомленої потреби цифрової компетентності як основи адекватної цифрової активності в освітньому середовищі) та

відповідальності (безпеки при роботі з інформацією в мережі Інтернет).

Якщо зупинитися більш детально, то ІКТ-компетентність (інформаційно-цифрова компетентність), як фахова, передбачає використання ІТ-засобів в освітньому процесі й повсякденні. Ця компетентність має проявлятися таким чином [6]:

- розуміти власні потреби в інформації;
- знаходити різноманітні джерела інформації, виконувати результативний пошук;
- проводити аналіз й оцінювати якість інформації;
- систематизувати інформацію;
- результативно застосовувати інформацію;
- створювати, обробляти та зберігати інформацію;
- проводити обмін знаннями.

Інформаційно-цифрова компетентність, має володіти такими властивостями: універсальність, багатofункціональність, багатовимірність, інтелектуальна насиченість, об'ємність, міждисциплінарність та надпредметність. Крім того, ІКТ-компетентність, включає в себе вивчення чотирьох типів досвіду [6]:

- пізнавальної діяльності;
- досвід здійснення відомих способів діяльності;
- досвід творчої діяльності;
- досвід здійснення емоційно-ціннісних відношень.

Важливо пам'ятати, що інформаційно-цифрова компетентність соціальна, оскільки вона є такою за своїм змістом та характеризує взаємодію людини з суспільством, соціумом та іншими людьми, використовуючи ІТ.

Формування цифрових навичок при підготовці фахівців включає [4]:

- удосконалення процесу застосування цифрових технологій під час освітнього процесу;
- розвиток навичок, потрібних в умовах діджиталізації;
- здійснення аналізу освітніх процесів та побудова прогнозів розвитку діяльності.

Формування цифрових навичок є вимогою не лише до студентів чи викладачів, а й до всіх учасників освітнього процесу. Інформаційні освітні технології є одним з важливих факторів розвитку суспільства та економіки. Комплексне використання сучасних ІТ та різноманітних підходів до навчання має великий дидактичний потенціал.

Наявність та застосування мультимедійного навчально-методичного забезпечення є досить вагомим засобом актуалізації знань студентів. Тому важливим є підбір таких форм, методів та засобів організації навчання із використанням сучасних інформаційних освітніх технологій [1], які б найбільше ефективно дозволяли застосовувати студентоцентрований підхід до навчання. Сучасні освітні технології (дистанційне, електронне, всепроникаюче, мобільне та «перевернуте» навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, за технологією тренінгу та ін.) усіляко сприяють активній взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Завдяки впровадженню у процес

навчання інформаційних освітніх технологій забезпечуються умови для формування цифрових навичок, які є однією з необхідних умов розвитку особистості у сучасному суспільстві. Важливим є налагодження ефективної роботи складових електронного освітнього простору будь-якого закладу освіти, застосування хмарних технологій, реалізація студентоцентрованого компетентісного підходу під час провадження освітньої діяльності тощо.

Необхідність формування цифрових навичок підтверджується фактом, що штучний інтелект та діджиталізація зараз стають підґрунтям функціонування значної кількості сучасних професій. Ефективність діяльності будь-якого фахівця має свої обмеження, тому для її підвищення потрібно впроваджувати інформаційні технології, що, у свою чергу, викликає необхідність набуття цифрових навичок та умінь роботи в інформаційному просторі.

Список використаних джерел

1. Вакуленко Ю. В., Бондаренко М. О., Сазонова Н. А. Застосування сучасних освітніх технологій навчання як чинник підвищення якості освіти. *Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості освіти* : матеріали 50-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів, 26-27 лют. 2019 р. Полтава : ПДАА, 2019. С. 58-60.

2. Генсерук Г. Р. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. Вип. 6. С. 8-16.

3. Клеба, А. І. Цифрова компетентність майбутніх учителів інформатики як складова їх професійної компетентності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Сер. 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 72 (т.1). С. 223-226.

4. Ніколаєнко А.І., Разкевич І.О. Інформаційно-цифрова компетентність учасників освітнього процесу. *Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика* : зб. тез виступів учасників Всеукр. наук. конф., 18 черв. 2020 р. Київ. С. 175-181.

5. Тимофєєва І. Б., Нетреба М. М. Упровадження цифрових технологій у підготовку майбутніх педагогів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11. Т. 3. С. 191–195.

6. Тимчина Н. С. Особливості впровадження компетентісного підходу на уроках інформатики. *Цифрові технології в освітньому процесі закладів освіти* : зб. матеріалів VII Всеукр. інтерактивн. наук.практ. конф. Рівне : РОППО, 2019. С. 112-117.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСВІТУ

Панасенко Н.Л., к.е.н., доцент

В умовах сучасного динамічного розвитку всіх сфер життя суспільства, в тому числі і системи освіти, цифровізація стає невід’ємним елементом. Сучасний етап розвитку кіберсоціалізації суспільства робить актуальною потребу особистості діяти успішно, виконуючи різні соціальні функції в умовах

кіберпростору, не тільки самостійно, а також у складі команди. Сучасні умови розвитку світу, цифровізація суспільства, безумовно, стали необхідними до впровадження діджиталізації в сферу освіти, передусім до вищих навчальних закладів. Нововведення в забезпеченні навчального процесу також і модернізації напрямків науково-дослідної діяльності порушуються при практичному впровадженні цифрових технологій.

Діджиталізація освітнього процесу викликана потребою в впровадженні інноваційних технологій, з'являються нові вимоги до фахівців, особливо до організації ключових цифрових компетентностей, і нового цифрового покоління. Цифрова компетентність є унікальною, так як дає людям можливість оволодіти іншими компетентностями, тобто бути соціально активними. Цифрова грамотність це вміння шукати, обробляти та використовувати інформацію та цифровий контент. «Цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів» [1, с. 188].

Традиційна форма надання знань у вищій освіті зазнає суттєвих змін. В університетах будуть успішні кейси як використання цифрових інструментів у традиційному навчальному процесі, так і появи повністю нових цифрових моделей навчання. Трансформація моделі навчання, являє собою поєднання традиційного навчання з елементами дуальної освіти, онлайн-інструментами та доповненою реальністю [2].

Кожний університет, незалежно від вибраної стратегії, повинен пройти цифрову трансформацію. Перехід до цифрового університету передбачає впровадження більш гнучких процесів, зміну корпоративної культури, оптимізацію процесів. Сучасні студенти вже не уявляють навчання без комп'ютеру, практично всі студенти відносяться до покоління digital natives, вони є більш схильними до застосування новітніх технологій в своєму повсякденному житті. Особливо це стосується ІТ та інтернет-технологій, використання не лише в навчальному процесі, а також для соціалізації та комунікації. Отже, цифровізація університету зробить його більш адаптованим для цільової аудиторії. Це призведе до підвищення конкурентоспроможності освітньої, науково-дослідної та господарської діяльності ВНЗ на ринку освіти, створення додаткової цінності і залученню студентів. Перехід на нову освітню модель вимагає від університету проведення всіх інноваційних та культурних перетворень.

Цифровізація постає як ключовий фактор удосконалення системи освіти. Концептуальна модель цифрового університету складається із наступних рівнів [3]:

1. Науково-педагогічні працівники, студенти, галузеві та ВНЗ партнери, абітурієнти та випускники.

2. Базові інформаційні сервіси. Створення єдиного цифрового простору, бездротовий зв'язок по всій території університету (гуртожитках), відеоекрани для навчальних занять, хмарні технології для зберігання та обміну даними тощо.

3. Цифрові внутрішні сервіси університету. Створення цифрової бібліотеки, яка забезпечує доступ до наукової літератури студентам або викладачам незалежно від місця знаходження і часу доби, з інструментами наукометричного оцінювання показників наукової роботи та публікаційної активності викладачів і співробітників університету. Цифровізація наукометрії полягає в моніторингу, накопиченні і аналізі наукометричної інформації з використанням сучасних методів зберігання і обробки великих масивів даних. Це виявляє перспективні науково-дослідницькі напрями, які є актуальними для ВНЗ та показує поточний показник активності публікацій та цитованості університету.

4. Цифровий маркетинг, направлений на розв'язання наступних задач: організацію взаємодії науково-педагогічного персоналу з абітурієнтами та їхніми батьками, випускниками і роботодавцями із використанням цифрових каналів комунікації; постійний моніторинг репутації університету для формування позитивного іміджу університету; стимулювання створення нових цифрових спільнот та інновацій на всіх етапах освітнього циклу та ін.

5. Система цифрової взаємодії з абітурієнтами та студентами: використання цифрових технологій для взаємодії з абітурієнтами та інформування їх про стадії обробки заяв про прийом; використання різних каналів комунікації для інформування абітурієнтів із різних питань освітнього процесу, це також є актуальним для потенційних закордонних абітурієнтів, які можуть сформулювати уявлення об університеті використовуючи інформацію із Інтернета; використання аналітики для виявлення результатів навчання студентів, для складання рейтингу; створення системи зворотного зв'язку зі студентами, вивчення їх думок та пропозицій, оцінювання викладачів, якості навчального плану тощо.

Створення єдиного освітнього простору має забезпечити комфортні умови для повноцінного інтелектуального розвитку, та дає можливість спільно використовувати наявні в системі електронні ресурси суб'єктами освіти.

Список використаних джерел

1. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / за ред. В. Кременя, О. Ляшенка ; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. Київ, 2019. С. 188–197.

2. Освіта. Стратегія України 2030. URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/2030-148758034>

3. Сидоров Г. Цифровой университет: применение цифровых технологий в современных образовательных учреждениях. URL: <https://www.itweek.ru/digitalization/article/detail.php?ID=192831>.

ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Калюжна Ю.П., к.е.н., доцент

«Діджиталізація – загальний термін для позначення цифрової трансформації суспільства та економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи знань і творчості, що характеризується цифровими технологіями та інноваціями в цифровому бізнесі», – цитуємо визначення Innolytics.

Згідно з прогнозами, опублікованими лише 3 місяці тому, світові інвестиції у діджитал-технології та послуги до 2023 р. мали скласти 2,3 трильйона дол. [1].

Зараз компанії змушені переходити на технології, які вони не планували впроваджувати до певного часу, і переглядати свої стратегічні пріоритети.

Системи дистанційного навчання (англ LMS – Learning Management Software) – програмне забезпечення, що дозволяє створювати навчальні курси, тести та керувати навчальним процесом у цілому.

Під час проведення лекцій викладачі у ВЗО України здебільшого використовували наступні платформи: Zoom, Skype, Google Classroom, Moodle, Viber, рідше – YouTube, Google Hangouts, DingTalk, Classdojo тощо.

Важливим етапом підготовки студента є практичне і лабораторне навчання та практика, в умовах дистанційного навчання викладачі та студенти працювали в режимі online, для цього використовували платформи Google Classroom, Moodle, власні платформи та інше.

Перевага цих форм проведення лабораторних чи практичних занять в тому, що студент має можливість навчатися в будь-який час.

Недоліками online-занять є те, що не всі навчальні дисципліни можна викладати таким чином, деякі особливі все ж таки потребують безпосереднього контакту викладача зі студентом.

Основна проблема, яка може виникнути із розвитком освіти в умовах діджиталізації, це дублювання роботи викладача на паперах і online [2].

Оскільки більшість шкіл і університетів перейшли на дистанційний режим навчання, цінність якісної освіти зростає. Сучасному суспільству потрібна масова якісна освіта, яка спроможна забезпечити зріслі вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ.

Згідно опитування аналітиками щодо якості дистанційної освіти було виявлено, що здобувачі вищої освіти менш оптимістично (більш критично) оцінюють результативність освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. При цьому переважна більшість як науково-педагогічних працівників, так і здобувачів вищої освіти визнали результативність середньою або вище середньої (рис. 1).

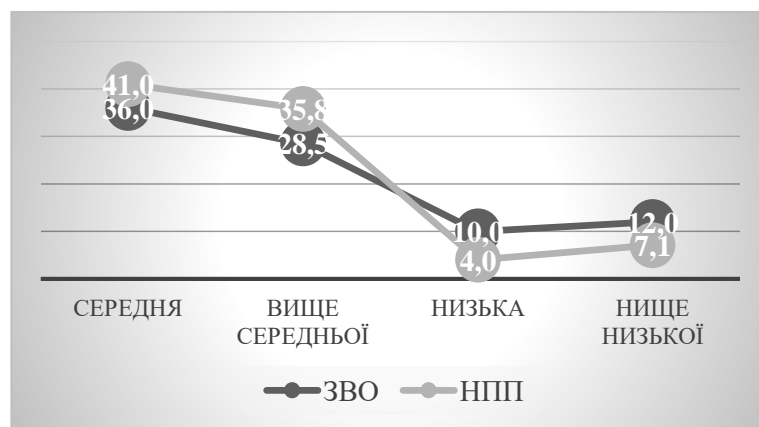

Рис. 1. Якість дистанційної освіти за результатами опитування здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, % [3]

Отже, середньою результативністю вважають 36 % респондентів з числа здобувачів вищої освіти і 41 % – з числа науково-педагогічних працівників; вище середньої 28,5 % та 35,8 % відповідно. Вдвічі більша частка опитаних з числа студентів, на відміну від науково-педагогічних працівників, оцінює результативність освітнього процесу як низьку і нижче середнього (низькою вважає результативність кожний десятий здобувач вищої освіти (10 %) і кожний 25-й науково-педагогічний працівник (4 %); нижче середнього – відповідно 12 % і 7,1 %). Думка обох груп респондентів щодо високої результативності освітнього процесу в умовах дистанційної роботи повністю співпадає, але, на жаль, складає лише 12 % [3].

Було також виявлено, основні негативні фактори, що негативно впливають на провадження дистанційного навчання (рис. 2).

Рис. 2. Основні негативні фактори, що негативно впливають на провадження дистанційного навчання [3]

Отже, абсолютна більшість респондентів (майже 70 %) мали певні проблеми з дистанційним навчанням, що безперечно могло відобразитися на якості освіти.

Як висновок, можна сказати, що незважаючи на перелік позитивних якостей дистанційної освіти, в ній можна виділити і недоліки: 1. ускладнена ідентифікація дистанційних студентів, оскільки на сучасному етапі розвитку технологій перевірити, хто ж саме здає екзамен досить складно; 2. низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних відеоконференцій; 3. не відповідність вимогам, що ставляться до інформаційного суспільства і не забезпечує повноцінного входження України в міжнародний освітній простір.

Список використаних джерел

1. Поняття діджиталізації бізнесу: сфери і необхідність. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/business-digitalization.html>.

2. Кузьміна І. Проблеми та переваги дистанційного навчання URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1031>

3. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України. URL: <https://www.sqe.gov.ua/images/materials>

DIGITALIZATION IN THE MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

Oleksandr Samborskyi, professor of Audit department
associate professor, PhD in Economics
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Olga Parkhomenko, associate professor of Audit department
associate professor, PhD in Economics
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Oleksandr Solod, postgraduate student of the Management Department,
Poltava State Agrarian Academy

The tasks that are solved today in agriculture by means of IT can be divided into general and specific, inherent only in the agricultural sector:

Precision farming – is a set of actions that maximize fieldwork efficiency. It includes: parallel driving, automatic shutdown of units on the floors, differentiated seed and fertilizer application, yield mapping.

a) Parallel driving allows technological operations at any time of day, minimize overlaps and gaps during plowing of fields, introduction of seeds, fertilizers, plant protection products, and automatically process data on completed operations. To do this, the equipment is equipped with course indicators or autopilots, and comprehensive training of machine operators, engineers and agronomists. As a result, the costs are reduced and the deadlines for the work are shortened.

b) Fuel or grain expense sensors.

c) Monitoring of seed sowing and system of section cut-offs at places where seed application overlaps come out. The calculation of overlaps is done by processing the data of GPS-sensors installed on agricultural machinery.

The most popular technologies in Ukraine its tracking of equipment and control of the use of fuel and other consumables, the system of parallel driving, satellite monitoring of fields and other methods of aerial photography, technologies of watering control, auto piloting and differentiated introduction for agricultural machinery. To introducing innovations, in agrarian company must be created for this condition: they need purchased the necessary equipment, prepared an experienced team, created the necessary infrastructure, achieved certain stages of development and size of business. Before implementing agribusiness information systems, it is necessary to clearly to line up the business process, taking into account the structure of company management, the possibilities of technologies, the competence of employees. Sometimes it takes many months to sort out business processes before implementing a solution. Without such prior system work, implemented IT solutions are inefficient. As a result, without receiving the expected result, farmers abandon other elements of technology and continue to operate as before. Therefore, enhancing the technological competence of future users, conducting preliminary training and demonstrating the capabilities of the new system will help them overcome stress and facilitate the spread of innovations.

The catalyst for the development of information technology in agriculture can be the use of opportunities in the consulting market. Consulting companies research the innovation market for agribusiness, create and maintain relationships with IT companies and startups, create a registry of technologies aimed at increasing the profitability of agribusiness, and provide assistance in finding business partners. In addition, consulting companies provide comprehensive analytics valuable for making optimal decisions in the face of high risks of constant price changes for mineral fertilizers, seeds, plant protection products, fuel and lubricants, crop production, helps to minimize the likelihood of management and technological errors of agribusinesses.

Summarizing all of the above, we can say that the examples, as well as a number of other projects implemented in the area, demonstrate the interest of both farmers, residents of Poltava region, and investors in the prospect of a radical change in the views on agricultural resources management and taking course on sustainable development. In this way, the foundation of the new order in companies should be primarily cooperation, which goes beyond the existing structures and divisions. Expressive leadership, dedicated managers, setting goals and supporting subordinates are also needed. At the same time, it is necessary to train business engineers and operating staff to think about business, that is, to translate projects that need to be completed into business metrics that show the added value created by this initiative for the company.

References

1. Кирилюк Є.М., Зось-Кіор М.В., Кирилюк І.М., Потапюк І.П. Сталий розвиток національної економіки на засадах екологічної ефективності управління земельними ресурсами. *«Зелена економіка» – необхідна умова*

сталого розвитку національної економіки України: колективна монографія / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон: ВД «Гальветика», 2020. С. 5-20.

2. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving *Innovative Projects at the Processing Enterprises Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2020. Vol.42. No.4. P. 504-515.

3. Zos-Kior M. V., Ilin_V. Y., Kyryliuk I. M., Solod O. V. Digitalization in Realization of Ecological and Economic Principles of Managing Sustainable Development of Agrarian Enterprises. *Механізм регулювання економіки*. 2020, № 2. С. 29-37.

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНО-
КОНСТРУКТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНЖЕНЕРІВ**

Антонець А.В., к.пед.н., доцент;

Горик О.В., д.т.н, професор;

Ковальчук С.Б., к.т.н.

Економічна інтеграція України у Європейський Союз зумовлює динамічний розвиток економіки країни. Як наслідок, виникає потреба у висококваліфікованих фахівцях, здатних швидко навчатися та адаптуватися до змінюваних умов праці. Особливо це стосується фахівців інженерних та технологічних спеціальностей. Вони повинні встигати за розвитком новітніх технологій та вміти їх ефективно використовувати. Тому ЗВО необхідно шукати нові підходи для покращення якості підготовки майбутніх інженерів, здатних конкурувати на світовому ринку праці. Одним із таких напрямків, на нашу думку, є ефективне формування проектно-конструкторської компетентності інженерів, як однієї з найважливіших складових їх майбутньої фахової діяльності.

Згідно до стандартів вищої освіти за спеціальностями 208 Агроінженерія та 133 Галузеве машинобудування для бакалаврського рівня вищої освіти, майбутні інженери повинні володіти низкою загальних та фахових компетентностей [3, 4]. Серед них чільне місце займає проектно-конструкторська фахова компетентність. Вона сприяє розвитку:

- просторової уяви та абстрактного мислення здобувачів;
- конструктивно-геометричного мислення;
- здібностей до аналізу і синтезу, що реалізуються у вигляді електронних моделей деталей та креслеників конкретних просторових об'єктів;
- інших фахових компетентностей здобувачів і їх професійного рівня.

Проведений аналіз [1, 2] дав змогу виокреслити найбільш ефективні умови формування проектно-конструкторської компетентності майбутніх інженерів. Зокрема, широке використання можливостей фізико-математичних та загальнотехнічних дисциплін із наскрізним і поетапним використанням сучасних засобів ІКТ є потужним і ефективним інструментом навчання для подальшої успішної проектно-конструкторської діяльності майбутніх інженерів. Новітні інформаційні технології мають суттєві переваги порівняно з традиційними методами навчання студентів та покращують їх мотивацію. Застосування комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання та технологій доповненої реальності дозволить:

- розвинути просторове мислення і уяву;
- поліпшити наочність та візуалізацію об'єктів креслення;
- поглибити аналітичні уміння та операційні навички;
- ознайомити студентів з можливостями конструювання машин, оптимізацією та моделюванням технологічних процесів і систем;
- зекономити час при розрахунку параметрів конструктивної задачі;

- удосконалити навички роботи з прикладними програмами;
- самостійно знаходити та опановувати інформацію;
- швидше орієнтуватися в кресленнях;
- оптимізувати розв'язування інженерно-графічних завдань.

Найпопулярнішою і багатофункціональною програмою для креслення є КОМПАС-3D. Даною програмою користуються практично всі студенти інженерних спеціальностей. Особливої уваги також заслуговують наступні програми: AutoCAD, A9CAD, CorelDRAW Technical Suite, VariCAD, LibreCAD, Graphite, FreeCAD, DraftSight. Ці програми мають велику кількість спеціалізованих інструментів, що дозволяють виконувати проекти практично в напівавтоматичному режимі. Більш розповсюдженою назвою таких програм для креслення є системи автоматизованого проектування, скорочено САПР. Використання ІКТ у формі САПР в процесі вивчення таких загальнотехнічних дисциплін як нарисна геометрія, інженерна графіка, деталі машин, системи 3-D моделювання та інженерна і комп'ютерна графіка дозволить покращити більшість умінь і навичок проектно-конструкторської компетентності. А саме:

- уміння відтворювати деталі машин у графічному вигляді згідно з вимогами системи конструкторської документації;
- уміння обробляти графічну інформацію із застосуванням комп'ютерної технології опису і конструювання геометричних форм об'єкта, що проектується;
- навички конструктивно-геометричного мислення на основі графічних моделей просторових форм;
- навички проектування деталей машин і механічних систем з використанням інструментів автоматизованого проектування.

Інформаційні комп'ютерні технології, як зазначалось вище, доцільно широко застосовувати при вивченні фізико-математичних та загальнотехнічних дисциплін [1]. Дане поєднання передбачає не тільки набуття студентами відповідних базових проектно-конструкторських умінь і навиків, а й ефективне формування у них цілої низки загальних та фахових компетентностей. Отже, використання ІКТ позитивно вплине на формування проектно-конструкторської компетентності інженерів, тому їх застосування слід виділити, як важливу умову формування досліджуваної компетентності.

Список використаних джерел

1. Антонець А.В. Особливості формування професійних умінь агроінженерів в процесі вивчення математичних дисциплін. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2018. Вип. (3) 38. С. 46-52. DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-46-52
2. Антонець А.В. Структура, зміст та умови формування проектно-конструкторської компетентності майбутніх інженерів аграрного профілю в процесі вивчення ними фізико-математичних та загальнотехнічних дисциплін. *Фізико-математична освіта*. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. Вип. 3(25). Частина 1. С. 32-37. DOI 10.31110/2413-1571-2020-025-3-005

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ MOODLE ТА GOOGLE MEET

Антонець А.В., к.пед.н., доцент;

Флегантов Л.О., к.фіз.-мат.н., доцент

Забезпечення високої якості навчання здобувачів вищої освіти в умовах пандемії COVID-19 є нагальною та актуальною задачею ЗВО. На даний час, для забезпечення дистанційного навчання використовуються наступні освітні платформи: HUMAN ШКОЛА, НОВІ ЗНАННЯ, ЄДИНА ШКОЛА, MOODLE, GOOGLE CLASSROOM та інші. Найбільш вдалими та ефективними, на нашу думку, є система MOODLE, яка широко використовується у ЗВО, та навчальна платформа GOOGLE CLASSROOM, що широко використовується у школах.

Наведемо основні переваги використання системи MOODLE, зокрема під час дистанційного викладання фізико-математичних дисциплін.

- *Спілкування викладачів і студентів* в режимі чату.
- *Можливість викладачів самостійно наповнювати свій курс* та розміщувати навчальні матеріали відповідно до тем та розділів дисципліни. Зокрема для фізико-математичних дисциплін це перш за все прикріплення pdf-файлів лекцій, практичних занять з докладно розписаними поясненнями та розв'язками вправ, методичних рекомендації, завдань для виконання самостійних робіт, питань підсумкового контролю тощо. Для фізичних дисциплін – розміщення лекцій, лабораторних практикумів, презентацій лабораторних робіт, відео та фото демонстрації фізичних дослідів тощо.
- *Можливість задавати завдання студентам.* Під час викладання фізико-математичних дисциплін доцільно зверху сторінки курсу кожного тижня розміщувати pdf-файли із завданнями і додатково інформувати студентів про їх появу на електронну пошту через функцію «Новини».
- *Наявність інструментів для проведення поточного контролю* знань здобувачів у вигляді завдань, самостійних робіт, тестів, контрольних робіт, перевірки конспектів тощо. Використовуючи функцію «Завдання» можна планувати час початку і завершення самостійної роботи, прикріплювати pdf-файл із завданнями для виконання, автоматизовано скачувати надіслані фото робіт студентів та відправляти їм на пошту результати оцінювання.
- *Можливість проведення підсумкового контролю знань* зокрема екзамену. Для проведення письмових іспитів з фізико-математичних дисципліни можна використати інструмент «Тести» у системі MOODLE, де в якості одного відкритого запитання студентам пропонується екзаменаційний білет. «Тести» мають досить багато різноманітних налаштувань і головне дають змогу забезпечити процес «рандомного» вибору екзаменаційних білетів тим самим забезпечуючи академічну добросовісність викладачів і студентів.

Якісне та ґрунтовне викладання фізико-математичних дисциплін не можливе без використання он-лайн засобів асинхронного відеозв'язку. Це пояснюється важливістю [1] та складністю опанування фізико-математичними дисциплінами без надання пояснень та спілкування у режимі реального часу всіх учасників навчального процесу. Проведення відеоконференцій з легкістю

дозволяє вирішити ці задачі. Зокрема, використання для цього платформи Google Meet має певні переваги, а саме: платформа не має часового обмеження на відміну від 40 хвилин у Zoom; наявність синхронізованого з Google Meet інструменту Google Календар, що дозволяє викладачу планувати майбутні конференції та відправляти запрошення учасникам по електронній пошті.

Наприклад, при викладанні дисципліни «Вища математика» за допомогою функції Google Meet «Розпочати презентацію зараз» для всіх учасників конференції на екран виводиться лекційний матеріал чи практичне заняття, і супроводжується докладними поясненнями викладача. Аналогічно демонструється та пояснюється хід виконання лабораторних робіт з фізики, для цього попередньо відзняті та оформлені досліди показуються у вигляді презентацій чи відеороликів з відповідними поясненнями та прикладами розрахунків. За допомогою Google Meet зручно проводити також захист лабораторних робіт, фото виконання яких уже завчасно надіслане на перевірку.

Проведення відео конференцій потребує великої попередньої підготовки: від викладачів – детальну розробку навчальних матеріалів для їх подальшої демонстрації; завчасне викладення їх у систему MOODLE у формі pdf-файлів, відеороликів, фотографій чи презентацій; планування відеоконференцій згідно розкладу занять та оповіщення про них здобувачам із зазначенням прямих посилань; від студентів – попереднього опрацювання відповідних лекційних, практичних та лабораторних робіт. Останнє потрібно для кращого засвоєння матеріалу в ході його демонстрації та пояснення на відеоконференції.

Досвід проведення он-лайн екзаменів з вищої математики показав, що використання однієї системи MOODLE не є достатнім і потребує одночасного застосування Google Meet або інших платформ відозв'язку. Це забезпечує ідентифікацію студентів та дозволяє викладачу своєчасно відповідати на організаційні запитання здобувачів вищої освіти. Окрім цього, постійний відеозв'язок під час письмового екзамену забезпечує прозорість його проведення та унеможливорює списування і будь-яку допомогу ззовні. Це забезпечує дотримання принципу доброчесності викладачів та студентів. В той же час система MOODLE слугує для надання студентам доступу до білетів та централізованого відсилання фото своїх робіт на перевірку. Оголошення результатів іспиту може також проводитись як через інструменти системи MOODLE, за допомогою відсилання студентам оцінок на їх електронну пошту, так і у Google Meet. Останнє дає змогу здобувачам уточнити свої результати, а викладачу, за необхідності, додатково перевірити знання студентів у ході безпосереднього спілкування з ними.

Список використаних джерел

1. Антонець А.В., Флегантов Л.О. Математична компетентність, як важлива складова професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. Вип. 10. Частина 3. С. 3-7

НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Дрожчана О.У., старший викладач;

Дудник В.В., к.т.н., доцент

Дистанційне навчання є сучасним надбанням запровадження інформаційних технологій в освітній процес у заклади освіти, що надають можливість суттєво покращити результати навчання. Комп'ютерні технології, Інтернет та засоби зв'язку, що для цього необхідні, дозволяють зробити навчання на основі використання комп'ютерної техніки набагато цікавішим.

Система дистанційного навчання передбачає використання інформаційних технологій при наданні освітніх послуг, можливість спілкування здобувачів вищої освіти з викладачем в режимі «online», віддалений доступ до навчальних матеріалів і розрахована, в основному, на свідомих здобувачів вищої освіти, які не потребують постійного контролю з боку викладача.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається, в основному, за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Згідно із законом України «Про вищу освіту» дистанційна освіта має офіційний статус самостійної форми навчання нарівні з очною, заочною та екстернатом [2].

Реалізація дистанційного навчання відбувається не тільки шляхом застосування дистанційної як окремої форми навчання, а й використанням технологій дистанційного навчання для підвищення ефективності класичних форм навчання у вищих навчальних закладах.

Використання дистанційного курсу поряд із традиційним викладанням дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» дає можливість активізувати навчально-пізнавальну діяльність здобувача вищої освіти та покращити якість викладання дисципліни. Застосування тестових та навчальних програм, створення дидактичних матеріалів в електронному вигляді, використання мультимедійних матеріалів під час лекцій та практичних занять, а також дослідження впливу параметрів виробничого середовища на організм людини при виконанні трудових обов'язків за допомогою комп'ютерних моделей під час лабораторних занять з дисципліни є нагальною потребою, якщо ми прагнемо забезпечити належну якість навчального процесу, особливо зараз, в умовах пандемії.

Інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу організоване на платформі Moodle, через розміщення в ній електронних навчальних курсів, що містять навчальні матеріали для самостійного вивчення й контролюючі-оцінювальні матеріали для оцінки ефективності самостійної

роботи здобувачів вищої освіти з курсом, а також засоби синхронної й асинхронної взаємодії з викладачем [4].

Функціональні можливості платформи Moodle великі, вона знаходить широке застосування серед закладів вищої освіти й дозволяє здійснювати контроль і оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти на всіх її етапах, починаючи з вивчення теоретичного матеріалу й закінчуючи підсумковим тестуванням, яке може бути підставою для допуску до подальшого заліку або іспиту. Основним компонентом такого середовища є електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК), за допомогою якого здобувачі вищої освіти мають реалізувати всі необхідні форми освітнього процесу, отримати знання, уміння й оцінювання цих знань. Сучасний навчальний курс забезпечує одночасно і якість освіти, і мотивування здобувачів вищої освіти до вивчення [3].

Розроблений дистанційний курс з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» є інтегрованим засобом створення навчального середовища, яке поєднує умовні інформативно-довідковий, навчально-тренувальний і комунікативний блоки. При створенні дистанційного курсу з дисципліни орієнтувалися на актуальність інформаційних матеріалів, різноманітність їх подання, використання не лише текстового формату, але й мультимедійних елементів.

Під час вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» використовуючи дистанційну форму навчання, мають місце такі переваги:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з навчальним контентом (конспектом лекцій) до початку заняття, що підвищує ефективність сприйняття нового матеріалу та скорочує час на його конспектування. Це також створює можливості для обговорення зі здобувачами вищої освіти складного матеріалу, практичного застосування нововведень у законодавчій та нормативній базі в життєвому середовищі людини та різних сферах людської діяльності тощо;

- підготовка до лабораторних та практичних робіт у будь-який вільний у здобувача вищої освіти час. Окрім того, електронна версія методичних матеріалів систематично оновлюється та містить найновіші дані, що не притаманне класичним методичним матеріалам;

- урахування індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти під час опанування курсу, адже, традиційно організований навчальний процес ігнорує цю реальність і вимагає, щоб всі здобувачі вищої освіти, які навчаються за денною формою навчання у вищому навчальному закладі, вивчили матеріал з однаковою швидкістю за відведену кількість годин, що, відповідно, не сприяє якості набутих знань;

- з'являється шанс пройти «тренувальний» поточний та підсумковий контроль. Створені за допомогою дистанційної технології тести дозволяють

здобувачам вищої освіти після вивчення кожної теми об'єктивно оцінювати рівень своїх знань. Після оцінювання знань студент набуває можливості ознайомитися з допущеними помилками та рекомендаціями щодо покращення отриманого результату;

- створюються можливості для ефективної організації самостійної роботи здобувача вищої освіти та систематичного її контролю без активного втручання викладача та значних витрат часу;

- підвищення взаємозв'язку теоретичного навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» з майбутньою фаховою діяльністю здобувача вищої освіти, за рахунок застосування навчальних фільмів, що дозволяє наочно ознайомитися з технологічними процесами на підприємстві, обставинами нещасного випадку на виробництві тощо;

- реалізація підприємницького підходу до навчання, завдяки тому, що здобувач вищої освіти у процесі розв'язання поставлених завдань використовує не тільки здобуті знання, а й набуває нові знання та практичний досвід [1].

Таким чином, освітня інноваційна діяльність має сприяти підвищенню конкурентоспроможності випускників вищої школи, досягненню більш ефективного розвитку суспільства. Модернізація системи вищої освіти пов'язується, насамперед, із введенням в освітнє середовище інноваційних технологій.

Використання елементів дистанційного навчання під час вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» сприяє підвищенню зацікавленості здобувача вищої освіти в навчальному процесі, активізації його пізнавальної діяльності, розвитку творчих здібностей. Систематична робота з дистанційним курсом дисципліни та зворотного зв'язку з боку викладача, здобувач вищої освіти може ефективно коригувати процес вивчення дисципліни.

Список використаних джерел

1. Дембіцька С.В., Кобилянський О.В.. Застосування дистанційного навчання під час викладання охорони праці. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. Вип 41. С. 287-291.

2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 / Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. Ст. 2004.

3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013. URL: Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

4. Шахіна І. Ю. Інноваційні методи, технології та моніторинг якості електронного навчання: навч. посібн. Вінниця: ФОП Тарнашинський О.В., 2018. 556 с.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Шпилька М.М., к.т.н., доцент

З початком пандемії, стало особливо помітно, наскільки сильно змінився сучасний світ. Зміни торкнулися всіх сфер життя, в тому числі і освіти.

З розвитком і поширенням інформаційних технологій сучасна освіта відчуває незворотні зміни. З аудиторій заняття перейшли у відеочати, на зміну паперовим підручникам прийшли цифрові.

Основними напрямками розвитку освіти на сучасному етапі є:

- швидкість, тобто динамізм пізнавальної діяльності, а не звичайне накопичення знань, яке зараз втратило свою силу;
- мотивація, тобто освіта необхідна для досягнення будь-яких цілей, пов'язаних з матеріальним благополуччям або підвищенням статусу, а викладачі стають швидше координаторами, які направляють студентів в онлайн- і офлайн-режимах;
- доступність інформації, що спрощує процес освіти;
- міждисциплінарний контент, який вимагає об'єднувати знання з різних сфер життя і діяльності людини, так само як і багато професій поєднують в собі багато навичок і напрямків діяльності [2].

Виходячи з цього в сфері освіти активно використовуються різні форми онлайн-навчання, наприклад, дистанційна освіта.

Пандемія COVID-19 змусила освітні заклади перейти на дистанційний формат навчання. Для цього викладачі використовують різні платформи для онлайн навчання (Zoom, Googl Meet і т.д.)

Як приклад діджиталізації в освіті можна назвати заміну звичних методів і форм навчання інтернет-технологіями: відеопрезентації, навчання через спеціальні портали, тестування та інше. Оцифровка навчальної інформації, з одного боку, прискорює і спрощує процес навчання, а з іншого - веде до втрати комунікативних, мовних навичок як у студентів, так і у викладачів.

Роль викладача в процесі навчання стає незначною, бо студент при навчанні самостійно «управляє» інформацією, викладач стає лише координатором. У багатьох країнах вже впроваджені в систему освіти роботи-викладачі (наприклад, Південна Корея). Так, директор Дослідницького центру інноваційних технологій навчання Університету Флориди Емілі Бейлор стверджує, що «на відміну від живого наставника, ми можемо управляти всіма параметрами педагогічного агента - міняти його стать, вік, етнічну приналежність, індивідуальність і стиль спілкування. Це призводить нас до широких можливостей в моделюванні і дослідженні різних стилів навчання і навчальних стратегій» [3].

Але проблема діджиталізації в освіті полягає і в тому, що люди різних поколінь по різному сприймають щось нове, яке диктується нам інформаційним суспільством.

Незважаючи на те, що діджиталізація освіти йде повним ходом, у неї є і інші недоліки. Так, при переході на дистанційний формат навчання, студентам не вистачало спілкування з одногрупниками, вони наголошували на проблемах з технікою, а також на складності навчання в домашній обстановці.

Особливо непросто перейти на дистанційний формат освіти було тим, хто живе в малонаселених районах з обмеженим доступом до мережі.

Крім того, не можна всьому навчити онлайн. У технічних науках через дистанційне навчання ми втрачаємо приблизно до 50% навичок. Адже, наприклад, в техніці для того, щоб дійсно зрозуміти якісь речі, треба не тільки про них почути, а їх «помацати». Проблемою і для студентів, і для викладачів стала технічна сторона організації навчання. Це застаріла як домашня, так і робоча комп'ютерна техніка, яка погано «тягне» сучасне програмне забезпечення.

Раніше процес пошуку необхідної інформації був досить трудомістким. У наш час для того, щоб отримати доступ до онлайн-уроків і до терабайтів освітнього контенту на будь-яку тему, досить ПК, або планшета. Сьогодні для планшетів розроблено безліч корисних додатків - як встановлених, так і доступних для скачування. Вони значно розширюють арсенал інструментів для студента, що в кінцевому підсумку допомагає досягати поставлених цілей в навчанні, а для любителів інтерактивних форматів освіти підійдуть навчальні ролики і відео-лекції, наприклад, на YouTube.

Уже в найближчому майбутньому планшети можуть замінити або доповнити підручники в більшості навчальних закладів.

На зміну класичній чорній дошці в багатьох аудиторіях прийшла цифрова або інтерактивна. Перевага подібного пристрою в тому, що, окрім записів, на ньому також можна дивитися різноманітний контент, взаємодіяти з іншими користувачами і використовувати спеціальні програми. Інтерактивна дошка робить роботу викладача і студента істотно простіше, дозволяючи виконувати будь-які завдання. Але недоліком є доволі висока її вартість. Як альтернативу з майже такими ж функціональними можливостями використовують мультимедійні проектори.

Подальшим кроком в діджиталізації навчального процесу є перехід на електронну форму документів забезпечення освітнього процесу та відмова від паперових носіїв. Водночас, недоліком цього є можливість втрати інформації через пошкодження цифрових носіїв, вірусну загрозу і можливість «зламу» сховищ сторонніми.

Незважаючи на те, що процес діджиталізації освіти не завжди йде гладко, всі факти говорять, що за цифровим навчанням майбутнє.

Список використаних джерел

1. Digital Technologies in Education. Retrived from: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digital-education-policies>.

2. Діджиталізація - процес цифрової трансформації суспільства. Retrived from: <https://mentamore.com/socium/didzhitalizaciya.html>.

3. Роботи-викладачі займаються зі студентами в онлайні. URL Retrived from: <http://www.membrana.ru/particle/9384>.

ДІДЖИТАЛЬНІ РЕАЛІЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГАЛУЗЕВЕ МАШИНОБУДУВАННЯ»

Яхін С.В., к.т.н., доцент;

Попов С.В., к.т.н., доцент;

Прілепо Н.В., здобувач PhD за кафедрою технологій
та засобів механізації аграрного виробництва

Швидкий розвиток науки і техніки у галузі машинобудування, зокрема сільськогосподарського, призводить до зміни запитів стейкхолдерів на ринку праці [1-2]. У результаті цього явища для системи вищої освіти України сформулювалися нові вимоги щодо якості підготовки здобувачів за освітніми рівнями: бакалавр, магістр, доктор філософії.

На даний час, найбільш показовою освітньою тенденцією є утворення діджитальних платформ. За їх допомогою відбувається процес організації та реалізації надання освітніх послуг. Результатом цього є: осучаснення середовища навчання; підвищення принципів наочності, доступності; підвищення ролі не лише викладача, а й здобувача.

Сучасний випускник спеціальності «Галузеве машинобудування» повинен володіти цілою палітрою здібностей, бути здатним до вирішення непростих науково-технічних задач для забезпечення стабільного розвитку машинобудівної галузі, що є провідним, потужним сектором промисловості держави. Саме від рівня розвиненості машинобудування залежать темпи та масштаби впровадження науково-технічних досягнень [3].

Відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності здобувач має оволодіти інтегральною компетентністю, що полягає у здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Щодо мети, то вона полягає у підготовці кадрів машинобудівної галузі, здатних до створення та синтезу новітніх моделей техніки сільського господарства, вирішенні проблем та задач пов'язаних із управлінням підприємств галузі, проектуванні та побудови інноваційних машин, їх практичного впровадження [4]. Отже, класичну модель змінює новий підхід. Він заснований на використанні сучасних інформаційних технологій, а також ініціативного самонавчання.

Сучасний навчальний процес для здобувача вищої освіти повинен стати не лише трансплантацією навичок і знань, від викладача, а впровадженням принципу «навчання протягом життя» [5]. Саме такий принцип повинен бути домінуючим у роботі вищої школи. Для впровадження інновацій необхідно оволодівати новими знаннями, набувати нових навичок. Це і сформує нові фахові компетентності.

Фахівець у сфері галузевого машинобудування – це спеціаліст, який є справжнім майстром вершин механічної інженерії, розбирається у складових частинах великих промислових підприємств, розуміє будову обладнання, промислових систем, що нерозривно пов'язані із сучасними інформаційними цифровими технологіями.

На сьогоднішній день в освітній галузі відбувається цифрова революція. Пандемія коронавірусу є одним із основних чинників, що прискорила процес діджиталізації не лише в освіті, а й інших галузях. За рахунок цього створилася оновлена навчальна аудиторія, серед ознак якої є складна мережа комунікацій. Віртуальні навчальні класи стали реальністю. Змінилося уявлення щодо організації навчального процесу. Сучасні інформаційні технології, що застосовуються кафедрою галузевого машинобудування, здатні забезпечити швидкий обмін інформацією, її інтерпретацію між викладачами і здобувачами, минаючи відстані та обмеження. Зокрема, науково-педагогічні працівники впроваджують у своїй професійній діяльності вміння та навички, здобуті під час проходження міжнародних стажувань на запрошення Instytut Badawczo-Rozwojowy Lubelskiego Parku Naukowo Technologicznego Sp. z o. o. (Lublin, Republic of Poland), ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян» (IESF) (м. Київ, Україна) за темами: «The cloud storage service for the online studying on the example of the Zoom platform», «The online studying as a non-traditional form of modern education on the example of the Zoom platform», «Use in modern online education of possibilities of cloud services on the example of the Google Meet, Google Classroom platform».

Отже, сучасний навчальний процес перейшов до нового цифрового формату, характеризується високим рівнем персоналізації для досягнення професійної мети, що приваблює здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1 Фролов Є.А., Коробко Б.О., Попов С.В., Бондар О.В. Технологічне забезпечення якості складання нероз'ємних з'єднань із використанням зварювальних пристосувань в умовах серійного виробництва: колективна монографія. Полтава, 2020. 256 с.

2 Підписання угоди про науково-технічне співробітництво на Інженерно-технологічному факультеті. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/news/pidpysannya-ugody-pro-naukovo-tehniche-spivrobitnytvo-na-inzhenerno-tehnologichnomu-fakulteti> (дата звернення: 16.12.2020).

3 Леховіцер В.О. Особливості розвитку машинобудівної галузі в сучасних умовах. Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 16.12.2020).

4 Біловод О., Ветохін В., Ляшенко С., Харак Р., Франк Т. Освітньо-професійна програма: машини та обладнання сільськогосподарського виробництва першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 133 Галузеве машинобудування галузі знань 13 Механічна інженерія (кваліфікація: бакалавр з сільськогосподарського машинобудування). Полтава: ПДАА, 2020. 21 с.

5 «Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/252/> (дата звернення: 16.12.2020).

ІНТЕРНЕТИЗАЦІЯ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Іванов О.М., к.т.н., доцент

Важливим аспектом навчальної роботи здобувача вищої освіти є практичне застосування у реальному житті тих теоретичних знань, які були набуті у ході сприйняття лекційного матеріалу та проведення семінарських чи практичних занять.

Ключовим варіантом по успішному вирішенню окресленого завдання є включення до навчальної програми підготовки здобувачів вищої освіти такого виду занять, як лабораторні роботи. Але здійснення лабораторно-дослідницької діяльності в рамках виконання тієї чи іншої лабораторної роботи в умовах дистанційної форми навчання, коли необхідна особиста фізична присутність здобувача біля лабораторного устаткування, є доволі утрудненим та складним завданням. Тому даний вид навчальної роботи, зважаючи на її безумовну важливість в підготовки кваліфікованих спеціалістів, є в більшості випадків не можливим до втілення.

Частковим вирішення даної ситуації є зміна підходу до розробки та проведення лабораторних робіт, які можуть здійснюватися без потреби фізичної присутності здобувачів в лабораторіях і дають можливість в режимі реального часу відслідковувати перебіг протікання певного фізичного процесу, що досліджується, з одночасним фіксуванням необхідних параметричних показників його реалізації. При цьому головна роль відводиться матеріально-технічному оснащенню, що дозволить практично втілити такий підхід при проведенні лабораторних робіт.

При оснащенні лабораторій потрібно вирішити дві основні задачі: надати можливість здобувачу споглядати реальну візуальну картинку про перебіг протікання фізичного процесу, що досліджується, та реалізувати технічну можливість фіксації та вимірювання необхідних фізичних, технологічних та інших параметрів, що можуть бути виміряні в кількісних одиницях.

Перша задача вирішується використанням із застосування технології Інтернет-відеоконференцій, що реалізується за використанням поєднання аудіо-та відеофіксуючого обладнання та різноманітного програмного забезпечення типу ZOOM, Google Meet, відео-чатів месенджерів та інше.

Друга задача знаходить своє вирішення у використанні концепції Інтернет речей (Internet of Things, IoT), що у нашому випадку передбачає використання різноманітних електричних перетворювачів фізичних величин, здатних до передачі вимірної інформації за використанням стандартних технологій передачі даних (Bluetooth, ZigBee, WiFi) єдиного центру збору, накопичення та ретрансляції зібраного масиву даних до відповідних Інтернет-ресурсів [1] або Web-серверів. Дані інтернет-ресурси можна реалізувати і на базі вузівського серверу, так і створити свій власний, але при цьому необхідно володіти навиками Web-програмування та мати знання з користування та

адміністрування баз даних, що створює певні перешкоди до широкого впровадження даної ідеї.

Як вихід із ситуації, це скористатися вже наявними можливостями та сервісами Інтернет простору.

Керування процесом дослідження та формування візуальної картинки в різних графічно-просторових формах та варіантах можна здійснювати із залученням спеціальних Інтернет-платформ типу ThingSpeak, AndroidThings, Kaa (рис.1), які у більшості своїй випадках проєктами з безкоштовним доступом та відкритим кодом. Дані платформи, сприймаючи інформацію через спеціальні Інтернет-канали, зокрема із застосуванням POST запитів по HTTP протоколу, в різноманітних форматах типу JSON, XML, CSV, здійснюють накопичення вимірювальних даних у хмарних засобах збереження інформації та із залученням скриптів різноманітних математичних редакторів типу MatLab, надають їм певну оцінку та характеристику, результати чого демонструється у доступній для розуміння та сприйняття формі довільному користувачеві. Це дає змогу здобувачу не лише споглядати, але й фіксувати необхідні йому параметри фізичного процесу, що відбувається.

Рисунок 1 – Інтернет-платформи для роботи з IoT

Перевагою використання Інтернет-платформ IoT є і той факт, що за допомогою них можна також здійснювати і дистанційне керування різноманітними механічними виконуючими засобами, що може бути використано для реалізації можливості здобувачу якось впливати на хід проведення лабораторних робіт.

Таким чином, використання сучасних можливостей Інтернет ресурсів та мережеских можливостей можна в певній мірі та частково нівелювати проблему неможливості проведення лабораторних робіт в умовах дистанційного навчання та покращити рівень практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Іванов О.М. Симбіоз інтернет технологій та мікроконтролерної техніки в навчально-дослідницькій роботі здобувача вищої освіти в курсі дисципліни «Теплотехніка» // 50-а науково-методична конференція викладачів і аспірантів «Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти». Полтава, 2018. С. 128-130.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Опара Н.М., к.с.-г.н, доцент

У Цифровій адженді України 2020 зазначено: «Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу, державних установ, стане звичним та повсякденним явищем, стане нашим ДНК, нашою ключовою аджендою на шляху до процвітання, стане основою добробуту України».

Модернізація системи освіти, підвищення конкурентоспроможності економіки, інформатизація суспільства та розвиток науково-технічного прогресу визначають якісно нові підходи до організації освітнього процесу.

Посилення ролі STEM-освіти зумовлюється підвищенням мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення предметів природничо-математичного циклу й, водночас, високим запитом виробничої сфери на працівників, що володіють компетентностями для постановки і виконання завдань у сферах: інженерії, медицини, екології, ІТ, фармацевтики, нанотехнологіях, авіабудуванні та інших [1].

Цифрова грамотність (або цифрова компетентність) визнана ЄС однією з ключових для повноцінного життя та діяльності людини, тому в Законі «Про освіту» зафіксовано, що формування інформаційно-комунікаційної компетентності є обов'язковим.

В останні роки в нашій країні проводилися і продовжують проводитися низка заходів щодо використання цифрових технологій в освіті. Це сприяє забезпеченню права кожного на здобуття освіти впродовж усього життя, рівність умов доступу до освіти, незалежно від місця навчання.

Сучасна вітчизняна освітянська спільнота потребує створення освітньої платформи, куди може зайти будь-хто: вчитель, викладач, батьки, учні, здобувачі вищої освіти і знайти там для себе цікаві й сучасні освітні матеріали. Вчителі та викладачі – з методик викладання, батьки та діти та молодь – з допоміжних матеріалів.

Саме такою метою і було створено в нашій країні платформу «ACCENT» (<http://accent.com/ua/>).

Питаннями модернізації в нашій країні займаються Інститут модернізації змісту освіти та Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України.

Якість запровадження STEM-освіти багато в чому визначається компетентністю та рівнем професійної діяльності науково-педагогічних

працівників і тим, наскільки вони активно використовують новітні педагогічні підходи до викладання й оцінювання, інноваційні практики міждисциплінарного навчання, методи та засоби навчання з акцентом на розвиток дослідницьких компетенцій.

Підвищення рівня та якості знань, формування сучасних навичок та компетентностей, навчання здобувати інформацію, спілкування іноземними мовами, індивідуальні програми навчання, впровадження нових предметів, підготовка до професій майбутнього та водночас цікаве і захоплююче навчання є головними завданнями реформ освіти конкурентоздатної країни та суспільств.

Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології надають можливість інтенсифікувати освітній процес, підвищити рівень та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань за допомогою медіа та інтерактивних засобів викладачам легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідно-пошукової роботи навчальних ігр. Як результат, здобувачі вищої освіти набагато краще засвоюють інформацію та формують відповідні навички, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатися, генерувати ідеї та творити.

Цифрові технології дають викладачу нові можливості, дозволяючи разом із добувачем вищої освіти отримувати задоволення від захопливого процесу спілкування і пізнання. Такі технології також допомагають викладачу автоматизувати більшу частину своєї роботи, вивільняючи час на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу із добувачами вищої освіти, забезпечують зворотній зв'язок, підвищують ефективність управління навчальним процесом та освітою в цілому.

Цифрова економіка задає принципово інші тренди, що орієнтовані на підготовку фахівців якісно іншого рівня. І справа тут навіть не в тому, що цілий ряд спеціальностей з минулої економіки не лише втрате свою затребуваність, або взагалі зникне з ринку праці. Багато буде залежати від того, наскільки конкретні знання, навички та уміння, отримані в процесі навчання будуть узгоджуватися з форматом цифрової економіки, який сам буде переживати постійні і достатньо швидкі зміни [2].

Підготовка спеціалістів такого рівня вимагає відповідальних навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій у професорсько-викладацького складу.

Безумовно, позитивним моментом є формат електронної освіти. Поява онлайн курсів, з використанням ІТ-технологій, дозволяє в зручний час і в будь-якому місці отримувати знання без участі викладача.

По відношенню самих освітніх програм також необхідний постійний моніторинг з метою їх адаптації стосовно до потреб цифрової економіки.

Сьогодні здобувачі вищої освіти відкрито заявляють про необхідність отримання більш поглиблених знань з дисциплін в галузі обробки і аналізу великих даних, статистики, прикладної інформатики.

Для оцінки потенціалу використання цифрових технологій в освітньому процесі можна розглядати два критерії – «результативність» і «економічна ефективність».

З позиції результативності це означає, що застосування цифрових технологій повністю сприяє задоволенню потреб підвищення якості освітнього процесу (наприклад, самостійне вивчення окремих тем, скорочення термінів навчання (проходження тем), індивідуалізація навчання).

З іншої сторони – використання тієї чи іншої цифрової технології повинно знижувати витрати бюджетних (позабюджетних) витрат самого ЗВО.

Проведенні дослідження свідчать про необхідність отримання реальних знань і практичних навичок у процесі засвоєння освітніх програм для успішного працевлаштування.

За даними моніторингу 54% здобувачів вищої освіти найбільш важливими факторами успішного працевлаштування вважають саме практичні конкретні знання і уміння, при цьому більше 40% здобувачів вищої освіти необхідні базові теоретичні знання, більш того третині необхідні аналітичні навички і методи аналізу даних.

Лідуюче положення за чисельністю фахівців в галузі інформаційно-комунікаційних технологій займає Фінляндія (доля таких фахівців становить 6,8%, на другому місці – Швеція – 6,6%, на третьому – Естонія – 5,6%).

До країн лідерів за цим показником можна віднести Португалію, Сербію, Чорногорію, Болгарію, Латвію, Кіпр [3].

Цифровою освітою є об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадженню нових інформаційних та освітніх технологій, застосуванню прогресивних форм організації освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів.

Серед основних напрямків цифровізації освіти виділяють наступні:

1. Створення освітніх ресурсів і цифрових платформ з підтримкою інтерактивного та мультимедійного контенту для загального доступу закладів освіти та здобувачів вищої освіти, зокрема інструментів автоматизації головних процесів роботи навчальних закладів.

2. Розроблення та впровадження інноваційних комп'ютерних мультимедійних та комп'ютерно-орієнтованих засобів в навчання та обладнання для створення цифрового навчального середовища (мультимедійні аудиторії, науково-дослідних STEM-центрів лабораторії, інклюзивних груп, груп змішаного навчання).

3. Організація широкосмугового доступу до мережі Інтернету учнів та здобувачів вищої освіти у навчальних класах та аудиторіях в закладах освіти всіх рівнів.

4. Розвиток дистанційної форми освіти з використанням когнітивних та мультимедійних технологій. Останнє дуже актуально в період майже річної пандемії covid-19.

Список використаних джерел

1. ru.osvita.ua/legislation/ser_osv/65463
2. Кабінет Міністрів України Розпорядження від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації».
3. Юсупова С.Я., Позднеева С.Н. Образования в эпоху цифровой экономики. Управления экономическими системами: электронный научный журнал. – 2018. - №2 (108).

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГІЙ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Прасолов Є. Я., к.т.н., доцент

Використання інформаційних технологій, а також платформ та інструментів, представлених у Всесвітній мережі Інтернет давно стали невід'ємною частиною освітнього процесу в Україні. Дистанційна освіта основний вид навчання на період карантинних обмежень у вищій школі набула вирішального значення у системі освіти. В цей непростий період в житті країни вона стала тестом для педагогів на інформаційну грамотність і готовність до викликів нової реальності освітнього процесу. Завданням сучасної педагогічної науки це розробка ефективних методики дистанційного навчання з застосуванням новітніх інтернет-технологій. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я протиепідемічні заходи можуть тривати до двох років і швидкого повернення до звичних методів навчання не відбудеться.

Розвиток дистанційної освіти базується на потребах сучасного суспільства: мобільність і свобода пересування учасників освітнього процесу; вільний доступ до освіти; організація прозорої комунікації учасників і усунення суб'єктивних чинників в їх взаємодії.

Активний розвиток дистанційної освіти з використанням інтернет-технологій проявився на початку 2000-х років., в період розповсюдження персональних комп'ютерів, особливо в США і Європі. Так, відсоток споживачів мають щоденний вільний доступ до мережі Інтернет в Європейському Союзі з 2006 до 2018 року зріс з 38 до 82%. Значно розширився перелік пристроїв: від стаціонарного персонального комп'ютера до смартфона, планшета, ноутбука, нетбука або електронної книги з використанням в професійних, освітніх, комунікаційних і розважальних цілях. Вік постійних користувачів Інтернет-ресурсів становить 16...74 років. Такий рівень діджиталізації населення Європейського союзу відкриває необмежені можливості для впровадження дистанційної освіти з використанням інтернет-технологій [1].

В цей час в Європі відбувається активне дослідження і розробка методики щодо впровадження дистанційної освіти з використанням інтернет технологій. Відомі дослідження [2], в яких визначена позитивна динаміка ставлення студентів до дистанційної освіти в період з 2010 по 2014 роки. У 2018 році в Португальському університеті проведено дослідження з вивчення очікувань,

переваг та ефективності використання інтернет технологій серед студентів. Встановлено, що вони вважають за краще поєднувати інформаційні ресурси з комунікаційними для спілкування та обговорення навчальних матеріалів .

Проведені дослідження в Бразилії підтверджують переваги дистанційної освіти: гнучкість, доступність, низькі капіталовкладення, практичність. Проте наголошується доцільність поєднання дистанційної з освітою класичною, а також необхідність у підготовці педагогів до нових освітніх реалій і розробці уніфікованих комунікаційних методів [3].

У дослідженнях турецьких вчених ставиться акцент на взаємодії «обличчям до обличчя» при дистанційному навчанні з використанням комунікаційних інтернет-інструментів [4]. Також в цій країні вчені піднімають питання етичної сторони дистанційної освіти, проблема розриву соціальних зв'язків і кібер-загроз які стоять перед ринком освітніх послуг [5].

Вчені встановили інтерес до післядипломної освіти користувачів старше 25 років, які віддають перевагу дистанційній освіті, поєднуючи навчання з роботою. Тому, гнучкість графіка і самостійна організація є основним фактором, який обумовлює вибір дистанційного навчання [6].

В сфері дистанційної освіти відомі книги, колективні монографії, посібники, підручники, окремі публікації. У світовій педагогічній літературі існує цілий ряд видань спрямований на узагальнення методики, виявлення найбільш ефективних методів викладання, технічних засобів, програмних продуктів та Інтернет-ресурсів . Відомо, що посібникам, в основному більше 10 років, але вони заклали основи для подальшого розвитку освіти. На думку автора, видання не встигають за технологіями, що розвиваються .

Відомі публікації С. Л. Лобачова, Е.Ф. Попова, С.Н. Семеніхіна [7], які розглядають інструменти і підходи до дистанційної освіти. Дослідження в роботах С. А. Дятлова і Ф.В. Толстопятенко [8] описані переваги, методи і засоби дистанційної освіти із застосуванням інтернет-технологій.

З аналізу літератури очевидно, що тема застосування інтернет-технологій в дистанційній освіті широко розкрита в публікаціях вітчизняних і зарубіжних вчених. Однак, ніхто з дослідників не розглядав проблему повного переходу на дистанційне навчання, яке стало реальністю в зв'язку з всесвітньої пандемією. Саме це питання стане основним для вчених найближчим часом.

Проблемою, яка стала перед педагогами, практично є забезпечення ефективного навчання при повному виключенні контакту між учасниками освітнього процесу і перехід на 100% дистанційної освіти, яке передбачає передачу знань та оцінку засвоєння студентам. Широке поширення інформаційних технологій робить завдання здійсненним. Однак, залишаються завдання, які належить вирішити для забезпечення високої якості навчання. Для цього потрібно забезпечити: готовність педагогічних кадрів до використання інформаційних технологій, які замінять традиційні методи викладання; простоту і доступність освоєння знань з використанням інтернет-технологій студентами та об'єктивність оцінювання знань.

Метою дослідження: виявити оптимальні методи і обґрунтувати ефективність застосування для дистанційної освіти .

Для досягнення мети: слід вивчити існуючі методи і засоби дистанційної освіти з використання інтернет-технологій і комунікаційних систем, які забезпечать максимальне задоволення без додаткових перетворень в найкоротші терміни; розробити та обґрунтувати способи їх застосування в ситуації, що склалася з урахуванням реалій сучасної системи освіти. Основними методами проведення дослідження є збір, аналіз і обробка даних, а також синтез отриманих знань з метою розробки нових рішень по темі дослідження. Аналіз літератури дозволить визначити ступінь виконання завдань, що стоять перед сферою освіти в питанні дистанційної освіти і інтернет-технологій. Синтез знань отриманих в ході дослідження, а також особистий педагогічний та соціальний досвід автора дозволить розробити актуальні і практично значущі рішення для підвищення ефективності дистанційного навчання з використанням-інтернет технологій.

Розглянемо основні складові, процесу дистанційного навчання із застосуванням інтернет-технологій. Апаратне забезпечення, яке виступає засобом реалізації дистанційного навчання. З метою дослідження розглядається перелік технічних засобів, які найбільш доступні учасникам навчального процесу. Це, персональні комп'ютери, які мають доступ до мережі Інтернет, оснащені засобами для голосового та відеозв'язку і забезпечені необхідними програмними продуктами. Більшість персональних комп'ютерів зараз є ноутбуками і мають певну мобільність, яка обмежена в просторі дією мережі Wi-Fi або дротового інтернету і доступом до електричної мережі.

Другим найбільш поширеним засобом є смартфон, який має доступ до мобільного інтернету 3G і 4G і більш тривалий період роботи без підзарядки. Вони обладнані необхідними засобами для голосового та відеозв'язку. Однак існують деякі обмеження щодо застосування програмних продуктів.

Іншою проблемою пов'язаної з апаратним забезпеченням є матеріальний стан учасників навчального процесу. Тому, доцільно розглядати комбінацію на коштів в реалізації дистанційного навчання, як найбільш поширених і доступних для учасників навчального процесу.

Інфраструктура і пропускна здатність інтернету, а саме можливість підключення та безперебійного обслуговування великої кількості користувачів раніше не відповідала вимогам. Ще 5-7 років тому це було складною технічною проблемою. Нині ця проблема практично вирішена за допомогою підвищення швидкості інтернету і його пропускної здатності; доступний 3G і 4G інтернет, все більше розповсюдження набуває 5G. Також, поширений бездротовий зв'язок Wi-Fi в громадських місцях, університетах, кафе і бібліотеках. Отже, інфраструктурне питання швидкості і пропускної здатності варто забезпечити у віддалених регіонах

З вищевикладеного випливає, що найбільшим полем діяльності видається саме третій рівень інтернет-технологій в освіті - розробка додатків і систем комунікацій учасників освітнього процесу. Дисципліни для різних спеціальностей мають особливості викладання для традиційної дистанційної освіти. У педагогічній літературі існує предметна класифікація дисциплін: - гуманітарні, природничі та технічні ,але немає універсальних методів

викладання. Нині слід проаналізувати застосовність тих чи інших засобів до викладання дисциплін.

Сучасним студентам необхідно вивчати багато предметів, для яких ринок додатків і ресурсів не є на стільки розвиненим. Оптимальним засобом для цього є система MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment - модульна об'єктно-орієнтоване середовище), яка забезпечує наповнення курсу навчальними матеріалами, віддалене управління ними, створення системи контролю та оцінювання знань. Крім того, система може включати елементи навчання (лекції, практичні, лабораторні), комунікаційні засоби - електронна пошта та обмін вкладеними файлами, форуми, чати, блоги. При доповненні викладання відео конференціями за коштами Zoom, Skype, Google Hangouts, можна забезпечити якісну дискусію за участю суб'єктів навчального процесу.

Для студентів технічних спеціальностей обов'язковим стає атрибут відео лекції, з подальшим обговоренням в режимі відео-конференцій. Буде доцільним створення закритих груп в соціальних мережах, які будуть об'єднувати учасників навчального курсу. Особливо гостро питання розробки методики ефективної дистанційної освіти варто для цих спеціальностей, де практичні заняття та лабораторні роботи є невід'ємною частиною навчального процесу. В цьому випадку, викладачам доведеться проводити заняття в лабораторіях. По закінченню проведеної лабораторної роботи, знятих показань їх обрахунків та інших необхідних дій передбачених навчальним планом, можна провести опитування студентів з використанням засобів відео конференцій.

Зараз в мережі інтернет можна знайти велику кількість графічних навчальних матеріалів із загальнотехнічних дисциплін, які теж можна використовувати як частину навчального процесу та наповнювати файли MOODLE. Для виконання завдань з технічних дисциплін дуже корисним і зручним є різноманітні засоби автоматичного проектування (САПР), наприклад AutoCAD, SolidWorks, Inventor, демо-версії які є широко доступними для студентів і викладачів. Для точних дисциплін і перевірки завдань, які виконують студенти доцільно використовувати програмні продукти, наприклад MathCad, які слід програмувати відповідно до завдань. Це збереже час викладача, яке можна буде використовувати для розробки нових навчальних матеріалів.

В ході детального вивчення існуючих методичних і наукових матеріалів в сфері застосування інтернет-технологій в дистанційному освіті серед вітчизняних і зарубіжних матеріалів, виявлено, що незважаючи на широку представленість теми в публікаціях, до сього часу не була необхідність повного і термінового переходу освіти на дистанційний режим. Вченими досліджено перелік найрізноманітніших питань, проте ні в одному з вивчених публікацій не представлена схема застосування різноманітних апаратних, програмних і навчальних засобів для викладання дисциплін в дистанційному режимі.

Більшість відомих досліджень описують і комбінацію традиційних способів навчання з дистанційними. Крім того, вони спрямовані на розробку нових схем зв'язків між суб'єктами навчального процесу, впровадження яких вимагає певного часу, технічного оснащення і кваліфікації педагогів та студентів. Сформована епідеміологічна ситуація змушує працювати і виходити з наявних засобів і методів, які є в розпорядженні студентів і викладачів, які вже освоєні на достатньому рівні. Максимально швидке впровадження запропонованих в дослідженні методів і засобів забезпечить збереження життя і здоров'я учасників навчального процесу при збереженні якості освіти.

Цінність дослідження полягає в тому, що повністю враховують існуючі ресурси і кваліфікацію суб'єктів освіти в даний момент часу і дозволяють негайне використання результатів. Воно враховує результати попередніх публікацій про динаміку діджиталізації суспільства, поліпшення відносини вікових груп до інтернет-технологій і підвищення рівня володіння ними. Також використаний досвід застосування різних програмних і апаратних засобів в дистанційній освіті.

Результати є розвитком попереднього дослідження, з використання власного педагогічного та соціального досвіду автора, який підтверджує можливість негайного впровадження без тривалої підготовчої роботи.

Дане дослідження є сучасним серед представлених в науковій і методичній літературі, так як автором відзначається деякий необґрунтований спад інтересу вчених в останні 2-3 років до теми дистанційної освіти за коштами інтернет-технологій. Постійний розвиток технологій і мінливі умови і реалії сучасної освіти роблять цей напрям досліджень не тільки актуальним, а й життєво необхідним для розвитку сфери освіти і підвищення якості освітніх послуг.

Таким чином, результати досліджень є новою течією в даному напрямку досліджень і мають теоретичну і практичну цінність.

У процесі дослідження проведено детальний аналіз літератури, а також існуючих тенденцій техніки і технологій в сфері дистанційної освіти з використанням інтернет-технологій. В результаті аналізу встановлено, що сфера досліджень даного питання отримала найбільший розвиток в період з 2003 по 2010 роки, потім спостерігається певний спад інтересу вчених до цього питання. Найбільш поширеними темами досліджень цього напрямку є ставлення суб'єктів навчального процесу до дистанційних методів навчання, розробка нових методів і техніко-соціальних схем його застосування, визначення ефективності дистанційної освіти, вивчення етичних питань і соціальних процесів пов'язаних з використанням інтернет-технологій і комунікаційних систем.

Встановлено, що сучасна науково-педагогічна література не містить рекомендацій щодо застосування програмно-апаратних засобів і навчальних матеріалів в залежності від особливостей дисциплін.

Відповідно до завдання дослідження проведено: вивчення існуючого забезпечення дистанційної освіти з використанням програмно-апаратних засобів та проаналізовані доцільність і ефективність застосування їх для

дистанційного викладання дисциплін ; обґрунтовано можливість негайного впровадження отриманих результатів дослідження для забезпечення дистанційної освіти в умовах епідемії COVID-19 без необхідності тривалої підготовки і матеріальних капіталовкладень. Результати дослідження допоможуть забезпечити збереження життя і здоров'я учасників навчального процесу при високій якості без додаткових матеріальних і організаційних витрат.

Список використаних джерел

1. Eurostat regional yearbook. 2019 edition (2019). Publications Office of the European Union, 2019, p.131 - 143.
2. Celika B., Uzunboylua H. (2015). High School Students 'Attitudes towards Distance Education: Comparative Study. Procedia-Social and Behavioral. Sciences 197, 292 - 297.
3. FB de Oliveira, AP Lukosevicius GG Marchisotti (2017). The social representation of distance education from a Brazilian perspective. Ensaio: aval.pol.públ.Educ. vol.25 no.96 Rio de Janeiro jul./set. 2017 Epub 15-Maio-2017.
4. A. Marsapa, M. Narinb (2009). The integration of distance learning via internet and face to face learning: Why face to face learning is required in distance learning via internet? Procedia Social and Behavioral Sciences 1, 2871-2878 /
5. Erturguta R., Soysekercib S. (2010). Ethic dimension and social consequences of distance education applications. Procedia Social and Behavioral Sciences 2, 1229-1232.
6. Nichifor B. (2014 року).Information technjlogy and Romanian higher education - evidence on linked dynamic / Studies and Scientific Researches. Economics Edition, No 19, 1
- 7.С.Л.Лобачова, С.Н. Семеніхіна (2001).Інтернет-технології в дистанційній і відкритій освіті. Educational Technology & Society 4 (2), С 194 - 204.
8. С. А. Дятлова, Ф.В. Толстопятенко (2000). Інтернет-технології та дистанційна освіта / Інформаційне суспільство, вип. 5, с. 29 - 37.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЕКТУВАННІ ДЕТАЛЕЙ ТА ВУЗЛІВ В АВТОМОБІЛЬНОМУ МАШИНОБУДУВАННІ

Іванюта М.В., к.т.н.;
Назаренко О.О., к.т.н.

У тезах розглядаються ряд загальних проблем, що виникають при проектуванні як автомобілів так і машин іншого призначення. Велика увага приділяється вибору правильної методики моделювання як окремих елементів, так і закінчених виробів.

Україна має досить сприятливі передумови для розвитку автомобілебудування: достатнє виробництво металу, розвинута хімічна промисловість.

Автомобільна промисловість кооперується із заводами, які випускають двигуни, окремі вузли і агрегати автомобілів (Мелітополь, Полтава, Херсон, Чернігів, Синельникове, Кременчук), електрообладнання (Херсон, Сутиска Вінницької обл.), запасні частини (Чернігів).

Спільні зусилля виробників систем САПР і розробників деталей та вузлів машин довгий час спрямовані на пошук найбільш ефективної методології проектування компактних модулів з використанням високочастотних систем моделювання. Головна проблема полягає в тому, що спроектовані машини в процесі проектування мають яскраво виражену тривимірну структуру, інтегровані компоненти

У відповідності до сучасних підходів педагогічної науки технологізація як неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження при проектуванні нововведення є суттєвою ознакою інноваційних процесів у сфері вищої освіти.

В практичній діяльності інженера-механіка з проектування обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції все більш необхідною складовою є застосування теоретичних положень сучасних методів проектування. Вони використовуються у процесі розробки проектів з різноманітних технічних рішень відповідно до їх цільового призначення. Метою будь якої дисципліни є освоєння студентами основних теоретичних положень на прикладах комплексного рішення задач базового устаткування, його модернізації, обґрунтування вибору рішень та перспективи розвитку і застосування.

Особливістю навчального процесу у вищих навчальних закладах є протиріччя між консервативними традиціями викладання та інноваційними пропозиціями щодо удосконалення сучасних методик навчання.

Вивчення курсу базується на широкому використанні фізичних уявлень та теоретичних положень фундаментальних, інженерних і профільюючих дисциплін, що розкривають фізичну сутність процесів, які протікають при проектуванні технологічного обладнання.

Міждисциплінарні зв'язки технічних навчальних дисциплін такі як: «Математика», «Інженерна та комп'ютерна графіка», «Інформатика», «Опір матеріалів», «Деталі машин», «Гідравліка та приводи механотронних систем», «Теоретичні основи теплотехніки», «Механіка твердого деформованого тіла», «Технологічні основи машинобудування», «Сучасні методи розрахунку процесів і апаратів», «Процеси, апарати і машини галузі» тощо.

Проектування являє собою послідовність виконання взаємообумовлених дій - процедур. У свою чергу, процедури передбачають використання певних методів, заснованих на тих чи інших законах природи і суспільства [1].

Метод - це прийом або спосіб дії з метою досягнення бажаного результату. Його вибір залежить не тільки від виду розв'язуваної задачі, а й індивідуальних рис розробника (його характеру, організації мислення, схильності до ризику, здатності приймати рішення і нести за них відповідальність і т.п.), умов його праці та оснащеності засобами електронно обчислювальних машин [1].

В дисципліні значна увага приділяється виявленню і використанню взаємозв'язку між окремими спеціальними дисциплінами в процесі проектування машин і обладнання як для сільськогосподарського машинобудування так і машинобудування в інших сферах життя. Сюди входять такі розділи, як технологічне проектування, системний підхід та інше, що представляє значний інтерес для сучасного інженера, проектувальника чи конструктора.

Складність процесу проектування (як і будь-який іншої творчої діяльності) полягає в нестандартності проектних ситуацій, які викликають необхідність знання і володіння різними методами: евристичними, експериментальними, формалізованими [2].

Евристичні методи оперують поняттями і категоріями (абстрактними, конкретними).

Формалізовані методи - конкретними параметрами або їх групами.

Експериментальні методи - фізичними (та іншими) об'єктами і їх характеристиками. Застосування методу дозволяє знайти те чи інше рішення.

Разом із цим, випускники можуть застосовувати такий інструментарій, як програмні продукти, що дозволяють моделювати будь-які технічні об'єкти і їх роботу, проводити віртуальні випробування цих моделей, застосовувати комп'ютеризовані системи автоматизованого проектування та системи неперервного управління життєвим циклом продукції для ефективного виготовлення заводами-виробниками з використанням існуючого на базі підприємства промислового устаткування і верстатів, системи опалення і охолодження, транспортних систем тощо.

Ті методи, якими будуть володіти студенти з відмінними характеристиками і високою ефективністю, часто називають сильними рішеннями. Застосування комплексу методів завершується вибором остаточного варіанту, тобто прийняттям ефективного рішення.

Список використаних джерел

1. Руденко П.А. Проектирование технологических процессов в машиностроении, Київ: Вища школа, 1985. 255 с
2. Казак І.О. Методологія проектування. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 44 с.

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Овсієнко Ю.І., к.пед.н., доцент;

Рижкова Т.Ю., старший викладач;

Негребецький І.С., старший викладач

Трансформаційні процеси сучасного світу змінюють умови існування суспільства, надають людині більше відкритого, вільного простору для спілкування, обміну знаннями та поширення думок. Це є свого роду постійним викликом, що вимагає від людини вміння вчасно адаптуватися, не втрачаючи індивідуальності, і, одночасно, розвивати свої творчі здібності. Нова генерація

фахівців, здатних легко адаптуватися до умов сьогодення, потребує пошуку дієвих шляхів, що допоможуть якісно їх підготувати до жорстких конкурентних вимог сучасного ринку праці у контексті існування цифрового суспільства.

Наукові аспекти впровадження цифровізації у життя суспільства висвітлено у роботах Д. Тапскотта, П. Самуельсона, Д. Белшоу, Дж. Стоммела, Б. Гірша, Г. Крибера та інших. Використанню цифрових технологій в освітній діяльності у вищій школі присвячені дослідження О. Алексєєва, О. Глазунової, Є. Полат, І. Роберт, М. Шишкіна та інших науковців.

Метою існування сучасного освітнього середовища є розширення освітніх можливостей, одержання актуальних практичних умінь та навичок, формування компетентностей, що відповідають вимогам часу. Якісна реалізація зазначених цілей потребує ефективного використання інтернет-ресурсів, необхідного професійного програмного забезпечення, що вимагає від фахівця вміння своєчасно пристосовуватися до швидкоплинного розвитку цифрового світу. Але, поряд із тим, для зниження ризиків, пов'язаних із захистом авторського права власних інтернет-публікацій, персональних даних, інформаційного середовища необхідно розвивати цифрову компетентність. Формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти повинна здійснюватися на засадах розуміння швидкозмінності сучасних інформаційних технологій та їх стрімкого розвитку, а саме: штучного інтелекту, інтернету речей, хмарних технологій Web 4.0, віртуальних (цифрових) освітніх середовищ, веб-портфоліо, освітніх блокчейнів, масових відкритих онлайн-курсів тощо.

У зв'язку з цим, нормативно-законодавча база для ефективної життєдіяльності суспільства в сучасних умовах в останні роки набувала вагомих трансформацій. У 2016 році було прийнято Рамку цифрової компетентності громадянина (DigComp 2.0, 2016), що стала орієнтиром для країн Європи в розробці стандартів у сферах освіти та зайнятості всіх верств населення. Роком пізніше з'явилася Рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu, 2017), де окреслено форми та методи формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу та особливості утворення цифрового навчального середовища у закладі освіти. У 2018 році Рада ЄС та Європейський парламент ухвалили Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом усього життя, де визнано, що цифрова компетентність повинна стати однією з 8 ключових для повноцінної життєдіяльності громадянина ЄС.

В умовах четвертої промислової революції цифрова компетентність націлена на забезпечення відповідального, впевненого, критичного використання цифрових технологій для навчання, професійної діяльності та повноцінної соціальної участі у житті суспільства. Концептуально еталонна модель (DigComp 2.1), адаптована до українського суспільства, орієнтована на базовий, середній та високий рівні володіння цифровими компетентностями у сферах: основ комп'ютерної грамотності, інформаційної грамотності, опрацювання даних, створень цифрового контенту, комунікації та взаємодії у цифровому суспільстві, безпеки у цифровому середовищі, розв'язанні проблем

у цифровому середовищі та навчанні впродовж життя. За даними Міністерства цифрової трансформації у 2019 році за результатами загальнонаціонального опитування 37,9 % українців у віці 18-70 років мають цифрові навички нижче середнього, а 15 % взагалі ними не володіють [1]. Одним із пріоритетних напрямів повинно бути формування на державному рівні єдиних підходів щодо рівнів володіння цифровими компетентностями у професійних стандартах.

Для формування цифрової компетентності фахівців інженерних спеціальностей аграрного спрямування у навчально-виховний процес необхідно систематично впроваджувати демонстрації різноманітних цифрових технологій, навчати правилам самостійного пошуку та фільтрування інформаційних потоків, прищеплювати навички застосування відкритих онлайн-ресурсів різних тематик тощо. Це все допоможе зорієнтувати майбутніх фахівців на навчання впродовж всього життя та самоосвіту. Система цифрової освіти зосереджується на інформаційних ресурсах, системі управління та телекомунікаціях. Підвищення динамічності та мобільності майбутніх фахівців можливе за рахунок персоналізації навчального процесу під індивідуальні потреби здобувача, що мотивує на подальшу самоосвіту. Під час занять та у процесі самостійної роботи доцільно пропонувати студентам використовувати різноманітні методи пошуку інформації з визначеної тематики, її опрацювання та фільтрування, застосування програмних продуктів для обробки значного масиву числових даних, створення графічних побудов, прогнозування результатів моделювання тощо. У процесі такої діяльності викладач виступає координатором цифрового освітнього процесу, що допомагає інтенсифікувати навчальний процес, підвищити рівень і якість сприйняття та засвоєння знань. Синхронізація скоординованих викладачем цифрових технологій із навчальним процесом, якісний контроль здобутків навчання дозволить у короткі терміни отримати високі результати навчання.

Таким чином, цифрова компетентність має вагомий вплив на сучасне суспільство, надаючи можливості та переваги тим, хто вміло застосовує знання, вміння, навички у професійній діяльності цифрового суспільства. Завданням сучасної вищої освіти є формування та розвиток цифрової компетентності для підготовки фахівців усіх галузей і спеціальностей.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку цифрових компетентностей в суспільстві України : проєкт / Кабінет Міністрів України. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects> (дата звернення: 28.12.2020).

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Лапенко Т.Г., к.т.н., доцент

Планомірна реалізація основних принципів організації праці, досягнень наукового управління, розробка і впровадження стандартів вищого навчального закладу по безпеці праці дають можливість перейти від контролю вимог, норм і правил охорони праці у закладах вищої освіти (ЗВО) і здійснення періодичних

перевірок стану охорони праці в структурних підрозділах до єдиної системи управління безпекою в навчальному процесі при виконанні лабораторно-практичних, науково-дослідних робіт і адміністративно-господарській діяльності. Управління охороною праці у ЗВО повинна здійснюватися на всіх стадіях навчальної, науково-дослідної і виробничо-господарської діяльності та охоплювати всі рівні діючої в ньому організаційної структури: ректорат (підрозділи), факультети, кафедри, лабораторії, майстерні, робочі місця працівників і студентів.

Управління охороною праці повинно здійснюватися шляхом використання комплексу організаційних, технічних, гігієнічних, законодавчо-нормативних, психологічних, педагогічних і соціально-економічних заходів на основі реалізації таких функцій:

- складання плану заходів по охороні праці (перспективного комплексного плану покращення умов, охорони праці і санітарно-оздоровчих заходів на майбутнє, поточного – угода між адміністрацією і профспілкою по виконанню номенклатурних заходів по охороні праці, плану санітарно-оздоровчих заходів по зниженню захворювання студентів, постійний моніторинг рівня захворюваності на COVID – 19, оргтехзаходів по впровадженню стандартів системи безпеки праці, плани роботи служби охорони праці і всіх структурних підрозділів ЗВО);

- організації системи управління охороною праці (розробка і впровадження автоматизованої системи управління, чітка диференціація всіх елементів процесу навчання і виробництва і, в першу чергу, діяльність органу управління, покращення організаційної структури, яка пов'язана з організацією в ЗВО відділку, кафедри та контрольно-вимірювальних лабораторій, робота яких дозволила б в короткий термін впроваджувати останні досягнення в області охорони праці і проводити необхідні дослідження, які відображають специфіку ЗВО;

- оперативним керуванням і координацією робіт по охороні праці (здійснюється під керівництвом ректора ЗВО з усіма структурними і виробничими підрозділами робіт по забезпеченню безпечних умов праці за рахунок розподілу функцій, прав і персональної відповідальності посадових осіб, підготовка наказів та розпоряджень);

- контролю і обліку виконання вимог законодавчо-нормативної документації по охороні праці (проведення в структурних та виробничих підрозділах і безпосередньо на робочих місцях оперативного адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці, паспортизація санітарно-технічного стану лабораторій, установок, майстерень і наявність засобів індивідуального і колективного захисту, перевірка виконання планів роботи по забезпеченню вимог безпеки керівниками робіт, проведення оглядів й взаємоперевірок);

- стимулювання робіт по підвищенню рівня охорони праці (на основі розробленої методики в ЗВО здійснення морального і матеріального стимулювання осіб відповідальних за стан безпеки праці в структурних, виробничих підрозділах і всього колективу).

Ефективність управління охороною праці в ЗВО залежить, в першу чергу, від чіткого функціонування всіх елементів системи управління, зокрема від постановки цільової програми роботи по охороні праці, визначення об'єкта управління, збору і обробки інформації з охорони праці, прийняття рішень і їх реалізації за допомогою керуючих дій на об'єкті управління.

Цільова програма роботи по охороні праці визначається планом соціального розвитку ЗВО, комплексним планом покращення умов, безпеки праці і санітарно-оздоровчих заходів, щорічними угодами по охороні праці, директивними, вищими та контролюючими органами, трудовим законодавством, нормативно-технічною документацією.

Важелями впливу є організаційно-розпорядчі, соціально-економічні та психологічні методи.

Координація діяльності, яка пов'язана зі створенням, функціонуванням і покращенням системи управління охороною праці, покладається на службу охорони праці, яка приймає участь в реалізації функцій системи управління охороною праці:

- контролює і забезпечує безперебійне функціонування її;
- розробляє пропозиції щодо покращення системи;
- готує і впроваджує ряд управлінських рішень, направлених на забезпечення охорони праці (розробка планів, робіт, підготовка проектів наказів, здійснює контроль і видачу попереджень, бере участь в розробці і здійснює заходи по впровадженню державних стандартів, організовує навчання, інструктаж і перевірку знань по охороні праці у працюючих).

ЗВО агропромислового напрямлення має деякі специфічні особливості, а саме: проходження виробничої практики студентами у польових умовах, в ремонтних майстернях, на заводах, на токах, на тваринницьких фермах, у ветеринарних клініках, лабораторіях, які повинні враховуватися при розробці системи управління охороною праці в таких навчальних закладах.

Розповсюдження досвіду роботи по розробці і впровадженню системи управління охороною праці буде сприяти подальшому покращенню умов праці і навчання в ЗВО.

Список використаних джерел

1. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2004. 288 с.
2. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. Укладач Т. Добно, І. Золотарьова, С. Калашнікова та ін. [за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового]. Київ: ДЦ «НВЦ «Пріоритети». 2015. 84 с.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ КАДРІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Ляшенко С.В., к.т.н., доцент

Інженерна освіта в Полтавському державному аграрному університеті на інженерно-технологічному факультеті, якому понад 54 роки, завжди відрізнялася високим рівнем фундаментальної, професійної та практичної підготовки інженерних і науково-технічних кадрів. Проте в даний час, у зв'язку

з переходом на ступеневу систему освіти, потрібні якісно нові підходи до організації інженерної освіти. Необхідно вдосконалювати напрямки підготовки інженерних кадрів, впроваджувати сучасні інновації освітніх технологій, забезпечувати тісніший зв'язок з наукою і виробництвом, враховувати рекомендації роботодавців. Висока якість інженерної освіти – це єдиний шлях, здатний забезпечити прорив в інноваційному розвитку України [1].

Незважаючи на те, що в останні роки спостерігається деяке зниження загального контингенту здобувачів вищої освіти за рахунок зменшення кількості студентів заочної форми навчання, частка здобувачів вищої освіти, які навчаються на інженерно-технологічному факультеті, в загальному контингенті студентів за роками має тенденцію до збільшення.

Основною ідеєю освітньо-професійних програм інженерно-технологічного факультету за ступенем бакалавр є орієнтування випускників на оволодіння практичними навичками роботи на виробництві, в поєднанні з поглибленою теоретичною підготовкою. В цьому випадку випускники будуть адаптовані до виробничого середовища і зможуть відразу після закінчення університету почати працювати за фахом, маючи ґрунтовні теоретичні знання і практичні вміння і навички [2].

На інженерно-технологічному факультеті декілька років успішно використовують в навчальному процесі концепцію інформатизації. Проводиться робота по удосконаленню дистанційних освітніх технологій. Одним з пріоритетних завдань, крайніх років, що стоять перед університетом, є створення навчального контенту, що включає мультимедійні електронні ресурси, відеолекції.

Увесь науково-педагогічний персонал активно використовує систему дистанційного навчання Moodle, розміщуючи у своїх робочих кабінетах необхідну навчально-методичну документацію. Всього в системі дистанційного навчання інженерно-технологічного факультету накопичено понад 194 електронних освітніх ресурсів.

Для подальшого підвищення якості підготовки інженерно-технічних кадрів на інженерно-технологічному факультеті необхідно:

З урахуванням перспективи інтенсивного економічного розвитку аграрного регіону розробити цільову програму підтримки інженерної освіти для підготовки місцевих інженерних кадрів;

розробити програму підтримки молодих викладачів, які працюють на технічних спеціальностях у вищому навчальному закладі, оскільки через велику різницю в оплаті праці педагогічних працівників і інженерних кадрів на виробництві спостерігається значне підвищення середнього віку викладацького складу;

створити реальні механізми співпраці вищих навчальних закладів з промисловістю та дослідницькими інститутами з метою підтримки і просування нових технологій, від проектів до впровадження і освоєння в серійному виробництві;

створити на основі механізмів державно-приватного партнерства регіональні інженерні центри з дослідно-експериментальними полігонами, де в

унікальних природно-кліматичних умовах Полтавщини в реальному часі будуть проходити випробування інноваційних розробок і сучасних технологій. Наприклад, в області випробування досліdnих партій техніки, різних виробів і матеріалів;

забезпечити привабливість додаткової освіти для ринку праці, відповідність змісту і якості наданих освітніх послуг вимогам виробничого сектора. Потрібно залучати провідні підприємства промисловості регіону в освітній процес, використовуючи їх виробничий і інноваційний потенціал;

сформувані нові конкурентоспроможні на міжнародному рівні освітні програми, затребувані в областях пріоритетних напрямків розвитку науки, технологій і техніки в умовах Полтавщини. Це техніка і технології сільськогосподарського виробництва, енерго-, ресурсозберігаючі технології, спеціальна і адаптована техніка в екстремальних природно-кліматичних умовах Полтавського регіону та ін.

Реалізація намічених планів дозволить університету та інженерно-технологічному факультету, зокрема, позиціонувати себе як науково-освітня установа, здатна готувати висококваліфіковані кадри, проводити передові наукові дослідження і здійснювати інноваційні розробки.

Висновок Вища інженерна освіта України зазнає сьогодні значних змін і стає на інший, більш інтенсивний шлях розвитку, в основі якого – єдність науки, освіти і виробництва. Та, просуваючись вперед, не можна забувати про базові принципи і досягнення інженерної освіти, закладених попередніми поколіннями. Сучасна інженерна школа повинна не тільки гнучко реагувати на реалії сьогодення, але і працювати на випередження, підтримуючи тісний зв'язок вищої освіти з тенденціями розвитку інноваційних соціально-економічних процесів, що відбуваються в країні. Тільки в цьому випадку можлива якісна підготовка інженерних кадрів, які зможуть надати нового імпульсу розвитку всіх галузей економіки.

Список використаних джерел

1. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2019 – 2021 роки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.me.gov.ua .

2. А. М. Кокарева, «Сучасний стан професійної підготовки інженерів в технічному університеті» Вісник Національного авіаційного університету, № 10, 2017.

**АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Лега О. В., к.е.н., доцент;

Яловега Л. В., к.е.н.

Модернізація системи освіти в Україні ґрунтується на розвитку інформаційних технологій, що відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Поряд із традиційними формами, стрімко розвиваються методи активного пізнання, самоосвіта, а також дистанційні технології навчання, використання яких уможлиблює навчати й навчатися в індивідуальному режимі, незалежно від місця і часу. Наразі спостерігається зростання кількості вищих навчальних закладів (далі – ЗВО), що використовують дистанційні технології в навчальному процесі.

В умовах обмежень відвідування ЗВО, з причин заходів карантинного порядку, традиційні інструменти реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність є не можливими. Відтак, наразі дистанційна комунікація учасників освітнього процесу є чи не єдиним способом реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому ЗВО на території України чи поза її межами [2].

У відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» № 579 від 12.07.2015 року, на рис. 1 узагальнено інформацію щодо класифікації, видів, форм та суб'єктів академічної мобільності учасників освітнього процесу.

Академічна мобільність здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій навчання здійснюється на підставі договору про співпрацю між закладами освіти – партнерами за узгодженими програмами академічної мобільності й індивідуальними навчальними планами здобувачів вищої освіти (освітніми компонентами освітніх програм), кредитами ЄКТС або відповідними компетентностями та програмними результатами навчання.

Право на реалізацію академічної мобільності має кожен здобувач вищої освіти, проте у випадку великої кількості бажаючих проводиться конкурсний відбір кандидатів у межах факультету, розгляд та затвердження кандидатур відбувається на засіданнях Вченої ради факультету та Вченої ради ЗВО. Поза конкурсом розглядаються здобувачі вищої освіти, що мають право на отримання соціальної стипендії та учасники освітнього процесу ЗВО, які отримали персональне запрошення від ЗВО-партнера на участь у академічній мобільності.

Періодом для реалізації академічної мобільності здобувачів вищої освіти є навчальний семестр, при цьому максимальний період кредитної мобільності не може перевищувати 1 рік, а ступеневої мобільності – 2 роки.

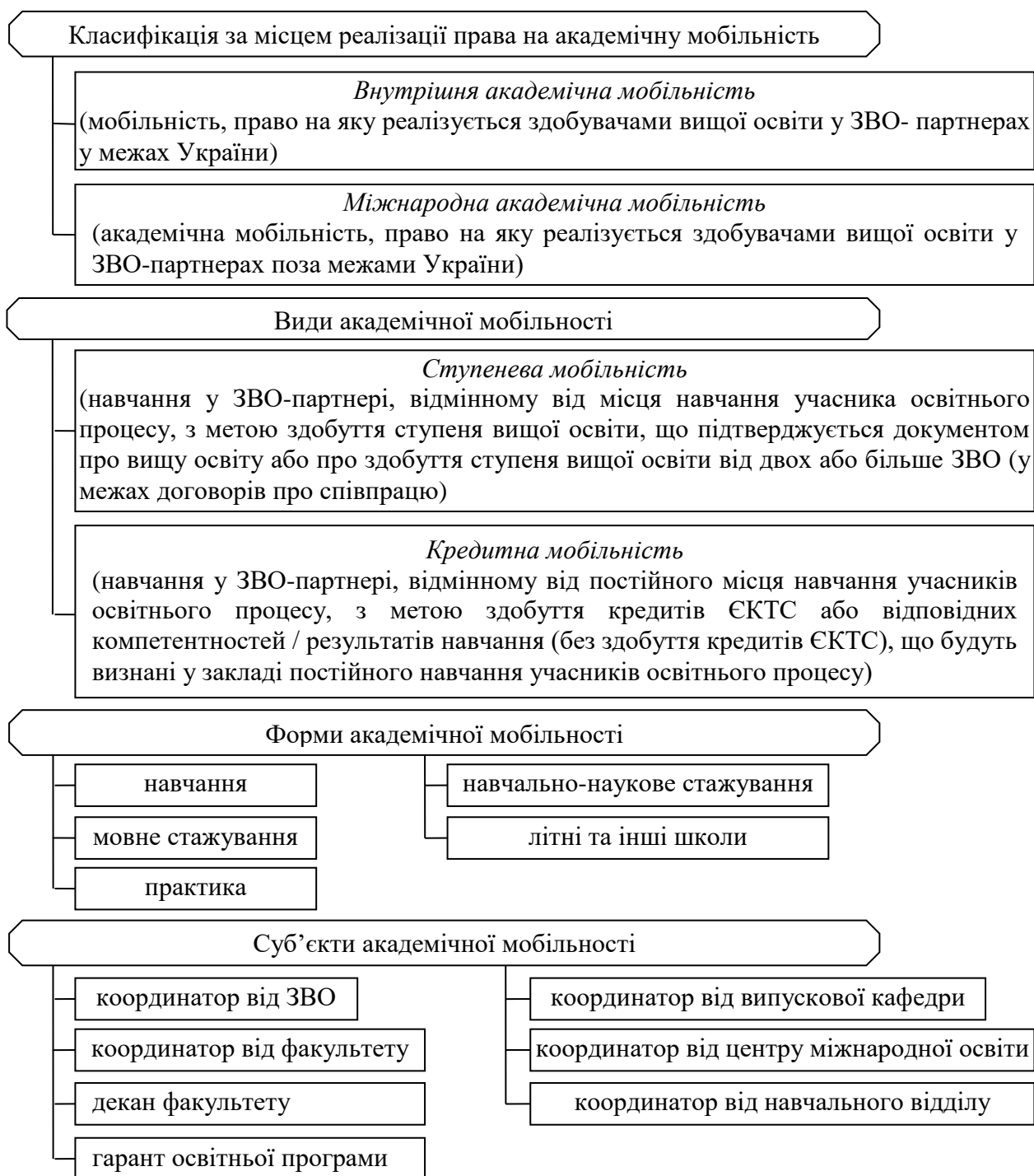

Рис. 1. Класифікація, види, форми та суб'єкти академічної мобільності [1]

Організаційне забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій навчання здійснюється у відповідній послідовності, що передбачає шість етапів (табл. 1).

Етапи організаційного забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій навчання

Етапи	Зміст етапів організаційного забезпечення академічної мобільності
I	Укладання договору про співпрацю між закладами освіти – партнерами за програмами академічної мобільності
II	Відбір здобувачів вищої освіти за програмою академічної мобільності. Затвердження кандидатур на засіданнях Вченої ради факультету та Вченої ради ЗВО
III	Погодження програми академічної мобільності (етапів, тривалості та змісту навчання здобувачів вищої освіти ЗВО, враховуючи навчальні плани, систему оцінювання навчальних, наукових, практичних досягнень здобувачів вищої освіти та графік навчального процесу ЗВО-партнера)
IV	Підписання трьохсторонньої угоди про академічну мобільність (на період реалізації права на академічну мобільність, за здобувачем вищої освіти зберігається місце навчання та виплата стипендії згідно із законодавством, якщо стипендія не передбачена умовами академічної мобільності)
V	Навчання здобувачів вищої освіти у ЗВО-партнері за програмою академічної мобільності реалізується із застосуванням дистанційних технологій навчання
VI	Визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЗВО-партнері в межах узгодженої кількості кредитів ЄКТС і компонентів освітніх програм або відповідних компетентностей та програмних результатів навчання

Академічна мобільність здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій навчання має переваги над традиційною формою: по-перше, вартість дистанційного навчання є економічно вигіднішою, оскільки здобувачу не має потреби змінювати місце перебування; по-друге, звичне середовище здобувача вищої освіти сприяє ефективному засвоєнню знань [3].

Отже, вищевикладене свідчать, що наразі система вищої освіти орієнтується на впровадження ідей дистанційного навчання, поширюючи практику віртуальної академічної мобільності, яка забезпечує:

- підвищення якості вищої освіти, ефективності наукових досліджень, конкурентоспроможності випускників ЗВО як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках освітніх послуг;
- збагачення індивідуального досвіду здобувачів вищої освіти щодо інших моделей формування та поширення знань;
- підвищення рівня проведення досліджень із використанням сучасного обладнання й технологій, опанування новітніх методів навчання;
- підвищення рівня володіння іноземними мовами, у разі міжнародної академічної мобільності;
- підтримку соціальних, економічних, культурних, політичних взаємовідносин та зв'язків з іншими ЗВО, тощо.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України № 579 від 12 липня 2015 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 25. 01.2021).

2. Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії від 31 жовтня 2019 р. URL: https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyapromobilnis_trdaa.pdf. (дата звернення 25. 01.2021).

3. Свириденко Д. Аналіз ролі віртуальної академічної мобільності в обґрунтуванні засад розвитку сучасної вищої освіти. *Українознавчий альманах*. Вип. 17. С. 163–165.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ «СОНАТА» ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАВДАНЬ ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРНИЙ ОБЛІК СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Дугар Т.Є., к.е.н., доцент;
Левченко З.М., к.е.н., доцент;
Тютюнник С.В., к.е.н., доцент

Сьогодні існують альтернативи автоматизованого ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Кожна організація обирає той варіант, який найбільше задовольнить потреби щодо обліку господарської діяльності. Причини, які спонукають підприємства вводити інформаційні системи, обумовлені прагненням збільшити продуктивність щоденних робіт та усунути їх повторне виконання, а також плануванням за рахунок прийняття раціональних та оптимальних рішень підвищити ефективність управління підприємством.

СОНАТА – сучасна програма для електронної звітності, що підтримує стандарти Фіскальної служби України, Пенсійного фонду та Державної служби статистики України. Це інструмент для створення, підписання та відправки звітів та Податкових накладних, а також перегляду отриманих квитанцій [1].

Основні можливості програми:

- робота з багатьма підприємствами;
- імпорт профілів та документів з інших програм електронної звітності (ОПЗ, М.Е.Дос, Арт-Звіт);
- підтримка електронних ключів різних центрів сертифікації (АЦСК ТОВ «Ключові системи», АЦСК ІДД ДФС, АЦСК «ПРИВАТ-Банк», АЦСК «Україна», АЦСК ДП «Інформаційний центр» Міністерства юстиції, інші);
- актуальні довідники даних, що використовуються в звітності (КОАТУУ, КВЕД, КОПФГ, інспекції, банки та ін.);
- швидке та зручне заповнення форм звітності (більше 300 бланків, що відповідають державним стандартам), автоматичний розрахунок та перевірка коректності;
- реєстрація податкових накладних та розрахунків коригування у Єдиному Державному Реєстрі;
- обмін податковими накладними та розрахунками коригування між контрагентами та імпорт та експорт документів;
- зручний перегляд квитанцій та повторне відправлення звітів;
- операції з первинними документами: створення, облік та аналітика.

Спеціальний модуль для первинних документів – «Господарські операції».

Облік: рахунків; актів виконаних робіт; накладних; касових ордерів; фіскальних чеків; платіжних доручень [2].

Підходи до класифікації програмних продуктів можуть бути згруповані таким чином [1]:

1. Програми, призначені і створені для роботи в різних операційних середовищах. Залежно від цього вони поділяються на бухгалтерські програми під Windows.

2. За ступенем автоматизації програми можна розподілити за наступними основними категоріями: вузькоспеціалізовані програми, спеціалізовані, універсальні (комплексні системи).

3. Програми, призначені і створені для роботи в різних галузях: бюджетні організації, промисловість, будівництво, сільське господарство.

4. Розмір організації, специфіка бухгалтерського обліку на тому або іншому підприємстві, також накладають свій відбиток при створенні автоматизованого робочого місця.

5. Наявність макромови і ступінь її розвитку з метою адаптації програмного продукту до зміни як умов функціонування виробництва, так і законодавчої бази.

6. Наявність сервісних можливостей адаптації програми до законодавства, що змінюється, до структури виробництва; відсутні або недостатньо розвинені засоби, що дозволяють вносити зміни, здійснювати настройку самим користувачем, не змінюючи при цьому програми.

Основні особливості програми, це простота використання у навчальному процесі, по дисциплінах пов'язаних з автоматизацією та комп'ютерним забезпеченням в обліку та звітності, як суб'єктів малого підприємництва, так і інших видів. За побудованими умовами, визначеними сквозними ситуаціями в журналі реєстрації господарських операцій зручно вводити дані не за блоками: основні засоби, запаси, розрахунки, а за поточними даними. Доступна вартість програмного продукту на рік – ще один із позитивних факторів роботи, 650,00 - 950,00 грн.

Потрібно відмітити «Господарські операції» - спеціальний модуль для первинних документів та обліку, в розрізі документів: актів виконаних робіт (послуг), накладних, касових ордерів, фіскальних чеків, платіжних доручень. ін.

Для полегшення вводу даних присутні 16 довідників, серед яких: УКТЗЕД; КОАТУУ; КВЕД; КОПФГ; Довідники інспекцій; Контрагентів; Працівників; Реєстраторів розрахункових операцій; Журнал операцій [2].

СОНАТА підтримує декілька видів полів: текст (довільний ввід текстових даних); число (довільний ввід цілих та дробових чисел); вибір (вибір одного значення зі списку); галка (відмітка поля хрестиком або її відсутність). СОНАТА має кілька механізмів автоматизації заповнення звітів, що значно спрощують цей процес: заповнення, розрахунок та перевірка коректності при створенні та відправці даних звітів.

Список використаних джерел

1. СОНАТА – звітність, як по нотах. URL: <https://sonata.co.ua> (дата звернення 19.01.2021).
2. СОНАТА : зручно, доступно, сучасно. URL: <https://dbc.com.ua/sonata/> (дата звернення 21.01.2021).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СЬОГОДНІ – ПОШУК ПОЗИТИВУ

Левченко З.М., к.е.н., доцент;

Єрмолаєва М.В., к.е.н., доцент

Впровадження дистанційного навчання є вимогою часу. З розвитком інформаційних технологій, наповненням ринку сучасними гаджетами доступ до використання інтернет-мереж отримала значна кількість населення, в тому числі – молодь, яка є найпрогресивнішою в цих питаннях. Захоплення молоді використанням інтернет-ресурсів викликає багато суперечок у суспільстві. Звучать «за» і «проти» такого інтенсивного використання соціальних мереж. Але суспільство розуміє, що таку ситуацію необхідно використовувати з метою освіти, розповсюдження загальноосвітніх та спеціальних знань серед молоді.

Згідно Положення про дистанційне навчання його визначено як окрему форму навчання з використанням дистанційних технологій в традиційних формах: очній, заочній тощо [1]. Для ефективного використання дистанційних технологій в традиційних формах навчання є можливість впроваджувати в існуючий навчальний процес інформаційну платформу Moodle, що значно підвищує його дієвість, відкриває багато нових можливостей та спонукає викладачів до розробки навчальних матеріалів високої наукової та освітньої якості, використовувати практичні навички та розвивати їх у студентів, що вже працюють і не мають змоги відвідувати очні заняття в повному обсязі з різних об'єктивних причин.

Спочатку запровадження в Україні дистанційним навчанням вважалася добре організована й контрольована самоосвіта з використанням комп'ютерної техніки й комунікаційних мереж. Створення і подальше удосконалення спеціальних програмних ресурсів для розширення спілкування в мережі off-line та on-line дало змогу запропонувати для розвитку дистанційного навчання нові можливості.

На сьогодні система дистанційного навчання у закладі вищої освіти об'єднує самоосвіту з використанням електронних ресурсів, де є можливість отримати завдання для вивчення теоретичних курсів, виконання практичних завдань та самостійної роботи, оцінку знань та освіти в режимі відео конференцій з безпосередньою участю в спілкуванні викладача та студента.

В ПДАА використовуються обидва способи проведення дистанційного навчання. На платформі Moodle розміщені всі навчальні матеріали в повному обсязі, доступ до яких мають викладач та лише ті студенти, які вивчають обраний курс, для чого їм надається спеціальний доступ. Заняття згідно розкладу можуть проводитися як у звичному вигляді – шляхом проведення у аудиторії з присутністю студентів, так і дистанційно в режимі online. Для цього

використовується вбудована в Google -пошту Gmail програма Google Meet. За допомогою Meet легко можна почати відеодзвінок на початок заняття та запросити до нього студентів.

В наслідок поширення COVID-19, у 2020 році уряд був змушений запровадити карантинні обмеження щодо відвідування учнями на студентами закладів освіти і перейти на використання дистанційних форм навчання більш в широкому масштабі, ніж це було раніше. Час, що пройшов, почав виявляти недоліки застосування дистанційних форм навчання. В першу чергу, викладачі стали фіксувати малу активність студентів на заняттях та недостатній контроль над засвоєнням ми знань; збої у роботі інтернет-з'єднань та можливість хакерського вторгнення в електронну базу даних; складність у проведенні контрольних заходів через можливість доступу студентів під час іспиту до електронних баз даних та інтернету; втомлюваність при тривалій роботі з комп'ютерною технікою. слабка мотивація студентів до навчання.

Аналізуючи практику використання дистанційної форми навчання ми все ж хочемо підкреслити його переваги:

- залучення до навчання більш широкого кола студентів, які за звичайних обставин не завжди мали змогу відвідувати заняття, і працювали в індивідуальному режимі з різних причин;

- можливість до засвоєння більшого обсягу необхідних знань, які не можуть бути включені в звичні аудиторні форми навчання за умови підготовки високоякісних навчальних матеріалів та індивідуальної консультації викладача;

- надання освітніх послуг в комфортних умовах та можливість батьківського контролю над рівнем знань студентів [2];

- централізація освітнього процесу різних регіонів за відсутності потреби переїжджати до місця розташування начального закладу, особливо в період карантинних обмежень;

- змішання кордонів між очною та заочною формами навчання[3];

- мобільність зв'язку студентів та викладачів, що може здійснюватися різними способами: як on-line, так і off-line;

- індивідуальний підхід до кожного студента з можливістю враховувати темп роботи студента, необхідність додаткових консультацій та індивідуальних завдань

Хоча значна кількість викладачів все ж вважає традиційні підходи до проведення занять у аудиторії більш дієвими і ефективними, реалії сьогодення свідчать про необхідність подальшого розвитку дистанційного навчання, зокрема – індивідуальної роботи з кожним студентом. Запорукою цього є підготовка якісного навчального контенту, розміщення його на платформі Moodle, спонукання здобувачів до наукової та пошукової роботи.

Список використаних джерел

1. Положення про дистанційне навчання. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.квітня 2013 р. № 466. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення 19.01.2021)

2. Освітній портал. Дистанційне навчання його плюси та мінуси: URL:<http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>.

3. Освіта.ua. Переваги і недоліки дистанційного навчання URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/adv/46958/>

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Ільченко А.М., к.пед.н., доцент

Актуальним питанням сьогодення у сфері вищої освіти залишається її реформування згідно європейських вимог, норм і стандартів, запитів сучасного українського суспільства й окремої особистості зокрема. Саме тому перед закладами вищої освіти в Україні постають важливі завдання: надання доступної та якісної освіти, модернізація та удосконалення навчально-виховного процесу, створення інноваційного освітнього середовища для здобуття студентами ключових компетентностей, програмних результатів навчання, необхідних в успішній майбутній професійній діяльності та життєдіяльності загалом. Одним із шляхів вирішення цих завдань є впровадження інноваційних технологій навчання в освітній процес, зокрема й інформаційних.

Інформатизація освітнього процесу передбачає створення інформаційно-освітнього середовища – сукупність умов, які б сприяли виникненню і розвитку процесів навчальної взаємодії між студентами та викладачами за допомогою засобів інформаційних технологій, а також організацію пізнавальної діяльності за умови наповнення інформаційного середовища навчальними компонентами (освітнім контентом, навчально-методичними посібниками, дидактичними матеріалами, демонстраційним обладнанням, програмними засобами і системними матеріалами тощо) з предметним змістом певної навчальної дисципліни [1; с.149]. Вона відбилася в Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, яка була розроблена з метою надання умов для реалізації права на освіту кожного громадянина шляхом забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів за допомогою впровадження інформаційних технологій через мережу Інтернет [2]. Розвиток дистанційної освіти прискорився з прийняттям Закону України «Про національну програму інформатизації», а також затвердженням постанови Кабінету Міністрів України «Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004 – 2006 рр.» від 23 вересня 2003 р., рішенням колегії МОН України «Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні» від 23 червня 2005 р., наказу «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 25 квітня 2013 р. Нині дистанційна освіта широко використовується в системі вищої освіти, що й зумовило тему дослідження.

Актуальні питання застосування дистанційного навчання останнім часом активно досліджуються сучасними науковцями й практиками: Власенком І., Іванченком Г., Ліщинською Л., Ляшенком І., Мідляр А., Меріною С., Шуневичем Б. та іншими. Ними запропоновані шляхи і засоби розв'язання

завдань дистанційного навчання, охарактеризовані основні його компоненти, описані особливості організації, проаналізовані як беззаперечні переваги, так і недоліки.

Вирішенню питання якісної організації дистанційної форми навчання приділяється особлива увага в Полтавській державній аграрній академії. Так, представниками психологічної служби даного закладу зі здобувачами вищої освіти першого року навчання спеціальностей «Менеджмент», «Філологія», «Політологія» були проведені:

1) просвітня бесіда на тему: «Дистанційне і змішане навчання: нові можливості», у ході якої учасники обговорили Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні, визначили переваги і недоліки дистанційного навчання, проаналізували особливості організації змішаного навчання у сучасному закладі вищої освіти, дізналися як реалізувати модель змішаного навчання у ЗВО з максимальною користю для студентів і викладачів;

2) опитування «Дистанційне навчання у вищій школі» та «Організація навчання в режимі онлайн: переваги і недоліки», під час якого здобувачі вищої освіти визначили шляхи і засоби удосконалення дистанційного навчання а академії.

Бесіда та опитування показали, що основним для якісної дистанційної освіти, на думку здобувачів вищої освіти, є: висока мотивація до навчання, розвиток практичних умінь і навичок роботи з комп'ютерною технікою, удосконалення впровадження інформаційних технологій і засобів навчання викладачами ЗВО, раціональна організація часу та освітнього процесу. Серед переваг дистанційного навчання було визначено: можливість навчатися у будь-якому місці, економія часу, мобільність, доступність навчальних матеріалів, відсутність проблем із пошуку навчальних матеріалів, вільний доступ до електронних ресурсів цілодобово, навчання у спокійній обстановці. Недоліками дистанційного навчання здобувачі вищої освіти вважають: недостатній безпосередній контакт з одногрупниками та викладачами, велике навантаження на зір під час тривалої роботи за комп'ютером, проблему ідентифікації студента, якість Інтернету, комп'ютерних засобів навчання, над усуненням яких, на їхню думку, необхідно працювати кожному учаснику освітнього процесу.

Отже, дистанційне навчання, що базується на використанні широкого спектру традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, розвивається, але потребує удосконалення, що передбачає створення такого інформаційно-освітнього середовища, в якому б здобувачі вищої освіти мали б можливість комунікації, творчої самореалізації, перетворювалися на активних учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 374 с.

2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Міністерство освіти і науки України. Затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Грибовська Ю. М., к.е.н., доцент;

Ходаківська Л.О., к.е.н., доцент

Діджиталізація – це процес впровадження цифрових технологій в різні суспільні відносини та в економіку. Вона стала одним з основних елементів світового процесу глобалізації, згідно даних ООН у 2019 році близько 4,1 млрд людей (53 % від усього населення планети) були користувачами Інтернету.

Процес діджиталізації триває в усьому світі, діджиталізація освіти – основний вектор розвитку суспільства. Європейська модель діджиталізації освіти найбільш сприйнятна для України. Класичним прикладом є досвід Британії, в якій цифрові технології впроваджені на рівні середньої і вищої освіти, незначною мірою на рівні початкової. Діджиталізація вищої освіти впроваджена в дистанційній формі, на базі університетів створені цифрові підрозділи, які забезпечують високу якість дистанційної форми навчання.

Британський досвід базується на локальних програмах розвитку освіти, місцевих нормативних документах і підтримується високим рівнем фінансування. Нормативною базою врегульовано дистанційну освіту та модернізацію навчального середовища.

Американська модель діджиталізації освіти є більш досконалою, порівнюючи з британською моделлю, оскільки політика держави Сполучених Штатів Америки (США) спрямована на технологічний прогрес у всіх галузях і сферах, включаючи освіту. Станом на 2019 рік, Американський індекс рівня освіти становив 0,903 при максимально можливому 1. Високий рівень діджиталізації освіти зумовлені: діючою якісною нормативною базою та повним матеріальним (технічним, фінансовим) забезпеченням процесу, держава забезпечує підтримку не лише державної влади, а й третіх осіб – спонсорів освіти.

Дистанційна освіта в США передбачає два види – звичайна вища освіта і додаткова (курси, тренінги тощо). Вища дистанційна освіта реалізована на практиці створенням окремих онлайн університетів. Додаткова освіта реалізована введенням подвійної (або змішаної) форми освіти в звичайних університетах, шляхом впровадження на її базі онлайн-курсів або через спеціальні окремі проекти. Законом закріплено перелік технічного забезпечення дистанційної освіти, серед якого основним є Інтернет.

У Британії та США значну роль відіграють локальні програми розвитку освіти, загальне освітнє законодавство прямо передбачає цифрові елементи освіти на всіх рівнях.

Питання діджиталізації освіти для України залишається відкритим, яке хоч і знаходиться у відданні держави, однак досі не реалізоване на найвищому рівні. Діджиталізація освіти базується на матеріальних можливостях кожного окремого навчального закладу.

У питаннях діджиталізації освіти українське законодавство перевершує британське та більш наближене до американського законодавства. Законом України «Про вищу освіту» передбачено заочну (дистанційну форму навчання)

[1]. Дистанційне навчання передбачає постійну інтерактивну взаємодію між учасниками освітнього процесу. Віддалене навчання вимагає активного включення здобувачів вищої освіти в освітню діяльність через сучасні засоби зв'язку: Moodle, Google, Classroom та інші платформи.

Діджиталізація освіти вимагає оновлення матеріальної бази, комп'ютерної техніки, забезпеченість приміщеннями та безперервним доступом до Інтернет.

Питання, пов'язані з технічним вдосконаленням освіти вирішуються Міністерством освіти України. Проте процес діджиталізації вищої освіти не є повноцінним, що зумовлено низьким рівнем технічного забезпечення навчального процесу в Україні, недостатньою кількістю новітнього технічного обладнання в закладах вищої освіти [2].

В Україні створено Міністерство цифрової трансформації, головним завдання якого є переведення в онлайн-режим сфери державних послуг. Дане Міністерство постійно та тісно співпрацює з Міністерством освіти України з метою зміцнення системи освітнього простору. Запропоновано:

- ведення електронних журналів, без дублювання їх у паперовому вигляді;

- постійне оновлення та модернізація ЄДБО: проведення перевірки достовірності документів про освіту, отримання інформації про осіб, які здобувають вищу, фахову передвищу та професійну (професійно-технічну) освіту на денній формі навчання.

Отже, з метою реалізації на високому рівні діджиталізації освіти в Україні необхідно розробити державну програму, яка чітко визначатиме порядок її здійснення, фінансування та поглиблення, оскільки діджиталізація освіти на місцях реалізується переважно з власної ініціативи навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 28.01.2021).

2. Сухонос В. В., Гаруст Ю. В., Шевцов Я. А. *Діджиталізація освіти в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняна перспектива впровадження*. Правові горизонти. 2019. Випуск 19 (32). С. 79 – 86.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Краснікова О.М., к.е.н., доцент

Інформаційні системи та технології в сучасному світі є його невід'ємною частиною, оскільки в більшій мірі визначають подальший розвиток людства. Тому постійних змін вимагає і система освіти. Якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Також вплинула на освітній процес і пандемія COVID-19. Через карантин були скасовані аудиторні заняття, конференції, засідання кафедр. Однією з альтернатив особистим зустрічам є відеоконференції.

Діджиталізація стає головним трендом сучасності та перетворює сутнісні характеристики процесів усіх сфер суспільного життя. Сьогодні неможливо закладу освіти лишитися осторонь цифрової трансформації [1].

За даними Міністерства освіти і науки, навесні 2020 року педагоги, учні, здобувачі вищої освіти для дистанційного навчання найчастіше використовували такі платформи як Zoom, Skype, Viber, електронна пошта та інше [2]. Так, наприклад, Міністерство освіти і науки України змогло домовитися з ТОВ «Майкрософт Україна» щодо безкоштовного використання центрів командної роботи Microsoft Teams for Education для налагодження онлайн-занять. Зокрема цей сервіс дозволяє наступне: організувати онлайн-уроки з можливістю їхнього перегляду в будь-який час, створювати віртуальні класи, влаштовувати засідання педагогічних рад; створювати закриті чати для спілкування; організувати відеоконференції з підключенням до 300 учасників; створювати цифрові зошити та журнали успішності; здійснювати оцінювання, планування завдань, контроль їх виконання; формувати розклади; додавати електронні підручники або освітні ігри та інше.

Нині робота щодо впровадження більшої кількості цифрових технологій, які б були зручними для всіх учасників освітнього процесу триває.

Існує безліч онлайн-інструментів, які використовуються для забезпечення безперервності навчання педагогами по всьому світу. В роботі педагоги використовують готові мультимедійні презентації, використовують засоби мережі Інтернет в навчальній роботі, навчальну платформу Moodle, використовуючи яку є можливість надати лекційний матеріал, завдання для практичних, самостійної роботи, сервіс Google Календар, за допомогою якого є можливість організувати відео конференцію і т.д. Системи дистанційного навчання дозволяють управляти навчальними процесами на відстані: проводити віддалені заняття, використовувати інтерактивні засоби навчання, приміром «віртуальні дошки», демонстрації екрана, записувати лекції, демонструвати презентації, зустрічі, створювати групові чати, вести окремі курси, поєднувати різні методи та форми навчання.

Інтернет зробив навчання доступним і популярним, і наразі фахівці намагаються знайти більш дієві та комфортні підходи до процесу навчання, серед яких:

- гейміфікація процесу навчання. Цей інструмент запозичений у психології і наразі його активно застосовують у різних сферах. Підсвідоме бажання пройти умовний рівень гри, заробляючи бали і змагаючись з іншими, неабияк мотивує;

- додатки і чат-боти. Охочі отримувати нові знання часто використовують смартфон для цих цілей, адже він завжди під рукою. Використання додатків допомагає структурувати навчальний процес та урізноманітнити через зміну форматів.

Таким чином, постійні технологічні зміни мають вплив і на освітній процес. Необхідно розуміти, що діджиталізація – це не данина моді, а необхідність, викликана сьогоденням і максимальну вигоду від якої отримують освітні заклади.

Отже, сьогодення вимагає переходу на якісно вищий рівень використання цифрових технологій в освіті, удосконалення державного управління цим процесом. Для вирішення цих та інших проблем – з огляду на сучасний стан і потенціал розвитку цифрового сектора України – потрібне узгодження основних стратегічних цілей, механізмів і нормативного забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні на найближчу перспективу шляхом створення «Єдиної цифрової платформи в освіті».

Список використаних джерел

1. Жерновникова О. А. Діджиталізація в освіті. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 10 квітня 2018 р.). Х., 2018. С. 88-90.

2. Поступ команди МОН на зміцнення системи освіти і науки України: діджиталізація та он-лайн послуги. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/postup-komandi-mon-na-zmicnennya-sistemi-osviti-i-nauki-ukrayini-didzhitalizaciya-ta-onlajn-poslugi> (дата звернення 20.01.2021 р.)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Воловик Л. Б. к.філол.н., доцент

Нова соціокультурна реальність зробили вивчення іноземних мов одним із пріоритетних завдань для майбутніх фахівців та зумовила, тим самим, необхідність модернізації сучасної системи вищої освіти. Оскільки процес викладання та засвоєння іноземної мови вважається складнішим від аналогічних процесів для більшості інших предметів, підвищення ефективності та результативності навчання є актуальною темою для дослідження. Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, одним із стратегічних завдань реформування змісту освіти в Україні є розробка державних стандартів щодо навчання іноземних мов [1, с.27].

Оскільки основною метою у модернізації системи навчання іноземних мов в Україні є використання мовних засобів для забезпечення реального процесу спілкування та досягнення власних цілей комунікації, формується характерна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу.

Комунікативний підхід базується на тому, що студенти повинні опанувати мовні форми у процесі самої комунікації. Він ставить за мету навчання мови через мовлення і заснований на таких ключових поняттях, як «спілкування», «культура», «мотивація», «інтерактивність». Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови [2]. Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в учбовий процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. У практиці виявили досить високу ефективність такі

форми роботи, як індивідуальна, парна, групова і робота в команді. Найбільш відомі форми парної і групової роботи: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий штурм (brain storm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair-share); парні інтерв'ю (pair-interviews) та інші [1, с.31]. При цьому, варто зазначити, що комунікативний підхід у вивченні мови базується не лише на інноваційних технологіях навчання. Враховуються, також, етнічна та моральна специфіка, історичний досвід, особливості сприйняття нового у певному соціокультурному середовищі [1, с.3] та культура народу, мова якого вивчається. У зв'язку з цим, ще одним важливим компонентом змісту навчання виступає соціокультурна компетенція, яка складається з країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенції [1, с.18]. Останньою зі складових комунікативної компетенції, але жодним чином не останньою за значущістю є соціальна компетенція. Вона передбачає готовність і бажання взаємодіяти з іншими, впевненість у собі, а також уміння поставити себе на місце іншого і здатність впоратися із ситуацією, що склалася [2].

Кредитно-модульна система, яка вже давно поширена в США та країнах Європи, а з недавніх пір і в Україні, передбачає міждисциплінарну інтеграцію. Навчання іноземним мовам здійснюється у співпраці з викладачами професійно-орієнтованих та спеціальних дисциплін. Така система сприяє підготовці майбутнього фахівця, враховуючи специфіку його основної професії, розвитку професійного творчого мислення, ознайомленню з професійним етикетом, розвиває навички роботи в колективі, співробітництва тощо.

Модернізація у системі навчання іноземних мов передбачає перш за все розвиток комунікативних навичок студентів, щоб забезпечити їх подальше застосування для досягнення цілей комунікації. Крім комунікативного аспекту, викладачі повинні познайомити студентів з історичним та культурним підґрунтям мови, що вивчається, та підтримувати співпрацю з викладачами професійно-орієнтованих дисциплін, забезпечуючи безпосередній зв'язок мови з фаховою освітою студентів. Таким чином, можемо зробити висновок, що всі тенденції, які прослідковуються в українській освіті, позитивно впливають на вивчення студентами іноземної мови, підвищуючи культурний рівень нашої країни та сприяючи її інтеграції у європейський та світовий простір.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ. Ленвіт, 2018. 273 с.
2. Kuhn C. Fremdsprachen berufsorientiert lernen und lehren. Kommunikative Anforderungen der Arbeitswelt und Konzepte für den Unterricht und die

Lehrerausbildung am Beispiel des Deutschen als Fremdsprache: Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades Doctor philosophie / Christiane Kuhn. Jena, 2019. 345 S.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Капаєва Л.М., к.е.н., доцент

Діджиталізація як процес інформаційної комунікації вже стає нормою нашого життя. І тут відіграє роль не тільки виклик сучасної пандемії. Це основа сучасного інформаційного суспільства, в якому ми вже давно перебуваємо.

Разом з тим, зміна освітніх процесів з переходом їх в он-лайн, створила певні виклики, передусім для науково-педагогічної спільноти. Ми до цього часу вже активно використовували дистанційні технології. Однак нові умови змусили нас до вдосконалення цієї роботи для забезпечення якісних навчально-методичних матеріалів та дидактичних практик. Зміна підходів до навчання і викладання вимагає від нас вдосконалення педагогічної майстерності.

За підсумками пройденого шляху і враховуючи досвід колег [1, 2] вдалось визначити ряд моментів, які вбачаються як ключові питання до вдосконалення поточної діяльності та наступної роботи (за умови, що ми знову опинимось в умовах продовження он-лайн навчання):

Основний теоретичний навчальний матеріал, що пропонується для ознайомлення студентам в дистанційній навчальній платформі, слід зробити більше лаконічним, структурованим, наповнити посиланнями. В форматі он-лайн-лекції достатньо коментувати наведений матеріал, висловлюючи власну позицію, запрошуючи до обговорення.

Виходячи з того, що проводиться он-лайн лекції зручно супроводжувати її презентацією. Такі презентації допомагати підтримувати увагу, підвищувати психоемоційний фон (що дуже важко тримати високим, просто читаючи лекцію перед монітором комп'ютера). Якість таких презентацій також має бути досить висока, наповнена ілюстраціями, анімацією. Звичайно, матеріали презентації так саме повинні бути доступними для студентів в дистанційній навчальній платформі.

Певні складнощі проведення он-лайн-лекцій змушують до підвищення техніки їх проведення. Слід вирішувати питання завчасного запису лекцій, формування відео-теки на дистанційній навчальній платформі, створення аудіо-матеріалів (підкастів). Останній варіант став особливо цікавим, адже може бути підготовлений з окремих питань та тем. Створення підкатів може стати цікавим напрямком популяризації знань, викладача, університету.

Надмірна формальність в системі дистанційних технологій недоречна. Не обов'язково кожна лекція мусить бути он-лайн. Іноді достатньо надіслати

рекомендований матеріал для ознайомлення. Але якість такого дидактичного навчально-методичного матеріалу має бути високою. Он-лайн-лекцій доцільно також проводити і у формі обговорення, дискусії. В усіх варіантах про формат лекційного заняття слід повідомляти студентам заздалегідь.

Дистанційній умови спонукають до більш глибокого використання відповідних навчальних платформ. Це, звичайно, вимагає додаткового часу на роботу з платформою. Всі елементи та ресурси потребують коментарів для студентів, що допомагають в їх навчальній діяльності. Важливо в параметрах вказувати кінцевий час для виконання завдань.

Дистанційна платформа допомагає створити різноманітне наповнення навчальних завдань. Зручно використовувати студентам завдання і тести, які виконуються безпосередньо в самій дистанційній платформі. Викладачу, звичайно, слід використати додатковий час для їх створення, але перевірка виконання таких навчальних робіт при цьому здійснюється більш формалізовано, об'єктивно. Результати своєї навчальної діяльності так само бачать і оцінюють відповідно до своїх навчальних цілей. Тести доцільно забезпечувати можливістю виконання повторних спроб до досягнення бажаного навчального результату.

Перспективним напрямком визначено створення дискусійних форумів і чатів. Над розробкою даного напрямку слід працювати, формуючи проблемні питання, пошукові завдання. Пошукові завдання відповідно мають формуватися, враховуючи можливості роботи «з відкритою книгою». Тому такі завдання повинні передбачати пошук потрібної інформації, виконання особливої, креативної задачі. При цьому, звичайно, недоречно для завдань просте відтворення інформації, копіювання існуючого матеріалу. Асортимент творчих завдань доречно робити максимально широким і різноманітним, щоб студент мав змогу виконати таке, що «підходить» йому, цікавить.

Силабус, який готується для демонстрації навчальних умов та вимог, повинен містити посилання на дистанційні матеріали, он-лайн курси, корисні матеріали. Доповненням до організаційних матеріалів має стати електронний документообіг, в тому числі електронні відомості, журнали.

Важливо підтримувати дружню, доброзичливу атмосферу взаємовідносин з студентами. Навчання має бути комфортним середовищем взаємодії та спілкування, формування якісних навчальних досягнень.

Доповненням до дистанційних навчальних платформ повинно бути середовище комунікації, створене поштовим листуванням, перемовинами в соціальних мережах, мобільним зв'язком (в тому числі Viber).

Звичайно, перед викладачами постають завдання підвищення кваліфікації, організації робочого місця, забезпечення необхідним обладнанням.

Дистанційне навчання відкриває вікно можливостей, що дозволяє

узгоджувати оцінювання із результатами навчання, покращувати успіхи студентів. Важливо, щоб таке вікно можливостей відкривали для себе студенти, розуміючи переваги дистанційних технологій.

Список використаних джерел

1. Як підтримати чесність дистанційного навчання? *Інформаційний бюлетень*. Випуск №8. Квітень 2020 р. URL : <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-08.pdf>.

2. Як поліпшити (не)дистанційне викладання? *Інформаційний бюлетень*. Випуск №9. Квітень 2020 р. URL : <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-09.pdf>.

ОСВІТА В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА РИЗИКИ

Бражник Л.В., к.е.н., доцент;

Чумак В.Д., к.е.н., доцент

Сучасний світ безперервно змінюється, так у різні сфери діяльності впроваджуються інновації, що, з одного боку, орієнтує людей на постійний розвиток, удосконалення своїх знань, умінь, компетентності, оволодіння новими видами діяльності у суміжних сферах економіки. З іншого боку, рутинна робота усе більш автоматизується, а від кваліфікованого спеціаліста потрібно творчий підхід, готовність співпрацювати з колегами у пошуку прийняття нових рішень та уміння критично оцінити отриману інформацію.

Таким чином, можна стверджувати про необхідність наявності у сучасної людини інформаційної культури, як елемента культури загальнолюдської і, як обов'язкової умови комфортного існування у соціумі, а її формування виявляється одним з найважливіших завдань освітньої системи.

Широкий спектр факторів, що впливають на характер й інтенсивність освітніх процесів в умовах диджиталізації, зумовлює і різні шляхи їх розвитку. Однією з найбільш суттєвих таких тенденцій слід зазначити розширення освітнього простору. Так, актуальні *digital technologies*, зокрема *online-навчання*, *Big Data*, мережеві практики, практика *МООС* (масових відкритих *online-курсів*), істотно видозмінюють його архітектуру. Освіта перестає бути обмеженою стінами освітніх закладів, межами регіонів і навіть держав. Очевидно стає, що вже скоро національні заклади вищої освіти будуть вимушені конкурувати з міжнародними установами сектору освітніх послуг.

Причинами такого розвитку такої ситуації може бути декілька. З одного боку, не завжди працедавців задовольняє якість підготовки випускників освітніх закладів, зміст освітніх програм не повною мірою корелює із запитами ринку праці. На великих підприємствах все частіше зустрічаються практики створення власних центрів підвищення кваліфікації та додаткової освіти, тому у сучасних умовах важливого значення набуває співпраця із стейкхолдерами.

З іншого боку, збільшення монетизації соціальних медіа притягає на ринок освітніх послуг нових учасників, зокрема приватні особи та стартапи

запускають власні вузькопрофільні освітні проекти. У цих умовах стираються відмінності, що мали певне значення раніше: локалізації освітніх центрів (столиця – периферія, вітчизняне – іноземне), їх фізична доступність (денна – заочна – дистанційна). Сформульований вислів ХХ століття концепція навчання *Life long learning* на разі набуває буквального значення.

У окрему категорію слід винести тенденції, пов'язані зі змінами на рівні управління системою освіти. Пандемія *Covid19* лише прискорила цей процес. Якщо раніше технологічні рішення дозволяли лише у деякій мірі автоматизувати освітню діяльність, то сьогодні зміни торкаються інструментів і способів управління самої системи, можливостей забезпечення безперервного зв'язку тих, що навчається, викладачів і закладів вищої освіти. Такі технології суттєво знижують трудомісткість адміністративних працівників, перевіряючих органів і акредитаційних комісій. Сучасні програмні рішення дозволяють автоматизувати процеси обробки інформації щодо характеру та динаміки учбового процесу, його контроль, стратегії навчання та запити з боку тих, хто навчається.

У науковому дискурсі домінуючій позиції належить ідея про те, що «аналогова» (класична) система освіти значно поступається «цифровій» (сучасній) версії.

Істотним недоліком *online*-навчання є його спрямованість на задоволення короткострокових або, у кращому разі, середньострокових завдань. Фахівець, що опанував обмежений набір знань, не має при цьому фундаментальної базової підготовки, може розраховувати тільки на інтелектуальні «надбудови», стійкість яких ілюзорна.

До певної міри цьому сприяють надмірність і доступність інформації, можливості її швидкого пошуку за запитом користувача, що часто призводить до її поверхневого сприйняття, істотно збільшується схильність тих, хто звертається до Інтернету, до деструктивним установкам і ризикам маніпуляції свідомістю.

«Ефект *Google*» проявляється в тому, що є впевненість користувача: любу інформацію можна завжди легко знайти в Інтернеті та знання не потрібні. Доктор Бетсі Сперроу з Колумбійського університету стверджує, що Інтернет став своєрідною трансактивною пам'яттю [1].

Мінусом є відсутність моменту соціалізації, який мотивує, стимулює та надихає продовжувати навчання [2].

Досвід впровадження диджиталізації в освітній процес до теперішнього часу не можна вважати вивченим у повній мірі. Стурбованість викликають неоднозначність перспектив впливу на якість фундаментальної та прикладної підготовки здобувачів вищої освіти, необхідність класичної повної вищої освіти у майбутньому. Так, вже ряд великих американських корпорацій (*Google, Hilton, Apple, Bank of America*) інформували про можливість найму на роботу без вищої освіти.

Таким чином, диджиталізація в освітній діяльності – це процес такий же необхідний, скільки і неминучий. У цих умовах важливо зберегти справжнє «аналогове» багатство, що становить фундамент класичної системи освіти.

Випускникам закладів вищої освіти знадобляться не лише цифрові компетенції, але і фундаментальні знання, навички критичного мислення.

Список використаних джерел

1. Sparrow, B., Liu, J., & Wegner, D. M. (2011). Google effects on memory: Cognitive consequences of having information at our fingertips. *Science*, 333(6043), 476–478. <https://doi.org/10.1126/science.1207745> (дата звернення: 16.12.2020).

2. Понікаровська С. В. Особливості процесу соціалізації студентів у вищій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 10. С. 62-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2012_10_13 (дата звернення: 16.12.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Тютюнник С.В., к.е.н., доцент;

Романченко Ю.О., к.е.н., доцент;

Красота О.Г., к.е.н., доцент

У результаті введення карантину заклади вищої освіти України перейшли на проведення занять із здобувачами вищої освіти в дистанційному режимі. У Полтавському державному аграрному університеті розроблено Положення про організацію освітнього процесу і проведення поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій. Положенням передбачено, що дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, вбудовані до системи управління навчанням (платформи Moodle), електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram), відео- та аудіокомунікації (MS Teams, ZOOM, Google Meet, messenger Cisco Webex Meeting, Skype), форуми, чати тощо [2].

Основою дистанційної форми навчання є система Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), яка є «...модульним об'єктно-орієнтованим динамічним навчальним середовищем, або просто платформою для навчання, що надає викладачам, здобувачам вищої освіти та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, у тому числі дистанційного». Під час карантину для продовження навчального процесу здобувачів вищої освіти усіх форм навчання залучили до онлайн-платформи Moodle, на якій викладачі розмістили усі необхідні навчальні матеріали (тексти лекцій, завдання для практичних занять та самостійної роботи), а також тестові завдання. В електронних журналах викладачі виставляють оцінки та залишають коментарі щодо кожної надісланої роботи. Для забезпечення проведення онлайн занять згідно розкладу викладачі широко використовують Google Meet, Viber, Zoom, Telegram та ін. Застосування цих ресурсів дозволяє проводити заняття у режимі відеоконференції. Відеоконференція – це конференція в режимі реального часу онлайн, вона проводиться у визначений день і час. Вона надає можливість візуалізації контакту між викладачем та здобувачами вищої освіти, подання лекційного матеріалу відбувається шляхом розробки та демонстрації презентацій лекцій під час одночасного аудіо-візуального її викладення, а

також наявність чату для запитань і можливості демонструвати власний робочий стіл. Сервіс дозволяє не тільки слухати, а й брати активну участь в відео-зустрічі онлайн. Додаток Google Meet дає змогу приєднуватися до зустрічей просто з подій в Google Календарі або запрошень в електронних листах. Найбільш зручним способом створення відеоконференції є використання календаря, де надається можливість приєднання до відео-зустрічі.

Платформа є доволі зручною та інтуїтивно зрозумілою в користуванні. Головним є наявність динаміків, мікрофонів на комп'ютері чи телефоні та мережі internet. Під час відеоконференції здобувачі вищої освіти мають змогу одночасно бачити викладачів, одногрупників, завдання на курсі навчального порталу та спостерігати за виконанням прикладу.

Застосування технологій дистанційного навчання у освітньому процесі має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести [1]: вільний доступ до навчання (за умови наявності мережі internet); гнучкість та адаптивність (можливість вносити корективи, додавати новітню інформацію); велика аудиторія; здобувачі вищої освіти можуть навчатися у зручний для них час (більшість матеріалу доступна в режимі 24/7); здобувачі вищої освіти можуть поєднувати навчання з роботою, навчанням на інших спеціальностях; сучасні методи та форми дистанційної освіти надають можливість застосування індивідуального підходу до кожного здобувача вищої освіти за допомогою різноманітних інструментів дистанційної освіти; застосування різноманітних видів зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти та інші.

Поряд з цим спостерігаються і певні недоліки: відсутність безпосереднього прямого контакту між викладачем та здобувачами вищої освіти; потрібна внутрішня мотивація для навчання, жорстка самодисципліна; проблема ідентифікації користувача (не завжди є можливість перевірити чи сам здобувач вищої освіти виконував завдання чи проходив тест); недостатній рівень практичних навичок у викладачів та здобувачів вищої освіти, щодо роботи з сучасними платформами дистанційного навчання; відсутнє «емоційне забарвлення» під час проведення занять, що є сильною стороною більшості кваліфікованих викладачів традиційного навчання; не розвиваються комунікативні навички, які активуються при особистому контакті; відсутність соціальної взаємодії, навчання стає більш індивідуальним тощо.

Таким чином, дистанційне навчання досить швидко зайняло значний сегмент на ринку освітніх послуг та воно є досить дієвим в умовах глобальних викликів. Ефективність дистанційного навчання залежить від ставлення здобувачів вищої освіти до навчання; від кваліфікації викладачів та від технічного, інформаційного і методичного забезпечення. Також дистанційне навчання спонукає здобувачів вищої освіти до самовдосконалення та допомагає у набутті нових знань та компетентностей, стимулює використання різних технологій онлайн, а тому покращує рівень їх цифрових компетенцій.

Список використаних джерел

1. Баришнікова В.В., Авласенко-Канарович О.О. Основні переваги та недоліки дистанційної освіти. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*: зб. наук. праць матеріалів

І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 червня 2020 р., м. Київ, Національний авіаційний університет. К.: НАУ, 2020. С. 13-14.

2. Положення про організацію освітнього процесу і проведення поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій у Полтавській державній аграрній академії. Введено в дію наказом ректора від 29 травня 2020 р № 91. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/5555/osvitniyprocesz-dystanciynumytehologiyamypdaa0106.pdf> (дата звернення: 17.01.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В РЕЖИМІ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЇ

Дорогань-Писаренко Л. О., к.е.н., професор;

Єгорова О. В., к.е.н., доцент

Фундамент дистанційного навчання на факультеті обліку та фінансів заклали 2007 р., коли студентів заочної форми навчання почали забезпечувати електронними матеріалами з навчальних дисциплін, 2016 р. було запроваджене навчання на платформі Moodle, а з 2020 р. заняття почали проводити з використанням відеоконференцій. Проведення лекцій та практичних занять в такому режимі має особливості, при цьому специфіка викладання економічних дисциплін більш проявляється на практичних заняттях. Види робіт на занятті визначені робочою програмою, але обов'язковим є розв'язання задач. Поки не усі заняття проводяться в комп'ютерних класах, ситуація онлайн конференції зі 100 % забезпеченням студентів технікою є технічною перевагою. Наприклад, на практичних заняттях зі статистики, що проводились у період дистанційного навчання в режимі онлайн конференції студенти розв'язували задачі на своїх комп'ютерах у файлі редактора Excel. При цьому викладач в режимі реального часу виконував завдання на своєму комп'ютері з демонстрацією екрана учасникам зустрічі, а кожен студент паралельно робив його на індивідуальних вихідних даних. Завдяки економії часу на проведенні розрахунків додатково з'явилась можливість перегляду відеороликів з теми з подальшим їх обговоренням. Такий формат занять отримав багато схвальних відгуків від студентів.

До інших переваг занять в режимі онлайн конференції можна віднести:

– у порівнянні з іншими видами дистанційного навчання (зі спілкуванням на платформі Moodle або через електронну пошту) – більш повноцінна комунікація, учасники мають можливість бачити та чути один одного, демонструвати іншим свій екран, виконувати завдання як команда тощо;

– максимально комфортні умови проведення заняття – персоналізоване робоче місце, зручний одяг, оптимальний температурний режим тощо;

– можливість залучити до інтерактивних занять осіб, що хворіють у легкій формі, перебувають на самоізоляції, маломобільних студентів тощо.

– відсутність логістичної проблеми за умов обмежень роботи громадського транспорту, можливість заощадити час та гроші на проїзді до місця навчання;

– більші можливості щодо запрошення до участі в заняттях спеціалістів-практиків, викладачів з інших закладів освіти, з різних регіонів та країн;

– зменшення психологічних бар'єрів у студентів, які соромляться ставити питання при сторонніх, – онлайн його можна задати у приватному чаті. Також викладач може приватно зробити зауваження студенту, вказати на помилку;

– можливість оперативного доповнення матеріалів новою інформацією, більш швидкого виправлення помилок у порівнянні з друкованими виданнями.

Основні проблеми, що виникають під час проведення відеоконференцій:

1. Технічна – необхідність сучасної комп'ютерної техніки, обладнаної потужною вебкамерою, приміщення, де можна без перешкод вести зустріч, та надійного високошвидкісного інтернету. Щодо викладачів ці питання були вирішені. Але що робити зі студентами в яких один комп'ютер на кілька членів родини, відсутній інтернет, немає камери тощо? Ці проблеми частково може вирішити відеозапис занять з оприлюдненням на платформі Moodle та з відпрацюванням пропуску за критеріями самостійної роботи.

2. Вибір програмного продукту для проведення онлайн занять. Якщо кожен викладач обирає той сервіс, який подобається саме йому (Zoom, Skype, Google classroom тощо), студенти можуть розгубитися у цьому різноманітті. Вважаємо правильним рішення щодо проведення усіх онлайн занять з використанням єдиного засобу відеоконференцій – Google Meet, який органічно вбудовується у систему дистанційного навчання разом із використанням корпоративної пошти Google та Google-календарем із занесеним розкладом занять.

3. Відсутність повноцінного зворотного зв'язку при проведенні онлайн лекцій. Під час демонстрації презентації лектор або зовсім не бачить учасників зустрічі або бачить обмежену їх кількість чи лише їх «аватари». Отже, оцінити сприйняття матеріалу за допомогою невербального спілкування дуже важко. Також є небезпека того, що студент може під час онлайн-лекції займатися сторонніми справами, створюючи лише «ефект присутності» на занятті. Звісно, потрібно намагатись активізувати студентів, ставити їм питання, але все ж можливостей зворотного зв'язку в онлайн лекціях все ж менше, ніж в аудиторії.

4. Онлайн заняття втручаються до особистого простору, включати камеру фактично означає впустити до свого дому увесь курс.

5. Відсутність гарантії що на відеоконференцію замість студента не увійшла інша особа. Недостатність контролю, безкарність за такі порушення провокують обман, списування, плагіат, «групове виконання завдань».

6. Більші затрати часу викладача на проведення заняття – необхідно проінформувати учасників про деталі зустрічі, зафіксувати присутність на ній студентів в кількох документах, перевірити, оцінити та прокоментувати надіслані студентами завдання тощо. Зауважимо, що це час роботи за екраном монітора, що додає втоми очам.

Хоча недоліків в проведенні занять в режимі онлайн конференцій немало, але збереження життя та здоров'я в умовах епідемії набагато важливіше за можливі втрати в результатах навчання. Водночас переваги проведення онлайн конференцій дозволяють передбачити що у майбутньому така форма проведення занять буде доповнювати традиційні, конкуруючи з ними.

Список використаних джерел

1. Єгорова О. В., Перч А. А. Переваги та недоліки дистанційної форми

організації праці. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 28 квітня 2020 р. – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2020. С. 177-179.

2. Положення про дистанційне навчання: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 (із змінами, внесеними наказами № 660 від 01.06.2013 р., № 761 від 14.07.2015 р., № 1115 від 08.09.2020 р.). / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>.

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ СКРИНКАСТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Канцедал Н. А., к.е.н., доцент

Тотальний перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією COVID-19 став очевидним індикатором нового бачення освітнього середовища, в якому «збільшився розрив між тими, у кого «все пропало і як це пережити», і тими, хто живе в нових реаліях, бачить можливості, працює й інвестує в себе» [2]. При переході на дистанційну форму навчання основним завданням викладача є освоєння та використання нових якісних ресурсів для ефективної взаємодії зі здобувачами як в онлайн режимі, так і для організації їх самостійної роботи режимі офлайн. Так, наприклад, для організації ефективної роботи здобувача офлайн у середовищі Moodle при побудові авторського курсу викладач повинен дотримуватися критеріїв інформативності, доступності та зрозумілості.

Авторський досвід педагогічної роботи у середовищі Moodle свідчить про те, що на сьогодні недостатньо обмежуватися лише викладенням текстів (лекцій, практичних робіт) у форматі Word, PDF чи PowerPoint. Для підсилення інформативності лекційного матеріалу, методики виконання практичних завдань, а також роз'яснення методики виконання інших видів навчальної та самостійної роботи здобувачів доцільно використовувати нові інструменти привертання уваги користувача. Одним із таких сучасних інструментів подачі навчального матеріалу є скринкастинг, що набуває дедалі більшої популярності в освітянському середовищі [4].

Скринкаст (англ. screencast або video screen capture) – це цифровий відеозапис інформації, виведеної на екран комп'ютера, що супроводжується голосовими коментарями та у буквальному перекладі означає «відеозахоплення екрана». Особливістю скринкастів є те, що для їх створення використовують не веб-камери, а спеціальне програмне забезпечення.

У 2020 році найбільш популярними програмами для скринкастингу були OBS Studio, Bandicam, FastStone Capture, Fraps, CamStudio та інші.

В результаті огляду та ознайомлення з принципами й особливостями роботи зазначених вище топових програм, для освоєння та впровадження в практичну діяльність нами було обрано програмне забезпечення Bandicam [3]. Окрім запису подій екрана, цей додаток також підтримує захоплення з веб-камери та інших відео пристроїв, що підключаються до комп'ютера користувача. Програма не перевантажує комп'ютер, а готове відео можна

експортувати в форматі MP4 або AVI. Щоб підготувати якісний скринкаст, необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

1. Мета скринкасту та правило «10 секунд». Вважається, що якщо через 10 секунд від початку користувач не знаходить відео пізнавальним, він його вимикає. Тому з перших кадрів необхідно пояснити мету скринкасту та переконати відповідну цільову аудиторію в його корисності.

2. Сценарій і скрипт. Перш ніж записувати скринкаст, необхідно продумати дії, які будуть відтворюватися на моніторі та підготувати структурований та логічно зв'язаний текст (скрипт). Якісний скрипт при озвучуванні відповідних дій на екрані комп'ютера допоможе зробити відеоурок більш насиченим і цінним, а також уникнути слів-паразитів та недоречних пауз під час запису. Вдале поєднання сценарію зі скриптом дозволяє записувати відео, які не потребують монтажу.

3. Регламент. Для навчальних цілей оптимальна тривалість скринкасту – 10 хвилин. За цей час необхідно розкрити суть питання. Якщо ж для розкриття питання потрібна більша кількість часу, тривалість скринкасту може бути більшою, головне – не втратити аудиторію до завершення відео.

Варто зауважити, що регламент безоплатної версії програми Bandicam обмежується 10 хвилинами запису. Це дозволяє заощаджувати кошти при записі скринкастів для віртуального освітнього середовища.

Скринкасти легко вписуються в структуру будь-якого навчального курсу та можуть бути ефективним доповненням вже розроблених кейсів [1, с. 203].

Тож, зробити свій дистанційний курс привабливим і зрозумілим – пріоритетна задача викладача, орієнтована на досягнення здобувачами програмних результатів дисципліни, а практичне використання програми Bandicam дозволить створити якісний відео контент для непрямого спілкування з аудиторією.

Використання цифрових медіа файлів Bandicam також може бути корисним для поширення пізнавальних відео про прогресивні форми і методи роботи викладачів, а також для організації навчального процесу у віртуальному освітньому середовищі. Зокрема, у жовтні 2020 р. на факультеті обліку та фінансів ПДАА у період тотального переходу на дистанційну форму навчання в зв'язку з карантинном програма Bandicam була використана для запису шести хвилинного скринкасту, що містив детальне роз'яснення методики планування навчальних занять у системі Google-Календар з використанням можливостей відео конференцій Google Meet. Поширення цього скринкасту значною мірою сприяло налагодженню ефективної комунікації усіх учасників навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Канцедал Н. А. Практическое использование кейс-метода при изучении методологии научных исследований бухгалтерского учета. *Перспективы развития высшей школы : материалы XIII Международной науч.-метод. конф.* / редкол.: В. К. Пестис [и др.]. Гродно : ГГАУ, 2020. С. 201-204. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7912>

2. Карантин: час нових можливостей і переходу на ефективні навчальні

технології [Електронний ресурс]. URL: <https://kpi.ua/index.php/2020-kr20-1>

3. Bandicam Screen Recorder [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bandicam.com/ua/>

4. Southgate E. Using Screen Capture Video to Understand Learning in Virtual Reality. *2020 IEEE Conference on Virtual Reality and 3D User Interfaces Abstracts and Workshops (VRW)*. 11 May 2020. DOI: 10.1109/VRW50115.2020.00089

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДНОСТІ ВИКЛАДУ ОБСЯГУ ТА ЗМІСТУ ФІЛОСОФІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Шейко С.В., к.філос.н., доцент

В сучасних умовах методологічні проблеми філософсько-наукового пізнання пов'язані з необхідністю дослідження проблеми інформаційного забезпечення. Людина, як суб'єкт пізнання повсякчас виступає креативним носієм постійного творення якісно-нової інформації. Наукова інформація є обов'язковою властивістю сучасної світової філософії та плюралістичного різноманіття філософських напрямків та течій в епоху постмодернізму. Теперішній рівень наукового пізнання характеризується надзвичайно насиченими найрізноманітнішими формами та змістом інформації в філософській царині. Найвпливовішими постають сучасні інформаційні технології та засоби масової комунікації. Інформаційний потік результатів наукового пізнання постійно розширюється, а його інформаційний вплив на суспільство та людину може виявити певну агресивність та загрозу свободі волі людини, її креативних можливостей. За подібних обставин підготовлена до сприйняття людина успішно знаходить потрібну філософсько-наукову інформацію, але й величезний масив інформації, в той же час, «полює» на людину.

Таким чином, в сучасному інформаційному суспільстві насиченість різноманіття філософсько-наукових знань збільшується в геометричних пропорціях, насамперед за кількісними ознаками. З одного боку, цей процес має незаперечне конструктивне значення, він сприяє подальшому розвитку філософських традицій, створення поліфонії філософських напрямків та течій, розповсюдження історико-філософських знань, ствердженню життєво необхідних цінностей, ідеалів та переконань. З іншого боку, нинішній науковий потенціал людства з його історичною пам'яттю та величезним обсягом освоєння суспільно-історичної практики змушують виявляти певну стриманість завдяки критичному мисленню та обережності зі сприйняттям феномену інформаційної філософської культури в її розвитку протягом тисячоліть. Важливим залишається кількісний підхід щодо розвитку сучасного інформаційного потоку, а саме, його постійного розширення. У зв'язку із цим, постає глобальна проблема: чи здатне людство й далі нести величезний багаж наукової інформації, що неминуче збільшується в геометричній прогресії? Чи не стане в майбутньому інформаційний потік тим важким «тягарем», що виснажить суб'єкта пізнання та навіть розчавить самовпевненого, вільного у наукових пошуках дослідника?

Зростаюча швидкими темпами кількість наукової інформації, попри класичну методологічну практику диференціації та інтеграції різноманітних сфер філософського знання, здатна викликати в науковця крайнощі гносеологічного песимізму – непорозуміння, розгубленість, «трагізм особистості», «кінець історії та науки», або ж взагалі самоусунення від прагнення освоювати дійсність, небажання критично вивчати реальність, об'єктивно пізнавати світ.

Певною дилемою перед дослідником постає вивчення якісного аспекту розвитку інформаційного потенціалу, методологічних принципів філософії науки, в контексті якої визначається інваріантність ставлення до сприйняття сучасного інформаційного поля. Потрібна інформація, яку використовує особистість, повинна визначатися не стільки кількістю, а навпаки змістовною якістю. Особистість науковця має виявляти розбірливість та формувати у собі творче критичне мислення. Формуванню цих вмінь повинна сприяти філософсько-гуманітарна освіта та практичне втілення моральних принципів: гідності, свободи волі людини, патріотизму. Світогляд молодого науковця має ґрунтуватися на кращих зразках світової філософської науки та культури.

При застосуванні сучасних інформаційних технологій у процесі викладання філософсько-гуманітарних дисциплін, потрібно дотримуватися методологічних принципів філософії: єдності кількості та якості щодо освоєння змісту філософського знання, а також відповідних принципів діалектики – інтеграції та диференціації наукового знання, єдності історичного та логічного, сходження від абстрактного до конкретного, а також прагнення до цілісного освоєння світу.

Список використаних джерел

1. Кримський С.Б. Межа тисячоліть – зміна вимірів в історії. Про софійність, правду, смисли людського буття : збірник наук.-публіц. і філос. ст. Київ, 2010. С 273–289.
2. Штанько В.І., Бордюгова Т.Г. Інформаційне суспільство: соціальнофілософські проблеми становлення: Навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2012. – 172 с.

ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мокієнко Т. В., к.е.н., доцент;

Прийдак Т. Б., к.е.н., доцент

Дистанційна педагогіка - це наука про вплив інформаційно-комп'ютерних технологій, інтегрованих в освітній процес за допомогою дистанційного навчання, на можливість самостійного навчання, самоосвіти і формування для цього необхідних навичок.

Під час карантинних обмежень, проведення лабораторних занять з дисципліни «Інформаційні системи та технології в обліку», проводилося в дистанційному форматі.

В умовах дистанційного навчання, доступ здобувачів вищої освіти до робочих місць у навчальних лабораторіях здійснюється за допомогою програми AnyDesk. Перевагою даної програми є те, що код для доступу до робочих місць є постійним. При правильному налаштуванні програми, під'єднання до робочого місця здійснюється автоматично (без запиту на приєднання, що дає змогу не втрачати час на підключення здобувачів, а у разі проблем з підключенням до мережі Інтернет, здобувач має змогу приєднатися сам і не заважати роботі групи).

Для «живого» спілкування під час проведення лабораторних занять, доцільно використовувати Viber (груповий дзвінок) та (або) Google Meet, Zoom, що встановлені на мобільний телефон або планшет. Використання телефону під час проведення лабораторних занять забезпечує мобільність викладача і дає можливість вільно пересуватися комп'ютерною лабораторією.

Однак, поряд з усіма нововведеннями, пов'язаними з впровадженням спектра комп'ютерних технологій, виникає і ряд супутніх проблем.

Перша проблема полягає в професійній підготовці викладачів. Готовність самого викладача - це один з головних елементів в дистанційному навчанні. Під час інтегрування комп'ютерних технологій в дистанційну педагогіку необхідно переконатися, що викладачі підготовлені до таких нововведень.

Успішне дистанційне навчання починається з впевненості викладачів в тому, що їх здібностей вистачить для вивчення всіх технологій і їх успішного застосування.

Друга проблема. Якщо існує проблема готовності викладачів, то суть другої проблеми полягає в готовності здобувачів вищої освіти. У процесі дистанційного навчання студенти стикаються з низкою перешкод у вигляді своїх індивідуальних особливостей, умов навчання та технічне забезпечення, вміння використовувати комп'ютерні технології та Інтернет-ресурси.

Наступна проблема полягає в обмеженому обсязі можливості впровадження інформаційних технологій в освітні установи. Таке впровадження вимагає величезних ресурсів - часу і коштів. Великий спектр нових навчальних програм, методичних рекомендацій, інструкцій, посібників, прикладів відео уроків.

Освітні установи, які вирішили додати в свій спектр освітніх послуг дистанційне навчання, повинні володіти всім необхідним обладнанням. Від якісно підготовлених освітніх установ залежить можливість для гідного дистанційного навчання.

Наступною проблемою при проведенні лабораторних занять в умовах дистанційного навчання є чисельність здобувачів вищої освіти. Проблема пов'язана передусім з тим, що студенти, які з певних причин пропустили декілька занять, значно відстають від решти одногрупників. При цьому, час що витрачається на таких здобувачів, «крадеться» у решти студентів, що призводить до затримки роботи основної маси студентів. Проблема, що виникає із попередньої – організація та проведення додаткових лабораторних занять,

для здобувачів, які пропустили заняття та відстали. Дана проблема пов'язана із значними затратами часу викладачів.

Для здобувачів вищої освіти, що здійснюють навчання за індивідуальним графіком, доцільно здійснити запис відео уроків, в яких би покроково було представлено порядок виконання завдань, що виносяться на лабораторні заняття. Формат відео уроків дасть можливість студентам самостійно опанувати матеріал.

Істотний внесок у вирішення даних проблем внесуть нововведення і інновації в області дистанційної педагогіки. Для цього необхідно проводити нові дослідження в галузі застосування інформаційних технологій в педагогіці, вивчати впливу інформаційних технологій на педагогіку в цілому, а також на викладачів і студентів.

Список використаних джерел

1. Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25 квітня 2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>.

2. Чігінцева А. С. Актуальні проблеми дистанційного навчання. *Питання студентської науки*. 2018. Вип. 3 (19). С. 10 – 13.

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Мац Т. П., к.е.н., доцент

Право на освіту громадян України закріплено законодавчо. Зокрема про це говориться у 26 статті Декларації прав людини, Конституції України та галузевих законах. Україна передбачає забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх громадян.

Право на освіту в Україні реалізується переважно через публічні (державні і комунальні) заклади освіти. Частка приватних коливається залежно від рівня освіти.

Перехід на дистанційне навчання у такому масовому прояві є безпрецедентним і непередбачуваним. Карантин став викликом для всього українського суспільства в тому числі і для викладачів вищих навчальних закладів.

Дистанційне навчання – це добре організована й контрольована самоосвіта з використанням комп'ютерної техніки й комунікаційних мереж. У світі такий різновид навчання набув поширення досить давно, проте в Україні він існує років 10 [2].

Дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії.

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі почувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються

тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається той, хто навчається. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача-координатора забезпечує планомірне засвоєння знань.

Аналіз впровадження дистанційного навчання показує, що до реального контингенту потенційних студентів можна віднести тих, хто часто перебуває у відрядженнях, військовослужбовців, територіально віддалених слухачів, жінок, що перебувають у декретній відпустці, людей з фізичними вадами, тих, хто поєднує навчання й роботу, співробітників, що підвищують свою кваліфікацію тощо. Й незважаючи на те, що дистанційне навчання передбачає одержання також і базової середньої освіти, цей напрямок не одержав активного впровадження в освітній процес шкіл, коледжів та інших середньо-спеціальних установ освіти [1].

Слід відзначити що працювати у новому форматі виявилось на початку досить не просто як викладачам так і студентам. Дехто впорався із новими викликами, проте частина викладачів вирішила піти іншим шляхом та замість дистанційного навчання просто перевести все у формат самостійної роботи студентів.

Читання лекцій за підручником і перевірка конспекту – вже давно зовсім не є сучасним методом викладання.

Багато викладачів та студентів щиро прагнули адаптуватися до нових умов, але проблеми, все ж таки існують і до сьогодні. Більше того, вони істотно вплинуть на якість навчання під час карантину, і про це слід відверто говорити. Говорити потрібно не тільки про проблеми з якими ми щодня зустрічалися а також разом шукати шляхи їх вирішення.

Отже ми виокремимо на нашу думку основні проблемні питання з якими зіштовхнулися науково-педагогічні працівники і здобувачі вищої освіти під час здійснення процесу дистанційного навчання:

1. Знайти оптимальну платформу для дистанційного навчання.
2. Як краще подавати матеріал?
3. Адаптувати робочі програми навчальних дисциплін.
4. Знайти можливість проведення моніторингу навчальних результатів.
5. Які форми контролю найкраще застосовувати?
6. Здійснювати самонавчання цифровим технологіям.
7. Технічне забезпечення для здійснення дистанційного навчання.
8. Навчитися якісно проводити дистанційне навчання.

Впровадження дистанційної освіти в Україні сприятиме підвищенню якості і рівня доступності вищої освіти, інтеграції національної системи освіти в наукову, виробничу, соціально-суспільну та культурну інформаційну інфраструктуру світового співтовариства [3].

Отже, дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти. Ефективність дистанційного навчання залежить і від засобів інформації, і від викладачів, які працюють зі

студентами на дистанційному рівні. Слід зауважити, що при використанні дистанційного навчання важливою є функція яка передбачає здійснення постійного моніторингу якості неперервного особистісно-професійного розвитку. Таким чином використання технологій дистанційного навчання при підготовці здобувачів вищої освіти дозволяє широко використовувати найкращі навчальні ресурси, поєднує високу економічну ефективність і гнучкість навчання та розширює можливості традиційних форм навчання.

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання - від теорії до практики, актуальний мережевий семінар // <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>
2. Дистанційне навчання: плюси й мінуси // <https://kpi.ua/805-9>
3. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України // URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/8791-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-17478-1.pdf>
4. Проблеми і суперечності у впровадженні дистанційного навчання у вищій школі // URL: https://pidru4niki.com/86569/menedzhment/problemi_superechnosti_vprovadzhenni_distantsiynogo_navchan

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ «SOFT SKILLS» ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Подлесна Г.В., к.психол.н., доцент

Процеси глобалізації у суспільстві, пов'язані з переходом до цифрового суспільства спонукають зміни у освіті та розвиток нових підходів до формування професіонала.

Раніше головним критерієм для роботодавця, була наявність диплома, що свідчив про оволодіння вузькою професійною спеціалізацією. Програміст мав уміти створювати програми, інженер – здійснювати інженерну діяльність, бухгалтер – вести облік. Усе інше вважалось позитивним, але не обов'язковим доповненням. Сьогодні ситуація кардинально змінилася. Сучасні роботодавці розраховують на те, що кандидат матиме десятки різноманітних вмінь. Здатність креативно мислити й управляти часом (*time-management*), навички комунікації, нетворкінгу, керування проектами, тімбілдингу, володіння сучасними інформаційними інструментами розробки сайтів, комп'ютерної графіки й відеомонтажу. Без згадки про це сьогодні не обходиться майже жодне оголошення про роботу. Чим вища посада, тим більші вимоги.

Протягом останнього часу зарубіжні дослідники, розглядаючи професійну успішність та вивчаючи характерні професійно важливі якості фахівця, використовують терміни «hard skills» («тверді» навички) і «soft skills» («м'які» навички).

Термін «hard skills» або «тверді навички» означає комплекс професійних навичок, пов'язаний зі знанням фундаментальних та спеціальних дисциплін, здобуттям практичної підготовки тощо [2, 163]. Однозначного визначення

терміна «soft skills» в науковців немає. «Soft skills» – це збірний термін, який посиляється на безліч варіантів поведінки, що допомагають людям в роботі, зокрема командній, а також забезпечують успішну соціалізацію.

У зарубіжних публікаціях є велика кількість моделей «soft skills», зокрема на думку Ю. Катели, американського експерта ринку праці, складниками «soft skills» працівників технічних спеціальностей є такі: професійне спілкування; критичне мислення; робота в команді; навчання протягом життя; навички підприємництва; лідерство [6, 42].

Шведський дослідник А. Берглунд, зазначає, що для отримання ефективних результатів діяльності інженера потрібні такі «soft skills»: розуміння професійної та етичної відповідальності за прийняття інженерних рішень; здатність до критичної рефлексії прийнятих рішень; навички управління людськими ресурсами та самоорганізації; здатність брати на себе лідерські позиції у міждисциплінарній та мультикультурній команді; розуміння важливості навчання протягом життя; – володіння прийомами аргументації і професійної комунікації; вміння працювати у багатопрофільній команді [5].

Українські науковці К. Коваль, Н. Длугунович, Ю. Лавриш та ін. наголошували на формуванні в студентської молоді «soft skills». Дослідники зазначають, що в більшості вищих професійних закладах освіти України помилково вважають, що лише дисципліни професійного спрямування забезпечують ефективну роботу фахівця та сприяють його кар'єрному зростанню [4, 106].

Окреслюючи шляхи формування «soft skills», дані науковці зазначають, що передусім розвиток «soft skills» спостерігається при вивченні гуманітарних дисциплін та в процесі активної участі здобувача вищої освіти в різноманітних гуртках, спілках, громадських об'єднаннях, благодійних фондах, політичних партіях, наукових товариствах, студентському самоврядуванні тощо. Саме така діяльність у студентських, молодіжних ініціативах допомагає вдосконалювати комунікативні навички та брати на себе відповідальність за прийняття та реалізацію рішення [2, 166]. Ефективним засобом формування «soft skills» у здобувачів вищої освіти можуть бути також тренінгові програми, семінари, ігрові методи, підготовка публічних промов та самопрезентацій, ведення переговорів та дебати, які спрямовані на розвиток комунікативних навичок.

Одним з пріоритетних напрямків формування «soft skills» у процесі навчання у ЗВО є врахування відповідних здібностей, які умовно називають «4 C's або 4 K» (critical thinking – критичне мислення; creativity – креативність; collaboration – колаборація; communication – комунікація).

Важливим питанням сьогодення є класифікування так званих «м'яких» навичок.

Компанія **Microsoft** провела дослідження, де на вершині списку для ТОП-60 найоплачуваніших професій опинились ораторські та комунікативні здібності, володіння офісними програмами, створення презентацій, менеджмент проектів і високий рівень самоорганізації.

Forbes вважає найголовнішими комунікативну компетентність, креативність, написання якісних текстів, досвід роботи у команді, базові

комп'ютерні знання та здатність до «ре-інжинірингу» – готовність робити звичні речі в новий спосіб.

Німецька хвиля відзначає комунікативні та управлінські таланти: ораторське мистецтво, вміння переконувати, лідирувати, управляти, робити презентації, знаходити підхід до людей і вирішувати конфліктні ситуації.

Британська платформа інтернет-навчання SkillsYouNeed виділяє **персональні навички** (тайм-менеджмент, саморозвиток, управління емоціями та навіть організацію харчування, догляду за тілом, спортивних тренувань, ефективного сну), **інтерперсональні** (комунікація, робота у команді, ведення переговорів, конфлікт-менеджмент), **лідерські здібності**, проведення презентацій, а також письменницьку майстерність і базові математичні знання.

Статистичні дані **World Economic Forum, 2016** демонструють, що «ТОП-10 навичок 2020» наступні: комплексне мислення; критичне мислення; творчі здібності; уміння керувати людьми; взаємодія з людьми; емоційний інтелект; уміння формувати власну думку та приймати рішення; орієнтація на клієнтів; уміння вести переговори; гнучкість розуму. [3, 43-44]

Єдиної класифікації не існує, але більшість науковців визначають такі компоненти «soft skills».

Дослідження розвитку ринку праці показало його орієнтацію на навички міжособистісного спілкування (interpersonal skills), особистісний потенціал (personal qualities), навички побудови кар'єри (career attributes), що спонукає до розвитку нових тенденцій в освіті, створення сучасних освітніх технологій, пошуку альтернативних освітніх програм.

Комплексне масштабне дослідження із залученням експертів (як представників роботодавців, так і вчених, що займаються дослідженням кваліфікацій і навичок робочої сили), проведене в 2009 році в рамках програми ЄС «Безперервне навчання Еразмус» (Lifelong Learning Erasmus), виділив три групи навичок, що включають 22 навички:

1. Соціальні навички – здатність успішно й ефективно взаємодіяти з конкретними людьми або різними групами, досягаючи поставлених цілей;

2. Особистісні навички – якості людини, які характеризують її особистість;

3. Методологічні навички – допомагають розрізняти факти, публікувати інформацію, створювати технології, визначати достовірність джерел та інформації, адаптуватися до робочого та соціального середовища та вдосконалювати свої знання, вміння і компетенції; (Cinque, 2016). [1, 33].

Ступінь освоєння навичок «soft skills» складно перевірити, продемонструвати, відстежити. Ефективність їх освоєння спрямовується на вироблення здатності бачити та розрізняти множинність варіантів тієї чи іншої ситуації. Для успішного формування «soft skills» постійно практикуватися у різних формах та видах навчальної та професійної діяльності, оскільки вони не лише доповнюють «hard skills», а й створюють нові можливості, сприяють розвитку та формуванню професійності.

Сучасна освіта все більше використовує у навчальному процесі інформаційно-комунікаційні технології, які поступово змінюють структуру

викладання та навчання дисциплін, додають нові елементи та платформи для навчання (Moodle). Комп'ютеризація навчального процесу, використання дистанційних форм навчання, швидкий доступ до найновішої інформації, можливість працювати колективно над спільними проектами, що підвищує його ефективність.

Найбільш вдалою для навчання більшість університетів світу обрали навчальну платформу Moodle. Ця система спеціально розроблена для створення навчальних онлайн курсів. «Moodle» означає «Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment». В основу програми покладено модульну структуру. Налічується дуже велика кількість додаткових модулів, які реалізують ту чи іншу функцію. Це може бути модуль опитування, завдання, іспиту, лекції та ін. Moodle функціонує на всіх комп'ютерах, де можна встановити PHP і запустити базу даних MySQL або PostgreSQL. Web-сайт Moodle безкоштовно надає користувачам платформи якісну підтримку.

Система управління процесом навчання Moodle відноситься до вільно розповсюдженого програмного забезпечення. «Відкритість» програми дає можливість налаштувати систему під особливості конкретного навчального закладу, на включення або виключення того чи іншого елемента можливо виходячи із поточних, термінових чи довготермінових навчальних потреб певної групи здобувачів вищої освіти у певний час, а також вбудовувати в неї нові модулі. Крім того автор електронних навчальних курсів (ЕНК) створених на платформі LMS Moodle може інтегрувати все необхідне для курсу, використовуючи повний спектр його вбудованих функцій, у тому числі зовнішні спільні інструменти: форуми, чати та блоги.

Також викладачі при формуванні **соціальної групи навичок** під час навчання використовувати участь у тренінгах, семінарах, онлайн-іграх, спрямованих на формування командної роботи. Для формування і розвитку навичок *командної роботи* можна використовувати сервіси для створення блогів, платформ для дистанційного навчання і вебінарів Zoom.

Онлайновими інструментами для формування *комунікативних навичок* можуть бути спілкування Skype, Viber, Telegram тощо.

Формуванню *емоційного інтелекту* допомагає здатність розбиратися у власних і чужих почуттях, рахуватися з оточуючими, будувати з ними відносини на основі довіри і співпереживання. Для цього психологи використовують «практики уважності», арт-терапія, ненасильницьке спілкування, казкотерапія, дихальні практики тощо

Формуванню **групи особистісних навичок** таких як *гнучкість, що розвивається* через вимушеність адаптуватися до мінливих умов навчання і роботи сприяють соціальні мережі та ведення блогів Blogger.

Таймменеджмент формується під час планування своєї роботи або навчання, виконання креативних і творчих завдань, встановлення цілей та їх досягнення (сервіс для планування Any.DO, Todoist, Google Календар, GTasks, OneNote; сервіс для фіксування власних думок Google Keep)

Ініціативність виражається в умінні проявляти ініціативу в різних ситуаціях; об'єктивно оцінювати власні сили, знання та навички; керувати

своїм навчанням, розвиватися (сервіси закладок на корисні ресурси Symbaloo, ментальні карти Spicynodes та Mindmeister).

Використовуючи інформаційно-комунікативні технології не слід забувати, що формування особистості людини та фахівця можливе лише тоді, коли основними методами розвитку навичок для молоді залишаються самонавчання (читання літератури, самостійне вивчення різних матеріалів, перегляд вебінарів тощо), пошук і отримання зворотного зв'язку від викладачів, наставників і роботодавців, навчання на досвіді інших (ментворкінг), спеціальні завдання (самостійні справи), розв'язання кейсів (дослідження конкретних ситуацій з пропозицією оптимальних шляхів розв'язання), розвиток в процесі роботи тощо.

Список використаних джерел

1. Дроздова Ю. В. Концептуальні підходи до визначення «soft skills» у сучасних освітніх та професійних моделях / Міжвузівський науково-методичний семінар «Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті». Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. С. 31-34.

2. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування Вісник Вінницького політехнічного університету. 2015. № 2. С. 162-167.

3. Кохан О. М. Soft skills як необхідний компонент конкурентоспроможності майбутніх фахівців / Міжвузівський науково-методичний семінар «Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті». Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. С. 43-46.

4. Лавриш Ю. Навички соціальної взаємодії як необхідна складова підготовки інженерів у сучасному університеті. Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «ПереяславХмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Психологія. 2015. Вип. 37. С. 104-111 .

5. Berglund A., F. Heintz Integrating Soft Skills into Engineering Education for Increased Student Throughput and more Professional Engineers/ LTHs 8:e Pedagogiska Inspirationskonferens, 17 december, Linköping University, Sweden 2014. Retrieved from URL: https://www.lth.se/fileadmin/lth/genombrottet/konferens2014/11_Berglund_Heintz.pdf

6. Dana Sorana, Yolanda-Mirela Cately Raising Stakeholders' Awareness of the Need for Soft Skills in the Tertiary Engineering Education Curriculum Synergy 2010. No 6(1). P. 41-56. URL: <http://synergy.ase.ro/issues/2010-vol6-no1/07-raising-stakeholders-awareness-ofthe-need-for-soft-skills-in-the-tertiary-engineering-education-curriculum.pdf>.

СПЕЦИФІКА ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Кононенко Ж.А., к.е.н., доцент;

Чіп Л.О., к.е.н., доцент

Залучення дистанційного навчання – вимога (тренд) сучасності. Відповідь на питання «бути чи не бути» дистанційній освіті на даний час не є актуальним. У всьому світі така освіта вже існує, та займає своє соціально-важливе місце в освітній сфері. Втілення цифрових технологій у різних сферах життєдіяльності, істотно змінює сам стиль життя, умови праці, відпочинок та створює передумови для впровадження та розвитку цифрової економіки, що значимо впливає на зміст, форму, методи, інструменти та структуру навчання в цілому.

На даний час у суспільстві цифрові навички належать до обов'язкових та займають місце поряд із грамотністю та вмінням рахувати. Володіння інструментами, які призначаються для рішення типових та зв'язаних із професійною сферою завдань, і вміння вивчати нові – одна з ключових компетенцій кваліфікованого працівника-фахівця будь-якої галузі.

Метою дослідження є аналіз наступних понять як «цифрова грамотність», «цифрова компетенція» та «цифрові навички», щодо шляхів усунення недоліків української освіти, збільшення її конкурентоспроможності та ефективності. Для втілення цієї мети необхідно рішення наступні завдання: визначити необхідність залучення цифрових технологій в навчальний процес університетів; кроки та методи впровадження цифрових технологій у сферу української освіти; дослідити сегменти системи освіти, де бажано запровадити цифрові технології в першу чергу; стимулювати збільшення рентабельності системи освіти в результаті запровадження цифрових технологій; створити основні правила стратегії цифрової безперервності в освіті; впровадити модель цифрової компетентності абітурієнтів-студентів та втілити технологію оцінювання рівня цифрової компетенції.

Проведення навчального процесу з вивченням та ефективним залученням цифрових інструментів необхідно для: вдосконалення, оптимізації навчального процесу; роботи в онлайн-мережі; поліпшення візуального сприйняття та графічного оформлення навчальних матеріалів; появи мережевого контенту для різних форматів; збору, обробці, систематизації, аналізу і появи (візуалізації) даних; створення, просування та керування цифровими дослідницькими або навчальними проектами; розробки інтерактивних дослідно-навчальних матеріалів; ефективного онлайн-спілкування; зростання інтересу використання інших цифрових інструментів та сервісів, необхідних для викладацької діяльності. Отже, технічні цифрові засоби комунікації дозволяють виконувати більшість операцій для соціально важливих спілкувань, що загалом пов'язані з листуванням, читанням і онлайн-спілкуванням, то тлумачення самого слова «грамотність» має бути доречним для пояснення результату володіння кваліфікаційно-професійними знаннями та навичками роботи в у мовах «діджеталізації» суспільства.

Консультаційна та технічна базова підтримка складається по-перше з консультацій по використанню цифрових інструментів для навчання, для

викладання, для науково-дослідницької роботи, по-друге з допомоги в розробці, в управлінні, в аналізі та розвитку цифрових проєктів. Втілення дистанційного навчання надає великий спектр функціональних можливостей [2]: керувати доступом до курсів для різних груп користувачів; керувати навчальним процесом – звичайним-традиційним, дистанційним, комбіновано-змішаним; створювати та відстежувати індивідуальні та групові програми навчання і проведення занять; керувати календарями і створювати розклад для всіх навчальних занять; створювати, відстежувати, імпортувати навчальні матеріали, керувати блоками курсів; контролювати результати навчання та тестування; створити навчальний проце для віддалених та для мобільних співробітників, груп. Технології дистанційного навчання визначаються педагогічними та інформаційними системними базами. Характерні ознаки дистанційного навчання:

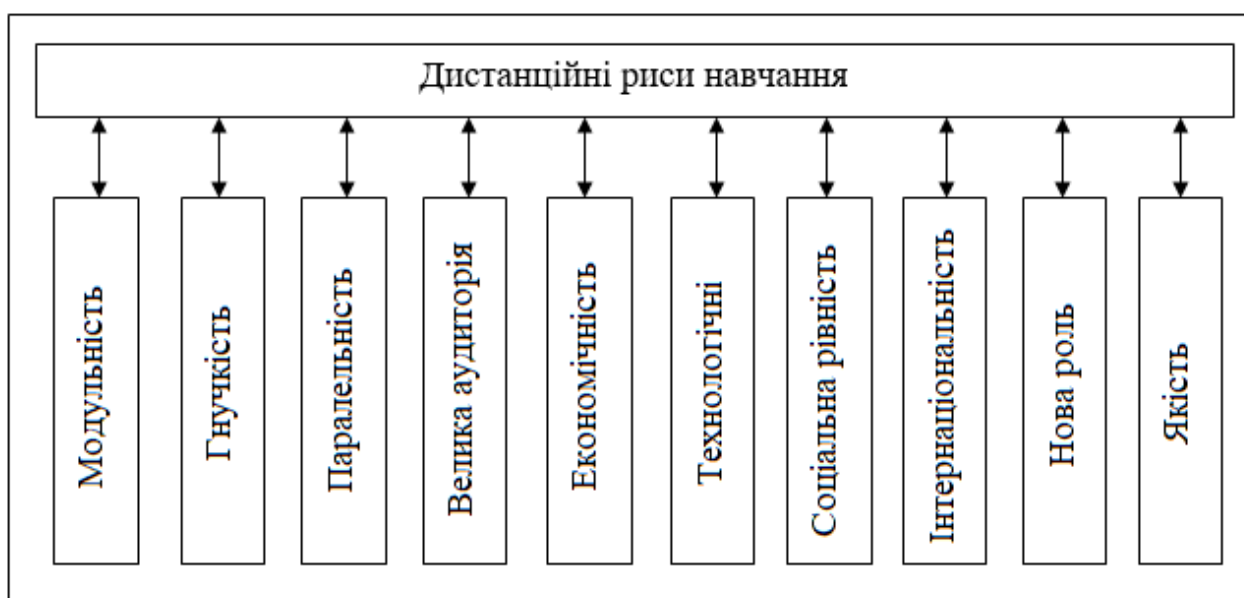

Рис. Ознаки дистанційного навчання

Зазначимо, що найціннішим вмінням в цифровій грамотності суспільства є критичне мислення або (та) можливість уникати завідома хибних суджень про те, що ми знаходимо на просторі Інтернету. Цікавою постає специфіка засвоєння та оволодіння цифровою грамотністю особистостями в залежності від віку. Сучасні цифрові технології дуже активно залучаються як інструмент в освітній сфері. Однак темпи цифрової грамотності суспільства, що стає однією з головних ідей сьогодення, зазвичай випереджають вміння та навички самих споживачів-користувачів. Таким чином, володіти високим рівнем цифрової грамотністю означає знати та використовувати цифрові інструменти з користю для суспільства та для себе, наприклад, для підвищення ефективності навчання.

Список використаних джерел

1. Цифрова грамотність: що це і навіщо українцям. <https://pingvin.pro/blogy/thoughts/tsyfrova-gramotnist-shho-tse-i-navishho-ukrayintsyam.html>
2. Уряд підтримав ініціативу Мінцифри та НАДС щодо навчання держслужбовців цифрової грамотності. <https://thedigital.gov.ua/news/uryad->

pidtrimav-initsiativu-mintsifri-ta-nads-shchodo-navchannya-derzhsluzhbovtsiv-tsifrovoi-gramotnosti

3. Цифрова грамотність і технології для освіти: принципи та інструменти. <https://sukhari.com.ua/tsifrova-gramotnist-i-tehnologiyi-dlya-osviti-printsipi-ta-instrumenti.html>

ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ В СФЕРІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Рева І.А., старший викладач

Запровадження, починаючи з середини ХХ ст., більш систематичних лінгвістичних теорій, трансформували вивчення перекладу й підготували підґрунтя для становлення дисципліни. З кінця 1980-х років перекладознавство надзвичайно розвинулося завдяки швидкому зростанню кількості курсів з підготовки практичних перекладачів, підкріплених відповідними науковими дослідженнями, у зв'язку із збільшенням міжнародного попиту на переклад та із зростанням загального інтересу до перекладу як міжкультурного явища. Це бурхливе зростання як зацікавленості у перекладі, так і кількості опублікованих наукових досліджень ілюструє збільшення кількості наукових журналів, присвячених дослідженню перекладу. І хоча буде несправедливим обрати лише кілька назв, та серед найвідоміших на міжнародному рівні журналів наведемо (у хронологічному порядку, за роком заснування): *Babel* (Нідерланди, заснований у 1955 році), *META* (Канада, 1955), *Traduction, terminologie, rédaction* (Канада, 1988), *Target* (Нідерланди, 1989), *Perspectives on Translatology* (Данія, 1993), *The Translator* (Велика Британія, 1995), *Interpreting* (Нідерланди, 1996), *Across Languages and Cultures* (Угорщина, 2001), *Translation Studies* (Велика Британія, 2008) та, ілюструючи рух до онлайн-публікацій з відкритим доступом, згадаємо про *Journal of Specialized Translation* (Велика Британія, 2004) [3, с. 56]. Зростання наукової активності виявилось настільки значним, що зараз дві онлайн-бази даних пропонують дослідникам пошукові бази у сфері перекладознавства: *Translation Studies Abstracts* (видавництво St. Jerome Publishers, з 1998 року) та *Translation Studies Bibliography* (видавництво John Benjamins, з 2004 року). Для того аби певним чином структурувати результати такого колосального розвою дисципліни здійснюються різні спроби. Дослідник Е. Честерман виявляє п'ять стрижневих ідей: 1) переклад з джерельної мови на цільову мову; 2) еквівалентність; 3) неперекладність; 4) вільний переклад відносно буквального перекладу; 5) всякий твір є перекладом. Також він виокремлює шість великих «етапів» у їхній еволюції теорії перекладу: 1) риторичний; 2) логос; 3) лінгвістичний; 4) комунікативний; 5) цільової культури; 6) когнітивний.

Когнітивний підхід дозволяє по-новому поглянути на проблему перекладацьких помилок з позицій «знак – об'єкт» та «знак – користувач». Відносини по вісі «знак – об'єкт» вимагають від перекладача створення чіткої ментальної проекції самого об'єкта, в якій були б ураховані ті його параметри,

що є релевантними для відтворення у перекладі, розрахованому на іншомовного та іншокультурного реципієнта.

Метою даного дослідження є визначення основних особливостей когнітивно-комунікативного підходу в галузі перекладознавства.

Пізнавальна роль перекладу полягає не тільки в його функції культурного посередника, не менш важливою є роль інтелектуального стимулу – помічника працюючої думки, яку Ю. Сорокін визначає як «переклад не тільки з мови на мову, а й з сутності на сутність». Проте усі ці важливі аспекти перекладу підпорядковані пізнанню, а отже, й сам переклад виступає формою пізнання, яка перетворює невербальний досвід на вербальні форми, врешті-решт, переклад проявляє себе як своєрідний рефлексивний механізм, який дозволяє по аналогії досліджувати й інші механізми людської свідомості та комунікації. усвідомлення перекладу як універсального інструменту пізнання до перекладу як засобу пізнання суб'єктом думки (в нашому випадку перекладачем не в метафоричному, а в прямому сенсі) самого себе, тобто перекладу як (само)рефлексії [1, с. 47].

У сучасному перекладознавстві рефлексія розцінюється як потужний методологічний інструмент, за допомогою якого уможлиблюється дослідження процесуального, діяльнісного боку перекладу через уведення в комунікативну схему перекладача як агента дії, який уважно спостерігає за розгортанням своєї думки й фіксує логіку рішень. У цьому сенсі рефлексія визначається як «процес пошуку смислу, побудований на зверненості свідомості перекладача до смислового континууму автора, який детермінує кінцевий результат – текст перекладу». Рефлексивним за своєю природою є й метод автоінтроспекції. Переклад – важливий спосіб пізнавальної діяльності, у перебігу якої відбувається перенос текстів, смислів, концепцій з одного культурного контексту до іншого. Рефлексія над перекладом дає можливість знайти відповіді на питання, що утворюють філософський каркас цього феномену: «Що ми перекладаємо – слова чи ідеї?», «Хто перекладає і з якого права?», «Для кого і з якою метою здійснюється переклад?», «Як саме він здійснюється?» тощо. Залежно від відповідей на ці запитання переклади можуть здійснюватися по-різному: вони можуть бути орієнтовані на малопідготовленого чи на досвідченого читача; на відтворення оригіналу чи на розвиток національної мови або літератури; на первинне знайомство з текстом або його повторне (множинне) відтворення [3, с. 168]. Сукупність цих відповідей визначає варіативність перекладу, яка дає можливість охарактеризувати його як «глибинну» творчість. Переклад – не просто заміна слів однієї мови словами іншої, а розвиток інтелекту: засвоюючи нову мову, перекладач водночас засвоює її культуру, отже цей двобічний процес призводить, по-перше, до індивідуальних змін, а по-друге, через індивідуальні зміни – до змін масових, суспільних. Так підвищується культурний потенціал людини, що врешті-решт дає новий стимул розвитку як самої цієї особистості, так і суспільства в цілому.

Людина протягом своєї історії послідовно – свідомо чи несвідомо – ускладнює свій світ і спосіб буття, наслідком чого є нарощування потенціалу

людської діяльності, її здатності теоретично й практично розширювати та поглиблювати проникнення у дійсність, яка ще вчора залишалася незасвоєною, непізнаною й непізнаною. Однією з форм реакції людини на ускладненість суспільних практик є інтенсифікація комунікації, під якою розуміються «зростаючі за масштабами і швидкістю зміни характеру та змісту спілкування людей – носіїв різних мов, культур, формування глибинніших смислів».

Отже, значення перекладу як засобу самовдосконалення неможливо переоцінити. Починаючи з позитивного впливу на розвиток пам'яті, інтелекту, уяви, дикції, риторики, комунікаційних навичок тощо й закінчуючи можливістю вийти за межі «зачарованого кола» рідномовного культурного середовища. Когнітивний підхід у процесі перекладу дозволяє людині творчо зростати, прагнучи все нових звершень не тільки професійного, а й особистісного характеру.

Список використаних джерел

1. Алексеева Л. Перевод как рефлексия деятельности. Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология. 2010. Вып. 1(7).С. 45 – 51.
2. Барышева Т. Психолого-педагогические основы развития креативности : [учеб. пособие]. СПб., 2006. 268 с.
3. Ребрій О. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія / Харків, 2012. 376 с.
4. Рябова М. Иноязычие как фактор развития личности и общества. Общественные науки и современность. 2008. № 2. С. 167 – 176.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Песцова-Світалка О. С., к.е.н., доцент;

Рудич А. І., к.е.н., доцент;

Тютюнник Ю. М., к.е.н., доцент

Необхідною умовою динамічного розвитку сучасного суспільства є модернізація системи вищої освіти, яка повинна стати основою для забезпечення високого темпу науково-технічного, економічного, соціального, культурного прогресу. Основою реформування та системної модернізації освітньої діяльності усе частіше виступають сучасні цифрові технології, що висувають на перший план питання про формування цифрової компетентності.

Процеси, що відбуваються сьогодні, дають змогу ставити на порядок денний питання про становлення нової моделі освіти, де домінуючого значення набувають відносини щодо обробки, зберігання, передачі і використання зростаючого обсягу даних, які пришвидшують інноватизацію та цифровізацію економіки України [1, с. 5].

Головні напрями європейської системи професійного навчання ґрунтуються на Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (грудень 2006 р.) [2]. Європейський парламент і Рада

Європейського Союзу 17 січня 2018 р. схвалили Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя: грамотність; мовна компетентність; математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії; цифрова компетентність; особистісна, соціальна та навчальна компетентність; громадянська; підприємницька; компетентність культурної обізнаності та самовираження.

Цифрова компетентність – це впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства. Включає в себе цифрову та інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (зокрема програмування), кібербезпеку та вирішення проблем.

Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з цифровою компетентністю передбачають [3]:

- знання того, як цифрові технології можуть підтримувати спілкування, творчість та інновації. Обізнаність щодо їхніх можливостей, обмежень, впливів та ризиків;

- розуміння загальних принципів, механізмів та логіки цифрових технологій. Знання базових функцій та використання різних пристроїв, програмного забезпечення та цифрових мереж;

- знання правових та етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій;

- вміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, активного громадянства та соціальної інтеграції, співпраці з іншими людьми для досягнення особистих, соціальних або комерційних цілей;

- навички використання, доступу, фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим змістом;

- вміння захищати інформацію, зміст, особисті дані, а також ефективно взаємодіяти з програмним забезпеченням, пристроями, штучним інтелектом або роботами.

Взаємодія з цифровими технологіями та змістом передбачає відкрите та перспективне ставлення до їхньої еволюції. Водночас це потребує критичного аналізу обґрунтованості, надійності та впливу інформації і даних, які доступні через цифрові засоби, а також етичного, безпечного та відповідального підходу до використання цих інструментів.

Відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: «Цифрові технології – одночасно величезний ринок та індустрія, а також платформа ефективності і конкурентоспроможності всіх інших ринків та індустрій. Високотехнологічне виробництво та модернізація промисловості за допомогою інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, масштаб і темп цифрових трансформацій повинні стати пріоритетом економічного розвитку» [4].

Таким чином, із стрімким впровадженням цифрових технологій формування цифрової компетентності набуває особливого значення. Цифровізація економіки сьогодні є головною тенденцією на ринку праці. Уміння використовувати цифрові технології в роботі поступово стає необхідним для більшості професій. Завдяки використанню он-лайн та інших технологій громадяни можуть більш ефективно набувати знань, вмінь та навичок як в освітній діяльності, так і у багатьох інших сферах.

Список використаних джерел

1. Краус Н.М., Краус К.М., Болдирева Л.М. Цифрові компетенції в сфері вищої освіти: задум, реалізація, результат. *Держава та регіони*, 2019 р., № 1 (106) С. 132-138.

2. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року № 994_975 в редакції від 18.12.2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text(дата звернення 10.12. 2020).

3. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018 – Цифрова компетентність. Дистанційне та змішане навчання інформатики. URL : <http://dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html> (дата звернення: 23.01.2021)

4. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-2018р. в редакції від 17.09.2020 URL : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 23.01.2021)

ЯКІСТЬ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Пилипенко К.А., д.е.н, доцент;

Кулик В.А., д.е.н, професор;

Пономаренко О.Г., к.е.н., доцент

**«СПРАВЖНЯ ОЗНАКА ІНТЕЛЕКТУ НЕ ЗНАННЯ, А УЯВА»
АЛЬБЕРТ ЕЙНШТЕЙН**

2020 рік вніс великі корективи в усі сфери життя, майже всіх країн світу. COVID-19 вплинув на різні соціальні сфери і процеси життєдіяльності людей, у тому числі й на освітній процес в Україні. Зокрема, питання дистанційної освіти та впровадження новітніх і цифрових технологій набуло більшої актуальності. За даними Міністерства освіти і науки, навесні цього року освітяни різних ступенів освіти для дистанційного навчання найчастіше користувалися такими платформами, як Zoom, Skype, Viber, Telegram? електронна пошта, Google Classroom та інше. Нині робота щодо впровадження більшої кількості цифрових технологій, які були б зручними для всіх учасників освітнього процесу, триває [2].

Цифрова трансформація стає головним трендом сучасності та радикальним чином перетворює сутнісні характеристики процесів усіх сфер суспільного життя. Цифрові технології стали невід'ємною частиною нашого

повсякденного буття, тому спроба уникати їх використання означає «втечу» від реальності.

16 жовтня 2020 року в Україні почали діяти Положення про дистанційну форму навчання [1]. Відповідно до статті 9 Закону України «Про загальну середню освіту», статті 12 Закону України «Про професійно-технічну освіту», статті 42 Закону України «Про вищу освіту», з метою навчально-методичного, науково-методичного, інформаційного забезпечення організації навчально-виховного процесу за дистанційною формою навчання. Для кожного рівня освітнього процесу використовувались та використовуються різні платформи.

«Цифрова грамотність – це відсутність страху перед технологіями і обізнаність у тому, як з ними ефективно працювати. Опанування педагогами таких навичок – це одна з моїх цілей на посаді заступника Міністра з питань цифрової трансформації», – наголосив Артур Селецький під час свого виступу на онлайн-конференції.

Про основні вектори розвитку цифрових технологій у вищій та фаховій передвищій освіті в свою чергу підняв це питання заступник Міністра освіти і науки України Артур Селецький під час Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах діджиталізації суспільства», організованої ДУ «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» 11 листопада 2020 року [3].

Цифрові технології використовуються як в роботі, так і для дозвілля. Можна говорити про «цифрову людину», для якої цифрові технології стали невід’ємною частиною як діяльності, так і в повсякденному житті. Цифрові технології існують десятиліттями і продовжують розвиватися настільки інтенсивно, що навіть їх області та створені ними можливості ще не були опановані та окреслені навіть приблизно. В даний час розробляються цифрові технології наступного рівня, це рівень віртуальної та доповненої реальності, штучний інтелект, робототехніка, Інтернет речей, «розумні системи» тощо. Надалі можливе створення нейронних інтерфейсів та глибока інтеграція комп’ютера та людського мозку. Коли цифрові технології поєднуються з фінансовими, соціальними, гуманітарними та іншими технологіями, з’являється можливість реалізації «нової реальності», включаючи «цифрову» освіту. Таким чином, діджиталізація змінює середовище освіти в університетах і змінює самі університети. Її вплив на людство буде не менш значним ніж вплив революції друку, що дозволило відтворювати та поширювати знання та ідеї у формі «друкованого слова».

Діджиталізація - це напрямок розвитку, який фактично є обов'язковим для більшості організацій. Він допомагає зміцнити зв'язки між адміністрацією, викладачами та студентами і сприяє кращому використанню наявних ресурсів.

Але процес подекуди сам по собі є викликом, адже він не тільки полягає у впровадженні технологічних рішень, а вимагає від користувачів і організацій, щоб вони змінили світогляд.

Зв'язок змін в освіті, зокрема в університетах із загальною діджиталізацією суспільства та самого університету став загальноприйнятою ідеєю. Обговорюються різні компоненти діджиталізації університетів: 1)

онлайн-освіта, 2) електронні освітні ресурси, 3) електронний документообіг, 4) навчання за допомогою тренажерів, віртуальної реальності, 5) формування компетенцій, необхідних у цифровому світі [4].

Під цифровою трансформацією розуміємо процес діджиталізації, що спрощує доступ до інформації. Поняття «діджиталізація» науковці тлумачать як способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму з використанням цифрових технологій [8, с. 259].

Серед переваг, які діджиталізація надає з організаційно-економічної точки зору, виділяють такі:

- підвищення ефективності адміністративних процесів;
- інтеграція звичайної та оцифрованої системи записів для більш швидкого пошуку;
- покращення доступності та сприяння кращому обміну інформацією з колегами по всьому світу;
- збільшення швидкості реагування на зауваження та побажання набувачів освіти;
- скорочення витрат та сприяння захисту довкілля;
- можливість вчасно користуватися точною аналітикою;
- допомога у гнучкості персоналу;
- забезпечення безперервності учбового процесу навіть у випадках надзвичайних ситуацій (дефіцит коштів на опалення корпусів, карантин тощо) [7].

Хоча слід зазначити, що існують також і деякі загрози які окреслюються деякими напрямками:

- діджитал-трансформація (Україна не має альтернативи діджиталізації. І мова йде не лише про трансформацію міст, але про зміни загалом: діджитал-суспільство, діджитал-місто, діджитал-країна тощо. Ми не можемо говорити лише про один напрямок. Це повинно бути комплексне рішення. Україна не має альтернативи діджиталізації. І мова йде не лише про трансформацію міст, але про зміни загалом: діджитал-суспільство, діджитал-місто, діджитал-країна тощо. Ми не можемо говорити лише про один напрямок. Це повинно бути комплексне рішення. Бернхард Отупал зазначає, що: ...Для вашої країни цей процес є певним викликом, адже більшість міст в Україні мають давню історію. А процес діджиталізації значно легше запустити у молодих містах, як Дубаї чи нові міста у Катарі»);
- втручання у приватність (Багато людей справді бояться, що такий контроль може бути перевищенням повноважень влади. Хоча Китай (до досвіду якого часто апелюють скептики) – це негативний приклад такого прогресу. Адже ця країна значно відрізняється від більшості у світі. Люди там мають дещо інше мислення);
- захист персональних даних та втручання у приватність особи (дуже часто проблема із витоком персональних даних – це вина самих користувачів. Більшість просто не читає умови, а одразу погоджується, навіть не знаючи на що дає свою згоду);
- уразливість до хакерських атак (Раніше аби викрасти гроші – йшли грабувати банк. Зараз це роблять через інтернет. Тобто, хакерство – це той же

кримінал, тільки в іншому вигляді) [9].

Переваги онлайн

- Доступ до програм найкращих викладачів світу: онлайн-освіта дає можливість навчатися в тих, хто перебуває територіально далеко.
- Найновіша інформація, технології, теорії: матеріал онлайн-курсів оновлюється динамічніше, ніж офлайнові програми.
- Навчання безкоштовне або доступніше за ціною, ніж денне навчання в університеті.
- Можливість навчатись будь-де й будь-коли.
- Можливість поєднувати різні формати та підходи до навчання.

Недоліки онлайн

- Відсутність живого контакту з викладачем та групою.
- Складність самомотивації та самоорганізації. Як наслідок, низький відсоток проходження курсів до кінця (у світі 7%, в Україні — 15%).
- Недостатня кількість спеціалізованих матеріалів вищого рівня складності: більшість матеріалів створені для вступного рівня — щоб охопити якомога більшу аудиторію.
- Закінчення курсів не гарантує наявності потрібних знань і навичок.

Діджиталізація є однією з тих тенденцій, яка з великою часткою ймовірності проявиться в найближчі п'ять - десять років і матиме найсильніший вплив (порівняно з іншими процесами) на реальність вищої освіти [5]. У той же час, на думку експертів, розповсюдження цифрових технологій не належить до найбільш значущих джерел ризику, інакше кажучи, джерел «критичних ситуацій» для вищої освіти. Можлива деградація шкільної освіти (збільшення кількості «слабких» здобувачів, яким важко навчатись далі) та «сировинний» сценарій соціально-економічного розвитку розглядаються як джерела критичних ситуацій у майбутньому. Оскільки експерти бачать майбутнє як діджиталізоване, вони, відповідно, вважають інвестиції в цифрову інфраструктуру (комп'ютерні мережі, обчислювальна потужність, програмне забезпечення, електронна університетська система, цифрове освітнє середовище) одним із пріоритетних напрямків для інвестицій у розвиток університетів, і вони очікують «швидких ефектів» або швидкої віддачі від цієї інвестиції [6]. Серед реформ вищої освіти, які тривають і можливі в майбутньому в Україні, діджиталізація навчального процесу вважається експертами як провідним, так і найбільш перспективним напрямком.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти від 25.04.2013 № 466 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення 23.12.2020)
2. Источник: <https://acmc.com.ua/didzhytalizacziya-v-osviti-shho-same-zminyuyut-v-ukrayinskyh-shkolah/>
3. Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу у вищій школі в умовах діджиталізації суспільства. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/informacijno-resursne-zabezpechennya-osvitnogo-procesu-u-vishij-shkoli-v-umovah-didzhitalizaciyi-suspilstva>
4. OECD. Trends Shaping Education 2016. Paris, OECD Publishing. 2016.

p.115.

5. H. Jaakkola, H. Aramo-Immonen, J. Henno and J. Mäkelä, «The digitalization push in universities», 2016 39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), Opatija. 2016. pp. 1025-1031.

6. Залізко В. Д., Старинець О. Г. Інноваційні засоби діджиталізації послуг в об'єднаних територіальних громадах. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5 (496). С. 62-66

7. Варжанський Ілля Виклик діджиталізації для закладів вищої освіти. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201149>

8. Куприна К. А. «Диджитализация: понятие, предпосылки возникновения и сферы применения». *Вестник научных конференций*. 2016. № 5-5 (9). С. 259-262.

9. Діджиталізація України: які переваги та загрози нам очікувати прогноз експерта з кібербезпеки. Новини ІТ компаній. Обговорення, Форум. URL: <https://senior.ua/articles/ddzhitalzacya-ukrani-yak-perevagi-ta-zagrozi-nam-ochkuvati--prognoz-eksperta-z-kberbezpeki>

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗМІН НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Сукманов В.О., д.т.н., професор;

Дубова Г.Є., к.т.н., доцент

У світі волонтерська робота є невід'ємною частиною життя кожного дієздатного громадянина. Волонтерський рух є необхідною частиною соціалізації. В Україні як пострадянському просторі волонтерський рух розвинений слабо і мало підтримується суспільством. Розвиток процесів діджиталізації в навчанні робить волонтерську роботу корисною та більш затребуваною. Прикладом є допомога студентів волонтерів лінгвістів в перекладі деяких матеріалів в Академії Хана (<https://uk.khanacademy.org>). Взагалі успішний світовий досвід некомерційної організації Академії Хана доводить, що діджиталізація є не тільки невід'ємною частиною навчання, але й її ключовим фактором. Адаптація учнів та студентів в Академії Хана проходить швидко завдяки простоті, зрозумілому наповненню інтерактивного середовища, новаторському підходу у галузі створення і доставки освітнього контенту, який затребуваний людьми різного віку, рівня підготовки та географії проживання.

Історія виникнення Академії Хана свідчить про перспективність волонтерства в умовах діджиталізації, адже на початку ця ідея була волонтерською допомогою для навчання. Академія Хана – це міжнародна освітня мережа, її засновник Салман Хан почав з того, що колись пояснював матеріал шкільної програми своїм братам та сестрам і так захопився цією ідеєю, що з часом в 2006 році вирішив робити освітні відео та розміщувати результати своєї праці на каналі YouTube. Засновник компанії Microsoft Білл Гейтс сказав: «Те, що робить Хан - приголомшливо! Я вважаю його основоположником руху на підтримку використання технологій для того, щоб дозволити більшій кількості людей вчитися і перевіряти свій рівень знань. Це початок революції!». Салман Хан подарував мільйонам людей у всьому світі простий спосіб навчання. А завдяки перекладам команди School Champion цей інструмент тепер став доступний і іншими мовами. Партнери команди дають високу оцінку: «...альтернативний підхід Салмана Хана до навчання... дає не освіту, а знання» (http://schoolchampion.in.ua/dodatkov_i_mozhlyvosti/akademija_hana/).

Досвід показує, що найкращою адаптацією до процесу діджиталізації навчання є залучення студентів до розвитку та впровадження інтерактивних методів не тільки як споживачів, а як розробників. Зважаючи на те, що для майбутніх випускників неабияку роль відіграє практичний досвід, інформація стосовно волонтерської допомоги при перекладі, створенні відео та мультимедійного навчального контенту, презентацій, розробки та апробації

власних результатів для наочного прикладу, покращення оформлення сайту, його зрозумілості – є корисною для складання власного резюме та об'єктивної оцінки кандидата під час працевлаштування. Оскільки високотехнологічні досягнення впроваджуються в промисловість безперервно, уміння та досвід студентів в опануванні цифрових технологій дозволить використовувати це в будь-якій виробничій сфері.

В умовах діджиталізації цікавим є підхід Ілона Маска до навчання у власній школі, а саме: учні отримують не оцінки, а умовну валюту не за правильне рішення завдання, а за реалізацію своїх ідей, так вони заздалегідь навчаються ринкових відносин на практиці. Запровадити практику заохочення реалізації власних розробок дозволяє саме цифрова освіта (стартап Європи; дані; хмарні технології; майбутнє Інтернету; консультанти тощо) [1, 2]. Участь у волонтерських заходах дозволяє також реалізувати власні розробки, переклади, новаторські підходи до використання доступних програмних ресурсів.

Нові бізнес моделі та цифрові додатки вдосконалюють роботу науковців, урядів, цілих міст та таких секторів як медицина та сільське господарство [3]. У зв'язку з цим, як зазначає Огородня Д.В., постає задача для керівників організацій – більш досконалий відбір кадрів через виникнення нових умов праці для отримання конкурентних переваг у сфері цифрового перетворення. До подібних переваг можна включити: 1. Коефіцієнт емоційного інтелекту – індивідуальний, функціональний та корпоративний (англ. – Emotional Intelligence Quotient – Individual, Functional and Corporate EI/EQ); 2. Коефіцієнт цифрового інтелекту (англ. – Digital Intelligence Quotient, DQ). Щодо забезпечення знаннями у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, то ЄС визнав цифрову грамотність однією з 8 ключових компетенцій для повноцінного життя та діяльності у сучасному світі [3]. Участь у волонтерській роботі надасть можливість розвинути не тільки коефіцієнт цифрового інтелекту, а й не менш важливий коефіцієнт емоційного інтелекту. За статистикою люди з більшим коефіцієнтом емоційного інтелекту (самосвідомості, саморегуляції, мотивації, співпереживання та соціальної майстерності) заробляють набагато більше за інших [3].

Таким чином, участь у волонтерській роботі з питань впровадження цифрових технологій може розглядатись як процес адаптації студентів та корисний досвід для розвитку їх коефіцієнтів EI/EQ, DQ, отримання переваг для резюме та запровадження власних розробок за прикладом Академії Хана.

Список використаних джерел

1. Digital Agenda for Europe. URL:<https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en>.
2. Жерновникова О. А. Діджиталізація в освіті. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і

практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 10 квітня 2018 р.). Х., 2018. С. 88-90.

3. Огородня Д.В. Формування нових професійних компетенцій в умовах цифровізації суспільства та економіки. *Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки: тези доповідей учасників*, Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. С.332-334.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Шаферівський Б.С., к.с.-г.н., доцент;

Карунна Т.І., к.с.-г.н., доцент;

Желізняк І.М., старший викладач

Все більш гострою стає проблема вдосконалення форм організації процесу навчання, знаходження відповіді на питання "як підвищити ефективність навчального процесу, досягти високого інтелектуального розвитку студентів, забезпечити оволодіння ними навичками саморозвитку особистості". Значною мірою цього можна досягти використовуючи сучасні інноваційні технології, зокрема технології інтерактивного навчання, перетворюючи, таким чином, традиційне заняття в інтерактивне.

Особливістю інтерактивного навчання є підготовка молодої людини до життя і громадянської активності в громадянському суспільстві і демократичній правовій державі. Це вимагає активізації навчальних можливостей студента, замість переказування абстрактної, "готової" інформації, відірваної від їх життя і суспільного досвіду [1, 2, 3, 4].

Якщо спробувати дати визначення поняття інтерактивна технологія навчання, то – це така організація навчального процесу, за якої неможлива неучасть студента у колективному взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії всіх його учасників процесі навчального пізнання: або кожен студент має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітуватись, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою завдання [2, 3]. Інтерактивні технології навчання включають в себе чітко спланований очікуваний результат навчання.

Всі спроби осучаснити навчальну систему, позбавити її притаманних їй недоліків пов'язані з використанням в рамках уроку ще й парної та колективної форм.

Співробітництво (кооперація) – це спільна діяльність для досягнення загальних цілей. Кооперативним навчанням називається такий варіант його організації, при якому студенти працюють у невеликих групах, щоб забезпечити найбільш ефективний навчальний процес для себе і своїх товаришів [2].

Така групова навчальна діяльність сприяє формуванню у студентів позитивного ставлення до навчання, розвиває вміння пристосовуватись до умов

роботи в групах і забезпечує високу загальну активність студентського колективу.

Дистанційне навчання – це особлива форма цілеспрямованого процесу засвоєння знань, умінь і навичок, відмінною особливістю якого є взаємодія територіально рознесених учасників навчання у специфічному інформаційно–освітньому середовищі, створеному на основі синтезу сучасних педагогічних та інформаційних технологій. Психолого – педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвиток особистості [1].

На наш погляд, позитивним досвідом країн Європи, який необхідно поширювати в Україні є e-learning (електронне навчання). У багатьох країнах Європи, більш 90% студентів залучені до освітнього процесу у вигляді e-learning. Більше 80 % вишів надають їх у формі дистанційної освіти [5].

Таким чином, реалізація різноманітних дистанційних технологій навчання та застосування позитивного досвіду європейських країн дозволять переосмислити роль науково–педагогічних працівників, відкрити нові освітні ресурси; поширити використання змішаного навчання, що сприятиме інноваційному розвитку вищої освіти в Україні [5].

Отже виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок про те, що застосування у вищих навчальних закладах інноваційних технологій навчання сприятливо позначається на психолого – педагогічному аспекті освітнього процесу, в тому числі сприяє розвитку індивідуальних ресурсів студентів і викладачів, формує навички цілепокладання, самостійного мислення, ініціативність і відповідальність за виконувану роботу, а також знижує психологічні навантаження на студентів і викладачів у процесі взаємного обміну знаннями.

Список використаних джерел

1. Дідківська О.Г. Напрями вдосконалення механізмів регулювання професійної освіти в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2015. № 3 (21). С. 118–124.

2. Желізняк І.М., Карунна Т.І., Шаферівський Б.С. Організація інтерактивних методів навчання під час викладання дисципліни "Моделювання селекційних і технологічних процесів у тваринництві". *Вища освіта проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій*: матеріали 51-ї науково – методичної конференції викладачів і аспірантів,, м. Полтава, 26–27 лютого 2020 р. Полтава, 2020. С. 176–178.

3. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ: Знання, 2005. 486 с.

4. Шаферівський Б.С. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, як елемент формування творчого мислення. *Проблеми підготовки фахівців – аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти*: зб. наукових праць III міжнародної науково – методичної конференції, м. Кам'янець – Подільський, 4 жовтня 2019 р. Ч. 2. Кам'янець – Подільський. 2019. С. 219–221.

5. Шаферівський Б.С. Організація дистанційних технологій навчання, як умова інноваційного розвитку вищої освіти в Україні. *Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти*: матеріали 50-ї науково – методичної конференції викладачів і аспірантів,, м. Полтава, 26–27 лютого 2019 р. Полтава, 2019. С. 196–198.

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І ЯЛОВИЧИНИ» В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Мороз О.Г., к.с.-г.н., доцент;

Чухліб Є.В., к.с.-г.н.;

Березницький В.І., старший викладач

Сьогодні цифровий світ став невід’ємною частиною нашого життя, він впливає на наш побут, роботу, навчання, дозвілля. Змінився звичний нам спосіб комунікації «із вуст у вуста» . За допомогою соціальних мереж будь-яка інформація миттєво розповсюджується і стає доступною великій кількості людей, а для того, щоб знайти потрібну інформацію, достатньо просто відвідати відповідний веб-сайт, яких мільйони. Проникаючи у всі сфери суспільного життя, цифрові технології змінили наш світ на завжди і сучасній людині просто необхідно досконало володіти навичками комунікативної культури, також зростають вимоги до якості і відповідності освіти сучасним потребам людства.

Сучасні інформаційні технології дозволяють ефективно використовувати їх в системі освіти з метою навчання, виховання, розвитку творчих здібностей студентів, організації їх пізнавальної діяльності. Використання ІТ в навчальному процесі дозволяє готувати нове покоління до майбутнього життя в інформаційному світі. [5]

Впровадження в систему освіти передових технологій, таких як цифрові, необхідне, зокрема, для організації сучасної освітньої взаємодії. В системі національної освіти зумовлено необхідність гнучкого реагування на потреби у кадрах високої кваліфікації, конкурентоздатних, що передбачає оновлення способів і засобів комунікації. [4]

Не є винятком і дисципліна «Технологія виробництва молока і яловичини». Оскільки інформаційний простір у теперішніх умовах диктує нові умови та вимоги до якісної підготовки фахівців сфер діяльності, а основним трендом розвитку сучасної освіти є зростання електронної складової в освітній комунікації [3], то стає зрозуміло, що освітній процес вимагає постійного оновлення знань, своєчасного перегляду навчальних програм і методик, удосконалення навчального процесу, підвищення компетентності професорсько-викладацького складу, перед яким постають нові додаткові вимоги, відмінні від тих, що застосовувалися ще декілька років тому. Це стосується і розроблення лекційних матеріалів, матеріалів практичних занять, методологій навчання, які ґрунтуються на інформаційних та комунікаційних технологіях. Місія викладача як передавача і контролера знань

трансформується сьогодні у функції консультанта, який спрямовує процес навчання, коригує його і сприяє активізації творчих здібностей студентів.

В умовах глобальної пандемії у зв'язку з поширенням COVID-19 особливої актуальності набули різні ресурси мережі Інтернет. Серед розмаїття електронних ресурсів важливе місце посіли хмарні технології, які ще до початку епідемії продемонстрували свої переваги завдяки доступності та економічній ефективності. Доступність різних платформ для відеоконференцій (Moodle, Panopto, Skype, Teams, ZOOM тощо). Вони надають дистанційний доступ до інформації та допомагають ефективно організувати та проводити онлайн-навчання та дистанційне навчання.

Для організації навчання в Університеті в умовах світової пандемії активно використовується популярна в освітньому середовищі вищої школи не лише України, а й світу, платформа електронного навчання – Moodle (модульно об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) – вільна система управління навчанням, яка розповсюджується по ліцензії GNU General Public License. Програма Moodle перекладена десятками мов, також і українською, та використовується в 197 країнах світу.[2].

Важливим аспектом в освітній роботі є візуалізація навчальних матеріалів. Як відомо, зображення красномовніше за тисячу слів. Картинки і фільми можуть дуже добре зображати стан і процеси. За допомогою нового тривимірного методу зображення відкривається новий світ візуалізації. Таким чином, можна, наприклад, у віртуальній реальності (VR) за допомогою окуляру VR побувати всередині тваринницьких приміщень, які, зазвичай, зачинені для відвідувачів, школярів і студентів через суворі санітарно-гігієнічні норми.

Для розширення сприйняття реальності за допомогою комп'ютерних технологій, крім віртуальної, можна використовувати можливості доповненої реальності (augmented reality (AR)). При цьому на термінальному пристрої, наприклад, на смартфоні, на фотографії або відео накладається певна інформація. На столі у класній кімнаті або лекційній залі можуть бути представлені 3-D моделі будівель, підприємств загалом. [1]

Отже, ефективне використання ІТ-рішень і розвинених онлайн-платформ сприяє вдосконаленню процесу навчання, формування у студентів розуміння цифрових технологій у сільському господарстві і гарантування таким чином їх ефективної роботи на практиці.

Список використаних джерел

1. Цифрові технології у сільському господарстві: на виробництві, у навчальному класі та у лекційній залі <http://agrarausbildung-ukraine.net/?p=1431&lang=uk>

2. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти. Матеріали і всеукраїнської науково-практичної конференції 16 червня 2020 року. http://iiot.nau.edu.ua/images/docs/conference/conf_distance/16.06.2020

3. Диджиталізація в українських аграрних університетах. <https://nubip.edu.ua/node/76847>

4. Діджиталізація освіти – компетенції XXI століття
<https://naurok.com.ua/didzhitalizaciya-osviti-kompetenci-hhi-stolittya-125681.html>

5. Модернізація вітчизняної освіти в контексті діджиталізації. Ірина Сіліна. <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189253>

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ТЕХНОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Кузьменко Л.М., к.с.-г.н., доцент

Впровадження дистанційного навчання в навчальних закладах, в тому числі і закладах вищої освіти, стало вимушеним заходом в умовах пандемії. У більшості вишів вже були розроблені системи (або елементи) дистанційного навчання, які, в основному, використовувалися здобувачами вищої освіти, які навчалися за індивідуальними графіками, під час самостійної роботи над дисциплінами, для проходження поточного контролю у вигляді тестів і т. ін. На сьогоднішній день перед дистанційним навчанням висунуті більш жорсткі вимоги. Дистанційні технології організації освітнього процесу тепер застосовуються під час проведення навчальних занять, поточного, семестрового контролю та під час атестації здобувачів вищої освіти.

Серед позитивних сторін застосування дистанційної форми навчання можна виділити, насамперед, оптимізацію навчального процесу, що надає студенту можливість постійного доступу до навчальних матеріалів, а також можливість спілкування із викладачем віддалено через Internet. Дистанційній формі навчання сприяє розвиток інформаційних технологій і комунікацій. Цифровізація навчання дозволяє збільшити віртуальну мобільність студентів, дає змогу навчатись та проходити стажування в університетах інших країн [6].

Цифрові технології можуть розв'язувати проблеми навчання професійному спілкуванню, інтенсифікувати навчальний процес за рахунок підвищення темпу, індивідуалізації навчання, моделювання ситуацій, збільшення активного часу кожного, хто навчається, підвищення наочності [1].

Однак, до впровадження дистанційного навчання для спеціальностей технологічного спрямування, за умови забезпечення якості підготовки, висувуються підвищені вимоги. Це пов'язано із практичною складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Набуття програмних результатів навчання і фахових компетентностей під час навчальних занять відбувається, як правило, на лабораторних та практичних заняттях [5].

На відміну від спеціальностей гуманітарного та економічного напрямів, на технічних та технологічних спеціальностях лабораторні роботи передбачають ознайомлення з реальними приладами та устаткуванням, вимірною апаратурою, обчислювальною технікою, отримання навичок роботи з ними та з методикою експериментальних досліджень в конкретній предметній галузі [4].

Особливістю підготовки здобувачів вищої освіти на факультеті технології виробництва і переробки продукції тваринництва за спеціальностями

технологічного спрямування Харчові технології [3] та Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва [2] є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, потрібних для професійної діяльності у сфері виробництва та управління якістю і безпечністю харчових продуктів, формування фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності в галузі виробництва та переробки продукції тваринництва, що реалізовується більшою мірою саме на лабораторних і практичних заняттях.

При очній формі навчання студенти виконують лабораторні роботи під керівництвом викладача безпосередньо на обладнанні лабораторії. Дистанційна форма проведення лабораторного чи практичного заняття передбачає візуалізацію процесів, передбачених темою роботи, за допомогою цифрових технологій. Викладач має організувати і продемонструвати онлайн виконання завдань, винесених на лабораторне заняття. При цьому викладач і студенти повинні бути забезпечені відповідним технічним обладнанням (ноутбук, планшет або комп'ютер з веб-камерою), мати підключення до мережі Інтернет і приступити до роботи згідно з розкладом занять.

Таким чином, сучасні інформаційні технології дозволяють підтримати якість освіти при дистанційному навчанні, ефективно використовувати лабораторне обладнання. У той же час з викладання технологічних дисципліни з використанням технологій дистанційного навчання можна розглядати як допоміжну форму організації навчального процесу для студентів, яка буде сприятиме більш глибокому вивченню теоретичного матеріалу і водночас, дасть студентам уявлення про хід та особливості виконання реальної лабораторної роботи. Проте, практикуми зі студентами доцільно проводити в стаціонарних умовах лабораторій кафедр на реальних вимірювальних приладах та лабораторному обладнанні.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навч. посібн. ; за ред. Р. С. Гуревича. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с. URL: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/itn.pdf> (дата звернення 27.01.2021).

2. Стандарт вищої освіти України. Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Перший рівень. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/204-tekhnologiya-virobnitstva-i-pererobki-produktsii-tvarinnitstva-bakalavr.pdf> (дата звернення 27.01.2021).

3. Стандарт вищої освіти України. Спеціальність 181 Харчові технології. Перший рівень. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/181-kharchovi-tekhnologii-bakalavr.pdf> (дата звернення 27.01.2021)

4. Особливості навчання за дистанційними технологіями в технічних ВНЗ / В. І. Сокурєнко та ін. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/146425/133-134.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 27.01.2021)

5. Дистанційне проведення лабораторних робіт з використанням web-технологій / Г. Н. Семенцов та ін. URL: <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/7898/1/7549p.pdf> (дата звернення 27.01.2021)

6. Осадча Л. А. Психологічні особливості впровадження та використання цифрових технологій в освітніх процесах у вузі. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15514700263422.pdf> (дата звернення 27.01.2021)

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Поліщук А.А., д.с.-г.н., професор;

Ульянко С.О., к.с.-г.н., доцент

В сучасних умовах змінюються системи навчання. Назріла її актуальність у сучасній освітній діяльності. Глибоке викладання не можливе без використання засобів комп'ютерних технологій та мережі Інтернет.

Висвітлення наукових, навчальних, економічних даних у цифровому форматі забезпечує збереження інформації на електронних носіях. Значні об'єми лекційних, довідникових, методичних матеріалів сформованих сучасними електронними засобами, сформовані архівом в сучасних засобах постійно знаходяться під рукою і допомагають у невідкладному вирішенні задач.

При вивченні дисциплін на кафедрі годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин використовуються сучасні програми по формуванню ефективних рецептів при складанні раціонів годівлі тварин і сільськогосподарської та мисливської птиці. Доступ до всесвітньої павутини дозволяє здобувачам вищої освіти мати під рукою важливі джерела інформації і використовувати їх при вивченні основних положень теоретичного матеріалу та осмислення майбутньої виробничої діяльності в технологіях виробництва та переробки продукції тваринництва. Пристрої для оцифрування необхідних матеріалів дозволяють застосовувати в навчальному процесі відео фрагменти з демонстрацією роботи основних машин і механізмів. При використанні мультимедійних пристроїв демонструвати елементи новітніх технологій по збиранню кормових культур і раціональних прийомах їх збереження. Робота мінікомбикормових заводів «Харківчанка», що працює в СВК «Петрівське» Полтавського району розкрита на екрані у вигляді рисунків, схем та відео фрагментів формує переконання у необхідності її використання у майбутній діяльності фахівців. Сформована і передана засобами зв'язку різноманітна технологія може бути використана при підготовці до практичних чи лабораторних занять, а при не однократному перегляді закріплюються необхідні знання.

В даний час на сайтах аграрних навчальних закладів висвітлено численну кількість підручників, посібників, методичних вказівок по виконанню лабораторних робіт з різноманітних дисциплін. Нами проаналізовано матеріали, які стосуються виробництва, зберігання контролю якості кормів та їх використання у годівлі молодняка, промислового та племінного поголів'я тварин і птиці. Засобів примноження та збереження мисливської фауни, яка оптимізує умови формування флористичних систем. Диджиталізація створює

можливість мати власні підручники на мікроносіях після швидкого сканування і якісного розпізнавання забезпечується копіювання необхідних фрагментів (їх використання повинно відповідати вимогам академічної доброчесності). Вивчення від сканованих матеріалів, які мають захист авторського права дозволяє їх використання лише для розширення власної ерудиції або висвітлення їх ідей перед здобувачами вищої освіти при обов'язковому посиланні на автора. Бібліотеки мають значну частину власних фондів на електронних носіях і забезпечують ними читачів. В мережі Інтернет викладено численні розробки по висвітленню на сторінках періодичних видань необхідних матеріалів з ряду дисциплін, що вирішують певні наукові проблеми. Використання їх формує освітню траєкторію навчального процесу.

Впровадження ефективних цифрових технологій сприяє формуванню у зацікавлених здобувачів вищої освіти конкурентоздатних фахівців майбутньої професії. В контексті сказаного завдання викладачів створити атмосферу вимогливості і проводити дієвий контроль за виконанням поставлених завдань у системах дистанційного навчання. Сучасні цифрові трансформації освітнього процесу об'єднують здобувачів вищої освіти і викладачів спільними прагненнями. Забезпечити достатній рівень фахової підготовки з використанням цифрових технологій. Система дистанційного навчання, при умові детального висвітлення навчальних, наукових, методичних матеріалів у текстах лекцій, завданнях для практичних і самостійних завдань, виконання лабораторних робіт дає можливість контролювати час і період роботи над темами. Викладені у системі Word легко і швидко копіюються на інші цифрові дані, що в період карантинних обмежень і часткової відсутності мережі Інтернет у сільській місцевості дає можливість легко скопіювати всі матеріали в електронних бібліотеках чи скористуватися контактами з однокурсниками і отримання даних через сучасні мобільні телефони. Головне щоб було бажання вивчити основні положення дисциплін семестру навчання. Представлені тестові завдання і їх успішне вирішення закріплюють рівень знань і формують можливість для успішної здачі заліків, іспитів та захисту курсових робіт.

Застосування мультимедійних презентацій з висвітлення наприклад сучасної технології зберігання силосної та сінажної маси в поліетиленових рукавах на земельних площах безпосередньо біля місць вирощування дозволяє заощаджувати на перевезення зеленої маси з незначним ущільненням і не ефективним використанням транспортних засобів. При консервуванні і проходженні мікробіологічних процесів сировина ущільнюється і зменшується в об'ємі та зростає маса кубічного метра. Розгляд даної технології на екрані монітору формує у здобувача вищої освіти потребу вивчення економічних категорій та раціонального використання земельних угідь. До початку вегетаційного періоду вся маса буде використані і земля засіється рослинами сівозміни.

Діджиталізація забезпечує оперативну взаємодію між викладачем і студентом. Останні мають можливість отримати необхідну консультацію одночасно вимагається зосередженість в самостійній роботі, яка може виконуватися в зручній для здобувача вищої освіти час.

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Юхно В.М., к.с-г.н., доцент;

Кодак Т.С., к.с-г.н.

На початку 2020 року у засобах масової інформації багатьох країн світу в тому числі і України почали говорити про спалах вірусної хвороби з ознаками грипу в КНР, яка швидко вражає населення містечка Ухань. Наприкінці січня ознаки даної хвороби почали діагностувати серед людей інших країн Азії, Європи, Америки, які в тій чи іншій мірі контактували з хворими або були в епіцентрі спалаху хвороби.

Запровадження карантину значно вплинуло на життя кожного з нас, а особливо дітей та студентів. За даними ЮНЕСКО у березні 2020 р. через пандемію коронавірусу COVID-19 понад 1,5 мільярда молодих людей у 165 країнах світу не можуть відвідувати заняття через закриття загальноосвітніх навчальних закладів. У зв'язку з цим заклади освіти були змушені в короткий термін пристосовуватись до новин умов надання освітніх послуг. Навчальні заклади по всьому світі перейшли на дистанційну форму навчання, аби створити безпечні умови для своїх учнів та студентів.

В університетах Європи, де елементи дистанційного навчання впроваджені задовго до початку пандемії, існують спеціалізовані університети. В якості навчального матеріалу використовуються спеціально підготовлені друковані видання, які доповнюються аудіо- і відео матеріалами, технологією комп'ютерного навчання, телевізійних лекцій і телетекстом.

Провідні університети світу (Гарвардський, Стенфордський та Єльський) для зручності онлайн-освіти виклали у відкритий доступ навчальні матеріали на своїх віртуальних платформах, а директор факультету розвитку і технологічних інновацій Деніель Стенфорд з Університету Де Поля (США), зібрав в електронну таблицю ресурси (більше 250 посилань) для онлайн-освіти з елементами доповнення та/або оновлення іншими науковцями. Деякі закордонні вузи поєднують елементи навчання з грою. Наприклад, у Польщі чиновники запустили сервер гри Minecraft для студентів. Сервер є частиною програми Grarantanna, яка представляє собою цілу низку онлайн-заходів, призначених як для розваги, так і для навчання студентів, які не можуть відвідувати заняття під час карантину. На сервері студенти змагаються в створенні точних копій знакових будівель в творчому режимі, використовуючи нескінченні запаси ресурсів і уяву, що є корисно для дизайнерів та архітекторів.

Українські заклади вищої освіти (ЗВО) свій навчальний процес проводять у режимі відео конференцій із використанням зовнішніх платформ: Zoom, Google Meet, Skype, Microsoft Teams, BigBlueButton тощо. Крім відео конференцій зв'язок викладач-студент підтримується в створених групах різних месенджерів: Viber, WhatsApp, Telegram, корпоративних поштах університетів тощо. Форми і методи дистанційного навчання не сильно відрізняються від звичайного: викладачі проводять лекції, практичні,

семінарські заняття у режимі відео конференції, надсилають завдання до опрацювання, встановлюють крайній термін здачі, а студент за допомогою месенджерів надсилає виконане завдання на перевірку викладачу.

Але з'явилися деякі труднощі або недоліки такого навчання. В основному це пов'язано в першу чергу з психологічними проблемами, а також з технічними питаннями.

Психологічні проблеми пов'язані із відсутністю живого спілкування викладача та студентів, значне навантаження, іноді брак часу на виконання завдань, сімейні зобов'язання, обмежений доступ до комп'ютера, інколи відсутність інтернету тощо.

Серед технічних питань на першому місці є неготовність та незабезпеченість університетів належним обладнанням, неспроможність серверів обробляти значну кількість інформації за короткий термін, відсутність базових знань викладачів в роботі програм широкого використання та месенджерів тощо.

До недоліків слід віднести неможливість індивідуального консультування студентів, збільшення часу на листування зі студентами, оскільки онлайн-курси передбачають більш детальний опис завдання, ніж зазвичай в аудиторії тощо.

До переваг дистанційного навчання зі сторони студента можна віднести самоорганізацію здобувача вищої освіти, що дає можливість отримати освіту у зручний час і зручному місці та рівний доступ до освіти, незалежно від місця проживання, стану здоров'я чи соціального статусу, а зі сторони викладача – перехід від класичного «викладача» до «наставника-консультанта», «вчителя», який координує процес навчання, постійно вдосконалюючи власні курси та навички.

Дистанційне навчання було впроваджене і в ПДАА, як один із елементів освітнього процесу.

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії» (схваленого вченою радою академії протокол № 15 від 18 березня 2020 р.) **Освітній процес в Академії** – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. Мета якого полягає в підготовці конкурентоспроможних фахівців, забезпеченні розвитку та набутті ними необхідних загальних та фахових компетентностей, а також можливостей для особистісного розвитку.

Згідно з «Наказу Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання в ПДАА проходить переважно на платформі Moodle, де включені: лекції, практичні, семінарські заняття та лабораторні роботи, теми самостійної роботи студентів, тести проміжного та підсумкового контролю, список літератури для вивчення дисципліни, відеоматеріали тощо. Програмні результати навчання студента оцінюються у тестуванням на платформі Moodle, або виконанням індивідуальних завдань та відсиленням на корпоративну пошту викладача.

Підсумовуючи сказане, пандемія COVID-19 призвела до серйозних структурних змін у ЗВО, зумовлених конкурентною динамікою зміцнення бренду, зміною потреб студентів, розвитком та розповсюдженням нових технологій навчання, а також до закриття, об'єднання та реструктуризації університетів через скорочення фінансування.

На фундаментальному рівні зміна освітнього процесу в період пандемії ставить виклик основній діяльності ЗВО щодо підтримки студентів через широкий спектр навчальних програм. Це суттєво ускладнює реалізацію інтерактивного, особистісно-направленого традиційного аудиторного навчання, заснованого на багаторічному досвіді університетів. Для пристосування до тривалої пандемії, університети потребуватимуть гнучких та надійних моделей освіти, які дозволять безперервно адаптуватися до різних етапів «нового звичного». Пандемія прискорила та активізувала довготривалі педагогічні тенденції, створюючи природний експеримент, в якому перевіряються та оцінюються численні інновації. Перші ознаки свідчать про те, що багато нововведень, застосованих під час пандемії, будуть корисними для студентів і після кризи.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії» (схваленого вченою радою академії протокол № 15 від 18 березня 2020 р.)

2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»

3. Berezhna S., Prokopenko I. Higher Education Institutions in Ukraine during the Coronavirus, or COVID-19, Outbreak: New Challenges vs New Opportunities. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2020. Vol. 12, Is. 1 Sup. 2. P. 130-135.

4. Brammer S., Clark T. COVID-19 and Management Education: Reflections on Challenges, Opportunities, and Potential Futures. *British Journal of Management*. 2020. Vol. 31. P. 453-456.

РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Усачова В.Є., к.с.-г.н.

Побудова цифрового суспільства і результати її впровадження цілком оптимістичні і найближчим часом забезпечать стабільність і добробут усього суспільства і економіки. У сучасному сільськогосподарському виробництві діджиталізація виробничих процесів вносить зміни до існуючих і створює нові моделі господарювання. Так, в тваринництві використання роботів для доїння та годівлі або прибирання, впровадження електронних систем мікроклімату, контроль стану тварин за допомогою датчиків вже давно застосовуються на практиці, впливають на благополуччя тварин, їх продуктивність і звільняють персонал від монотонної фізичної роботи. Цікавими наслідками діджиталізації можуть стати підвищення привабливості роботи в агросекторі та виведення на якісно новий рівень сільськогосподарського консультування[1].

Впровадження таких технологій вимагає отримання необхідних знань і вмій під час навчання і стали передумовами до впровадження діджиталізації в сферу освіти. Найбільшу вигоду від неї одержать освітні заклади, що повною мірою стануть лідерами в царині перетворення освітнього процесу на основі використання цифрових технологій, витримуючи конкуренцію з глобальними університетами та консорціумами провідних світових університетів за талановитих студентів, перспективних дослідників та викладачів [7]. Діджиталізація освіти сьогодні є головним трендом піднесення освітніх систем майже в усіх країнах світу. Цифрова компетентність визнана ЄС однією із 8 визначальних компетенцій для сучасного життя та функціонування[6]. Відповідно, діджиталізаційні процеси відбуваються в ПДАА, і вони вже проходять частину свого цифрового шляху. За останні роки звичайним стало впровадження системи Moodle в навчальний процес, де використовується технологія дистанційного навчання денної та заочної форм, можливим стає застосування дистанційної форми, як окремої форми навчання та освіта здобувачів дуальної освіти, реалізація програм підвищення кваліфікації. Одним із наступних кроків стало дотримання академічної доброчесності за допомогою впровадження системи "Антиплагіат." Цифрова трансформація є важливим кроком до адаптації вищих закладів освіти в сучасних умовах, а швидкість та умови світових тенденцій розвитку діджиталізації вітчизняних закладів вищої освіти вимагає переходу до високого рівня цифрової грамотності вчених та викладацького складу, яким не вистачає впевненості при роботі в цифрових просторах, де вони можуть почувати себе в невідомому світлі перед студентами. Повідомлення Валерії Іонан - заступника міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції вказують, за результатами першого всеукраїнського дослідження цифрової грамотності українців (грудень 2019), що 53% населення України знаходяться нижче позначки «базовий рівень». При цьому, 37,9% українців віком 18-70 років мають цифрові навички на рівні нижче базового, а 15,1% узагалі не володіють ними. В той час як в ЄС 44% громадян не володіють базовими цифровими навичками [4, 7.с.95]. Аналіз

досліджень проведених у Стенфордському університеті, підтвердив ефективність використання елементів дистанційного навчання у поєднанні з традиційними методами. Результатом досвіду з впровадження дистанційних форм навчання став відомий сьогодні проект Coursera – електронна платформа, що пропонує сотні безкоштовних онлайн-курсів [3]. Тому одним з викликів діджиталізованого суспільства є готовність викладачів до цифрової трансформації процесу навчання і необхідність постійної самоосвіти для засвоєння ними нових технологій та навичок, методик викладання з використанням електронних засобів навчання, що в свою чергу, передбачає підвищення кваліфікації у викладачів [5]. Це можуть бути зустрічі, диспути, круглі столи участь у конференціях, міжнародних проектах і стажуваннях, адже місія викладача - навчити студентів пристосовуватись до змін, вільно адаптуватися і вміти навчатися впродовж усього життя, а завдання - не тільки передавати знання, а бути модератором, помічником. Аналіз науково-методичної літератури із впровадження цифрової освіти засвідчив, що в навчальній діяльності можна використовувати різні види електронного продукту до якого входить якісний методичний матеріал, навчальний контент, презентації, відеоролики, електронні посібники, комп'ютерне тестування. Однак важливим етапом підготовки студентів аграрного профілю є практичне і лабораторне навчання, а недоліками online-занять є те, що не всі навчальні дисципліни можна викладати в такому форматі, деякі особливі все ж таки потребують безпосереднього контакту викладача зі студентом. Велика частина дослідників вважає, що поєднання традиційних та дистанційних форм навчання, так зване «змішане» підвищує його якість, зберігає практичну орієнтованість закладів фахової освіти [2]. Теоретичні знання, отримані онлайн, потрібно закріпити, працюючи з мікроскопом, фантомом, на муляжах тощо.

Таким чином діджиталізація у вищому навчальному закладі є обов'язковим елементом навчання, який допомагає зміцнити зв'язки між адміністрацією, викладачами та студентами, сприяє кращому використанню наявних ресурсів і вимагає від користувачів зміни світогляду. Відносно викладацького складу це, насамперед, необхідність самоосвіти з одного боку, що є специфікою педагогічної діяльності, а з іншого - вимогою часу та необхідністю навчатися упродовж життя, оскільки змінюються як потреби суспільства, так і вимоги до викладачів закладів фахової освіти.

Список використаних джерел

1. Гагалюк Т. Як діджиталізація «перепише» аграрну Європу та Україну. URL: <https://agroportal.ua/ua/views/blogs/kak-didzhitalizatsiya-rererisyvaet-agrarnuyu-evropu-i-ukrainu/> (дата звернення: 25.11.2020).
2. Горіховський М.В. Перспективи розвитку фахової передвищої освіти в умовах діджиталізації. *Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика*. зб. тез всеукр. наук. конф., м. Київ 18 червня 2020 р. Київ, 2020. С. 31-32.
3. Євстрат'єв С. Діджиталізація аграрної освіти і аналіз впровадження результатів міжнародних освітніх проектів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*.

Педагогіка. Тернопіль, 2019. № 2. С. 133–142

4. . Іонан В. Цифрова грамотність: що це і навіщо українцям URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/programa-rozvitku-cifrovih-navichok-v-ukrajini-shcho-planuye-ministerstvo-cifrovoji-transformaciji-50053488.html> (дата звернення: 15.01.2021)

5. Погоріла В.І., Метод проектів - ефективна технологія навчання в умовах діджиталізації освіти. *Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика*. зб. тез. всеукр. наук. конф., м. Київ 18 червня 2020 р. Київ, 2020. С. 88-91.

6. Сіліна І. Модернізація вітчизняної освіти в контексті діджиталізації. *Комп'ютерні технології : інновації, проблеми, рішення*. зб. тез доп. II всеукр. наук.-техніч. конф., м. Житомир, 14-15 листоп. 2019 р. - Житомир, 2019. С. 16-162

7. Шевченко Л. С. Цифровізація вищої освіти у стратегії розвитку Харківського регіону. *Стратегії розвитку Харківської області на період 2021–2027 років*. зб. наук. пр. за матеріал. круглого столу, 23 січня 2020 року. Харків, 2020. С. 94–98]

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Кравченко О.І., к.с.-г.н., доцент

Головною умовою розвитку країни та підвищення темпів її економічного зростання, є розбудова системи вищої освіти, що забезпечить формування національного інноваційного потенціалу. Лише наявність якісної вищої освіти дозволяє знаходити талановитих, креативних та спроможних до наукової діяльності осіб і при забезпеченні належних умов для їх роботи залучити їх до розробки нових, інноваційних технологій. Вища освіта у будь-якій країні є системою, функціонування якої об'єктивно залежить від низки чинників, серед яких на сьогодні найбільший вплив здійснюють процеси діджиталізації [1].

Діджиталізація є однією з головних аспектів, яка з великою часткою ймовірності проявиться в найближчі роки і матиме найсильніший вплив (порівняно з іншими процесами) на реальність вищої освіти.

В останні десятиліття цифрові технології все більше впливають майже на всі сфери діяльності та життя людини, як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються. Стабільно зростає частка доданої вартості в економіці, яка створюється завдяки використанню цифрових технологій, що говорить про появу «цифрової економіки». Цифрові технології використовуються як в роботі, так і для дозвілля. Сучасну людину можна назвати «цифровою людиною», для якої цифрові технології стали невід'ємною частиною як діяльності, так і в повсякденному житті.

Цифрові технології існують десятиліттями і продовжують розвиватися настільки інтенсивно, що навіть їх області та створені ними можливості ще не були опановані та окреслені навіть приблизно. В даний час розробляються

цифрові технології наступного рівня, це рівень віртуальної та доповненої реальності, штучний інтелект, робототехніка, Інтернет речей. Надалі можливе створення нейронних інтерфейсів та глибока інтеграція комп'ютера та людського мозку. Коли цифрові технології поєднуються з фінансовими, соціальними, гуманітарними та іншими технологіями, з'являється можливість реалізації «нової реальності», включаючи «цифрову» освіту. Таким чином, діджиталізація змінює середовище освіти в університетах і змінює самі університети. Її вплив на людство буде не менш значним ніж вплив революції друку, що дозволило відтворювати та поширювати знання та ідеї у формі «друкованого слова».

Зв'язок змін в закладах вищої освіти із загальною діджиталізацією суспільства та самого закладу вищої освіти став загальноприйнятою ідеєю: онлайн-освіта, електронні освітні ресурси, електронний документообіг, навчання за допомогою віртуальної реальності, формування компетенцій, необхідних у цифровому світі [2].

За останній рік, у зв'язку із пандемією та тривалому перебуванні здобувачів закладів вищої освіти на карантині, проблема діджиталізації набула особливого значення та потребує прискорення. Суттєво зросла роль і частка використання для навчання та комунікацій різних платформ – Moodle, Zoom, Google Meet, Skype тощо. В існуючих нових реаліях неможливо продовжувати діяти на основі попередніх підходів та методів.

На даний час діджиталізації почала відігравати важливу роль в освітньому процесі для покращення взаємозв'язку між викладачами та здобувачами вищої освіти. Використання курсів дистанційного навчання з наданням доступу до навчальних матеріалів, проведення онлайн-тестування та підвищення відкритості процесу оцінювання знань здобувачів вищої освіти дозволили також збільшити рівень прозорості роботи викладача, знизити прояви суб'єктивного ставлення до здобувачів вищої освіти.

Набула змін і роль викладача – змінився спектр функцій, які виконує викладач, що притаманні традиційним формам навчання – координація навчально-пізнавального процесу, коригування курсу, який викладається, керівництво навчальними проектами, перевірка поточних завдань тощо.

Для науковців впровадження нових інноваційно-інформаційних технологій дозволило збільшити доступність інформації про наукові дослідження, оприлюднювати результати їх проведення в онлайн-режимі із забезпеченням постійною доступу до наукових праць вчених у всьому світі.

Наявність архівів провідних наукових журналів в Інтернеті також забезпечує актуальною інформацією аспірантів, докторантів, підвищує якість наукової роботи та актуальність досліджень, що проводяться. Алгоритмізації процесів для використання штучного інтелекту, дозволило побудувати сучасні системи опрацювання значних масивів числових даних, проводити математичні розрахунки онлайн через внесення лише початкової інформації. Це значно прискорює процес проведення розрахунків, визначення необхідних параметрів.

Інформаційні технології також дозволили у сфері наукової діяльності сформулювати окремі профілі вчених, що дозволяє оцінити через кількісні

показники рівень підготовки науковців, актуальність їх наукових досліджень (ORCID ID, Google Scholar Citations, ResearcherID (PUBLONS), Researcher Gate, Scopus, Web of Science).

Список використаних джерел

1.Н. Jaakkola, Н. Aramo-Immonen, J. Henno and J. Mäkelä, «The digitalization push in universities», 2016 *39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO)*, Opatija. 2016. pp. 1025-1031.

2. Залізко В. Д., Старинець О. Г., Інноваційні засоби діджиталізації послуг в об'єднаних територіальних громадах. *Бізнес Інформ*. 2019. №5 (496). С.62-66.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мироненко О.І., к.с.-г.н., доцент

Цифрові технології впливають на всі сфери життя суспільства, і цілком очевидно, що вони здатні змінити підходи в освіті та особливості навчання людей на різних етапах життя.

Є всі підстави вважати, що даний вектор збережеться, оскільки триває інтенсивна цифровізація в різних напрямках, супроводжувана стрімким розвитком техніки і технологій. На даний момент перед закладами освіти фактично поставлена задача підготувати студентів і підтримати викладачів у розвитку творчості в умовах електронного середовища.

Цифрова трансформація має на меті підвищення її якості, досягнення нових освітніх результатів, адекватних вимогам сучасного цифрового суспільства. Отже з'являються нові вимоги до всіх учасників освітнього процесу: від особистісних і професійних якостей, творчих, креативних можливостей до знань і вмінь оперування ними [2].

Заклади освіти створюють і надають можливості, які сприяють ефективному навчанню в епоху цифрових технологій. Сьогодні значний обсяг досліджень присвячений аналізу дій студентів з цифровими технологіями. Такі дослідження дають яскраве уявлення про життя сьогоденних студентів і підтверджують цінність залучення їх до прийняття важливих рішень. Особливий інтерес представляють рекомендації, в яких наголошується на необхідності підготовки студентів до навчання в цифровому столітті, включаючи розвиток їх цифрової грамотності.

Цифрові технології у закладах освіти – це в першу чергу про те, як йде навчальний процес, як він впливає на якість підсумкового освітнього результату, а цього можна досягти, тільки глибоко занурившись в суть того, як вчаться студенти, яка у них мотивація.

Більшість студентів до вступу в навчальний заклад мають певний досвід застосування цифрових технологій. Решта набувають цього досвіду після обов'язкової освіти. Однак дослідження показують, що знайомство з технологією не означає розуміння студентом закономірностей її використання. Існують численні свідчення того, що при широкому доступі до гаджетів

студенти відчують труднощі використання цифрових технологій в навчальному контексті.

В даний час серед вчених поширена точка зору, що цифрові технології змінюють наше життя і наш мозок. Ці висновки були зроблені слідом за припущенням про кардинальну зміну структури мозку молоді під впливом онлайн-взаємодій [3].

Одні автори називають дії студентів в режимі багатозадачності глобальною умовою підвищення продуктивності в новому тисячолітті [4]. Інші виділяють покоління iGeneration, для якого цифрові технології – не «інструменти», а частина навколишнього середовища. Для покоління iGeneration означає не World Wide Web («Всесвітня павутина»), а Whatever, Whenever, Wherever, т. п. що завгодно, коли завгодно і де завгодно. Багатьма авторами вказується, що студенти покоління iGeneration мають особливу потребу в багатозадачності, оскільки їх пам'ять володіє великим об'ємом, швидкістю та ефективністю.

Як для студентів, так і для викладачів, проявляти себе в освітньому процесі стає важливою оцінкою роботи кожного з цих суб'єктів. Від того, яким чином викладач донесе суть своєї дисципліни загальній групі студентів або кожному окремо, залежить загальний показник знань. В даному процесі особливого значення набувають сучасні технології подачі наукового матеріалу. Зробити прописні істини доступними для розуміння студентів, наприклад, першого курсу – досить складно, але відбити їх за допомогою digital-комунікацій, символів і знаків, до яких звикли ці групи – досить легко.

Незалежно від того, які технології використовує викладач в цифровому середовищі, він займає наступну позицію: зберігає позицію лідера освітнього співтовариства; стає учасником, модератора процесу навчання; допомагає студенту конструювати власне знання.

Дуже важлива ідея, що педагог може професійно розвиватися в соціальних мережах. Освітній процес із залученням потенціалу соціальних мереж є спеціально організований простір-час в соціальних мережах Facebook, Instagram, Telegram, Viber і т. п. та готові канали поширення інформації.

Виникнення інформаційного суспільства та цифрового світу змінило уявлення про суть професійного розвитку педагога.

Існує тенденція неухильного зростання обсягу дистанційного навчання, що вимагає переосмислення традиційного навчання. Розширення сектора дистанційної освіти вимагає нового розуміння професійного розвитку педагогів. У цифровому світі педагоги повинні вміти аналізувати різні інформаційні ресурси, розробляти дистанційні курси і створювати ефективні навчальні середовища.

Це дозволяє викладачам забезпечити широкий доступ до того, як вирішують схожі проблеми інші педагоги, як студенти обговорюють навчальні завдання на онлайн-форумі, постійно підтримувати зворотний зв'язок з будь-яким учасником освітнього співтовариства.

Багато закладів освіти створили спеціальні платформи для проектування так званих онлайн-курсів, розробили нові вимірювальні системи, що

підтримують дистанційне навчання, впровадили бази даних мультимедійних лекцій, електронних книг, електронних бібліотек і т. п.

Впровадження цифрових технологій в освітній процес істотно прискорює передачу і засвоєння знань, сприяє підвищенню якості навчання, що дає можливість майбутнім фахівцям успішно і швидко адаптуватися в сучасному суспільстві [1].

Необхідно визнати, що учасники освітнього процесу повинні допомагати один одному у використанні цифрових технологій в різному оптимальному поєднанні для ефективного навчання. Якщо ми використовуємо цифрові технології, щоб виявити і використовувати цю велику інформацію, то це дозволить перебудувати освіту у XXI столітті.

Список використаних джерел

1. Генсерук Г. Р., Бойко М. М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» URL:

http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15380/1/37_Henserk_Voiko.pdf (дата звернення: 27.01.2021).

2. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Одеса, 2019. Вип. 19, т. 2. С. 158–162.

3. Greenfield, P. Mind and Media: the Effects of Television, Video Games and Computers. Harvard University Press, 1984. URL: http://www.cdmc.ucla.edu/Mind_and_Media_files/MMCHP1.pdf (дата звернення: 27.01.2021).

4. Prensky, M. From Digital Natives to Digital Wisdom: Hopeful Essays to 21st Century Learning. Corwin Press, 2012. URL: <http://marcprensky.com/from-digitalnatives-to-digital-wisdom> (дата звернення: 27.01.2021).

THE ROLE OF DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE TRAINING SPECIALISTS OF FOOD TECHNOLOGY

Budnyk N.V., candidate of technical sciences, associate professor
department of food production

Kainash A.P., candidate of technical sciences, associate professor
department of food production

Nowadays, the IT industry is developing very fast and one of the areas is digital transformation. Traditional working tools that have been used for years lost their relevance or disappeared completely. For example, telephone services are a thing of the past under the pressure of modern mobile transport platforms, the number of bookstores is declining due to the conversion of literature into digital format, and so on. This is justified by the fact that in modern realities it is important to stimulate the development of digital technology exports in order to develop the domestic and increase the share of the external market of IT services, creating jobs. In Ukraine, the

need to form a digital transformation is recognized at the state level, as technology is seen as one of the key drivers of sustainable development. At the same time, the development of digital transformation raises many issues of state regional policy, which must not only be clearly addressed, but also must be addressed systematically.[1] One of the main issues is the understanding of the consequences of the transition to digital format for policies related to such areas as: regional labor market (including potential job creation and reduction), education and training, management innovation, sectoral (sectoral) development. In today's realities, we see that truly digital information is essential to our lives they make more accessible and simpler telecommunications jobs, technology products and services. The problems of this issue have been studied by such scientists as V.Y. Bulls, I.V. Bulakhov,, O.M. Bondarenko, V.F. Zabolotny, G.O. Kozlakova, O.A. Mishchenko, O.P. Pinchuk, O.V. Shestopal and others.

Digital transformation is a global trend that is steadily penetrating all industries. It affects both the most innovative and completely conservative areas [2]. First of all, the formation of new demand is changing, which must symmetrically correspond to supply. Therefore, it's gives the inertia of the process of digital transformation in Ukraine to update the process of creating platforms to discuss key issues and pressing issues of regional and state IT-projects, development of interregional cooperation in information and digital technologies, promotion of regional IT companies and developers, search for effective IT systems and technologies for the implementation of technologies and platform solutions for digital transformation. However, through the pandemic at COVID-19, we have expanded our horizons of digital transformation, the transition to unmanned production and mass introduction of robotic technologies that allow working remotely from people but still perform all necessary tasks and tasks in due time. By properly building an effective digital transformation that will accelerate innovation and spread digital technologies, it will be possible to ensure that educational services meet the needs of industry and develop a list of new professions. By creating the right digital transformation that will accelerate innovation and the spread of digital technologies in the field of food technologies, we will be able to manage digital technologies that meet the educational needs of food production technologists.[3] The primary task for the food industry is to create conditions for the transformation of the country's industry and the formation of a single digital space. To accomplish this task, it is advisable to organize work in such areas as the development of the concept of creating conditions for the digital transformation of industry and the formation of a single digital industrial space with the EU.

The EU countries can serve to develop the digital transformation in Ukraine with its further integration [4]. It is necessary to envisage and document the creation of organizational, legal, technical and financial conditions at the appropriate levels of the government. It is advisable to identify the digital transformation of the industry as a priority, given the foreign experience of such initiatives. This will intensify industrial cooperation in science and technology, innovation and production, development of industrial and innovation infrastructure, promote the modernization of existing industries and the creation of new innovative industries. The spread of the

use of digital transformation services, digital identification, social networks and open data will contribute to the digital development of the national economy. To get the most out of digitization, digital development strategies need to be complemented by the necessary regulations base, accountability of institutions and providing opportunities for professional development and retraining of employees. Further research may be directed at development of a set of measures for the formation of digital space of industry of Ukraine.

In conclusion, we would like to note that the strategic approaches of regional authorities to increase the effectiveness of the transition to digital transformation must be infrastructural development and institutional support for the introduction of digital technologies. At the same time, of course, the implementation of each of these strategic approaches in a given region must take into account their specifics and peculiarities of development. Depending on this, both technological solutions that can be used for the development of information and communication infrastructure and measures to stimulate the introduction of specific digital technologies and development may vary of relevant enterprises in the regions may vary.

The list of references

1. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Ofitsiinyi sait NKRZI Ukrainy. URL: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=138&language=uk>

3. “Project «Stratehiia rozvytku promyslovosti Ukrainy»” [The project «The Strategy of Industrial Development of Ukraine»]. URL: <https://www.me.gov.ua>

4. “Project «Tsyfrova adzhenda - 2020»” [The project «Digital Advent 2020»]. URL: <https://www.ht-office.org>

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

**52-ї науково-методичної конференції
викладачів і аспірантів**

**«Модернізація освітньої діяльності та проблеми управління якістю
підготовки фахівців в умовах діджиталізації»**

Підп. до друку 17.02.2020. Формат 60x90^{1/16}. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 14. Обл.-вид. арк. 0,7. Тираж 110 пр. Зам. 1.
Гарнітура Times New Roman Cyr.

Видання та друк – Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.

